

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

DE PETRO et Roma aduersus Velenũ Lutheranum,

Cochlaeus, Johannes

Coloniae, 1525

VD16 C 4353

De Petro Et Roma, Adversus Velenum, Ioannis Cochlæi

[urn:nbn:de:bsz:31-291036](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-291036)

DE PETRO

ET ROMA, ADVERSVS VELENVM,

Iohannis Cochlaei Liber primus.

T tibi pro scelere (exclamat) pro talibus ausis,
Dij (si qua est caelo pietas, quæ talia curet.)
Perfoluant grates dignas, & præmia reddant
Debita, qui Petrum Romam uenisse negasti
Feraliq; libro patrios uis tollere ritus.

Ver. 7. Aenei.

¶ Hæc tibi Velene (id est, fictor fictissime) elici
puta, non per figmentum a Priamo Troiano, sed ab Ecclia serio co
ram Iudice supremo, q̄ post interitū Antichristi nouissimi, ueniet iu
dicare uiuos & mortuos & sc̄m per ignē. Putabā eq̄dē, unū Luche
rum sic posse cōtra publicā ac toto orbe cōfessam ueritatē insanire,
tum quia Monachus esset Apostata, tū quia p̄ Anathema traditus
esset iā Sathanæ furijsq; infernalib⁹, sed uideo me hac falli opinione
quādo tu, q̄sq; es, sub persona ficti nomis, oēm semel religionē chri
stianā exuis & cōculcas. Et tanq̄ scel⁹ hoc per sese nō satis sit imma
ne, de iprobissima hac tua audacia etiā gloriaris, atq; ad impietatē
sacris quoq; lris, per rhetoricos fucos abuteris, oēm interim pudorē
rem sub larua cōficti nomis abijciēs. Ne uero quærelis poti⁹, q̄
mis uidear tibi occurrere (quāuis iustissime foret q̄rele) paucis ad
ea primū, quæ in plogo p̄mittis, respōdebo. Deinde fucatis tuis p̄
suasiōib⁹ demōstratiōes opponā certissimas, Quib⁹ in acie bene fir
matis, q̄ ualide sint psuasiōnū tuarū uires deinceps experiar, Deniq;
de armis nostris tibi ad spoliū ne fibulā qdē p̄mittā. An uero Feres
trio nostro, quē in Vaticano uniuersus ueneratur orbis, opima de te
spolia tulero, piorum esto iudicium.

¶ Profecto in hoc tā improbū certamē nequaq; descēsur⁹ eram,
si nullū datū esset hoc improbissimo libro tuo scandalū fidelib⁹ ius
xta atq; infidelib⁹. Quō aut nō rideāt atq; exultent Iudæi, si uideāt
summū sacerdotē a Chriānis sic cōtra omē ius tā diuinū q̄ hūanū,
despici atq; illudī? Sciunt sane, quæ fuerit poena Chore Dathan &
Abyron cōtra Aaron (licet multo modesti⁹ minusq; cōtumeliose
q̄ tu facis) insurgētū. Sciūt, quæ fuerit quassatio populi cōtra eun
dem murmurātis, sciūt quis debeat honor sacerdoti magno. Sci
unt deniq; quāta sit summi Pontificis ex lege authoritas. Sic em̄ les
gunt in Deuteronomio, Qui supbierit, nolēs obedire sacerdotis im
perio, qui eo tēpore ministrat dño deo tuo, ex decreto iudicis mo
rietur homo ille, & auferes malū de Israel, cū usq; popul⁹ audies
timebit, ut nullus deinceps intumescat supia. ¶ Quid igit dicant de Impietas V
B Christia leni.

Audiendū di
cto summi sa
cerdotis.

Nūeri. xvi.

Numeri. xvij

Deut. xvij.

(1525)

20

2. IO. COCHLAEI, ADVERSUS VELENVM

Christiana religioe Iudei, dū uidet inter christiāos hūc tuū librū ipū
 ne circūferri uenūq; exponi, in q̄ summū pōt, dicis ueꝛ esse ātichr̄s
 atq; ipsissimū tricipitem illū Cerberum infernalē, etiā m̄tis retro s̄
 culis: Quis rogo Iudeoz ista audiēs uelit fieri ch̄rian? Quis Hūnoꝝ
 rum, Gothoz, Heruloz, Lōgobardoz alioꝝ ue Barbaroz, q̄libet
 Rōanæ urbi infestoz atq; exitialiū, unq̄ sic loquit̄ ē: Tibi tamē hoc
 aut nullū aut admodū leue uideē esse p̄t̄m, audere iubes ai m tuū
 mai? aliq̄d facin?, qd̄ Gyaris & carcere dignū sit, Scilicet ut iā non
 solū in pōtificē, hoiem adhuc mortalē, linguē tuę gladiū strigas, sed
 etiā in primores fidei nr̄æ an̄signanos, in Petrū inquā & Paulū apos
 stolos, coelites iā pridē deosq; (om̄is em̄ bea? De? est, ut ait Boetius
 & hoc p̄cipatiue) imortales, inaudita p̄ccacitate stilū conuertas, q̄s
 igit̄ infidelīū, has tuas impietates legēs, contra religionē nostrā non
 scādalizet? An v̄o inter fideles nullū hinc scādaluū excitat? Nolo di
 cere de simplici pp̄fo, qui facile scādalizari solet quacūq; nouitate.
 Docti iā & ingeniosi adolescētes Germanicę iuuetutis ita hinc scāda
 lizati sunt, ut nup̄ in nūdinis hic audit? sit ex eis unus, qui uel ad ig
 nem (ut dicit̄) disputare uelit, S. Petrū Romæ nūq̄ fuisse. Quid ego
 illi, si audissem, respōdissem? Hoc certe satis idoneū p̄ tpe fuisset res
 p̄osum, Ah puer infelix, quē te demētia coepit. Nō igit̄ exilio solū
 & carcere dignū hic p̄petraisti facin?, sed etiā cruce, bestijs, igne absci
 sione, separatiōe, cōtractiōe, dissipatiōe q; (ut ait S. Ignati?) imēbroꝝ
 inferim toti? corpis, & flagellis diaboli om̄ib? dignū te (q̄sq; es hic
 p̄sonat? apostata) p̄ flagitiosū hūc libellū tuū reddidisti, & nisi ipsū
 in hac uita reuocaueris digna p̄nitētia, post mortē profecto semp̄
 terno carcere uereq; s̄lāmiuomis gehēne Gyaris dign? iudicaberis.
 Ride interim p̄bitatē, dic eā algere, satis certe calecet tibi post mor
 tem (si nō respueris) improbitas. Quis igit̄ usq; adeo est ab om̄i f̄s
 de & rōne alien?, atq; in om̄e malū p̄ceps, q̄ credat hic te ueritateꝝ
 p̄sequi atq; defendere, cū fatearis mox sub initū audere te facin?
 Gyaris & carcere dignū, p̄bitatēq; dicas algere q; nō miret eū, q̄
 ex p̄fesso & improbū & carcere exilioq; dignū dogma p̄pōit, rep̄i
 re tam credulos uulgo sectatores, atq; etiā acerrimos (ut uideri uo
 lunt) defensores? At hoc illud est, qd̄ ad Noe dixit d̄ns de?, Sēsus &
 cogitatio hūani cordis in malū p̄na sunt ab adolescētia sua. Nā &
 fili? Noe Cham, nihil absterrit? horrēda diluuij uidiēta, & ebriō illu
 sit patri, & publice corruptit (ut ait Berofus) mortale gen?, asserēs, &
 re ipsa exequēs, cōgrediendū esse (ut an̄ inundatōem) cū matribus,
 fororib?, filiab?, masculis, brutis, & quis alio ḡne. Hic aut̄, quālibet
 improb? fuit & ipudic? ingētē tñ post se turbā traxit, primū i Aegi
 pro, deīn in Bactris, adeo qd̄ em̄ hūuolā & ad flagitia p̄nā, ut Aegi
 p̄ij illū sibi Saturnū fecerit, & ciuitatē ei posuerit dictā Chemnyn,
 Bactriani v̄o p̄pter magicas, qb? pollebat, artes, ipsū & Zoroastē
 dixerit, & regē cōstituerit sibi. Sic improb? fili? Dauid Absalon, sub
 dola spē

Boeti? de cō.
 phiæ libro. iij
 profa. xij.

Ignati? in epi
 stola ad Rō

Improbus ex
 p̄fesso.

Gene. viij.
 Cham uir im
 pudicus.
 Gene. ix.

Absalon

4 IO. COCHLAEI ADVERSUS VELENVM

dies illi, qđ si uerus nūc est (ut ais) Antich̄s, quē nos expectam⁹, cur non dicis (iuxta uerbū dñi) uae pregnātib⁹ & nutrientib⁹: cur nō ostendis, ubi nā sit nunc tribulatio illa magna, q̄lis non fuit ab initio mundi usq; mō neq; fieri: Vbi sunt illa signa & pdigia magna, q̄b⁹ etiā electi, si fieri queat, in errorē ducunt: ubi tradunt in tribulatio nē Ch̄iani: ubi occidunt, ppter nomē Ch̄i: An uero Antich̄s ille finalis duos tm̄ aut tres (ut tu cōmemoras) occidet: Nescio equidē

Hieronymus
Sauonorola,

qua de causa damnat⁹ ab Alexādro papa sexto sit Hieronym⁹ ille Sauonorola, iuste ne secundū Canones, an ui & potētia iniuste sit dī iudicat⁹, Quis em̄ om̄ia singulorū pōtificū facta iustificet: nā & ipsi hoies sunt, q̄ peccāt, un⁹ pl⁹ alio, nō em̄ oēs eque boni sunt aut mali. Peccāt igit & ipsi ut hoies, nō peccāt uero ut papæ, dū rite secundū Canones agūt, iudicāt & decernūt. Qualiscūq; fuerit Hieronymus ille, semp̄ tamē, si aliter mihi nō cōstet, p pōtificis, qui illū dānauit, iudicio p̄sumo, & quidē certissime, si fidei fuerit causa, qđ ita: qđ dixit domin⁹ Petro, Ego rogauī p te, ne deficiat fides tua, & tu aliquā cōuersus, confirma fratres tuos. Atq; hoc idē in Petro & successoribus ei⁹ dixisse intelligit⁹, uti postea uidebim⁹. Ne uero putes ex his me uel timore, uel adulationē Hieronymū illū nō laudare, dico tibi, quod de hypocrisi pphetādiq; impostura eū isimulari audiui ab ijs qui cū illo fuerant cōuersati, uere ne an falso, quid ad me, aut ad te: Quid fecerit igit, nescio, acta iudicij illi⁹ nō uidi. Nō tamē iniuste dā natū existimo, q̄libet ingeniosus fuerit & disert⁹. Qđ si uera sunt, q̄

Luce. xxij.

de hoc uiro refert in Chronicis Naudler⁹ Tubingensis, nō solū non iniuste sed etiā iustissime fuit dānatus. At si iniuste fuit (ut inuidiose criminari) damnat⁹, cur toties eū Prædicatorib⁹ ad opprobriū obijcitis: Sed hæc est psuasorū uestrarū ars atq; usus, ut diuerso uerborum fuco idē & laudare & uituperare soleatis.

Nauclerus in
Chroni. vol. ij
gñatione. l.

Hufs & Vuic
cleph.

¶ De Barbaris autē dijs uestris Hufs, & Vuicleph lōge aliter dico. Exult⁹ est sane Hufs, nō pōtificis, sed Impatoris iussioē, ex sententia & autoritate sacratissimi (rūpant tibi licet ilia) Cōcilij Cōstātiensis nō pfide qđem, ut impie calūniaris tu, sed fideliter, sancte, & legitime accit⁹, uir impi⁹ & sediciosus, ac pfid⁹ hæretic⁹, cui cōtra fidem Ch̄i & ecclesie nullū pactū, nulla fides debuit seruari. Venerat sane ut de fide sua rationē redderet. Cū uero de hæresi cōuict⁹, nollet Cōcilio acquiescere, nō erat ampli⁹ ei seruāda fides humana, qui nolēbat seruare fidē diuinā & Catholicam.

Ossa Vuicleff
exhumata

¶ Vuicleph uero homo barbarissim⁹, exustionē qđem morte p̄gredia dogmatis torā cōmouebat (licet mortu⁹) Bohemiā. Nosti op̄nor, quātū fecerit Origenis ingenij & eruditionē diu⁹ Hieronymus quātis autē cōtentionib⁹ mortui errores sit insectat⁹, ipse simul cum Theophilo & Epiphānio sanctis epis, nemo, qui Hieronymi uidit critic epistolas, ignorat, unde dixerūt sancti patres in quinta (quæ Cōstātinopos

DE PETRO ET ROMA: LIBER I

tinopoli sub Iustiriano Augusto, & Vigilio papa, celebrata fuit) Synodo, actioe gnta. Si ad ipa Theophili factae memoriae uel superius, **xxiij. q. ij. ca.**
 aliqs recurrent, etiã Origenẽ inuenit & post mortẽ anathematizatũ **ul. s. fin.**
 Et multis alijs sibi pbatur exẽplis, hereticos uel post mortem anathematizãdos esse. Quid tu igit̃ adeo p̃caciter de ossib⁹ Vuicleph heretici usq; adeo & maledici & barbari, in mare picetis, p̃t. Ro. in cufas? Angli exhumarũt & picerũt, nō p̃t̃ifex. Recte tñ fecerũt illi, iussu hui⁹ forsitã aut cōsensũ. Si nō paritũ est a sanctis uiris Origeni, oĩz doct̃issimo, cur p̃cedũ fuisse putes Vuiclepho oĩm iẽpt̃issimõ?
 ¶ De Hieronymo p̃o Pragenẽ qd̃ uis ut tibi rñdeã: Doct̃⁹ forsitã fuit & facũd⁹, sed tu improbissimẽ calũniaris de illo p̃t̃ificẽ Romanũ, tũ quia nō a p̃t̃ifice, sed a Cōcilio cõuict⁹ est & cõdemnat⁹, tũ quia **Hieronymus Pragenis.**
 nemo illi, sed ipse & sibi & omib⁹ p̃fidus extitit, qd̃ ita: quia homo incõstantissim⁹, cõuict⁹ in carcere, proprio Iohãnis Husli chirographo, oẽm illi⁹ doctrinã publice postea nō solũ cõdemnauit, sed etiã abiurauit, dirisq; detestatiõib⁹ sese ad p̃enas & cẽsuras si unq; Hussum sequerẽt, obligauit. Atq; haud ita multo post, cũ parẽ benigne exciperẽt a Bohemis rursus Husliticã heresim asseruit, trãsfuga lesuissim⁹, nũc hãz, nũc illãz p̃t̃ium, ex desperatione (quia domi despect⁹ erat) Constantiam rediit, ut uel morte suorũ gratiã redimeret. Non peto mihi, sed publicis actis, quã imp̃ssa uidi, sup̃ his fidẽ haberi. Quos tu igit̃ uiros ch̃rianos a pontifice, tanq; uero Antichrõ, exustos esse dicis in camino truculentissimo? Si recte p̃suadere uelis, nō sic palã deberes m̃t̃iri, est em̃ Orator, uir ben⁹ dicendi p̃it⁹, nō m̃dax, nō calũniator, nō sediciosus & schismatic⁹. Quis uero uulpinaz p̃restationẽ tuã non exhiberet ac detesteĩ, qua tuã obtestaris cõsciẽtiã, nullas huc fraudes, nulla mendacia, nec dolos te intrudere uoluissẽt? Quis nō uidet, qualẽ habeas cõsciẽtiã, tot heresib⁹ obnoxia, tot calumnijs fœdã, tot m̃dacijs uel in solo p̃logo cõsciã, tot uafriçhs per omẽm libellũ uersipellẽ? Vtinã liceret fidelib⁹ ipsaz, uelut in uersam cutẽ, plani⁹ insp̃icere, ut scelez carnificinã illã agnoscerent, atq; tete a pessimo seditionis p̃posito reuocarẽt, siue uerbis, siue uerbis rib⁹. Sed ad Antichrẽ tuũ redeo, si nō uentur⁹ est, sed iam uenit (ut ais) Antichrẽ, de quo uaticinat⁹ est nobis dñs & saluator noster, qd̃ est, qd̃ adhuc lucẽt sol & luna & stellaz, certe p̃ba Ch̃ri sunt ista, Si t̃im aut̃ post tribulationẽ dicẽt̃ islorũ, sol obscurabit̃, & luna non dabit lumẽ suũ, & stellaz cadẽt de cœlo, & uirtutes cœlorũ cõmouebũtur, & tũc patebit signũ filij hoĩs in cœlo, & tũc plangẽt om̃es tribus terraz. Ecce Ch̃rist⁹ dicit, statim fient ista. Tu uero dicis, Antichrẽ sille uer⁹ (quẽ Rom. p̃t̃ificẽ dicis) tot iã retro sæculis est ipsissim⁹ triiceps ille infernalis Cerber⁹. Dic̃ quẽso Gramatelle nequissime, quõ concordant, statim, & tot retro secula? Age dic certũ, si audes, seculorum numerũ, ut uideam⁹ q̃t̃ Antichrõs habuerit (proh scelus plus q̃ Turciũ) sedes apostolica, ut semel cõculcari a uobis oẽm ch̃rianis.

Conscientia Veleni.

Antichrẽ non dum uenit. Matthe. xxiij

B 3 mum(qd

6, IO. COCHLAEI ADVERSVS VELENVVM.

mū (qd̄ iā pridē fecistis) iqueat om̄ib⁹, Si forsitā Gregoriū magnū & Martinū martyre q̄q̄ inter Antichrōs statuas. Viderit principes eādem & ep̄i Germani, q̄ nūc passim eiusmodi poetis & grāmaticis nugatorib⁹, sacras l̄ras qualibet uerborū dicacitate pphanare, atq; ad tā impios sensus rhetoricis fucis retorquere, licitū esse sinūt. Vide

Dedec⁹ Imperitū & Rom̄. Impator, an istoz sentētia ipse cū tot retro pgenitori r̄ij a Luthero bus suis, Imperatores Romanorum aut dici aut haberi possint. Satis irrogatum. em̄ cōstat ex scripturis, p̄sertim ex Daniele, Impium Rom̄. sub Anti Danielis, viij. ch̄ri aduentū, defectuz esse. Qd̄ si iā multis retro saeculis fuit famo

suꝝ illud Antich̄ri (ut Lutherana ista blāterat p̄fidia) regnū, Rom̄. Impium iā pridē cessauerit oportet, id qd̄ Luther⁹ iā uduū asseruit palā, nō latine mō, sed & teuthonice, in summū, p̄fecto toti⁹ Impij dedec⁹. Hæc em̄ sunt uerba ei⁹ de uisione Danielis. Cum autē dicat

Luth. in libz Catharini. post finē quatuor regnoz, quoz ultimū est Rom̄, ferro potēs, statuz r̄ū hūc regē, plane illū tāgit, qd̄ Papæ Tyrānis mox cepit, inclināte Impio Rom̄. Trāslatū est autē ad Germanos Rom̄. impij uocabuluz, cū res iā nulla impij ampli⁹ esset. En tibi Dux Friderice, Ro. Impe

Dux Saxonie Fridericus. ratoris Elector, pulchras istas tuoz traditiōes, qui, ut ex Papa faciāt Antichr̄m, ex Ro. Impio merū faciūt uocabulū, atq; inanē, sine ulla re, nois umbrā. Egregia v̄o sic electiōis tuę dignitas est, scz, ut eligas Impatorē uoce tm̄, nec ulli⁹ rei, sed inanis tm̄ uocabuli habeas ele

*70: fci: E.
Impij: m̄
v de am
pir / a la
olo. v. X
ij. Eldē ij. iij*

ctiōem. Qd̄ si tā atrox iniuria, æquo abs te aio tolerat, q̄ iuste selsu rus s̄ post hac inter ceteros Ro. Impij electores, ij uiderint, qd̄ asse rendū, uind icandū, atq; amplificanduz Ro. Impij honorē, statūq; ac utilitatē, ad sacrosctā dei euāgelia iurauerūt. Nos interiz p̄ asserēda cōtra tot impietates, orthodoxa fide, cū mōstris istis pugnabim⁹, qz bus possum⁹ ueritatis (qua nihil est fortius) armis.

Inclinatio Ro. Imperij.

¶ Dic igiū Velene laruate, si ficticia, ridicula & nociua (ut ais) fas bula est de Antichrō uēturo, ga iā uenit, quo rogo die, q̄ mense, quo anno, aut q̄ saltē saeculo uenisse illū affirmas: Dices forsitā cū Luthero tuo, eo tpe uenisse, q̄ inclinare coepit Impium Ro. Qd̄ uero est tēpus istud: Certe mox a morte Cōstantini Magni, uarijs coepit iacta ri inclinatioib⁹ Impium. Qd̄ si tūc uenit Antichr̄s in sede Ap̄licā, dā nati sunt om̄es, p̄pe doctores sancti, quoz opa extāt, Atanaſi⁹, Am broſi⁹, Hieronym⁹, Chryſostom⁹, Augustin⁹, &c. q̄ oēs ita sunt ues nerati p̄tōfices Ro (qs tu Antichrōs dicis) ut in omib⁹ eccliam Ro. sequerent, eiusq; antistitib⁹ obedirēt. Qz dānabile v̄o sit, sequi Antichr̄m, qs est, q̄ ignoret: At si saeculū illud hac iniuria infamare nō audes, designa nobis aliud. Quo uero tpe unq̄ plus inclinatiois pas sum est Ro. Impium, q̄ sub Honorio & Valētiniano tertio, uiuēte ad huc & Augustino, qn̄ eisdē ferme annis occupabat, ab Ostrogothis utraq; Pānonia, a Visigothis, Hispania (puala prius Italia, Romaq; ipsa nō solū obsessa, sed & capta atq; direpta) a Frācis Gallia, a Vandalis Afrīca, ab Anglis Saxonib⁹ Britannia, ut nihil dicā de Hū

Sub Honorio & Valētiniano

nis, Herul

*Ex iij ap̄t: ad q̄a: in campo p̄ r̄ū nis, Herul
capus filio uero intruſto in p̄t̄
cis et tam feminū . . .*

DE PETRO ET ROMA LIBER I 7

nis, Herulis, Alanis, Gepidis, Antis, & reliq̄ barbaror̄ inundatiōis
 bus, quib⁹ diuersæ Imp̄ij Ro. puincij, eo in seculo, sunt uel occupatę
 uel depopulate. Quid ergo: fuerit ne tūc Ro. pontifices Antichr̄i:
 Quære uir impie ex Attila saltē, truculētissimo illo Hūnor̄ rege, an
 S. Leo papa prim⁹ uisus sit ei Antichr̄s, qñ ppe Mantuā (si recte te-
 neo) impetrauit ab eo, ne Romā cū exercitu pgeret. Et B. Augusti-
 no ad minimū quatuor noti fuere pōtīfices Ro. Anastasi⁹, Innocēti⁹
 Zozim⁹ & Bonifaci⁹. Venerat⁹ est autē hos oēs, nō certe ut Antichri-
 stos, sed ut pastores ouiu Chri. Quis uero Gelasiū, Symmachū, Johā-
 nem, Agapitū, Sylueriū, Vigiliū, Pelagiūq; & reliquos id gen⁹ sc̄ti-
 ssimos pōtīfices, Antichristos existimet:

¶ Est pfecto hæc tua, cuiq; Lutheri, Vlene opinio, infinitis in eu-
 rijs plena, facit em̄ eos Pōtīfices Antichr̄os q̄s uniuersus chrianoꝝ
 orbis colit ut sanctos & electos dei, ledit maiestare tot retro Impato-
 rum, qui eiusmodi pōtīfices uenerati sunt, pphanat sedē Apostolis
 cā, omibus chrianoꝝ nationib⁹ sacrosctam, ludibrio expōit infides
 libus religionē chriānā, idololatrās facit omēs hoies chrianos, q̄ tot
 retro sæculis Ro. pontifices (q̄s tu idola dicis & Antichr̄os) sequuti
 sunt, cū debita & reuerētia & obediētia. Breuiter, dānat ac diabolo
 tradit (proh nefandissimā audaciā) om̄s tot retro sæculis chrianos, q̄
 libet magnos, q̄libet sc̄tōs. Quid itaq; oēs in hanc usq; horā Ro.
 pōtīficib⁹ (q̄s Antichr̄os appellas) cōicauerūt, eis obediuerūt, eorū
 exequuti sunt manda ta, eorūq; p̄scripta sunt sequuti. Quisq; autē
 talia præstiterit Antichr̄o, hic dubio pcul Chri non est, sed diaboli,
 uti ex Paulo & Iohanne constat liq̄dissime. Qua de re sic scripsit cō-
 tra Celsum Origenes. Quid igit̄ absurdus (ingr̄) si duo quidā excess⁹
 sus, recti nimir̄ prauiq; in hoib⁹ deprehendant, ita ut recti excessus
 ille in eo sit, q̄ secundum Iesum sit cognit⁹ hō, uñ tāta effluerit morta-
 lium ad rectiora cōuersio, curatiōesq; & in mel⁹ immutatio. Pravi
 uero alter ille excessus, q̄ huic sit priori cōtrari⁹, his in sit, q̄ antichr̄s
 sectati, in uitia præcipites eūt: Sigdez uniuersa de⁹ p̄scientia sua cō-
 plexus, & his longe an̄ p̄spectis, quæ ad utrūq; id attinēt, uoluit, ut
 mortalib⁹ per p̄phetas hæc innotescerēt, ut horum dictis cognitio
 ne perceptis, sese potiori coniungerēt, & a cōtrario p̄cauerēt. Quis
 quis igit̄ antichr̄m sequit̄, Chri⁹ deserat necesse est, q̄ antichr̄s Chro
 ex diametro (ut idē ait Origenes) aduersat̄, un⁹ autē est Chri⁹, erit igit̄
 & un⁹ tm̄ finalis & p̄cipu⁹ antichr̄s, ex diametro, n. un⁹ unī oppōit̄.

¶ Quæ impia sit igit̄ hæc tua cōtra euāgeliū oemq; historiā opinio,
 satis patere arbitror. Nūc q̄ iusta sit uobis de Danielis uisione fidu-
 cia uideam⁹. Si Ro. pōtīfex (heu q̄ uehemēter piget pudetq; me hac
 de re disceptare) antichr̄s est, ut dicitis, qd est, qd nō uastat uniuersa:
 quid nocet Africæ: qd Asiæ: qd illi Europæ pti multo latissimæ,
 quæ nō pōtīficē, sed uel Turcā sequit̄ uel Moscouitā: Quid uo p̄fus-
 it barbaris tuis Hussis itot ānis sese p̄fide a Ro. eccl̄iæ institutis ali-
 enasse

Quāta iniuria
 Veleni.

Origenes con-
 tra Cels. li. vi.

Visio Daniel
 de antichrō.
 Danielis, viij.

10. COCHLAEI ADVERSUS VELENVM.

Danielis, ix. enasse: Dein, si nō ali^o uētur^o est (ut ais tu) antichr̄s, sed multis iā re- tro saeculis uenit, qđ est qđ ait Daniel, Et ciuitatē & sc̄tūariū dissipab̄it popul^o cū duce uēturo, & finis eius uastitas, & post finē belli statura desolatio: Vbi quāso facta sunt ista: qñ cōtigit ista uastitas: iste finis: istud bellū: ista desolatio: Rursus ait Daniel, Et leuabit^{ur} & magnificabit^{ur} aduersus om̄em deū, & aduersus deū deorū: loquet^{ur} magnifica, & diriget^{ur} donec cōpleat iracūdia, p̄perata q̄ppe ē definitio. Et deū pat̄rū suorū non reputabit, & erit in cōcupiscētis sc̄eminarū, nec quēq̄ deorū curabit, q̄a aduersum uinuerſa cōsurget. Quis obsecro hęc in Ro. pōt. quadrare dicat, nisi qui tui, Lutheriq; filis sit, facie scilicet impudēs & sophisticarū p̄pōm̄ intelligēs & architect^o.

Danielis, xi. ¶ Cōtra quē em̄ deū leuauit se Ro. pōtifex, nisi forte, Huls & Vulpheph atq; id gen^o reliq; hāreticorū tuorū barbaros duces & magistros, deos fuisse credas: Contra eiuſmōi em̄ sp̄ haēt^o, nō sua, sed dei uirtute p̄ualuit sedes ap̄lica. Cōtra sc̄tōs v̄o Prophetas, Ap̄los, Martyres, aliosq; dei fāulos & fāulas, q̄ nūc in celis dñj sunt p̄cipati ue, nunq̄ se leuauit, sed magnificauit illos publica p̄ canonizatiōe solēnem ueneratiōe, āniuersariaq; memoria. Quā dein sunt q̄so illa magnifica, quē Ro. pōtifex aduersus deū deorū loquit^{ur} est: An forte, XXX, illi artich, q̄s feralib^o flāmis suis p̄texuit Luther^o: Quis uero cōsultorū iuris nō uideat, q̄ frigid^o & nud^o sit ille p̄text^o: Sane p̄strinxit eos breuissimis n̄sis, cōtēptū (ut op̄ior) & fastidiose, cordatissim^o Catharin^o. Et mihi p̄ dei gr̄as, nō difficile foret, si necariū uideret, articlos illos dignis tractare modis. Nihil igit^{ur} habetis ueri apostate fideiq; desertores, qđ aduersus deū deorū loquuti sunt pōrifices Ro. Sed neq; reliqua q̄ Daniel de antichr̄o cōmemorat, de Ro. pōt. ullo mō recte intelligi p̄nt, quāuis Luther^o tu^o proluxa nugarū atq; calūniarū farragine, ex ijs pluriā in Ro. pōt. Andabaticē retorserit, se ipsum suosq; complicēs potissimū feriens, haud secus, atq; solent in saturnalibus cæci porcum ferire uolētes:

Enoch reuertetur. ¶ Vides nūc, opinor, q̄ falso ac impie & Ro. pōtificē dicis esse antichr̄m, & aliū uēturū negas antichr̄m, cōtra oēm scripturā atq; historiam. Et eadē impudētia, cōtra sensum totū eccl̄iæ, uētueros esse negas
Genesis, v. Enoch & Heliā, q̄si uero frustra dicat scriptura, Ambulauit Enoch
Ecclesiasti, 44 cū deo, & non apparuit, q̄a tulit eū de^o, qđ alia scriptura sic expōit, Enoch placuit deo, & trāslat^o ē in Paradyſu, ut det gētib^o sapiētiam, Quid putas Velene, si nō reuertur^o est Enoch, quō dat gētib^o sapiētiam in Paradyſo: Nunqđ uero sine p̄tō originali nat^o fuit in mundum: nisi forte nos in p̄tō Adē nascimur, & Enoch septimus (ut ait Iudas ap̄ls) ab Adā, nō fuisse putet in lūbis Adæ p̄æuaricātis. At quis hoc putet nisi demētissim^o: Cæterū si p̄t̄m Adæ trāslit in Enoch, nōne & mors p̄ p̄t̄m trāslit in eūdē: ita em̄ ait ap̄ls, Sicut p̄ uerū nū hoies p̄t̄m in hūc mundū intrauit, & p̄ p̄t̄m mors, & ita in oēs hoies mors p̄trāslit, in q̄ omēs peccauerūt, Et rursus, Sicut in Adā omne

In ep̄la Iudæ.

Rom̄, v.

I. Cor. xv.

omnes moriuntur, ita & in Christo omnes uiuificabuntur. Aut igitur crede nobis scilicet Enoch reuersurus esse ac moriturus, aut ostende nobis, ubi & quando moriturus sit, atque ubi det gentibus sapientiam. De Enoch interim ista sufficiant. ¶ Videamus paulisper de Helia, quod de eo sentiat scriptura. Etenim in Regum historia sic habet. Cum pergeret Helias & Helizeus & incedentes sermocinarent, ecce currus igneus, & equi ignei diuiserunt utrumque. Et ascendit Helias per turbine in caelum. Helixus autem uidebat & clamabat, Pater mi, Pater mi, currus Israel & auriga eius. Et non uidit eum amplius. In Ecclesiastico autem in uarijs & magnis Heliae laudibus etiam haec hinc uerba. Qui receperunt es in turbine ignis, in currus quoque igneorum, qui inscriptus es in iudicijs temporum, lenire iracundiam domini, conciliare cor patris ad filium, & restituere tribus Jacob, beati sunt qui te uiderunt, & in amicitia tua decorati sunt. Atque adhuc apertus & apertus ad propositum ait Malachias propheta. Ecce ego mittam uobis Heliam prophetam, ante quem ueniat dies domini magnus & horribilis, & conuertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres eorum, ne forte ueniam, & peccata terra anathemate. Vides ne iam bone uir, qui impie contra scripturam negaueris, Heliam uenturum esse ante diem nouissimum? Tu sine scriptura proterue loqueris, pro nobis stat scripturae autoritas, & publica uox totius ecclesiae. Tu temere negas, & nihil probas, nos omnia quae de Enoch uenturo diximus, etiam de Helia uenturo dicere possumus. Nam & Helias ex peccato originali obnoxius est morti, cum igitur mortis debitum nondum exoluisset, utur est utique, sicut & Enoch, ut corporalis mortis debitum reddat. Satis enim constat ex dictis, esse nondum mortuum fuisse. Nec frustra dicit scriptura ens enim inscriptum esse in iudicijs temporum, lenire iracundiam domini, conciliare cor patris ad filium, & restituere tribus Jacob. Nam & Christus ait, Et fiet unum ouile, & unus pastor. Si igitur haec futura non credis, cur non ostendis quoniam sint facta? Ne pro ulla tibi euadendi pateat rimula, apertissime per prophetam ait dominus. Ecce ego mittam uobis Heliam prophetam, ante quem ueniat dies domini magnus & horribilis. Haec profecto uerba non pertinent ad diem natiuitatis Christi, quia dies ille non horrore, sed laetitia futurus est. Pertinet igitur ad diem iudicij nouissimi, quae dicit dies magna, dies irae, dies calamitatis & miseriae, dies amara ualde.

¶ Venient igitur Enoch & Helias uere atque corporaliter, non solum in figura & spiritaliter, & morientur (ut ostendimus) corporaliter, in corpore passuri, uiuacque uoce sensibilibus praedicaturi. Nam de Enoch scriptum est ut det gentibus sapientiam. De Helia item, ut conciliet cor patris ad filium, & restituat tribus Jacob. Nec obstat nobis, quod Apocalypsis sit de uenturis spiritaliter intelligenda in mysterijs. Nam & aliorum prophetarum uisiones Enoch & Helias spiritalem sensum admittunt. Quis autem tam uecors sit, qui literalem eorum sensum fictitium & fabulosum, instar poeticoz figmentorum, existimet? Neque tamen uerum est, ex Apocalypsi esse ortum de Antichristo Enoch & Helia (uti tu putas) opinionem. Nam cunctis supra allegare de his scripturae, ante Apocalypsim fuerunt a dicitur. Sed & Matthei ac Lucae euangelia, omnesque

I. Cor. int. xv.

Helias quoque reuertetur. iij. Ro. ij.

Eccl. xlvij.

Malach. iij.

Veleni temeritas.

Eccl. xlvij.

Iohan. x.

Mala. iij.

Eccl. xliij.

Eccl. xlvij.

Apocalypsis

de uenturis

Enoch & He-

lia.

C Pauli

10. IOH. COCHLAEI ADVERSVS VELENV M

Apoc. xi.)

Pauli epistolae in quibus multa de his hñtur Apocalypsim p̄cellerūt. Et Apocalypsis ipsa, noia ista nusq̄ (si recte memini) exprimit, aptissi metamē de his loquit̄, in hunc sane modū. Et dabo duobus testibus meis, & prophetabūt diebus mille ducētis sexaginta, amicti saccis. Et infra. Et cū finierint testimoniū suū, Bestia, quę ascēdit de abyssō, faciet aduersus eos bellū, & uincet illos, & occidet eos, & corpa eorū iacebūt in plateis ciuitatis magne, quę uocat̄ spiritaliter Sodoma & Aegyptus, ubi & dñs eorū crucifixus est, Et q̄ sequunt̄. Quid nunc ais Velene? Nunqd̄ dominus eorū Romæ (ubi antichri sedē statuis) crucifix⁹ est? Nunqd̄ solū spiritalr̄ & nō corporaliter ē crucifix⁹? Si solum spiritaliter intelligēdus sit totus (ut ais) liber Apocalypseos, qd̄ op⁹ erat, hic in textu dicere, q̄ uocat̄ spiritaliter Sodōa & Aegypt⁹.

Aug. de mirabi, scrip. li. pri. c. iij.

¶ Quod uero beatus Hieronym⁹ ad Marcellā scribēs, a te nobis obijci, nihil nos cōturbat. Habemus (ut supra ostēdimus) p nob s Paulū & scripturas apertissimas. Et libētius hic sequimur Aug. cuius hęc sunt uerba, in pri. li. de mirab. script. Enoch sine morte, p̄ totius pene seculi tps remotus ab hoim cōuersatione custodit̄, ut in eo, q̄li ter hoies si non peccarēt, generata prole, cōmutarent̄ in uitā spiritalem sine morte, ostēderet̄. Sed licet longo seruat⁹ tpe adhuc uiuat, mortis tñ debitū, qd̄ omēs in Adam sumpsim⁹, uitare nō poterit. Adde, q̄ Hieronymus hic nihil determinat, hęc em̄ sunt uerba eius. De Enoch autē & Helia, q̄s uēturos Apocalypsis, refert, & esse mortuos, non est istius temporis disputatio.

Hier. ad Marcellam.

Impudentia Veleni.

¶ Profecto nisi tu psonatū hic ageres nebulonē & scurrā, non satis possem demirari tuā impudentiā, qd̄ eam nobis audes obijcere Hieronymi eplam, in qua id affirmat̄ absq̄ omī hæsitatione, qd̄ tu per totū hūc tuū librū præcipue niteris reprobare atq̄ destruere, uidelicet, B. Petrū Romæ fuisse, ita em̄ circa finē subiūgit, Diuina q̄pe natura & dei sermo, in ptes secari non potest, nec locis diuidi, sed cū ubiq̄ sit, totus ubiq̄ est. Erat igit̄ uno eodēq̄ tpe & cū aplis quadraginta dieb⁹, & cū angelis, & cum patre, & in extremis maris finibus erat, in om̄ib⁹ locis uersabat̄, cū Thoma in India, cū PETRO ROMAE, cum Paulo in Illyrico, cū Tito in Creta, cum Andrea in Achaia, cū singulis aplis & ap̄licis uiris in singulis cūctisq̄ regionibus. In nūc Velene, & dic stultissima temeritate, fabulā esse ridiculam & nociuā de uēturis antichro, Enoch & Helia, dic papam esse antichr̄m tot retro seculis, Cerberūq̄ tricupitē, nega B. Petrum unq̄ Romæ fuisse. Quot te iā gladijs hoc in præludio confoderimus, aliorū esto iudicium. Sed & tu ipsius ense nunc es iugular⁹, eo inq̄ Hieronymi loco, quē nobis uolebas opponere. Multo em̄ iustius credi ei de re gesta narrati, q̄ de futuris cōiecturati, p̄fertim, cū de Petro Romæ nihil dubitet, de uēturo autē Enoch nihil hic determinet.

¶ Reliqua autē, quę rhetorice hoc in plogo psequeris, parē digna uident̄ rñsione. Aut em̄ scurriles sunt in Ro. p̄or. criminatiōes & calūnię aut

lumnia aut inanis yborum fumus de doctis quibusdam hominibus, Quae
 uero de Iohane Baptista refert, trita sunt & uulgo nota. A te tamen aut
 non intellecta, aut nimis oscitater considerata. Quid est enim quod Iohan
 nes ait, Non sum Helias. Christus uero ait de ipso, Helias iam uenit? Cur
 ista non discutis? cur non uindicas a contrarietate? Ac facile dixisses ex
 ceteri homilia, utrumque recte dixisse hoc sane intellectu, quod Iohannes cor
 pore & aia non erat Helias, uenit nihilominus in spiritu & uirtute Hes
 liae. Sed haec tuam impietatem nihil iuuat, quia clara sunt uerba (ut ui
 dimus) Malachiae, quod ueniet Helias propheta, antequam ueniat dies domini
 magnus & horribilis. Quis autem non rideat potius quam reprehendat apertissima il
 la tua mendacia de Bohemia & Anglia atque etiam de Oriente? Quasi uero
 papa, non Huss haereticus, autor fuerit Bohemicae cladis & miseriae,
 qui seductum a se populum in saeculicem, in tanta tamque diuturna mala de
 truxit. Vidi eadem nuper Bohemi cuiusdam non indocti epistolam, in qua fa
 cebat ille, nouos e Vuitenberga Hussitas uenisse nuper Pragam, in
 Lutheri tui autoritate Hussitica illic dogmata instauraret. Sed eos
 parum acceptos fuisse, quod Bohemi mala plurima inde percipi, non tes
 dium solum, sed etiam nauicam habeant in eiusmodi dogmatum renouas
 tione. Quis uero credat Angliam, quae & rege & regno pollet florētis
 simo, gemere, ut tu dicis: quas clades, quas iniurias, accepit? aut cus
 ius quae rei tædeat ipsam? An uero parum iniuria est, nationem adeo
 potētem, si de qua orthodoxa bene instituta, de heresi uera uelut suspen
 ctam, hisce tuis calūnijs infamare? Vtina uos in Anglia, non in Saxo
 nia, sic scriberetis, ut scirent Germani ex uestris ibi supplicijs, quod de
 dogmatis uestris sentire debeant Principes christiani. Si Viclephica
 ossa piccerunt in Oceanum Angli, quanto scelerata eius germina ibi repul
 lulare sineret? Si Rex ipse (ut nup audiui) contra Lutherum scripsit, quod
 facturum putes ipsum, ubi pestem eiusmodi in regno suo usquam repis
 ret? Quae elegans uero est hoc, quod ais, Neque sine dolore prospectat Oriens,
 Christum exulare in Occidēte uideat. Ecce audacissimam peccitatem, quae ceteris
 ceteris pene christianis cōem, eaque maxime atrocē iniuriā, inferre aude ne
 bulo flagitiosissime. Quis igitur prius non ingemiscat, Germaniae prin
 cipes & Episcopos tam diu ad tot iniurias uas neque oculos habere ne
 que aures? Si exulat in Occidēte Christus, quanto christiani sunt Germani, quod
 utique ad Occidentalem ecclesiam pertinet? Nunquid sine Christo sunt christiani?
 Vbi est ergo Christus, si exulat in Occidēte? An forsitan ciuis est Turca
 rum & Saracenorum in Oriente? Olepidum hominem, quod ut criminetur Ro. potē.
 Christo spoliatur occidentem, Romam Petro & Paulo apostolis, Imperio Ger
 manos, Orthodoxa fide Anglos, atque haec tam diu facit impune.

Iohan. Bapti,

Malch. iiii.

Ap̄ta mēdas
cia Veleni.

Bohœmia.

Angliā.

Oriens.

Ro. pō. Cerbe
rū uocat

¶ Lewis non uidet iocus, quod Ro. potē. ex Lutheri tui sententia, dixeris
 ris antichristum. Ideo ut graue aliquam ei contumeliā inferas, dicis, Eum tot
 iam retro saeculis ipsissimum tricipitem illum infernalem Cerberum esse,
 cui unum absciderit caput Laurentius Valla, uelut Hercules, alterum nu
 per abstulit Lutherus, alter Theseus, Tertium uero tibi ad triumphum re
 C 2 licitum esse.

VELENYM
 quoniam poeliter
 caponem, apud
 dicitur de abysso,
 & corpa esse
 Sodomae
 Quid nure
 in sede itanis
 truciſſim? Sicut
 calypſeos et
 & Aeg. p̄.
 es, a te nobis
 mus) p nob s
 Aug. cuius
 ortu, p uocis
 lit, ut in eo q̄
 in uia ſpina
 ad huc uiuaz
 re nō poterit
 ut uerba eius
 & esse mori
 urā, non fa
 tes obire
 tione, q̄ tu
 delirare, a
 Diuina sp̄
 diuidi, ſed
 aplis quaz
 maris ſini
 PETRO
 n Andra
 ſic regione
 ille iudicam
 am esse uo
 rum unq̄
 rima, aho
 ro unq̄ H̄ro
 ſtius credē
 de Petro ſ
 minet.
 ns. pas. den
 imationes ſ
 iugit

listū esse. Heu dedecus Germaniæ sempiternū, ubi cūq; liber iste tu⁹
 reperit. Q; tædet me misere, tã acerbas inter scribēdum deuorare
 iniurias. Quãto libētius iucūdiusq; recū sup his decertatur? esse ul
 ad mortē sub iudicib⁹. Ecce superbā impudētissimā, qua te, Luthe
 rumq; tuū, hoies barbaros & Saxobohemos, a uertice ad plātā usq;
 hæresibus uarijs pollutos, Laurētio Vallæ uiro Romano, ingenio ac
 eruditione præcellēti cōferre audes, atq; adeo præferre etiā, upo
 te, quobis, uelut fortioribus, difficiliore cū Bestia (ut uocatis) pug
 gnas desumitis. O gladiatores bestiariosq; ridiculos. Dicite q̄to, qd
 abstulit Laurē. Vallæ Ro. pōtifici de opibus: qd de potētia: quid de
 Nihil nocuit
 Ro. pō. Vallæ
 prouincijs: contra ista em pugnavit, nō cōtra primatū, nō cōtra B.
 Petrū, sicut uos rudes & barbari facitis bestiarij. Cōtra unā decerta
 uit Laurenti⁹ paleā, zelo ueritatis, nō hæresum restaurandarū studio
 Dignus profecto & laude & præmio, nisi cōtra decorū sediciose ad
 illicita cōiuita prolapsus fuisset. Quis aut uir bonus & modest⁹ has
 Verba Laur.
 Vallæ de don.
 Constantini.
 eius uoces laudet, qn̄ ait. Nō ausim dicere, ut aliq; per me edocti, lux
 uriātem nimijs sarmētis papalem sedem, quæ Chri uinea est, ferro
 coerceat. Itē. Ego cōtra existimo, iusti⁹ licere p̄cipib⁹, spoliare ip̄o
 omni qd obtines. Quæ est hæc modestia hois ch̄riani, ad ferr⁹ & sp̄o
 lium exhortari p̄cipēs cōtra summū pontificem? Ait deū, in per
 Seditiose uo
 ces Vallæ.
 sona S. P. Q. R. Scilicet, quorū religionē cōtemnim⁹, eos accipiem⁹
 imperiū: & principes orbis terrarū huic cōtēptissimo hoī seruiem⁹?
 Quid rogo immodesti⁹, aut seditiosius dici queat: Et rursus, Quid
 ipsi uictores, nō in eā fecē hoim, quā indignā impio ducebāt, ferro
 grassati sunt: Ecce q̄ immodeste (ne qd grauius dicam) fecē hominū
 uocat Pōtifices, iterūq; ad ferri grassaturā instigat, Et exclamat pos
 stea nimis horredū in hæc v̄ba. O Ro. Pōtifices, exēplū facinorū oim
 cæteris pōtificib⁹, O improbissimi scribæ & pharisæi, q; sedetis sup Ca
 thedrā Mosi, & opa Dathan & Abyron facitis, Quis, rogo, sutor aut
 fullo, tales iniurias æquis aurib⁹ accipet priuatim, quales hic Val
 la in Vicarios (ut ipse fatet) Chri, in summos sacerdotes dei publice
 proclamat: Et ne lōgior sim, Haud ita procula sine. Hæc sunt eius
 uerba. Quocirca (inqt) si fas erat gētib⁹ a Cōstātino, & qd plus est,
 a pop. Ro. desciscere. Profecto & ab eo ius erit, cuiuscq; cesserit ille
 ius suū. Atq; ut audācius agā. Si Romanis licebat, Cōstāntinū aut
 exigere, ut Tarquiniū, aut occidere, ut Iuliū Cæsarē. Multo magis
 eū, uel Romanis, uel prouincijs licebit occidere, q; in locū Cōstātini
 utrūq; successit, Hæc & id genus plurima procaciter, ac seditiose cō
 tra modestiā, religionēq; Ch̄riā scripsit ille Laurētius. Propter q̄
 iuste nimirū ac prudēter dānatus & interdictus est ip̄sus, cōtra Do
 nationis paleā, libellus. Q; si modeste ueritatē, cōtra paleā illius fi
 gmēta asseruisset, nō magis liber eius reprobatur a quopiā fuisset, q̄
 scripta Nicolai de Cusa Cardinalis, Antonini Archiepi Florētini,
 Hieros

Cur dānat⁹ li
 ber Vallæ.

Ro. pō. Vallæ
 in nocit

DE PETRO ET ROMA. LIBER .I. 13.

Hieronymi Cathalani, atq; id genus aliorū, q̄ cōtra paleā illā inge-
 nue ex historijs ueritatē enarrauerūt. Neq; em negat Laurētius pō-
 tifici a Cōstātino donatiōē factā eē. ¶ Quod autē Melchiadi, nō Syl-
 uō factā dicit, cōtra oēs est, quas ego uiderim, historias, Si, em Mar-
 tyrio coronat⁹ est Melchiades, ut Platina refert, & oīs tenet ecclia,
 nō uideo, a quo, post factā donatiōē a Cōstātino, potuerit, nulla ex
 istēte p̄secutione, occidi, Miror itaq; acutū hoīem hęc subiequētia
 uerba Melchiadi ascribere, ubi dī, Ecclia ad hoc usq; puenit, ut non
 solū gētes, sed etiā Romani principes, q̄ totius orbis monarchiā tene-
 bāt, ad fidē Chri & ad fidē i sacramēta cōcurrerēt, E q̄bus uir religio-
 sissimus Cōstātinus prim⁹, fidē ueritatis patēter adeptus, licētiā de-
 dit p̄ uniuersum orbē sub suo degētib⁹ impio, nō solū fieri chriā-
 nos, sed ēt fabricādī ecclias, & p̄diā cōstituit tribuēda Deniq; p̄fatus
 princeps dona immēsa cōtulit, & fabricā tēpli, primæ sedis beati
 Petri instituit. Adeo, ut sedē impialē relinq̄ret, & b̄s Petro suisq; suc-
 cessorib⁹ p̄futurā cōcederet. En nihil (ingit Laurēt⁹) Melchiades a
 Cōstātino donatū ait, nisi Palatiū Lateranēse & p̄diā, de q̄bus Gre-
 gorius in registro facit s̄pissime mētiōē. Ecce Velene, q̄ p̄be alle-
 rit Valla, siue uictus ipsa p̄tate, siue imprudēs, q̄ uos rudes harenā-
 rī expugnata putatis. Negat Luther⁹ primatū, tu sedē Petri. Quid
 igit dicitis ad hęc Hercules uestri uerba: Qd est tēplū primæ sedis
 B. Petri: Quæ sedes impialis relicta, & B. Petro, eiusq; successorib⁹
 cōcessa: Sed & Hercule uestriū interrogo, Vbi dicat hic Melchiades
 nihil a Cōstātino donatū, nisi Lateranēse palatiū & p̄diā: Quis histo-
 ric⁹ sedē impialē solū Lateranēse dixit palatiū: Qua uel impudēs
 uel oscitātia dicit Melchiadē nihil a Cōstātino donatū dicere, nisi
 Lateranēse palatiū & p̄diā. Quū uerba illius sint q̄d p̄fatus princeps
 dona immēsa cōtulit, & sedē impialē B. Petro, eiusq; successoribus
 p̄futurā cōcesserit: O egregios, Hercules, Theseos, atq; Milones, q̄
 tā ualide cōficiūt seipsos. ¶ Ne uero hic magis ad grām pōtificis,
 q̄ pro ipsa ueritate loq̄ uidēar, op̄p̄ciū fuerit, libere tandē fateri, de
 his qd inīaz. De primatu sane sedis ap̄līcē, nemo catholic⁹ dubita-
 re debet, neq; itē de cathedra Petri, successoribusq; eius pōtificibus
 Ro. hæsitare op̄ret. De donatiōe autē Cōstātini Platina potissime se-
 q̄r, q̄ noīatim, & dona, & basilicas, & p̄diā cōmemorat, q̄ princeps
 ille B. Syluestri t̄pibus Ro. ecclīæ, & religiose, & magnifice donauit,
 formulā uero donatiōis, q̄ in palea Decret⁹ habet, cōficiā eē ar-
 bitror. Proīn nīmīū friuola mihi uidēt ea inter iurconsultos q̄stio,
 an illa donatiō Oc cidentalī imp̄ij iure sit factā. Ridiculū est em dis-
 putare de iure, qm̄ nō cōstat de factō, fuit nihiloseci⁹ amplissima Cō-
 stātini donatiō, ex q̄ uehemēter nīmīz aucti sunt prouētus & annui
 reddit⁹ Ro. ecclīæ. ¶ Hinc patrimoniū S. Petri dictū eē opinor, q̄
 q̄ fuerit amplū, ex registro B. Gregorij cōjicere licet, Quū p̄ficerēt S. Petri,

Error Laurēt⁹
tū Vallæ i his
storia,

Hñ hęc i de
cretis. xij. q. 1.
c. futuram

Confutatio
L. Vallæ,

De donatiōe:
Cōstātini.

Dist. xvi c.
Constantin⁹

Patrimoniū
S. Petri.

ELENVM
 q̄liberū
 dum deo
 rante el
 gna te. Lu
 re ad plā
 usq; u
 ueritatē
 uocans i
 Dicere q̄
 tina: Qu
 p̄no cōtra
 unā de
 adari i
 sediciose
 modet⁹
 ne eborū
 mea est
 ipolare
 dēferre
 accipien
 uoi serui
 urius. Qu
 uecib⁹
 cē homin
 exclaimat
 acinorū
 denis sup
 ro, furor
 hic Vale
 dei public
 e sunt
 qd plus
 cesserit
 stantini
 Multo mag
 uō Cōstā
 ne sedicio
 us. Propri
 us, cōtra
 palea illu
 op̄iā fuit
 q̄p̄ Florin
 Hic

14. IOH. COCHLAEI ADVERSUS VELENVM

ei adeo multi oīs gñis officiales, defensores, Carthularij, Subdiacones, Diacones, Notarij, atq; etiā Presbyteri, in Cāpania, Sicilia, Calabria, Dalmatia, atq; etiā in Gallia trāsalpina. Quinimo & in Africa. Vñ tot milia modiorū frumētī, tot armētorū gregūq; puētus, tot seruorū atq; ancillarū in rusticis pdñs ministeria, tot solidorū pēsiones annuis rōnibus iputabant. Vt mihi iā dubiū sit, an hodie aucti^r an poti^r diminutiū nimirū opulētū hñi debeat illā patrimoniu. Quos em nūc red dit^r h3 Ro. pōtēfex in Sicilia: q̄tos in Africa: q̄tos i Dalmatia: q̄tos itē i Calabria, Lucania, Apulcia, Cāpāia: Habuit at plu rimos i n̄s puincjs Gregori^r, eiusq; & aūcēfiores & succēfiores, Vñ ipse plima erogauit in paupes, in redēptōes captiuorū, in pēgrinos, i Clerū, i ancillas dei, in plebē, atq; etiā in necitates belli, Sic ei scripsit Theonistā & Andreae, q. 30. auri libras ei in paupes captiuosq; erogādas trāsmiserat e Cōstātīnopolī. De qb^r (ingr) uob̄ gaudeo, s3 mi hi primesco, Quia apud tremēdū iudicē, nō solum de s. Petri ap̄lorū principis suba, sed etiā de ur̄is reb^r rōnē reddatū^r uado. Et p^r pau ca. Mox aut medietatē pecuniā, quā trāsmisistis, in captiuorū redēp tionē trāsmisi. De medietate vō, ancillis dei, q̄s uos grēca lingua monasticas dicitis, lectisternia emere disposui. Quia lectis suis graui nus ditate in hui^r hyemis uehemētissimo frigore laborabāt. Quē in hac urbe mltāe sunt. Nā iuxta noticiā, q̄ dispēsant, Tria milia reperiunt. Et qdē de s. Petri ap̄lorū principis, reb^r. 80. annuas libras accipiunt, sed ad tātā mltitudinē ista qd sunt: Maxie i hac urbe, ubi omnia gra ui p̄cio emunt. Ad Cōstātīā vō Augustā, Mauricij principis uxore, inter lōgas q̄relas, in hac q̄s uerba prupit. Quia etli p̄tā Gregorij tāta sunt, ut pati talia debeat, Petri apli p̄tā nulla sunt, ut ur̄is tpi bus pati ista mereat. Vñ itē atq; itē p̄ oipotētē dñm rogo, ut lic ut parētes priores, ur̄i principes, s. Petri apli grām q̄sierunt, Vos q̄q; & hāc uob̄ & q̄rere & cōseruare curetis. Et ppter p̄tā n̄ra, q̄ ei indigne seruiū^r, ei^r ap̄d uos honor nullaten^r minuat. Qui & mō uo bis adiutor eē in oib^r, & postmodū ur̄a ualeat p̄tā dimittere. Vigē ti aut iā & septē annos ducim^r, q̄ in hac urbe iter Lōgobardorū gla dios uiuim^r, Quib^r q̄ multa hac ab ecclia q̄ridianis dieb^r erogāt, ut inter eos uiuere possim^r, suggerēda nō sunt. Sed breuiter indico. Sicut in Rauēnāe p̄tib^r, Dñorū pietas apud primū exercitū, Italiē sa cellariū h3, q̄ causis supueniētib^r q̄ridianas expēfas faciat. Ita & i hac urbe i causis talib^r, eorū ergo sacellari^r ego sū. Et tñ hęc ecclia, q̄ uno eodēq; tpe, Clericis, Monasterijs, paupibus, p̄p̄o atq; insup Longo bardis tā multa indefinēter expēdit, ecce adhuc ex omni ecclia p̄ mi^r afflictioē, q̄ de hac uni^r hois supbia mltū gemūt. Hęc ille. Quis obsecro potēficum, nostris temporibus tantas ferre queat om̄is ge neris expēfas, uel uno tantū anno, q̄tas perpetuo tulit, dū pontifex esset, Gregorius. Potestis profecto hunc uos impij Hussitāe cognos cere q̄

Greg. in regi.
li. vi. ca. 27.
epist. xxiiij.

Greg. in regi.
l. iij. c. lxxviiij
epist. xxxiiij

Expēfē' gra
ues B. Grego.

DE PETRO ET ROMA LIBER .I. 15.

cere, q̄ grauit̄ peccetis calūnijs & detractionibus uestris in Rom̄. pontifices, q̄bus passim nō solū obloquimini, sed & maledicitis, eis q̄ nihil non tribuitis abominationū, atq̄ om̄ia q̄ eis debent̄, negatis, patrimoniu, primatu, sedē apostolicā, & quicq̄d honoris autiq̄ habuerunt. Sed mementore uos mortales esse, & clauēs Petro, non Hullo datas esse. Quanta uero fuerit añ mille annos Ro. pontificū, de quorū hodiernis opibus, usq̄ adeo inuidiose q̄rimini, munificētia, Vno libet exēplo ex Platyna oñdere, de Symmacho papa, q̄ tñ nō sub catholicis principibus, sed sub Arrianis Gothis, sub rege Theodorico, pōtificatū administrauit, & graue p̄urbationē schismatis, expulsionisq̄ p̄tulit. De eius itaq̄ impēsis & opib⁹ ita scribit Platyna. Symmach⁹ (ingr) Manichæos tū ab urbe expulit, eorūq̄ libros añfores Cōstātiāne basilicæ cōcremauit. Basilicas v̄o multas aut ornauit, aut a fundamētis erexit. Nā & tēplū B. Andreæ ap̄i apud S. Petru aedificauit, m̄ltoq̄ argēto & auro exornauit. Et tēplū ipsius ap̄forū principis ac porticū, marmoribus ope uermiculado in augustiorē formā redegit. Gradus q̄q̄ ipsius basilicæ ampliores fecit, aliosq̄ gradus sub diuo, dextra, leuaq̄, Episcopia p̄terea cōstruxit. Aedificauit etiā Basilicā Agathę martyris, uia aurelia, in fundo Lardario, Basilicā s. Pācratiū cum arcu argēteo, librarū. 15. In basilica Pauli renouauit ap̄sidam, cui ruina imminēbat, picturisq̄ ornauit. Post ap̄sidā uero aquam introduxit, balneūq̄ a fundamentis erexit. In urbe autē basilicā sanctorū, Syluestri & Martini a fundamentis extruxit, iuxta Traiani thermas. Vbi & supra altare Ciboriū fecit argenteū librarū. 120. Arcus argēteos librarū. 10. Confessionē argenteā librarū. 15. Suggestū q̄q̄ erexit Porphyreticis & crustis marmoreis insignē fecit & gradus basilicæ Iohannis & Pauli post absidem, Axit & basilicā archangeli Michaelis. Aquamq̄ intraduxit, Sanctorū Cosmę & Damiani Oratoria a fundamētis erexit uia Tyburtina in fūdo Patiano, adiuuātib⁹ Albino & Glaphyra illustrib⁹ uiris, Paup̄ib⁹ q̄ ad basilicas Petri & Pauli habitac̄la extruxit, curauitq̄, ne qd eis deesset, qd ad uictū p̄tineret. Amator em̄ paup̄erū fuit. Et ep̄is ac cæteris Clericis in Africa & Sardinia, p̄pter catholicā fidē exulantib⁹, pecunias & uestes subministrabat. Repauit etiā basilicā S. Felicitatis. Et absidā B. Agnetis cū basilica, q̄ ruinā minabāt, in meliōrē formā restituit. Redemit & captiuos, i diuersis puic̄ijs m̄lta pecunia Cœmiteriū q̄q̄ Jordanoz uel fecit uel in meliōrē formā redegit. Nil postremo omisit qd ad omnipotētis dei gloriam p̄tineret. Hęc Platina B. Bliothecarius. ¶ Ego uero admodū lubēt̄ hic audire uelim Papæ maftyges n̄os, quē nā uel Antich̄m uel Cerberū (ut loquūt̄) ex modernis itra. D. aut. D. C. annos pōtificib⁹, aut t̄tas, aut ēt maiores expēsas fecisse dicāt. Vidēt̄ adhuc uetusta Sym. Ro. opa q̄q̄ sumptuose cōstruata fuerint in marmorib⁹ Porphyreticisq̄ crustis Musaicisq̄

Platina in uis
tis ponti.

Opa & impē
se Symmach
papæ.

Expēsas Sym
machī maxie

picturis facile demōstrāt, quibus neglectu nūc & uetustate obsita, minime tātos, quātis facta sunt, sumptibus representēt, Quali acūq; nūc sūt certe mīto fuere sumptuosissima, sicut atq; ornatisima. **N**ac talia nūc tēporibus fiūt. Quis v̄o facile cōputer, quē libras impēderit pōtifex ille in diuersa opa argētea: Neq; itē leues aut modicę fuerūt pecunie, quibus in uictū & uestitū misit exilibus in Sardinia Ep̄is Aphricanis, a Tralibus

Anto. i chro. mūdo Vādalorū rege relegatis, numero (ut refert Antonin⁹ i Chropt ij. tract. xi. nicis) sexaginta & amplius, p̄ter reliquū ipsorū Clerū. Quis igit pōtifex cū nūc ip̄ibus tātā possēt munificentiā de parrimonio S. Petri p̄stare?

Neq; tñ arbitror ex sola Cōstāntini donatione tātos Ro. ecclē p̄ Res Ro. ecclē uer⁹ accessisse. Quāquidē lōge añ Cōstāntinū, & larga fuit pōtifex ero sub Cornelio gatio, & ingēs cleri pauperūq; illius ecclē alūnorū nūerus. Sic em̄ Euseb. in hi. eccl. scripsit ad Fabianū (ut in ecclēastica historia refert Eusebius) Antiochia ep̄m B. Cornelius papa, Nesciebat (ingr) Nouat⁹, in ecclē catholica unū debere ep̄m eē. Vbi uidebat eē p̄f byteros. 46. Diaconos. 7. Subdiaconos. 7. Acolytos. 42. Exorcistas & Lectores cū Ostiarijs. 72. Viduas cū indigētibus. 1000. Quos oēs deus alit in ecclē sua. Hęc Cornelius. Ego autē dubito uehemētē, an hodie in septē illis (quibus p̄cipuas uocat) ecclēsijs Romę, in unū collectis, tot p̄sonę alant

Lucius papa.

Cyp. in epl̄is li. ij. ep̄ vij

1500. Quos hic enūerat uetus ille pōtifex ac martyr Cornelius. Quis autē successōr eius Lucius papa, nō solū suę ecclē Clerū, pauperūq; aluerit, sed & lōge positus, in captiuitate aliā ue necessitate cōstitutus, elemosinas trāsmiserit. indicat una ad eū epl̄a B. Cypriani martyris & ep̄i Carthaginēsis Exultātibus nobis & lætātibus in deo, quod nos in confessione armauerit, & in p̄lio uictores sua dignatiōe fecerit, super nerit l̄rę tuę, frater charissime, quas Herēnianū p̄ Hypodiamonū, & Lucanū, & Maximū, & Amantiū acolytos, misisti nobis. Quibus l̄r̄tis, recepimus in uinculis laxamētū, in p̄suri solatiū, & in necessitate p̄sidiū. Et excitati sum⁹, & robustius aiati, ad siquā amplius fuerit p̄enarū. Nā añ passionē a te sum⁹ ad gloriā prouocati, quā prior nobis ducati ad cōfessionē nois Ch̄i p̄buisi. Et infra, circa finē. Accepim⁹ itaq; frater desideratissime, id quod & a Quirino & a teipso misisti sacrificiū ex oī ope mūdo. Sicut & Noe obrulit deo, & delectatus est deus in odorē suauitatis, & respexit in sacrificiū eius. Ita & in uestrū respiciat, & delectet reddere uobis uitā boni opis mercedē. Hęc inter martyres ex carcere Cyprianus ad Lucium papā. **N**ō est profecto apud me dubiū, quin mltos Ro. ecclē redditus instituerint, & assignauerit nobiles ac religiosę inter martyres matronę Romanę, Sabina, Praxedis, Lucina, Cecilie itē & Agnetis uirginū parētes. Itē Tyburtius, Valerianus, aliq; id genus gñe opibusq; illustres Romani, quā lōge lateq; p̄ diuersas prouincias multa & opulētissima habuerāt p̄dia, dū uerēt in mūdo. Quos utiq; p̄optius liberaliusq; bona sua, quā nūc fit, propter deū expēdissē opinor, q̄ro maior, quā nunc est, erat

Antique nationes Ro. ecclēsię.

est, erat
dicit
mis pa
rūq; ad
modi h
pici fo
clēsijs
mach
stomac
perit,
ad can
erdoc
tates ho
terore
p̄bare.
(ut uos
tatē ve
cos eccl
uile op
me pro
donatio
hu The
cauit pa
reliq; q
mū, q

tuas, fo
cas qui

Ait ap
tua, Et
nouerūt
sedē ap̄
nō cōfir
causa, &
nū aut
cōs ecc

DE PETRO ET ROMA LIBER II. 17.

est, erat & ipsorum deuotio, & pauperum necessitas, meliorque uita sacerdotum. Quinimo me credibile est, fideles Romę quę, sicut & Hierosolymis paulo antea, ante pedes B. Petri posuisse precia possessionum, domorumque, ad pauperum sustentationem diuidentium. Absit autem, ut existimo eius modi bonis tunc abusus esse, sicut nunc sacerdotes ad luxum, pompam, strepitum forelem & mundanum. Vtinam nostri sacerdotes & episcopi imitarerentur illorum, ecclesiarum bona, redditusque, non nisi in pietatis opera dispendere, ac Symmachum saltem, aut Gregorium imitarentur. Quot enim salubrius esset & pastoribus & ouibus ad salutem, si certos ex predictis prouentus annuos reciperent, cum aliter tranquillitate, quam urbes & prouincias militari aulicoque fastu ad scandalum inuidiamque laicorum, regere dicam, an premeret ut sic neque sacerdotis, neque regis personam commode gerere queat. Vtinam uero & laici tales hodie essent, quales illorum fuerunt, ut absque militari hac specie atque terrore possint ecclesiarum prelati annuos census opportune recipere atque dispensare. Hęc quę optanda sunt, sed non sunt ecclesiastici, propterea a laicis (ut uos imperij conamini Hussitę) & spoliandi aut in ordinem ad medicinam redigendi. Si uultis nos prisco uiuere more, reddite nobis preciosos ecclesiarum prouentus annuosque redditus. Quod si hodierni pontifices minus ualeat opibus, quam ualuerunt (ut uidemus) antiquam ante mille annos iniustissime profecto sunt uisum contra Romanam ecclesiam criminationes & querelę de donatione Constantini. De primatu autem nihil est quod Lutherus tuum, uel Thesea quędam extollas. Nam & ipse iamdudum ipsi illi librum suum, uocauit publice, & Catharinus ita confutauit eundem, ut ne unum quod uerbum reliquerit indiscussum. De cathedra autem B. Petri nos deinceps experiemur, quantus tu in ea pugna, Milo dicam, an Thraso fueris?

A. iij.
Redditus ecclesiarum sine aulico fastu.

Explicit liber primus.
INCIPIT LIBER II.

Vanquam uero satis armorum, & quidem ualidissimorum antea hac de re aduersus Lutherum protulimus, quibus profecto tu cum omnibus Nymbratis & Gigantibus tuis pualere aut resistere non potes. Attamen propter infirmos, quod hoc nouo tuo libello scandalizati sunt, operam precium fuerit, uero persuasionum tuarum, solidas opponere, uelut a nouo demonstrationes ueritatis, & eas quidem aliquanto, quam antea fecimus, ubiores.

Prima demonstratio, ex Euangelio.

Ait apud Lucam dominus Petro, Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, Et tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. Hęc domini uoluntatem bene sedis aplice nouerunt patres in Concilio Nicæno statuentes, ut questiones de fide ad auctoritatem sedis aplice referantur, nec rata sint Conciliorum decreta, quę a sede aplice non confirmantur, utpote, Cuius dispositioni omnes maiores ecclesiasticas causas, & episcoporum iudicia, antiqua apostolorum, eorumque successorum, atque Canonum auctoritas referuauerit. Hinc est iterum, quod in Symbolo Nicæno per omnes ecclesias dicitur, Et unam sanctam catholicam & aplice ecclesie, Cuius dicitur

Luca: xxij
Sedis aplice
Decretum Con
cilio Niceni

D. et dicit

18. IOH. COCHLAEI ADVERSVS VELENVM

Cyp. de expō
nelymboli

Erasmus i ans
not. t. onibus
Hicro.

Eminētia Ro.
ecclesiae.

criminatione

In hist. trip. li.
v. p. totum

Loca euāgeli
ca.
Mat. xvi.

Mat. xvij.
Mat. xvij.
Mat. xxvi.
Iohan. ult.

cto dat̄ intelligi, ut q̄sq̄ a fide aplica defecerit, is catholic⁹ eē nō pof
sit. Hinc est p̄reca, qd̄ in expositiōe Symboli d̄t, siue Cyprianus, siue
q̄sq̄ sub noie eius & scripsit & ædiderit eū libellū. Illud (ingr) nō im
portune cōmēdandū puto, qd̄ in diuersis ecclesijs aliq̄ his uerbis ins
ueniunt adiecta. In ecclia tñ urbis Romæ hoc nō dephendit̄ factū.
Pro eo arbitror, q̄ nec h̄eresis ulla illie sumpsit exordiū, & mos ibi
seruat antiquus. Q̄ si forte dicas, post t̄pa Cypriani Ro. ecclesiā a fi
de aberrasse. Ecce tibi testē nonissimū atq; adhuc uiuū, Erasmi Rote
rodami, cuius hæc sunt uerba in epistolā Hieron. ad Damasuz. Sup
fidē, quā Petrus professus ē, & hæc enus Ro. seruauit ecclia. Qua nō
alia minus laborauit hæresibus. Vides ne miser & p̄sonate Velene,
te Erasmi q̄q; snia, & hæreticū, & mēdacē eē? Hæreticū sane, q̄a fidē
amifisti, quā Ro. seruauit ecclia, Mēdacē v̄o, q̄a dicis Petrū Romæ nō
fuisse. ¶ Qd̄ q̄ sit impiū cōtra hūc Euangeli locū cōsidera. Quē est
em̄ alia in orbe terrarū ecclia, in qua ab ap̄lis ad n̄ra hæc usq; t̄pos
ra māsit & nō defecit fides Petri, sicut rogauit d̄ns Iesus, nisi ecclia
Rom. Quæ itē alia est ecclia aplica, nisi Romana? Cur aut̄ hæc sin
gulariter apostolica d̄t? An uero aliq̄ apostoli nullis ecclesijs p̄fuerūt?
p̄fuerūt profecto, sed nulla p̄ter q̄ Romana, est duorū summorū ap̄o
stolorū sanguine cōsecrata. Vides ne igit̄ uir impie, q̄ gloriola fiat ex
scelerata criminatione tua sacrosancta ecclia Romana? Ecce nō defe
cit in ea hæc fides Petri, ipsa alias plantauit, rigauit, cōfirmas
uit, Vñ & mater ecclesiarū in plerisq; cōcilijs est dicta. Ipsa sola cōfir
mat Cōciliorū Decreta, sine eius autoritate nulla cōcilia rata sunt,
& legitima, quantūcūq; sint magna. Cur em̄ nō acceptamus Decre
ta Ariminenſis, Mediolanēſis, Antiocheni, & id genus pluriū Conci
liorū (q̄ in tripartita historia cōmemorant̄) decreta, q̄ a sede aposto
lica nō sunt confirmata? An nō fuerūt in his multi episcopi? fuerūt
sane in Mediolanensi sub Constantio episcopi Occidentalis supra. 300
Quid est igit̄, q̄ nō acceptant̄ ei⁹ cōtra Athanasii decreta? Quid po
teris miser ad uniuersum illius historiæ librū quintū respōdere? Q̄
si pigeat totū uidere librū, saltē duo illius capita uicesimūnonum &
tricesimū p̄curre, ut tñū possis agnoscere impietatē, ubi uideris tā
tā ibi Rom. sedis autoritatē. Multa p̄fecto loca ex euāgelijs, pro
B. Petri sede autoritate, & eminētia facile possent adduci, si nō eēt ui
tāda mihi p̄plexitas, Nō ē em̄ sine mysterio, qd̄ ch̄rs dixit peculiariter
Petro, p̄ ceteris ap̄lis. Br̄s es Symō Bar Iona &c. Itē tu es Petrus &
sup hāc petrā ædificabo ecclia meā. Itē, tibi dabo clauēs regni celo
rū &c. Itē, ap̄to ore piscis iuenies staterē, illū sumes, da eis p̄ me & p̄
te. Itē, Nō dico tibi usq; septies, sed usq; septuagies septies. Itē, cōuer
te gladiū tuū in locū suū. Itē, Symō Ioānis diligis me plus his? Item,
Pascē agnos meos, Pascē agnos meos, Pascē oues meas. Itē, Cū autē
senueris, ex tēdes man⁹ tuas, & ali⁹ te cinger, & ducet q̄ nō uis. Item,
Sequere.

26. IO. COCHLAEI ADVERSVS VELENVM

crucifigere, ut passus est dei filius. Quo impetrato, uel quia ita debebat, ut Christus praedixerat, Vel quia persecutor non inuitus indulget poenarum incrementa, & ipse & Paulus, alter cruce, alter gladio necatus est. Hec Egesippus, iuicinus (ut ait B. Hiero.) apud quos tempus, quod omnes a passione domini usque ad suam aetatem, ecclesiasticorum operum textus historias, multaque ad utilitatem legentium pertinencia, hinc inde congregans, quoniam libros composuit sermone simplici, ut quae uita sectebat, dicendi quae exprimeret characteres, asserens se uenisse sub Aniceto Romano, quod decimum post Petrum episcopus fuit, Et pseuerasse usque ad Eleutherium, eiusdem urbis episcopus, quod Aniceti quondam Diaconus fuerat. Hic ego te Velene uidere puellum, qui uultu ista legeres. An non mutet inter legendum os impudens & aerea frons tua colorum? Quod audes contra tam celebrem ac planam, atque adeo ipsa antiquitate uenerandam historiam, os in caelum ponere, ac nullo penitus subnixius testimonio, id audacissima impudentia negare, quod per tot secula nemo christianorum non affirmat, Nemo gentilium & Iudaeorum negauit, nemo etiam haereticorum dubitauit.

Hiero. de uiris illustribus,

Ignat. ad Romanos episcopus, ult.

Laudes Romae ecclesiae

Non sint Petrus & Paulus principio uobis.

Hier. de uiris illustribus

Inrequencia Diuinarum

¶ Tertia demonstratio, ex Ignatio.

Ignatius Antiochiaepiscopus, tertius a Petro, dum uincens Romam ducetur ad bestias sub Traiano danandus, elegantem fideique ardore uehementem ac sublimem sententiarum ad Romanos de Smyrna ex itinere scripsit epistolam, Cuius hoc sane initium, Ignatius, quod & Theophorus, misericordiam consecutae, in magnitudine dei altissimi, patris Iesu Christi unigeniti eius filij, Ecclesiae sanctificatae & illuminatae in uoluntate dei (quod fecit omnia quae sunt secundum fidem & dilectionem Iesu Christi dei & saluatoris nostri) quod & praesidet in loco regionis Romanorum, deo dignae, eminentia dignae, beatitudine dignae, laude dignae, fide dignae, fundatae in dilectione & fide Christi, paternum nomen habenti, spiritiferae, quam & saluto in nomine domini oportetis, & Iesu Christi filij eius, quod est secundum carnem & spiritum, adunatis in mandatis eius, repletis gratia dei inseparabilis, & ablutis ab omni alieno colore, immaculatis, plurimam in deo patris & domino Iesu Christo salutem, Deprecans deum, obtinui, ut uidere merear dignos uultus uos, Sic plurimum optabam promereri. Vincet enim in Christo Iesu spero uos salutare, Et post pauca Timeo enim dilectionem uestram, ne ipsa me laedat. Vobis enim facile est quod uultis facere, Mihi autem difficile deum promereri, Tamen potero, si uos pecceritis mihi, occasione amicitiae carnalis, Et infra, Non sicut Petrus & Paulus principio uobis, Illi enim apostoli sunt Iesu Christi, ego autem minimus, Illi uero liberi, sunt serui dei, ego autem uultus quod nunc seruus, sed si passus fuero, libertus ero Iesu Christi, & resurgam in eo liber. Haec gloriosus martyr Ignatius, quod Christum & post resurrectum in carne (ut refert Hiero.) uidit, Tanta quod de auctoritate, dum adhuc uiueret, ut epistolae eius tanquam alicuius apostoli haberent, & uenerabiliter allegaret a B. Dionysio, Vide autem quod aperte affirmet Petrum & Paulum Ro. ecclesiae praesuisse, quibus laudibus eam ecclesiam extollat, quod uenerabiliter alloquatur

alloquā. Nō dicit eā (ut uos barbarissimi apostatæ (domiciliū An-
tichri, nō spelūcā latronū, nō lernā uicioꝝ, nō sentinā sceleꝝ, sed san-
ctificatā, illuminatā, p̄sidēte, deo dignā, eminētia dignā, fundatā in
dilectione & fide Chri, paternū nomē habētē, spiritiferā &c. Neque
appellat Ro. p̄tifices, ut uos Saxobohemi, Antichrōs, nō uocat Cer-
beros, nō bestias, nō tyrānos, sed adunatos in mādati dei, sed reple-
tos grā dei inseparabilr, sed ablutos ab omni alieno colore, sed im-
maculatos, q̄q; dignos uultus uidere exoprat. Ne v̄o cōfictū hāc ex
istimes tāti huius uiri eplam, citat, p̄tēq; ei⁹ recitat B. Hiero. in libel-
lo de uiris illustrib⁹. Apd̄ chriianos igit iure sufficeret hic unus in uo
no hoc loco, contra oēs tuos persuasiōnū fumos.

¶ Quinta demonstratio, ex Hireneo.

Hireneus in Gallis, ep̄us Lugdunensis, in tertio aduersum hæreses
(ut refert Eusebius) libro de Ro. eccl̄iæ p̄tificibus ita scribit. **Mat** Euse. in histo
thæ⁹ qdē (in q̄) Hebræis pp̄ria eoz; lingua cōscriptū ædedit Euāgē eccl̄. li. v. c. vi
liū. Cū Paulus & Petrus in urbe Roma euāgelizarēt, atq; eccl̄iæ in
ibi fundamēta solidarēt. Fundata autē & ædificata eccl̄ia, bti apli, Li
no officiū episcopat⁹ iniungūt, Cuius Lini Paulus in eplā ad Ti-
mothæū meminit, Hinc succedit Anacletus, post quē tertio loco Es-
piscopatū suscepit Clemēs. Hic autē cū bti aplis fuit, & cū ipsis uitā
lēmp̄ exegit, atq; ab ipsis institutus, recētē gerebat traditionis eorū
mēoriā, & p̄dicatiōis eoz; formā sp̄ habebat in oculis. Sub hoc ergo Ep̄la Clemen-
Clemēte, seditio nō modica exorta est apd̄ Corinthū iter fratres, ita tis ad Corin.
ut ex p̄sona Ro. eccl̄iæ scriberet ipse Clemēs ad Corin. eplam neces-
sariā, q̄ eos reuocaret in pacē, & fidē eoz; q̄ cōcussa fuerat, renouas-
ret, Exprimēs in ea apl̄bz; traditionē, quā nup̄ ab eis ipse susceperat
Huic autē Clemēti successit Euarist⁹, & Euaristo Alexāder, & post
hūc sextus ab apl̄s ordinat⁹ Sixtus, post quē Telesphorus, q̄ & illu-
stre martyriū duxit, post hūc Hyginus, de iñ Pius, post quē Anicetus
huic successit Sother, q̄ nūc duodecimo loco ab apl̄s, episcopat⁹ ob-
tinet fortē. Et epl̄dē quas apli tradiderūt p̄dications diuinę fidei in
tegras illibatasq; custodit. Hæc scripsit Hireneus, dū esset adhuc (ut
cōficio) p̄sbyter & forsitan Diaconus. Nā Sotheri successit Elēthe-
rius, apud quē a martyribus eccl̄iæ Lugdunēsis in hæc uerba com-
mēdatus est Hireneus. Valere te in deo, itēq; & sp̄ optam⁹. Pater Es-
leutheri, Rogauim⁹ fratrē & sociū n̄m Hireneū, hæc tibi scripta de-
ferre, Quē dep̄camur, ut habeas cōmēdatū, Aemulātor nāq; est tes-
tamēti Chri. Scimus em̄ q̄ solus officij gradus nō facit aliquē iustū
(q̄ tñ iste recte uti in p̄sbyterio) sed plus eū ex uitæ merito cōmē-
damus. ¶ Apud pios p̄fecto & hic uenerabilis senex (sub trib⁹ ei⁹ gnę authorita-
floruit ep̄s Ro. sub Sothere, sub Eleutherio, & sub Victore) uel solus tis.
cōtra oēs impiæ tuæ Velene rhetoricæ p̄suasiōnes merito satis sup̄-
q; ualidus, & testis, & ppugnator haberi debet. Qui adeo planis v̄s

D 3

bis at

bis attestat, Petrus & Paulus non solum euangelizasse Romae, sed & Romae ecclesiam fundasse, solidasse, aedificasse. Quibus ergo amplius egemus testimonijs? Quid clarius dici potest? Vide quod apud Eusebium & Hieronymum. Quae hinc uis sit uir iste auctoritatis, uetus discipulus Polycarpi, qui auditor fuerat Iohannis Euangelistae. Certe B. Augustinus contra Iulianum haereticum multorum patrum dicta producit. Hireneo uenerabilis primus dabat locum. Ex cuius profecto dictis scelus uirum facile cognoscitur, qui Romano pontifice Antichristum facitis, & Romae ecclesiam (quae haec ab apostolis usque uniuerso christianorum orbi fuit sacrosancta & matris & magistra) ore impurissimo Sathanae synagogam appellatis. Quomodo enim haec tam atrox consuetudo non clamet in caelum ad summos illos apostolos, quae ecclesiam, huius sancti senis testimonio, per Euangelium genuerunt, fundauerunt, solidauerunt, usque institutiombus aedificauerunt? Non uidetis obsecro hinc, quod per istam ecclesiam caeteris consuluit, scripsit, tradidit, precepit? Quae enim ecclesiae per istam notior & celebrior erat in sacris litteris quam ecclesia Corinthiorum, quam a deo pulcherrimis duabus episcopis instruxit apostolus Paulus? Vnde est igitur, quod tam cito (nepe sub Clemente apostolorum discipulo) egerit Romae ecclesiae opere, consilio, auctoritate, traditione? Vultis audire uerum & Euangelicum res possum? Non Corinthijs peculiariter, sed Petro, & per Petrum Romano antistiti, sedique apostolice, dixerat dominus, Ego pro te rogavi, ne deficiat fides tua. Et tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. Quod Ne uero quod uirum dicat, non esse his uerbis credendum. Ecce alterum hac de re testem uobis profero, Hireneo non solum coetaneum, sed & dignitate parum, Episcopum inquam Corinthiorum, Dionysium, Non sane Areopagita illum (quia Paulo Atheniensi primus fuit Episcopus ordinatus) Nec enim quod paulo per sub Cornelio Alexandrino profusus in ecclesia, sed enim dico, quod Corinthi presides, & a Sothere episcopo accepit & Clementem episcopi mentionem facit. Haec enim sunt eius episcopi ad Romanos uerba, sicut recitat Eusebius. A principio (inquit) moris est uobis, omnes fratres uarijs iuuare beneuolentibus multisque ecclesijs, quae sunt per diuersa terrarum loca, constituta quibus in digere, destinare, singulorumque necessitates in omnibus consolari. Sed & per messalla fratribus relegatis, quod usus poscit, prebere. Haec ab initio Romae ecclesiae facere moris fuit, a patribus tibi huiusmodi institutione dimissa, & sepe integre custodita, Beatus uero episcopus uir Sother, non solum seruauit, quod patres tradiderant, sed & auxilium melius. Qui non tantum scitis, quod usus corporum poscit, impartit, uerum & aduenientes fratres clementi satis & mitissimo consilio alloquitur, & tamquam patrem se ac religiosum patrem singulis exhibet. Et ista, Beati duximus hodiernam dominicam diem, in qua legimus epistolam uestram, quam & spiritus comonitionem legimus. Sicut & illa prior a Clemente ad nos scripta. Sufficeret profecto & hic antiquus autor, per Romano sedis eminentia, contra omnes impietates uestras. Tanta enim fuit & ipse in uita sua auctoritatis, ut multas diuersis ecclesijs de fidei constructione epistolam magna cum utilitate scripserit.

¶ Quinta demonstratio, ex Tertulliano.

Septimus

Hier. de uiris
illustribus.
Aug. contra Iu-
lianum li. i. c. ij.
Scelus Luche-
ranorum.

Luc. xxij.

Epistola Dionysii
scilicet Corinthij
episcopi.

In hist. eccl. lib.
iij. ca. xxij.

Septim⁹ Tertullian⁹ Apher in lib. de p̄scrip. hære. sic ait. Sed ab ex⁹ Hæresis posie
 cellu reuertor ad principalitatē v̄ritatis, & posteritatē mēdacitati de rior ueritate
 putādā, ex illi⁹ q̄q; parabolæ p̄ocinio, q̄ bonū semē, a dño semina⁹ Mar. xiiij.
 tū, in primo te cōstituit. Auenar⁹ at̄ steri⁹ foeni adulteriū ab inimico
 diabolo postea supducit. Pro parte em̄ doctrinar⁹ distinctionē figu⁹
 rat, Quia & alibi uerbū dei seminis similitudo est. Ita ex ipso ordine
 manifestatur, id eē dominicū & uerum, quod sit prius traditum. Id
 autē extraneū & falsum, quod sit posterius immisum. Ea sententia
 manebit aduersus posteriores quasq; hæreses, quibus nulla constan
 tia & consciētia concedit ad defendēdam sibi ueritatē. Cæterum si
 que audēt interferere se atati apostolicæ, ut ideo uideantur ab apos⁹ Ecclesiæ apo
 lis traditæ, quia sub apostolis fuerant, Possumus dicere, Aedant er⁹ stolicæ.
 go origines ecclesiæ suar⁹, euoluāt ordinē ep̄or⁹ suor⁹, ita p̄ successi
 ones ab initio decurrēte, ut primus ille Ep̄s, aliquē ex apl̄s u⁹ apo
 stolicis uiris, qui tñ cū apostolis p̄seuerauerit, habuerit authorē & an
 tecessorē. Hoc em̄ modo ecclesiæ apostolicæ cēsus suos deferunt. Si
 cut Smyrnæor⁹ ecclesia Polycarpū ab Iohanne collocatū refert. Sicut
 Romanorum Clemētē a Petro ordinatum, Id & proinde utiq; & cæ
 teræ exhibēt, quos apostoli in Episcopatum constitutos, Apostolici
 feminis traduces habeant. Confingant tale aliquid hæretici. Quid
 em̄ illis post blasphemiam illicitum est? Sed & si *confinxerint, ni
 hil promouebunt. Et infra. Age iam qui uoles curiositatē melius ex
 ercere in negocio salutis tuæ. Percurre ecclesias apostolicas, ap⁹ q̄s
 ipsæ adhuc cathedræ apostolor⁹, suis locis p̄sidentur. Apud quas aus
 tenticæ literæ eorum recitantur, sonantes uocē, representantes facis
 em. Proxima est tibi Achaia, habes Corinthum. Si non es longe a
 Macedonia, habes Philippos, Si potes in Asiam tendere, habes Es
 phesum. Si autem Italiæ adieceris, habes Romanam. Vnde nobis
 quoq; autoritas præsto est statuta. Felix ecclesia, cui totam do
 ctrinam apostoli cum sanguine suo profuderunt. Vbi Petrus passus
 Ro. ecclesia.
 Vbi apostolus Iohannes, posteaq; in oleum igneum demersus, nihil
 passus est, in insulam relegatur. Videamus quid dixerit, quid docu
 erit. Cum Aphricanis quoq; ecclesijs contestatur, Vnum deum nos
 uit creatorē uniuersitatis, Et Christum Iesum ex uirgine Maria filiū
 dei creatoris, Et carnis resurrectionē, legē & prophetas cū Euanges
 licis & apostolicis literis miscet. Inde porrat fidē, aqua signat, sancto
 spiritu uestit, Eucharistia pascit, Martyrium exhortatur. Et ita ad
 uersus hanc institutionē neminē recepit. Hæc est institutio, non dico
 iam q̄ futuras hæreses prænunciabat, sed de qua hæreses p̄dierūt, s; non oēs
 ex illa, ex quo factæ sunt aduersus illam, Etiam de oliuē nu
 cleo mitis & opimæ & suauissimæ, uetosa & uana caprific⁹ exurgit
 Ita & hæreses de nostro fructificauerunt, non nostræ, degeneres
 uarietatis.

Hæreses exur
 gunt sicut Ca
 prificus.

24. IO. COCHLAEI, ADVERSUS VELENUM

uarietatis grano, & mēdacio syluestres. Hæc ibi. Et aduersus Marc.
onē lib. 4. sic ait. In summa, si cōstat id uerius qd prius, id prius qd
& ab initio, ab initio qd ab ap̄lis, pariter ubiq; cōstabit id eē ab apo
stolis traditū, qd apud eccl̄ias ap̄loꝝ fuerit sacrosct̄m. Videam⁹ qd
Iac a Paulo Corinthij hauserint, ad quā regulā Galatæ sint recors
recti, qd legāt Philippēsēs, Thessalonicēsēs, Ephesij. Quid etiā Roma
ni de proxio sonēt, qbus Euangeliū & Petrus & Paulus sanguine q̄
q̄ suo signatū reliquerūt. Hæc Tertullianus presbyter. Festis p̄fes
cto oī exceptione maior, q̄ppe q̄procul est ab oī adulationis suspiti
one, eo q̄ nō uulgaris fuerit Ro. eccl̄iæ inimicus. Inuidia em̄ (ut ait
B. Hiero.) & cōtumelijs Clericoꝝ Ro. eccl̄iæ, ad Montani dogma
delapsus, in multis libris nouæ prophetiæ meminit, & specialit̄ ad
uerlum eccl̄iā texuit uolumina. Hūc ego uobis barbaris & lar
uatīs hæreticis uir̄ eloquentissimū, s̄risq; unde cūq; doct̄issimū obij
cio, ut a ferrea hac uīa impudētia tandē desistatis, ubi uideritis Ter
tullianū q̄q; hoīem græce & latinæ disertissimū Ro. eccl̄iæ nō amis
cū, s̄ hostē, tale cōtra uos testimoniu phibere, Ecce hic solus (ut mea
fert opinio) multas pōnit eccl̄ias ap̄licas. Quis em̄ p̄ter eū hoc insigni
ni epitheto adornauit Philippēsū & Smyrnæos, Ephesios, & Achæos
eccl̄iā? Inuidit nimis hęc eminētā Ro. eccl̄iæ, coact⁹ est
tñ ipsa res euidētia huic relinq̄re (q̄q; ei erat inimicus) principatum
Cui nō cōmemorauit Antiochenā, in qua Pet⁹ residerat, q̄ & Pau
lus ibi aliq̄diu fuerat uersat⁹, & ubi primū ch̄ianitatis nomē reptū
& receptū est: Cur non Hierosolymitanā, q̄ duos Jacobos & Sies
phani prothomartyris sanguine fuit illustrata: Cur deniq; nō Ales
xandrinā sibi multo uiciniorē, magisq; celebrē, in qua p̄sederat Mar
cus Euāgelista: Quid est ergo, q̄ has tres nō cōmemorat inter ap̄li
cas Tertullianus, q̄s pleraq; Cōcilia patriarchales noīauerūt? A qb⁹
aut alijs Philippēsū & Smyrnæos eccl̄iā dicta est, siue ap̄lica, siue pa
triarchalis? ¶ Vñ igit̄, q̄ sola eccl̄ia Ro. ab oibus d̄r ap̄lica & pa
triarchalis: An nō aliūde, nisi q̄ eā fundauerūt summi duo ap̄li: de
qbus ad Galathas d̄r, Paulo creditū eē Euāgeliiū p̄putij. Petro autē
circūcisionis, Et q̄ opatus est Petro in ap̄latū circūcisionis opatus est
& Paulo inter gr̄tes. ¶ Ecce hæreticus Tertullianus, Eccl̄iæ Ro.
hostis, his uerbis de ipsa loquit̄, felix eccl̄ia, cui totā doct̄inā aposto
li cū sanguine suo profuderūt. At qua tu miser Tertulliane infelicit̄
tate ab ea doct̄ina in Montani dogmata declinasti: Cur secūdas nu
ptias, q̄s Paulus admisit dānasti: Vñ nā senex iuuetutis tuæ doct̄inā
artēdisse. Quis tāto ingenio laboriq; tuo (quē hæresi ad extremum
& uanū & p̄ditū reddidisti) nō cōdoleat: Vñ nā tuo admoniti picus
lo barbari hi n̄ri heretici ad eā eccl̄iā redire satagāt, cui totā doct̄i
nā ap̄li (ut ais) cū sanguine suo p̄fuderūt, ut uidere ac recognoscere
incipiāt, qd illa ab ap̄lis accepit, qd dixerit, qd tot sc̄culis illibata fide
tenuerit

Hier. de uiris
illustribus,

Sola Ro. eccl̄ia
peculiariter d̄r ap̄lica

Gala. ij

Felix eccl̄ia
Rom.

tenuerit & docuerit. Qua uos igitur insania Hulsicæ noui negatis Petrum Romæ fuisse, quæ Tertullianus antiquissimus author affirmat ibi cathedrâ tenuisse, Clemēte ordinasse, & dñicæ passioni adæquas tū eē: Vñ uobis hæc auena, steriliſq; foeni adulteriu: O infœlices Ca prifici, de q̄ nucleo exurgitis, tate uarietatis grano degeneres, ac me dacio usq; adeo impudeti syluestres: Redite ad matrē, Redite dñi lez,

¶ Sexta demonstratio, ex Origene

Origenes, q̄q̄ in ijs libris, q̄ uulgo extāt, nihil (qd̄ equidē sciam) hac de retradidit, Tñ ab Eusebio allegat̄ in tertio libro explanationum Genesis ita loquēs. Sancti apli dñi & saluatoris nr̄i, cæteri q; discipuli ad pd̄dicandū uerbū dei, p̄ singulas quasq; orbis terræ puincias distmittunt, Thomas (sicut nobis traditū est) sortit̄ est Parthos, Mathæus Aethiopiā, Bartholomæus Indiā citeriorē, Andreas Scythiā, Iohānes Asiā. Vñ & apud Ephesū & commoratus est & defunctus, Petrus Pontū, Galatiā, Bithyniā, Cappadociā, cæterasq; cōfines prouincias, Iudæis dūtaxat pd̄icās circūisse dephendit. Et ad ultimū in urbe Roma cōmoratus, ubi crucifixus est, de orlum capite demerso, Qd̄ ipse ita fieri deprecatus est, ne exæquari dño uideret. De Paulolo aut̄ qd̄ (ingr̄) dicat̄: Qui ab Hierusalē usq; ad Illyricū repleuit Euāgelium Chr̄i. Ad ultimū sub Nerone martyriū duxit. Hæc Origenes coætaneus Tertulliani.

¶ Vides ne Velene, qd̄ cōtra impudēs os tuū dicit uir iste, oim, etiā inimicorū, suffragio, & diuinis & secularibus lris iuxta doctissimus: Hūc ne quispiā in hac q̄stione reiiciat aut audacissimo tuo mēdacio credat: Scilicet tibi uero credētū ē (si dijs placet) hac de re, q̄ a tpe rei gestæ. 14. seculis & ultra nouitijs prore pis, Origeni uerō & Tertulliano nō est hñda fides, q̄ ne duobus qd̄ seculis a passione ap̄torū abfuerūt, Et tu uix triū diez theologus, itq; rudissimus & in lra tñ cortice aliquātulū notus, ex sacris lris deprehendere potuisti, qd̄ Origenes oēs q; post & añ eū summi theologi ne olfacere qd̄ potuerūt. O barbariē barbarissimā, q̄ tā stulta supbia p̄sumis, qd̄ hæc enus nemo hæreticorū, nemo Porsenitorū, nemo ap̄ofatarū, ne cogitare qd̄ fuit ausus. Quid em̄ uel stultius uel barbarius qd̄ negare, qd̄ uno ore cōfitei uniuersus orbis: qd̄ nō solū uideri, s̄ & palpari p̄: qd̄ tot secl̄is p̄petua celebritate ita fuit ratū ut nūq; fuerit in dubiū q̄libet leue reuocatū.

¶ Origenes aut̄ ista nō solum uerbo (ut accepit) tradidit, sed & oculis proprijs nonumēra certissima uidit, qñ sacratissima B. ap̄torū corpa adhuc erāt in Cathetūbis, ut est uidere in Platyna. Cōstat em̄ (ut ait Hiero.) Adamātiū Origene nē, sub Zepherino papa Romæ fuisse, priusq; e Cathetūbis ap̄forū corpa trāfulerit B. Cornelius. Sic em̄ de eo scribit in hist, eccl̄astica Eusebius. Adamātius aut̄ (erat em̄ & hoc nomē Origeni) cū p̄ illud tēpus, Zepherinus Ro. eccl̄æ p̄sideret, Romā uenit, Sicut ipse in qd̄ a loco scripsit dicens, Voti sibi fuisse, ut antiquissimā Romanorū uideret eccl̄iam

Euse. in hi. ec. lib. iij. ca. i.

Diuisio ap̄forū,

Nō Veleno, sed Tertul. & Origeni credendum.

Barbaries & p̄sumptio Veleni.

Platina i uita Cornelij, Hier. de uiris illustribus, Hist. eccl̄. vi. cap x

E. eccliam

ecclesiā, ubi nō multo tpe pacto, ad iniūctū docēdi officii Alexandriā redire festinabat, ibiq; cū oī solitudine & studio, religioso suscepu opus explebat, uel in profundiorib; & diuiniorib; tractatū uel in scētē scripturę explanatiōib; discedis, uel etiā in eorū, q; q̄tidie fidei addebāt, instructiōib; uel institutionib; adimplēdis. Ex q̄bus oib; ne respirare qdē ei, uni; saltē horæ libere tps dabat, dū sp̄ ex alijs in alia uocaret, ita ut a prima luce usq; ad pfundā uesperā nūq; cessaret auditoriū suū, Alijs v̄o nō recedētib; dū v̄bi dei dulcedine colligarent. ¶ Ite nūc Huslitzæ, & cōtra tāti niri exēplū ac contra uetustissimā fidei nr̄æ religionē, suadete fidelibus ne Romā peregrinādi gr̄a eant. Ecce uoti fuit Origeni, ut antiquissimā (ut ipse ait) uideret Romanorū ecclīā. Vos autē hmōi uota & phibetis & reicitis atq; dānatis. Nōne potuisset Origenes, domi, in tāto p̄sertim auditorio q̄tidiano, multo plus efficere atq; fructificare, q̄ dū iter nauas; & idioas, eosq; maxia (ut arbitror) ex pte ifideles, nauigādo iuit & rediit, ea potissimū de cā, ut Ro. ecclīā uideret, luit tñ, tācūq; & tps & itineris laborisq; & impēdij sp̄ore insumpsit, ut antiquissimā uideret Romanorū ecclīā. ¶ Attē nōdū erat eo tpe Ro. ecclīa ducētorū anorū, nec itē adhuc erat Augustissima illa, q̄ nūc sunt ap̄d; aliorūq; scētō; ibi tēpla. Nō tot marty; reliq̄æ, nō tot p̄rificū monumēta. Qua uos igit; barbarica imanitate lauderis, ne fideles Germanię Romanā inuolant ecclīā, suā in fidē ac religiōe & matrē & magistrā Ne p̄grinent antiq; ritu ad sacratissimā ap̄d; Petri & Pauli limina, ne plenariā cōsequant; in scētis locis pctō; indulgētiā, Certe dicat q̄sq; qd uult, mihi dubiū nō est, Germanis longe potiores iustioresq; ac magis necessarias ad esse causas, ut p̄grinetur, ubi cōmodū fuerit, Romā, q̄ fuerint Origeni, Qualiscūq; sit ibi hoim uita, longe p̄fecto nūc augustiora extant tēpla, pluraq; loca sacra, sanctorūq; plurimorū reliquię & monumēta, q̄ fuerint t̄pibus Origenis.

¶ Septima demonstratio, ex Cypriano.

B. Cyprianus, ut aplicæ sedis fuit obseruatissim; ita plurimas scripfit ad Ro. Ep̄os Corneliū, Luciū, & Stephanū ep̄las q̄s enūterare longū eēt. Breuitatis itaq; gr̄a unius tm̄ ep̄læ eius ad Corneliū loca q̄sdā recitabimus, ut uos hæretici agnoscatis uŕa in Ro. ecclīā scelera. Ait igit; in bñ longa ep̄la Cyprianus. Legi lŕas tuas frater charissime, q̄s p̄ Saturū fratrem nr̄m Acolythū misisti, & dilectionis fraternę & ecclesiasticę disciplinæ, & sacerdotalis cęsuræ satis plenas, Quibus significasti, scelicissimū hostē Chr̄i, nō noui, sed iā pridē ob crimorū Coeporū snia cōdēnatū & reiectū, & a te illic eē ab ecclīa prohibitū. Et cū uenisset, stipatus caterua & factione desperatorū uigore pleno (q̄ Ep̄m agere oportet) pulsū de ecclīa esse. Et paulo post Q; si ita res est, frater, ut nequissimorū timeat audacia, ut qd mali

iure at

Origenis exō
Romā p̄gris
nādū esse.

Nunc magis
uidēda Ro. ec
clesia q̄ tunc

Cyp. in ep̄l.
lib. i. ep. ij.

Nō time dē he
resicos; minæ

iure atq; ægrate nō p̄nt temeritate atq; despatione p̄ficiat, actū ē de
 ep̄atus uigore, & de eccl̄iæ gūbnadæ sublimi ac diuina p̄tate, Nec
 ch̄riani ultra aut durare aut eē possūm⁹, si ad hoc uētū est, ut p̄ditōꝝ
 minas atq; insidias p̄mescam⁹, Nū & gētiles & Iudæi mināt, & hēre
 tici, atq; oēs, q̄s p̄tēra & mētēs diabolus obsider, uenenatā rabiē
 suā quōdie furiosā uoce testant, Nō tñ idcirco cedēdū est, q̄a minant
 aut ideo aduersarius & inimicus maior est Christo, q̄ tantū sibi uēdi
 cat & assūnit in sæculo, Manere debet apud nos, frater, fidei robur
 immobile, & stabilis atq; inconcussa uirtus, contra oēs incurfus atq;
 impetus oblatratiū fluctuū, uelut petre obiacētis fortitudine & mo
 le debet obistere. Et infra, Nā cū scriptū sit, Neq; maledici regnū dū sacerdoti
 dei cōsequētur. Et itē in Euāgelio suo dñs dicat, Qui dixerit fratri suo,
 suo, fatue, q̄ dixerit Racha, reus erit gehēnæ ignis, Quō p̄nt cēsuram
 dei uleoris euadere, q̄ talia ingerūt, nō solū fratrib⁹, sed & sacerdoti
 bus, q̄bus honor tantus de dei dignatione cōcedit, ut quisq; sacer
 doti eius & ad t̄ps hic iudicātī nō obtēperaret, statim necaret. Et in
 fra, Cū hęc tāta ac talia, & multa alia exēpla p̄cedāt, q̄bus sacerdoti
 bus auctoritas & potestas, diuina dignatiōe firmat, Quales putas es
 se eos, q̄ sacerdotū hostes, & contra eccl̄iā catholicā rebelles, nec p̄
 monētis dñi cōminatione, nec futuri iudicij ultione terrētur? Neq;
 em̄ aliūd hærēses abortæ sunt, aut nata sunt schismata, q̄ inde, qd
 sacerdoti dei non obtēperatur, Nec unus in eccl̄iā ad tēpus sacer
 dos, & ad tēpus iudex, iuce Christi, cogitatur, Cui si secundū magis
 feria diuina obtēperaret fraternitas uniuersa, nemo aduersum sa
 cerdotū collegium quicq; moueret, Nemo post diuinū iudiciū, post
 populi suffragiū, post Coepiscopoz consensum, iudicē se, non iam
 Ep̄iscopi, sed dei faceret, Nemo dissidio unitatis Christi eccl̄iā scin
 deret, Nemo sibi placēs, ac tumens, seorsum foris nouam hærēsim
 conderet, Nisi si ita est aliquis sacrilegæ temeritatis ac p̄ditæ mētis
 ut puret sine dei iudicio fieri sacerdotē, Cū dñs in Euāgelio suo di
 cat, Nōne duo passeres alle uāneunt, & neuter eoz cadit in terrā, si
 nepatris uestri uoluntate? Et infra, Petrus tñ, sup quē ædificata ab
 eodē dño fuerat eccl̄iā, unus pro oibus loquēs, & eccl̄iæ uoce rez
 spondens ait, Dñe ad quē ibimus? Verba uitæ æternæ habes, ut nos
 credim⁹ & cognouim⁹, qm̄ tu es fili⁹ dei uiui, significās scz & ostē
 dēs eos, q̄ a Ch̄ro recesserint, culpa sua perire. Eccl̄iā tñ, q̄ in Ch̄ro
 stū credat, & q̄ semel id qd cognouerit teneat, nunq̄ ab eo discedere.
 Et eos esse eccl̄iā, qui in domo dei p̄manēt. Et rursus, Cum hęc in
 noticia tua esse cōsiderē, & pro certo haberē, memoriæ & disciplinē
 tuæ scirē necessariū, nō putauī, celeriter, & urgēter hærēticorum t̄s
 bi ineptias nunciandas, Neq; em̄ ad Catholicæ eccl̄iæ maiestātē p̄s
 ter ac dignitatē p̄tinere debet, quid apud se hærēticoz & schismat
 icoz moliat audacia, Et itē, Post ista adhuc in sup̄ pseudoēp̄o sibi ab
 hærēticijs

Nō maledicē
dū sacerdoti

Deut. xvij.

Vñ oriuntur
hærēses.

Mat. x.
Sup Petri uoce
dificata eccl̄iā

Mat. xvi.

Iohan. vi.

E z hærēticijs

testis celsura dei ultoris euadere, q̄ nō solū fratribus & presbyteris, sed & summis dei sacerdotibus tāta cōiūcia ingeritis: Nō em̄ fatue solū aut Racha dicitis, sed & Atichīm, bestiaq̄, & Cerberz catholice ecclesie ep̄m, summūq̄ pastore ore impurissimo agnoiatis. Cur negatis ecclesiam a dño ædificatam esse sup̄ Petrū, Cur negatis Romanā cathedrā Petri? Cur Ro. ecclesie primatū: Ecce ap̄issime asseruat hęc oīa B. Cyprianus. Cur itē utuperatis fidē Romanorum aplica uoce laudatā: Cur excitatis schisma cōtra Ro. ecclesia, vñ unitas sacerdotalis exorta est: Cur uos schismatici iudicatis de ecclesie p̄posito: Cur de ch̄riano hæretici: Cur de sacerdote sacrilegi: Quāta putatis nobis ex una hac Cypriani ep̄la cōtra uos iacula eē, si uelimus nūc oīa excutere: Sed his mō cōtēti sumus, intuitu breuitatis.

¶ Octaua demonstratio, ex Dionysio Alexandrino.

Gloriosus Alexandriæ ep̄us Dionysius plurima utiq̄ testimonia cōtra impietates uſas pulit, sed qm̄ opa eius nō extant, Vñā interim ep̄istola eius recitare libet ex Eusebio, in hęc sane formā p̄scriptā, Dionysius Nouato fratri salutē. Si inuicis (ut ais) in hoc uenisti, ondens i eo, si desinas uolens. Oportuerat qdē etiā pati oīa ne scinderet ecclesia dei. Et erat nō inferior gloria, sustinere martyriū pro eo, ne scindat ecclesia, q̄ est illa, ne idolis immolet. Imo scdm̄ meā sn̄iam, maius hoc pro martyriū. Ibi nāq̄ unusq̄sq̄ pro sua tm̄ aīa. In hoc uero pro oī ecclesia martyriū sustinet. Sed nūc, siue tu suadere, siue etiā cogere potes fratres redire ad cōcordiā, maius tibi erit em̄dationis meritū, q̄ fuerat culpa cōmissi. Quia illud iā nō imputabit, hoc etiā laude dignū ducet. Si v̄o illi in incredulitate p̄manerint, salua animā tuā. Vale. pacē desiderās, quā tibi imprecor. ¶ Ecce uobis ep̄istolā sanctissimū Cōfessoris & Martyris Ch̄ri, q̄ in multis sub Decio, sub Volusiano, sub Valeriano & Galieno p̄secutionibus q̄ plurimos agones pro Ch̄ri noīe subiit, adeo qdē intrepide, ut al. qm̄ insectatibus dixerit. Quid insectādo laboratis: Caput meū, pro q̄ magnopere fatigamini, auulsum ceruicibus sumite, & donū magnū ad tyrannū referte.

¶ Fuit autē adeo studiosus & obseruās Ro. ecclesie, ut nō sit alia, cui ille uel studiosius obrepauerit, uel frequētius scripserit. Scripsit sane multas ep̄las ad Corneliū, multas ad Stephanū, multas ad Sixtū secūdū, referēs ad eos de causis ecclesiasticis, De Nouati sane schismate multa retulit ad Corneliū, de unitate de pace ad Stephanū, de baptizandis ad Sixtū. Inter alia em̄ sic scripsit Stephano. Scito autē frater, oēs ecclesias in Oriēte, q̄ prius cōturhabunt, nūc redisse in cōcordiā & oēs sibi unanimiter cohærere, Et post pauca. Verz ne sermo ep̄le lōgior fieret, nobiliū tantūmō urbiū tibi ep̄os indicauī, ut etiā cæteros cū ipsis pariter unū sentire nō dubites, p̄ uniuersam Syriā & Arabiā, Ponti q̄q̄ & Bithyniæ oēs pariter unanimes & cōcordes, & multa sibi inuicē charitate cōnexi, glorificāt dñm nostrū.

Ep̄la Diony. ad Nouatum In hist. eccl. li. vi. ca. xxxiiij.

Quāt̄ fuit ille le Dionysius. Eo. li. ca. xix.

Obseruas Ro. ecclesia.

In hist. ec. lib. viij. ca. iij.

Ad Sixtū vō hęc sunt eius uerba. Vere autē frater cōsiliū peto, & requiro sniam. Quid tibi uideat in ea cā, q̄ in ecclia nra exorta est. Verēor em̄ ne forte fallar in aliquo. At non solū ad pōtifices, sed etiā ad presbyteros, ut cōfessores quosdā Ro. ecclie uenerabilr scriptit Quinetiā libros de baptismo nūcupauit Dionysio Ro. ecclie presbytero. Et cū ipse aliq̄ diu de rebaptizādis hæreticis cū Carthaginē sibus & Oriētalibus (ut refert Platyna) sensisset (Cypriani forsitan auctoritate induc̄) mutata postea snia, ad Stephanū scripsit, ut bono eēt aīo, qm̄ ecclie tā Asiaticę q̄ Africanę, mutata opiniōe ī sniaz Ro sedis iā uenissent. ¶ Quæ est igit̄ ur̄a tā barbara, O Hussitæ noui, intēperies & insolētia, ut tātis maledictis in matrē ur̄am insurgatis, in Ro. scz ecclia, q̄ retro tot seculis oibus porbē ecclesijs adeo uenerabilr fuit ac sacrosctā: Ecce oēs ecclie Pon. totius Asiæ minoris, totius Syriæ, Mesopotamiæ, Arabiæ, Aegypti, Aphricæ, cōtra Nouatianos, schismaticos Ro. sedi adhærebāt, ad eius turbationē cōturbant, ad eius pacē exultabāt, & erroneā de rebaptizandis opinionē deponētes, unius ecclie Ro. auctoritatē atq; sniam sunt amplexatæ Vos autē unius barbarici anguli hoies obscuri, nudī, nec ulla Ep̄ali dignitate insignitī & adiuti, antiquū a uetis reluscitare schisma quod nō solū a sede ap̄lica, sed etiā ab uniuersa ecclia, iā pridē dānatū ē in gnali Cōcilio, tollētes in coelū ora barbaris ac foetidis hæresib⁹ absominabilr polluta, Cū uideatis hic tot sctōs Ep̄os, eccliasq; toti⁹ Oriētis & Aphricæ ap̄licæ sedi humilr ad correctionē colla submississe Qd̄ profecto nō fecissent, nisi sciuisent Ro. ecclia ei⁹ apli tenere Cathedralr. cui dñs dixerat. Ego p̄ te rogauit Petre, ut non deficiat fides tua, Et tu aliq̄ cōuersus, cōfirma frēs tuos. Iā uos nec filiī apli estis, nec frēs. Maledictis em̄ m̄ri, & dissidiū q̄ritis inter frēs. O infecta & inficiētia uisperæ genimina, q̄s uobis mōstrabit fugere a uētura irarūp̄itis (q̄tū in uobis est) uter̄ m̄ris, & pugnā suscitāt inter frēs Quid putatis scripturū fuisse, si talia audisset, hunc Dionysium.

¶ Nona demonstratio, ex Lactantio.

Lactan. libro
iiij. ca. xxi.

Danie. vij.

Judæos ex
diū Romæ p̄
dictū ab aplis

Lactantius Firmian⁹ in 4. li. diuinarij institutionū integrū hac de re capitulū scripsit, in hūc sane modū Ordinato (inqt) discipulis suis Euāgelio, ac nois sui p̄dicatione, circūfudit se repēte nubes, eiq; in cœlū sustulit, q̄dragesimo post passionē die. Sicut Daniel fore ostēderat, dicēs. Et ecce in nubibus cœli filius hois ueniēs, usq; ad uetustuz dies: puenit. Discipuli uero p̄ prouincias disp̄si, fundamenta ecclie ubiq; posuerunt, faciētes & ipsi in nomine magistri dei magna & pene incredibilia miracula, Quia discedēs instruxerat eos uirtute ac potestate, qua posset nouæ annuntiōis ratio fundari, & cōfirmari. Sed & futura aperuīt illis omnia. Quæ Petrus & Paulus, q̄ Romę prædicauerunt, Et ea prædicatio in memoriā scripta pmāsit. In qua cū multa alia mira, tū etiā hoc futurū esse dixerunt, ut post breue immitteret deus regē qui expugnaret Iudæos, & ciuitates eorū so-

lo adæquaret, Ipsos autē fame, sitiq; confectos obsideret. Tum fore ut corporibus iuor; uelceretur, & consumeret se inuicē. Postremo, ut capti ueniret in manus hostium, & in conspectu suo acerbissime, coniuges suas uexari cerneret, uiolari, ac prostitui uirgines, diripi pueros, allidi paruulos. Omnia deniq; igni ferroq; uastari, captiuos in ppetuum terris suis exterminari. Eo, q; exultauerunt sup amantissimum & probatissimū dei filium. Ita post illoꝝ obitū, cū eos Nero interemisset Iudæorum gentē, & nomē Vespasiani extinxit, fecitq; omnia, quæ illi futura prædixerant. Hæc Lactantius. Quæ tã etsi non omnia huic proposito deseruiunt, cuncta tamē propter historiæ contextum, relatu uidebantur digna.

¶ Quid dicis igit Velene, qui confidis tantopere in fucatis p̄stigi osæ rhetoriæ tuæ psualionibus? Nunquid aut uenustior, & eloquē testimonio: tior es Lactantio? Ecce q̄ pulchra eadēq; & mira & rara, refert ille de apostolis. Quod si Petrus non fuit (ut ais) Romæ, quomodo ergo Romæ prædicauit? Quomō prædicatio eius Romæ facta, in memoriã scripta p̄mansit? Quomodo futura ibi prædixit? Quomodo eū Nero interemit? Quid ergo? Nesciuit Lactantius & historias & literas ulla, siue humanas, siue diuinas, quas scit mō barbarus rhetoricus: lus atq; elemētaris theologus? O stultissimā p̄sumptionē, quæ ex crassima dialectices (ut postea uidebimus) ignorantia processit.

¶ Decima demonstratio, ex Athanasio.

Extant adhuc aliq; Athanasij ad Ro. pontifices epistolæ. E quibus una ad Liberium papā, in hunc modū scripta est. Domino beatissimo & honorabili, sancto patri, Liberio papæ, Athanasius & uniuersū Aegyptior; Episcopi, in unū synodice apud Alexandriã cōgregati, Vtq; beatissimæ paternitatis iura penes deū sunt manifesta, dū p̄dicationibus scz ap̄licis & doctrinis uerę fidei cultura uniuersa repleta sit terra. Per diuinor; tñ eruditionē eloquiōꝝ, uŕa instruēte admonitione exhortatoria, sup̄ edificať orthodoxa Chŕi ecclia, ap̄lica institutione **f**ini data, & a fidelib; p̄rib; firmissime roborata. Ad quā oēs beatissimi ap̄li, pari honoris & p̄tatis cōsortio p̄diti, pp̄or; agmina cōuertētes pie sc̄tēq; de tenebris ad lumē, de lapsu ad uerā fidē, de morte ad uis̄tā, hoies diuinæ p̄destinationis grā p̄scitos, salutarib; p̄ceptis ac monitiis p̄dixerunt. Quā sanctor; ap̄loꝝ uestra fraternitatis honorāda sequēs merita, & p̄fectius implēs exēpla ecclia dei moꝝ p̄bitare & actiui sc̄titate cōdecorat, & fide sacra, chŕianisq; morib; uigēs, quæ fieri deo placita p̄cepit, studijs pontificalibus indefinēter operat̄ & p̄ficat, seruās legis diuinę mādāta, Quia nō legis auditores iusti sunt ap̄d deū, sicut narrat ap̄ls, s; factores legis iustificabūt. Nos em̄ hæc **Rom. ij.** cessorū p̄dicatōne suscepim; atq; quæ in Nicena synodo roborata cognouim; p̄dicare & Arrianor; bla p̄hemias, atq; alior; hereticor; repellere.

Ep̄la synodāl
Athanasij,

Rōsales dicit.

Mat. xxiij.

Epilogus in
LutheranosIn trip. hist. li.
iiij. ca. xvij.Apostolicus
triumphus

repellere, & cotidie ab his psequimur, & dānatiōni tradimur, atq; morti destinamur. Qua de re pcamur, ut vris exhortationibus, tā p uos q̄ p Apochrifarios vros adiuuemur. Ne dū illi crescūt, & nos, **munis** mur, uera fides destruat, & eorū hāresis ultra fidē nr̄az crescat. Qm̄ timeo, ut postq̄ abūdauerit inigras, refrigeret charitas multorū. Pro qua re multa vr̄ae sacrae doctrinae, tā apud deū, q̄ apud cūctos fides les, merces & laus reposita est, si vr̄ae relectentur auctoritate. Et post ml̄ta, circa finē ita cōcludit. Huius rei gr̄a, vris uobis a Chrō Iesu comissa est ecclesia, ut pro oibus laboreis, & cūctis opē ferre nō negligatis. Quia dū fortis armatus custodit atriū suū in pace sunt oia q̄ possidet. Ideoq; tanta urgēte necessitate, summope cōprimite uestra lumina auctoritate infestis, releuate oppsitos, ut abiq; graui, de dño opitulāte, difficultate, ipsi gratāter, oī tpe sacrificare mereamur illae. Et subscripro, Aeterna te seruet diuinitas per multos ānos sanctis sine patrū p̄r, Amen. ¶ Ecce hic dicit Rō. pōtificē, sanctissimū patrū patrē, dicit summā eius auctoritatē, dicit uniuersalē ei cōmissam ecclesiā, dicit sacra eius doctrinā, dicit eius sedē ap̄lorū, eorūq; successorū p̄dicationē, dicit Rō. ecclesiā orthodoxā, & apostolica in stitutiōne fundatā. Quid uos aut dicitis impj̄ matris vr̄ae desertorū & hostes? Dicitis sane Rō. pōtificē eē Antichr̄m, dicitis papatū robustā eē uenationē Nymbroti, dicitis ab eccl̄a Rō. discedēdū esse dicitis doctrinā eius hāreticā, ecclesiā schismaticā, Sathanāe synago gā, dicitis eā a Petro nō eē institutā & fundatā, ne uisam gdē. Quid obsecro aut pe? aut grauius in eā dicere potuissent oēs psecutores eius? At sup̄auit diuina protectiōne gladios & Eculeos tyrānorū, sup̄pabit etiā procul dubio uetosa hāc impiāe linguae iacula. Quis em p̄ior vris potius cōuictijs, q̄ scriptis Athanasij, eiusq; p̄ Aegyptū The baidēq; & Lybiā collegarū attestatiōibus p̄beat aures? Q̄ta autē isti Rō. pōtificibus Marco, Julio, Liberio, & Foelici ascripserint, ex eorū liq̄t epl̄is, q̄s hīc breuitatis cā omitto. ¶ Ne v̄o q̄s eas dicat ficticias, multa ex eis decerpta passim repiunt in Decretis Gratiani Et in tripartita historia, p̄sertim in lib. 4. ubi etiā pulcher extat Dia logus, inter Liberū papā, & Cōstātinū impatorē habitus, Ex q̄ cōh cere licet, q̄ta sp̄ fuerit Romani pontificis in uniuersali ecclesia auctoritas fideiq; constantia.

¶ Undecima demonstratio, ex Prudentio.

Aurelius Prudenti⁹, uir & pietate & ingenio clar⁹, hāc de passioe Petri & Pauli carmina, iter p̄clara opū suorū monumēta post se reliquit. In eolibro, quē **de Cronicis martyrum** inscripsit. Plus solito coeunt ad gaudia, dic amice quid sit. Romam per omnem curstant ouantq;. Festus apostolici nobis redit hic dies triumphi Pauli atq; Petri nobilis cruore

Vnus

Vnus utrumq; dies, pleno tamen innouatus anno,
 Vidit superba morte laureatum.
 Scit Tyberina palus, quæ flumine labitur propinquo
 Binis dicatum cespitem trophæis.
 Et crucis & gladij testis, quibus inrigans easdem,
 Bis fluxit humber sanguinis per herbas.
 Prima Petrum rapuit sententia legibus Neronis
 Pendere iustum præminente ligno
 Ille tamen ueritus celsæ decus æmulando mortis
 Ambire tanti gloriam magistri
 Exigit, ut pedibusmersum caput imprimat supinis,
 Quo spectet imum stipitem cerebro
 Figitur ergo manus, subter sola uersus in cacumen,
 Hoc mente maior, quo minor figura.
 Nouerat ex humili cœlum citius solere adiri,
 Deiecit ora, spiritum daturus
 Ut teres orbis iter flexi rota percucurrat anni
 Diemq; eundem sol reduxit ortus,
 Euomit in iugulum Pauli Nero ferulum furorem,
 Iubet feriri gentium magistrum,
 Ipse prius sibimet finem cito dixerat futurum
 Ad Christum eundem est, iam resoluor (inquit)
 Nec mora protrahitur, poenæ datur, immolatur ense,
 Non hora uatem, non dies fefellit,
 Diuidit ossa duum Tybris sacer ex utraq; ripa,
 Inter sacra dum fluit sepulchra
 Dextra Petrum regio testis tenet aureis receptum,
 Canens oliua, & murmurans fluento
 Namq; supercilio faxi liquor ortus excitauit
 Fontem perennem christimatis feracem. ¶ Et post pauca,
 Parte alia Pauli titulum uia seruat Ostiensis
 Qua stringit annis cespitem sinistrum
 Regia pompa loci est, Princeps bonus has sacrauit arces,
 Lufitq; magnis ambitum talentis
 Bracteolas trabibus subleuit, ut omnis aurolenta
 Lux esset intrus, ceu iubar sub ortu
 Subdidit & Parias fuluis laquearibus columnas,
 Distinguit illic quas quaternas ordo.
 Ecce cōcordat hic testis ueritatis cū reliqs p oia in re gesta factiq; sub
 stātia (ut dī) fatei em eūdē, quē cæteri, pleq; uitorē, utriusq; apī, eās
 dē urbē, eūdē diē, Qd aut annū interponit, in hoc ut a ceteris differt
 ita a nobis minus ei credit, cū sint tot ac tanti, utriusq; linguæ piti,
 eximieq; sanctitatis uiri ecclesiastici, utrūq; apīm, ultimo Neronis
 F anno

Petrus merso
 capite crucis
 figitur.

Paulus necas-
 tur gladio,
 ij. Timor, iij.

Tempa eorū
 deaurata.

anno martyriū subijſſe teſtanē. Sed hac de re latius dicemus infra
¶ XII. demonſtratio, ex Chryſoſtomo.

B. Iohānes Chryſoſt., in primo cōtra monaſticae uitae uitupatores li-
bro, cuiſmodi de B. Paulo refert hitoria, quā egdē apud alios, non
repi. Neronē (ingr) prorsus ex fama nouiſus. Vir em ipudicitia, ſces
leribusq; oib⁹ iſignis fuit. Hic itaq; Paulo bñſſimo (uno em tpe uitā
iſtā agebāt) eiſmōi ac prorsus ſimillima crimina obijciēs his, q̄ uos mō
ſctis uiris obijcitis. Pellicē em eius, quā ille depibat, atq; in delicijs ha-
bebat, eū induxiſſet, fidei ac religiōis ſacramēta ſuſcipe, pſuaſerat us-
na, inceſtū illū impurūq; cōgreſſūq; declinare. Hæc inq; ille crimina
obietans, corruptorēq; neq; flagicioſum atq; nebulonē, & his ſilia
q̄ mō pſtrepitis, Paulū uocitans. Primū equidē coniecit in uincula,
Cū uero, ut puellæ eiſſe monita atq; conſilia dare deſineret, illi p-
ſuadere nō poſſet, necauit tandē. Quid uideē Velene de hoc uiro?
nunquid in pſtigioſis uerboſ; fucis uim eloquentiæ illius ſupabis?
Ecce fateē Paulū a Nerone occiſum, neciſq; ultra uulgarē hitoriam
ſpecialē q̄s occaſionē. Tu id negas, nullo ſubnix⁹ teſte aut cā. Aequū
ne eſtigiē, ut nouo tuo ſomnio credat, cōtra tā receptā tot proba-
tiſſimorū autorū hitoria. De morte autē Petri neſcio qd̄ faciēdiſſi-
mus iſte ſctūs tradiderit. Sed de primatu (quē uos piter negatis) ei⁹
multa ac ſpecioſa ſunt hui⁹ uiri teſtimonia. Etem ſup pſal. 70 ita ſcri-
bit de B. Petro. Cōlūna ecclīæ & fundamētū fidei, Princeps apſtorū
Petrus, ad uiliſſimæ mulierculæ uocē, Dñm ter negauit. Nōne as
mare fudit lachrymas, & recepit priſtinā dignitatē. Itē in homil. de
pœni. Nōne (ingr) ter Petrus negauit. Nōne cū iuramēto ter? Poſt
illū tñ grauē caſum (negatiōi em nullū eſt malū æq̄le) rurſum eū ad
priorē reduxit honorē pœnitētia. Et ei p totū orbē terrarū ecclīe pſi-
dētia tradidit, qd̄ oib⁹ mai⁹ eſt illū nobis maiorē oib⁹ apłs i dñm
hīe charitatē ondit. Itē ſup illud uerbū Petri, Tu es Chſ filius dei ui-
ui. Petri⁹ oim apłorū os, Vertex cōfortij toti⁹, cū oēs interroga-
ti eēt, ipſe ſolus rñdet. Quē Chſ ecclīæ future paſtorē cōſtituit, Ita
gdē, ut futura ecclīa, tot tātiſq; fluctib⁹ ipetu irrupētibus, imobilis
maneat, Cui⁹ paſtor & caput piſcator hō atq; ignobilis, terrarū orbē
relictate, adamātis naturā firmitate ſuper. Sicut & pater ad Hiere-
miā dicebat, Sicut colūnā ferreā, & ſicut murū æneū poſui te. Sed
ipm qdē unigenitū pater, Hūc autē uniuerſo terrarū orbī Chſ ppo-
ſuit. Hoc tibi Chryſoſtom⁹, q̄ & ſup Iohā. aliq̄ties meminit ei⁹ (quē
uos negatis Vviclephice, hoc eſt furioſe, ipudēter ac barbarice) pri-
matus quē a dño Petrus accepit, ſuiſq; ſucceſſorib⁹ uelut p man⁹ tra-
didit, Quid ergo nō negaretis, ſi uſq; adeo manifeſta negatis?
¶ XIII. demonſtratio, ex Ambroſio.

Mira hitoria
de Paulo &
Nerone.

De primatu
Petri.
Homil. ij.

Homi. lxxx.

Mat xvi.

Hiere. i.

Ambro in ep-
lix. epi lx. xi

Inter B. Ambroſij epłas una extat ad Siriciū papā, cuius hoc ſane eſt
incipiū. Dño dilectiſſimo fratri, Siricio papæ, Ambroſius e pſ, Baſilia:
n⁹ Epł.

nus Ep̄s & ceteri, Recognouimus l̄ris sc̄itatis tuæ, boni pastoris ex
 cubias, q̄ fidel̄r cōmissiā tibi ianuā serues, Et pia sollicitudine Ch̄i
 ouile custodias dignus, quē oues dñi audiāt & sequant̄. Et iā, q̄a nō
 sti ouiculas Ch̄i, facile dephēdes & occurre, q̄si puidus pastor. Ne
 isti mortib⁹ p̄fidia iuxta, feraliq; ululatu dñicū ouile disp̄gāt. Lauda
 mus hoc dñe, frater nobis dilectissime, & toto cōcelebram⁹ affectu
 Nec miramur, si lupoz rabie grex dñi phorruit. In q̄bus Ch̄i uocē
 nō recognouit. Agrestis em̄ ululatus est, nullā uirginitatis gr̄az, nul
 lū castitatis ordinē seruare, p̄miscue oīa uelle cōfundere, diuersorū
 gradus abrogare meritorū, & paup̄ratē quādā cœlestiū remunerati
 onū inducere, Et infra. Sed si doctrinis nō credit̄ sacerdotū, credatur
 oraculis Ch̄i, credat̄ monitis angeloz, dicentiū. Quia nō est impossi
 bile deo oē uerbū, Credat̄ simbolo ap̄tōz, q̄d eccl̄ia Ro. iteratū sp̄
 custodit & seruat. Et circa finē, Ita Iouinianū, Auxentiū, Germinato
 rē, Felicē, Protinum, Genialē, Marcianum, Ianuariū, & Ingeniosum
 Quos sanctitas tua dānauit, scias apud nos quoq; secundū iudicium
 tuū esse dānatos. In columē te & florentissimū deus noster tueat̄ om
 nipotēs, dñe dilectissime frater. Vides ne hinc q̄q; tuā Velene impie
 tatē barbaricā, qui tā illota nimitūq; rancida lingua eū Antichristū
 uocas & Cerberū, quē adeo nenerabil̄r B. Ambrosius suis cū colle
 gis dñm uocat & bonū ac prouidū pastorē? At sciebāt illi, Petro p̄ci
 pue dictū eē a dño, Symon Iohānis diligis me plus his: Pasce agnos
 meos, Pasce oues meas. Hinc nimitūq; uniuersalis pastor ouīū Christi
 fuit (ut iā supra ex Chrysoft. dictū est) B. Petrus, & q̄sq; in locū eius
 legitime successerit. Quocirca p̄t̄ifex Ro. gñalis ē pastor oīm ouīū
 Ch̄i, & oīm eccl̄iaz caput, quē Ch̄s in Petro, uniuerso (ut iā supra
 dixim⁹) terraz orbi p̄posuit. Vñ ait hic B. Ambrosi⁹ Siricio, Recon
 nouim⁹ boni pastoris excubias, q̄ fidel̄r cōmissiāz tibi ianuā serues
 & pia sollicitudine Ch̄i ouile custodias. Dign⁹, quē oues dñi audiāt
 & sequant̄. Vis nūc imperite logice, bonā ex his consequētiā infere
 ram? faciā, idq; minime grauatim. Ergo qui huius pastoris excubi
 as nō recognoscit, nō est de grege ouīū, sed lupoz. Item, Ergo q̄ intra
 huius pastoris ianuā nō manet, nō ad oues Ch̄i, sed ad hircos Anti
 christi p̄tinet. Itē. Ergo qui ex ouili huius pastoris exilit & abscedit,
 nō cū Petro, sed cū Iudā proditore, apostata, atq; destitore, partē ha
 bebūt. Postremo. Ergo q̄ hunc pastorē nō audit nec sequit̄, stabit in
 extremo iudicio (horrēdum dictū) non a dextris inter oues dñi, sed
 a sinistris inter hœdos diaboli. Intelligis ista Velene? Utinam intel
 ligeres, & nouissima considerares, ut resipisceres, priusq̄ tua in æter
 nam claudant̄ (ut ait poeta) lumina noctem. Agrestes nimirum fu
 erunt Iouiniani ululatus, ueltri autem, ut sunt numero plures, ita &
 barbarico sono sunt lōge agrestiores. Vbi em̄ dixit Iouinianus Ro.
 pontificem esse uerum & finalem Antich̄m: ubi bestia triformemē
 ni,

Ro. ponti pas
stor ouium.Agrestis ulu
latus hæreti
corum

Lucæ. 4.

Impietas
Veleni.

Iohan. ult.

Mat. xxv.

Verg. x. arne.
Agrestior ulu
latus Hulla
rū q̄ Iouinia
ni,

F z ubi Cers

ubi Cerberus infernalis: ubi negavit B. Petri patrimoniū: ubi eius pri-
matū: ubi eius cathedra: ubi iussit ab ecclia Ro. discededū esse: ubi
negavit S. Petrum Romae fuisse: Haec uerba sunt Lutherani figmēta,
cōiūcia, deliramenta, nō ex chrīana institutione atq; modestia, sed ex
poetico furore ac impudētia plus q̄ histrionica, oborta, ædita, cōfi-
cta. At negavit Iouinianus uirginitatis grām, uos negatis eandē, &
ōge horribilius dicitis in Babylónico uro ululatu, nullū debere fies-
ri uotū castitatis, ducēdas eē uxores presbyteris, nubere matresq; fa-
milias fieri debere moniales. Sed qd ego frustra unā & alterā de im-
mēso errore uorū pelago, hærēsim cōmemoro. Cū a morte Chrīsti
in hanc usq; diē nemo unq̄ hærēticorū tm̄ p̄ se tulit, & sedis ap̄licæ &
oīs oīno religionis cōtēptū, q̄ tū ostētat hęc barbarissima uerba, secta.

Certe nusq; scdm̄ uestrā proteritiā locutus est B. Ambrosius, sed
ubiq; uenerabilr, ubi mētio incidit, & papæ & Ro. ecclīæ debitum
tribuit honorē. Ne yō longior, duo tm̄ loca nūc afferā. Vnū sane ex
tertio libro de sacramētis, Alter ex tertio itidē libro de uirginibus.
Primo igit̄ ait Ecclia Ro. cuius typū in oibus seqmur & formā, hęc
cōsuetudinē nō habet, ut pedes lauet (subintellige post baptismum),
Vide ergo, forte propter multitudinē declinauit, In oibus cupio seq
ecclīā Ro. Sed tm̄ & nos hoies sensum habemus. Ideo qd̄ alibi recti-
obseruat, & nos recte custodim⁹. Vtiq; ipse author est nobis hui⁹ as-
serptionis Petrus ap̄tus, q̄ sacerdos fuit ecclīæ Ro. In altero autē loco
sic ordit̄ idē grauissimus author, Qm̄ q̄ habuimus, digessim⁹ sup̄ios
ribus libris duobus, tēpus est, soror sancta, Ea, q̄ mecū cōferre soles,
beatæ memoriæ Liberij p̄cepta reuoluere, Vt, q̄ uir sanctior, eo ser-
mo accedat gratior. Nāq; is, cū in saluatoris natali, ad ap̄tm̄ Petrū,
Virginitatis professionē, uestis q̄ mutatione signares (q̄ em̄ melius
die, q̄ q̄ uirgo posteritatē acquisiuit) Atq; astatibus etiā puellis dei cōs-
pluribus, q̄ certaret̄ inuicē de tua locietate. Bonas (ingr) filia nuptias
desiderasti. Vides q̄tus ad natalē sp̄ōsi tui p̄p̄s cōuenerit, & nemo is
pactus recederet: Hic est, q̄ rogatus ad nuptias, aquā in uina cōuertit.
In te q̄q; synce factū cōferret uirginitatis, q̄ prius eras obnoxia ui-
libus naturæ materialis elemētis. Ecce B. Ambrosius ap̄tissime dicit
B. Petrū Ro. ecclīæ sacerdotē fuisse, tu uero impudētissime dicis illū
Romæ nunq̄ fuisse. Et soror Ambrosij uelū uirginitatis sacræ accep-
pit a Liberio papa ad ap̄tm̄ Petrū, id est, iuxta sacratissimū corpus,
& sepulchrū eius in ipsius basilica, Tu uero oēm̄ reiſis historiā.

¶ XIII. demonstratio. ex Hieronymo.

B. Hieronymus in Syriā profectus, in hęc uerba ad Damasum pas-
pā scripsit. Qm̄ uetulto Oriēs inter se p̄p̄orū furore collisus, in discip-
sam dñi tunicā, & desup̄ textā, minutatim p̄ frustra discerpi, & Chrī-
uineā exterminat uulpes, & inter lacus cōtritos q̄ aquā nō hnt̄ diffi-
cile, ubi fons signatur, & hortus ille cōclusus sit, possit intelligi, Ideo
mihī

Aug. de sacris
lib. iij. ca. i.

Amb. de ygi.
li. iij. in pri.

Iohan. ij.

Cathedra Pe-
tri cōsulēda.

mihi cathedrā Petri, & fidē ap̄lico ore laudatā, cēsui cōsulēdā. Inde nūc iure aīe postulās cibū, vñ olim Ch̄ri uestimēta suscepi. Neque em̄ tanta uasitas elemēti liquētis, & interiaccens lōgītudo, terrarū, me a p̄ciōsae margaritae potuit inquisitionē prohibere. Vbi cūq; fuerit corpus, illuc cōgregant aqlae, profligato a sobole mala patrimonio, apud uos solus incorrupta patrū seruat hāreditas. Ibi cespice terra foecūdo, dñici seminis puritate cētenos fructus refert, Hic obruta sulcis frumēta, Ioliū, auenascq; degenerāt. Nūc in Occidente sol iusticiāe oriē, in oriēte autē lucifer ille, q̄ ceciderat, supra sydera posuit thronū suū. Vos estis lux mūdi, uos sal terrae, uos aurea uasa & argētea. Hæc testacea uasa uel lignea, uirgā ferreā, & æternū opiū incediū. Qz q̄ igit̄ tui me terreat magnitudo, inuitat tñ hūanitas. A sacerdote uictimā salutis, a pastore p̄sidiū ouis flagito. Facessat iuidia, Romani culminis recedat ambitio, Cū successore piscatoris, & discipulo crucis loqr̄. Ego nullū primū, nisi Ch̄m sequēs, beatitudini tuæ, id est cathedræ Petri, coione cōsocior. Sup̄ illā petrā ædificatā ecclesiā scio. Quicūq; extra hāc dōmū agnū comederit, p̄phan⁹ est, Si q̄s in archa Noe nō fuerit, pibit, regnante diluuiō. Hęc ibi Hieronym⁹

¶ Nolo equidē (ut breuis siā) alta Hieronymi, q̄ & plurima & certissima sunt, nūc adferre testimonia. Hęc tantūmō uerba propono Et admodū lubēter hic tuā uelim intueri Velene frontē, aptū tñ, & nulla ficti noīs larua cōtectā. Quidnā ad ista sis corā dicturus, cōtra eū in q̄ uisq; quē ip̄e & doctissimū fateris, & supra nos obiecisti. Quid em̄ stultissimo cogitatu p̄sumere, obsecro, audes, attestations hui⁹ uiri, tā sublimi ingenio, tā indefesso studio, tātaq; linguarū peritia, tot annis, a puero usq; ad cētēsimū pene annum, in ocio priuato, uitæq; tranquillitate, ac bona corpis ualitudine, in sacrarū l̄rarū explanatione usq; adeo exercitati, friuolū hoc tuū (uelut ex scripturis & iā primū p̄ te dephensum) cōmētū añferre: Tu ne poeta theologe mēsib⁹ uix bñ tribus, in Paulo inuenisti, qd̄ Hieronym⁹ in annis plus uicies tribus inuenire nō potuit: I nūc effrons p̄pudiū, & refer nobis Oriētis dolorē, dū prospicit Ch̄m in Occidēde (ut ais) exulare, tuasq; Crypsas Bohæmias Petri cathedræ añpone. Nobis interim una Hieronymi literula plus faciet fidei, q̄ cētū milia cōuiciorū tuorū plaustra, Neq; p̄o dign⁹ uideris, cui ad tā inepta n̄dea f̄, nisi ip̄m istorū infœlicitate uiderem⁹ p̄q̄libet stulta & audacula infirmos scandalizari. Non igit̄ tibi, tanq̄ aliquid dixeris, respondef̄, sed lubricis & infirmis in fide consulitur.

¶ XV. demonstratio, ex Augustino.
Inter epl̄as B Augustini ponit̄ una, ordine cētēsimā sexagesimā magnā, in q̄ series Ro. p̄t̄ificū aptissime cōmemorat̄, sub hoc sane tenore, Dilectissimo & honorabili fratri, Generoso, Fortunatus, Alipius, Augustinus, in dño salutē. Qm̄ nobis notā eē uoluiſti epl̄am, quā ad

38. IO. COCHLAEI ADVERSUS VELENVM.

te Donatistaꝝ presbyter dedit. Qꝫ eũ tu qꝫ catholicus aĩo deris
ris. Tũ, ut ei potius (si nõ despate desipit) colulas, hæc ad eũ rescrip
ta petimus pferas. Ille em̄ ordinẽ chřianitatis ciuitatis ur̄æ, tibi ut in
sinuaret, iussisse sibi angelũ scribit. Cũ tu teneas chřianitatẽ nõ ciui
tatis tuæ tm̄, nec Aphricæ uel Aphroꝝ, sed totius orbis terræ, quæ
annunciata est & annũciat oĩbus gẽtibꝫ. Vñ illis parẽ est, q̄s præcios
eẽ nõ pudet, nec sibi subueniũt, ut cũ possunt redeant ad radicẽ, nisi
etiã secũ alios p̄cidere, & sicut ligna arida in ignẽ destinare conent̄.
Et infra, Has ergo promissiones tenenti, si tibi angelus de celo dice
ret. Dimitte chřianitatẽ orbis terræ, & tene partẽ Donati. Cuius
ordo tibi exponit̄ in ep̄la Ep̄i tuæ ciuitatis. Anathema esse deberet,
quã te a toto p̄cidere, & in partẽ contrudere conaret̄, & alienare a
promissis dei, Si em̄ ordo Ep̄iscopoz̄ sibi succedenuũ cõsiderandus
est, q̄to certius & uere salubriter ab ip̄so Petro numeramus. Cui to
tius ecclesiæ figurã gerẽti dñs ait. Sup̄ hæc petrã ædificabo ecclesiam
meã, & portæ inferoz̄ nõ uincunt eã. Petro em̄ successit Linus, Li
no Clemẽs, Clementi Anacletus, Anacleto Euaristus, Euaristo Ale
xander, Alexandro Sixtus, Sixto Telephorus, Telephoro Iginus,
Iginio Anicetꝫ, Aniceto Pius, Pio Soter, Soteri Eleutheriꝫ, Eleutherio
Victor, Victori Zepherinꝫ, Zepherino Calixtꝫ, Calixto Urbanꝫ, Ur
bano Põrtianꝫ, Põrtiano Antherꝫ, Anthero Fabianꝫ, Fabiano Corne
lius, Cornelio Lucius, Lucio Strophanꝫ, Strophano Sixtus, Sixto Di
onysius, Dionysio Fœlix, Fœlici Euticianus, Euticiano Gaius, Gaius
Marcellinus, Marcellino Marcellus, Marcello Eusebio, Eusebio Mel
chiades, Melchiadi Syluester, Syluestro Marcus, Marco Iulius, Iulio
Liberius, Liberio Damasus, Damaso Siricius, Siricio Anastasiꝫ. In
hoc ordine successionis, nullus Donatista ep̄scopus inuenit̄. Sed ex
transuerso ex Aphrica ordinatũ miserunt, qui paucis præsidens A
phris in urbe Roma, Montensiu uel Cazupytarum uocabulũ pro
ppagauit. In illũ aut̄ ordinẽ ep̄iscopoz̄, qui ducit̄ ab ip̄so Petro usqꝫ
ad Anastasiũ, qui nunc eandẽ cathedrã sedet, etiã si quisqꝫ traditor p
illa tẽpora subrepisset, nihil præiudicaret ecclesiæ & innocentibus
chřianis, quibus dominus prouidus ait de præpositis malis. Quæ
dicũt facite, q̄ aut̄ faciũt, f acere nolite. Dicunt em̄ & non faciunt. Ut
certa sit spes fidelis, q̄ non in hoĩe, sed in dño collocata, nunq̄ tẽpestas
te sacrilegi schismatis dissipef, sicut isti dissipati sunt, qui legunt in co
dicibus sanctis ecclesias, quibus apostoli scripserũt, & nullũ habent
in eis ep̄scopũ. Quid aut̄ puerius & infanlius, q̄ lectoribus easdem
ep̄stolas legentibus dicere. Pax te eũ, & ab eaz̄ ecclesiã pace sepa
rare, quibus ipsæ ep̄stolæ scriptæ sunt. Hæc Aug. Quid ad hanc di
cis Velene ep̄stolã? Cur Augustinus cũ collegis suis Ro. põrtificũ se
ric potissime allegat, si nõ hñt (ut putas) in catholica ecclia primatũ?
Cur primo loco posuit B. Petrũ, si Romæ nunq̄ fuit? Q. si pie sup̄bit
August.

Ordo & suc
cessio Ro. põ
rtificũ,
Mat. xvi.

A Petro usqꝫ
ad Anastasiũ.

Mat. xxxiiij

Aug. xxxix.
Nos. ccxxxix.
numeramus
Ro. pont.

Augustinus, cōtra nouitatē Donatistarū, antiq̄ isto & longo (ut ei ad paucitatē Donatistarū respiciēti uisum est) Ro. pōtificū ordie. Quid nos dicemus uobis, q̄ possumus in ecclia Ro. ordinē pōtificū triplo & q̄druplo lōgiorē, q̄ fecit Augustin⁹, enūterare: Quippe nouē & triginta solūmō enūterat Aug. Nos ex Platyna a B. Petro usq̄ ad Leonē. 10. (q̄ nup̄ obdormiuit in dño) facile possumus colligere. 229. Et poterāt Donatistę sex forsitā aut decē p̄ successiōnē Ep̄os a Donato ad Augustini usq̄ t̄p̄a cōmemorare. Vos autē in barbara ac sacrilega hac lecta uŕa ne unū qdē ep̄m ondere potestis. Quis ergo equū eē credat, ut hō chr̄ian⁹ ex certa ecclia ad cōfusiōez uŕaz trāsŕugiat: Vos eī estis sine domo, sine tribu, sine p̄re, sine m̄re, uagi cētauri, ip̄i deseretores, barbarissimi ap̄lice institutiōis puaricatores, sacrilegi, ois religōis euerŕores. Quid itaq̄ summuū pōti. cupitis occidere, ep̄os Germanię spoliare, ecclias diripe, cleŕę expellere, monachos & moniales oī no extiguere, tēpla ac monasteria destruere, ab horis canonicis interdicerē, negare sac̄ta, tollere, caremonias, oēm q̄ penit⁹ cultū diuinū in crypticas abominatiōes (ubi q̄s p̄ fit & q̄ mater, nō q̄rit) cōuertere. Omitto nūc innūera Aug. testimoniā, cōtra uos reliq̄, q̄ passim posuit, & a nob̄ alibi q̄dā sunt ex eis recitata, unū tātūmō locū referre ad huc libet, q̄ i eo habet libro, quē cōtra Manichei ep̄las scripsit. In catholica (inq̄) ecclia, ut omittā sincerrissimā sapiētā, quā i ecclia eē catholica nō creditis, M̄ta sunt alia q̄ i ei⁹ gremio me iustissime tenent. Tenet cōsensio pp̄lorū atq̄ gētū, Tenet autoritas miracul⁹ icho. Ra, spe nutrita, charitate aucta, uetustate firmata, Tenet ab ip̄a sede Petri apli, cui pascēdas oues suas p̄ resurrectionē dñs cōmēdauit, usq̄ ad p̄sentē ep̄atū, successiō sacerdotū, Tenet postremo ip̄m catholicā nomē, Qd̄ nō sine cā inter cā multas hæreres sic ista ecclia sola obr̄uit, ut cū oēs hærетици se catholicos dici uelint, quærenti t̄p̄ peregris omnibus cas no alicui, ubi ad catholicā conueniat, nullus hæreticorū, uel basilicā holi ca, suam, uel domū caudeat ostendere. Ista ergo tor ac tanta Christiani nominis charissima uincula, recte hominē tenent credentē in ecclesia catholica, Etiā si propter nostræ intelligētix tarditatē uel uitę meritū, ueritas nōdū se ap̄issime ostēdat. Hæc Aug. ¶ At q̄ro iustus nos contra schisma uŕm heresēq̄ barbarissimas, ista dicim⁹, q̄bus usq̄ adeo lōga ē Ro. ecclie, sc̄tissimę m̄ris nr̄ę, & fidei plāratiōe & i sacerdotū successiōe series & ea qdē certissima: Ecce nob̄ cōtra irreligiosos uŕos articulos, de gr̄a sac̄torū, de baptismo puerorū, de fomite de m̄imonio, de missa, de mortuorū expiatiōib⁹, ac de id gen⁹ alijs sex cētis, cōsentiūt oēs chr̄iani, Itali, Hispani, Franci, Angli, Scoti, Dani, Poloni, Hūgari, Rhodi, & q̄cqd̄ in catholicorū rep̄i Catalogo, uenerāt nob̄iscū sedē aplicā, quā uidēt, nō solū q̄dringētorū (ut Aug.) sed etiā plus q̄ ter q̄dringētorū annorū uetustate firmatum. Sciunt oues CHRISTI commissas esse in Euangelio, non Judæ proditori.

Nō Vuide.

Lutherani sine p̄re, sine matre &c.

Au. cōtra ep̄ Manichei. c. 4.

Iohan. ult. Ro. ecclia p̄ omnibus cas holi ca.

In Lutheranos ex Aug.

Iohan. ult.

Nō Vviclepho barbaro, nō Hullo desertori, nō Luthero apostatae, nō uobis deniq; Crypticis & irreligiosis schismaticis, sed B. Petro, q cathedrā ecclīae Ro. primus tenuit. Nos igit̄ non sub Cryptico uŕo ululatu, s; in Petri ouili, Euangelicoq; balatu, pie ac salubriter, iuxta maior; nostror; & traditiones & exēpla, inconcussa fide (deo dante & protegēte) permanebimus.

¶ XVI. demonstratio, ex B. Gregorio papa.

Innumera pfecto sunt B. Gregorij testimonia, cōtra tuā Velene uerŕaniā, cū in alijs eius opibus, tū uero plurima & certissima in. 12. libris, q Gregorij registrū inscribunt̄, in q; sane tertio, hāc habet̄ ipsius ad Cōstantiā Augustā Mauricij impatoris uxore, ep̄la, quā uel cōtra breuitatis institutū, totū nūc recitare libet, ut si historijs nō credas, expientiae saltē ac miraculis fidē tandē habeas, pferim ubi tantus uir ad tantā impatricē nihil friuoli aut cōmētici; scripsisse, iure ac merito psumit. Tenor igit̄ ep̄lae est, Gregorius Cōstantiā Augustā.

Greg. in regi.
lib. iij. ep. xxx

Impatrix peti
it caput. Pau.

Terribilis elo
cus iste

Cospus fans
eti Laurēij

¶ Serenitas ur̄ae pietatis, religionis studio, & sanctitatis amore cōspicua, ppter eā, q̄ in honore S. Pauli apli in palatio aedificat̄, ecclīa caput eiusdē faucti Pauli, aut aliud qd de corpe ipsius, suis ad se iustionibus a me p̄cipit trāsmitti. Et dū illa mihi desiderarē impare, de qbus facillimā obediētia exhibēs, uestrā erga me amplius potuisses grām puocare, maior me mœsticia tenuit, qd illa p̄cipitis, q̄ facere nec possum nec audeo. Nā corpa sctōr; Petri & Pauli aplōr;, tantis in ecclesijs suis coruscant miraculis atq; terroribus, ut neq; ad orandū sine magno illuc timore possit accedi. Deniq; cū beatā recordationis decessor meus, q̄ argētū, qd supra sacratissimū corpus B. Petri apli erat, longe tñ ab eodē corpe, fere. 15. pedū spacio, mutare uoluit, signū ei nō parui terroris apparuit. Sed & ego aliqd silr ad sacratissimū corpus S. Pauli apostoli meliorare uolui. Et q̄a necesse erat, ut iuxta sepulchrū hmōi effodi altius debuisset, p̄positus loci ipsius ossa aliqua, nō qdē eidē sepulcho cōiuncta reperit. Quā qm̄ leuare p̄sumpsit, atq; in alio loco transponere, apparētibus q̄busdā tristib; signis, subita morte defunctus est. Præter hāc aut̄ sanctāe memoriæ decessor meus idē ad corpus S. Laurēij martyris, qdā meliorare desiderans, dū nescit̄ ubi uenerabile corpus ipsius eēt collocatū, effodit̄ exquirēdo, & subito sepulchrū ipsius ignorāter aptū est. Et hi, q̄ p̄sentes erant, atq; laborabāt monachi & mansionarij, q̄ corpus ciui dē martyris uiderūt, qd qdē minime tangere p̄sumperūt, oēs intra decē dies defuncti sunt, ita ut nullus uitæ supesse potuisset, q̄ sctm̄ & iustū corpus illius uiderat. Cognoscat aut̄ tranquillissima dñā, q̄a Romānis cōsuetudo nō est qn̄ sctōr; reliqas dant, ut quicq; tangere p̄sumant de corpe, sed tantūmō in pyxide Brandeū mittit̄, atq; sacratissima corpa sctōr; ponit̄. Qd̄ leuatū in ecclīa, q̄ est dedicanda, debita cū ueneratione recōdit̄. Et tantæ p̄ hoc, ibidē uirtutes fiunt, ac si illu

illuc speciaſt eorū corpa deferant. Vñ cōtigit, ut beatæ recordatiōis
 Leonis papæ tꝑibus (ſicut a maioribus tradit) Dū qdā Græci de raſ
 libus reliquijs dubitarēt, p̄dictus pontifex hoc ip̄m Brandeū, allatis
 forcibus incidit, & ex ip̄ſa incisione ſanguis effluxerit. In Roma
 nis nāq; uel totius occidētis partibus oīno intolerabile eſt atq; ſacris
 legū, ſi ſctōꝝ corpa tangere q̄ſq; uoluerit. Q; ſi p̄ſumpſerit, certū eſt,
 q̄ hæc temeritas impunita nullo mō remanebit, pro qua re de græ
 corū cōſuetudie, q̄ oſſa leuare ſanctōꝝ ſe aſſerūt, uehementer miraſ
 mur, & uix credimus. Nā qdā monachi Græci, huc añ bienniū ueſ
 nientes, nocturno ſilentio, iuxta eccleſiā S. Pauli corpa mortuorū in
 cāpo iacentia effodiebant, atq; eorū oſſa recōdebāt, ſeruantes ſibi,
 dū recederēt. Qui cū tenti, & cur hoc facerēt, diligētē fuiſſent diſ
 cuſſi, Cōfeſſi ſunt, q̄ illa oſſa ad Græciā eſſent, tanq̄ ſanctōꝝ reliq̄as
 portaturi. Ex q̄ꝝ exēplo, ſicut p̄dictū eſt, maior nobis dubietas naſ
 ta eſt. Vtrū ueꝝ ſit, q̄d leuare ueraciter oſſa ſctōꝝ dicunt. De corpiſ
 bus uero B. ap̄toꝝ qd ego dicturus ſum, q̄ eo tꝑe q̄ paſſi ſunt, ex oꝝ
 riente fideles uenerūt, q̄ eorū corpa, ſicut ciuiū ſuorū repererēt, quæ
 ducta uſq; ad ſecundū uobis miliariū, in loco q̄ dicit̄ Catatūbus col
 lata ſunt. Sed dū ea exinde leuare oīs multitudo eorū cōueniēs niteſ
 reſ, ita eos uis tonitruī atq; fulgoris nimio metu terruit, atq; diſpſit.
 ut talia denuo nullaten⁹ attētare p̄ſumerēt. Tūc autē exeūtes Roma
 ni, eorū corpa, q̄ ſ ex dñi pietate meruerūt, leuauerūt. Et i locis qb⁹ nūc
 ſunt cōdita, poſuerūt. Quis ergo nūc ſereniſſima dñā, tā temerariuſ
 poſſit exiſtere, ut hæc ſciēs, eorū corpa, nō dico tāgere, ſed uel aliqua
 tenus p̄ſumat inſpicere. Dū igit̄ talia mihi a uobis p̄cepta ſunt. De q̄
 bus parere nullatenus potuiſſem. Quantū inuenio, nō ueſtrū eſt, ſed
 qdā hoīes cōtra me, pietatē ueſtrā excitare uoluerūt. Vt mihi (id ab
 ſit) uolūtatis ur̄æ grām ſubtraherēt. Et p̄pterea q̄ſuerūt Capitulū,
 de q̄ uobis quaſi inobediēs inuenirer. Sed in oipotēti dño cōfido, q̄
 nullo mō benigniſſimæ uolūtati furripit̄, & ſctōꝝ ap̄toꝝ uirtutē,
 q̄s toto corde & mēte diligitis. Nō ex corpali p̄ſentia, ſed ex prote
 xione ſp̄ habebitis Sudariū uero qd ſiſt̄ transmitti iuſſiſtis. Cū corpe
 eius eſt, qd ita tangi nō p̄t, ſicut nec ad corpus illius accedi, ſed q̄ ſe
 reniſſimæ dñæ tā religioſum deſideriū uanū eſſe debet. De cathenis
 quas ipſe S. Paulus ap̄s in collo & in manibus geſtauit, ex qb⁹ mul̄
 ta miracula in pp̄lo d̄ cōſtrant̄, partē aliquā uobis transmittere cu
 rabo. Si tñ hāc tollere limādo p̄ualuero, q̄ dū frequēter ex cathenis
 eiſdē multi ueniētes & bñdictionē petunt, ut parum qd ex limatura
 accipiat̄. Aſſiſtit ſacerdos cū lima, & aliquibus petētibus ita cōcite aliſ
 qd de cathenis ipſis excutiū ut mora nulla ſit, Quibusdā uero peten
 tibus diu p̄ cathenas ipſas ducit̄ lima, & tñ ut aliqd exinde exeat, nō
 obtinet̄. Ecce Velene B. ap̄toꝝ corpa ita regeſcūt Romæ, ut impu
 ne, neq; tangi, neq; transferri q̄ant. Aut ergo crede cū orbe terrarū, corpa ap̄toꝝ
 beatos

Greg. I reg. li.
vi. ep. xxij

Clavis s. petri

brōs ap'los Romę mortalia corpa p' martyriū reliq'sse, aut indita nō bis, vñ & qñ eorū corpa sint Romā translata. Ecce nō solū corpa ip'a plurimis coruscant miraculis, sed & Brandea, cruceſq; & Claves, q' eiufmodi corpoz uenerādas reliqas cōtigerit attigisse, singularē accipiūt inde uirtutē. Ita em̄ habet idē Gregori' in alia (cuius & supra mētionē fecimus) ad Theotistā & Andream Cōſtātinopolitanos ep'la Præterea (ingr) bñdictionē S. Petri ap'li, clauē a ſacratissimo ei' corz pore tranſmili. De qua uidelicet clauī, hoc est geſtū, qd narro miraculū, Dū eā qdā Longobardoz ciuitatē ingreſſus, in Tranſpadanis ptibus inueniſſet, q' s. Petri clavis eēt deſpiciēs, ſed p' eo q' eā aureā uidit, facere ſibi ex illa aliqd aliud uolēs, eduxit culcellū, ut eā incideret. Qui mox culcellū, cū q' eā p' pates mittere uoluit, arreptus per ſp'm, ſibi in guttere deſixit, eadēq; hora deſunctus cecidit. Et dū illic rex Longobardoz Autharith, atq; ali' multi eius hoies ad eſſent, & is q' ſe p'cuſſerat, ſeorſum mortuus, clavis uero hæc ſeorſum iaceret in terra, factus eſt oibus uehemētiffimus timor, ut eandē clauē leuare de terra nullus p'ſumeret. Tūc qdā Longobardoz catholicus, qui ſciebat orōni, & elemoſynis deditus, Minulfus noīe uocat' eſt, atq; ipſe hæc leuauit de terra. Autharith ꝑ'o pro eodē miraculo aliā clauē aureā fecit, atq; cū ea pariter ad ſanctæ memoriæ deceſſorē meum tranſmiſit, indicans, q'le p' eā miraculū cōtigiffet. Ipſa ergo ur̄q; excellentiæ tranſmittere ſtudui, p' quā oipotēs deus ſupplicentē & p'fidum hoīem pemit, ut p' eā uos, q' eū timetis & diligitis & p'ſentē ſalutē & æternā habere ualeatis. Sed & multæ aliæ extā ſanctiſſimi iſt' pōtificis ep'la ad inſignes p'ſonas, q'bus eiufmodi clauē pro magno munere & bñdictione tranſmiſit. Vt Childeberto Francoz regi, Hetharredo Viſigothoz regi, Brimichildæ reginæ, Aſdepidato Patricio Gallo, Theodoro medico impatoris, Leontio excōſuli, & id genus alijs, q's longū eſſet cōmemorare. Ne ꝑ'o pro iproba ur̄a ipietate diſcatis, eiufmodi dono Laicorū ſimplicitatē ad largitōes ille cōtā eē. Audite, q'ſo, qd idē papa hac de re ſcripſerit. Euligio patriarche Alexandrino, uiro doctiſſimo p' ſenectute iā cecutiētī. Tranſmiſim' (ingr) cruce infera eſt bñdictionē, q' oculis ur̄is aſſiduo ſupponat, q' mltā p' eā dem bñdictionē mirac'la feri cōſueuerūt. Hęc Greg. ad Eulogiu ſibi p' lras familiariffimū, uirz ſane & uite ſtīmonia & ſcripturaz itelligētia p' claz.

¶ XVII. demōſtratio, ex Bernardo.

Ber. in' episto.
ep'la. clxxxix.

B. Bernardus de Petro Abailardo heretico, quē ad ſingulare certamē ab ipſo prouocat'. Suoſſione corā rege & multis alijs ep'is cōuicerat, duas ad Ro. pōtificē Innocentiū. z. ſcripſit ep'las, in q'z priore ita exorſus eſt. Amātiffimo p'ri & dño Innocētiō, dei grā ſummo pōtifici Bernard' Clareuallis uocat' abbas, modicū id qd eſt. Neceſſe eſt ut ueniāt ſcādala, Neceſſe, ſed nō ſuaue. Et ideo dicit propheta,
Quis

Quis dabit mihi penas sicut costibus, & uolabo, & reges. Et ap[osto]l[us] cu[m] p[ro]ph[eta] dicit, & cu[m] Ch[rist]o q[ue]scere, Et i[er]osa[lem], Leonē euasim[us], s[ed] i[er]osa[lem] in Philip[is].
 draconē, q[ui] nō min[us] forsan noceat, sedēs i[n] insidijs, q[ui] ille rugiens de excel
 so. Q[ui] q[ui] nā iā i[n] insidijs, cui[us] uirulēta folia utinā adhuc laterēt i[n] scrip
 tijs, & nō i[n] triuis legerēt. Volant libri, & q[ui] oderūt lucem, q[ui] mali Volat heretis
 sunt, impegerūt i[n] lucē, putantes lucē tenebras, urbibus & castellis, cog[unt] libri.
 ingerunt pro luce tenebræ, pro melle uel potius i[n] melle uenenum
 passim oib[us] p[ro]pina[nt]. Trāserūt de gēte i[n] gēte, & de regno ad p[ro]p[ri]m al
 ter[um]. Noui[us] cudit p[ro]p[ri]is & gētib[us] Euangeliū, noua p[ro]ponit fides, fun
 damētū aliud ponit p[ro]ter id q[ui]d positū est. De uirtutib[us] & uicijs non
 moralit[er] de sacris eccl[esi]æ nō fidelit[er], de arcano sanctę trinitatis nō sim
 pliciter nec sobrie disputat, sed cūcta nobis i[n] pueris, cūcta p[ro]ter so
 litū & p[ro]ter q[ui] accepimus ministrant. Procedit Goliath p[ro]tero corpe,
 nobili illo suo bellico apparatu circūmunie[us]. Antecedite q[ui]q[ue] eius ars
 migro, Arnoldo de Brixia, squama squamæ cōiugit, & nec spiracu
 lū icedit p[ro] eas. Sigdē sibilauit ap[er]is q[ui] erat i[n] Francia ap[er]i de Italia, &
 ueuerūt i[n] unū, aduersus d[omi]nū & aduersus Ch[rist]m eius. Et infra, Ver
 tu, successor Petri, iudicabis, an debeat habere refugiu[m] (appellaues
 rat em Abailaudus ab electis iudicibus ad sedē ap[osto]licā) sedē Petri, q[ui]
 Petri fidē impugnavit. Tu in quā amice sponsi, prouidebis, quā libe
 res sponsam a labijs iniquis & a lingua dolosa. Sed & paulo audaci
 us loquar cū domino meo. Attende etiam tibi ipsi amantissime pa
 ter, & gratiæ dei, q[ui] i[n] te est. Nonne cū esles paruulus i[n] oculis tuis,
 ipse te cōstituit sup[er] gētes & regnat. Ad quid nisi ut euellas & destruas
 as & ædifices & plantes. Hæc i[n] priori ep[isto]la. In posteriore autem p[ro]
 missio titulo ita incipit. Oportet ad uest[ro]m referri ap[osto]latū pericu
 la q[ui]q[ue] & scandala emergētia i[n] regno dei, cā p[ro]ferum, q[ui] de fide cōtin
 gunt. Dignū nāq[ue] arbitror, ibi potissimū refarciri damna fidei, ubi
 nō possit fides sentire defectū. Hæc quippe huius p[ro]rogatiua se
 dis. Cui enim alteri aliquando dictū est. Ego pro te rogau[im] Petre, ut
 non deficiat fides tua. Ergo q[ui]d sequit[ur], a Petri successore exigit. Et tu
 aliqui cōuersus, cōfirma fratres tuos. Id q[ui]dē mō necessariū t[em]p[us] est, ut
 u[ost]rū agnoscat[is] p[ro] amantissime principatū, p[ro]betis zelū, ministerijs
 honoretis, i[n] eo plane Petri impletis uicē, cui[us] tenetis & sedē, si u[ost]ra
 admonitione corda i[n] fide fluctuātia cōfirmatis. Si uest[ra] authori
 tate cōteritis fidei corruptores. Hæc Bernardus. Sed op[er]a p[ro]p[ri]ū fu
 erit pauca itē ex Innocentijs rescripto his adnectere. In hoc (ing[er]t) ma
 xime cōsolamur, & oipotēti deo gr[ati]as agim[us], q[ui] i[n] p[ro]p[ri]is u[ost]ris p[ro] p[ro]
 bus tales filios suscitauit, & t[em]p[or]e ap[osto]l[ic]o n[ost]ri i[n] eccl[esi]a sua tā p[ro]claros uos
 luit eē pastores. Qui noui hæretici calumnijs studeant obuiare, & i[n]
 maculatam sponsam uni uiro uirginē castā exhibere Ch[rist]o. Nos ita
 q[ui]q[ue] i[n] B. Petri cathedra, cui a d[omi]nō est dictum. Et tu aliquando
 conuersus, confirma fratres tuos, licet indigni residere conspiciuntur

Sedes Petri

Ep[isto]la cxi.
Apostolatus
Ro. pon.

Luca. xxij.

Ep[isto]la, cxliij.
Rescriptum
Innocentijs

Lu. xxij.

G z Cōicato

44. IO. COCHLAEI ADVERSVS VELENVM

Cōicato fratris nōr̄ ep̄os & carānāiū cōlūto, dēstinata nob̄ a ur̄a
discretionē Capitula, & uniuersa ipsius Petri Abailardi puerſa doſ
gmata, s̄tōr̄ Canonū auctoritate, cū suo authore dānamus, eiq; tā
q̄ hāretico, p̄petuū silentiū imposuimus. Vniuersos q; erroris sui
sectatores & defensores, a fidelīū cōsortio sequestrādos, ex cōicatioſ
niscq; uinculo in nodādos eē cēsemus. Datū Laterani. 17. Calē. Augu.
Puto hoc ex Bernar. testimoniū euidētī eē, q̄ ut ullo idigeat Epilogo

¶ XVIII. demonstratio, ex Oroſio.

Orosius hist.
li. xij. ca. iij.
Qñ Petr⁹ ue-
nit Romam.

Cap. v.
Occisi a Nero
ne apostoli.

Qualis fuit
Orosius

Aug. de origi
ne aīe li. i. c. i.

Paulus Oroſius ad B. Aug. 7. scripsit historiaꝝ libros, in q̄s ultimo
sic narrat. Anno (inq̄) ab urbe condita. 1396. Tiberius Claudius ab
Augusto quartus, regnū adeptus est, mansitq; in eo annos. 14. Exor- 195
dio regni eius Petrus ap̄tus dñi n̄ri Iesu Ch̄ri Romā uenit, & saluta-
rē cūctis credētib; fidē, fideli uerbo, docuit, potētissimiq; uirtuti-
bus approbauit. Exin Ch̄riani Romæ eē ceperunt, sensiq; hoc colō-
latū fidei suæ Roma bñficiū. Et infra. Tristius ac p̄nciosus urbi Ro-
mæ nihil unq̄ fuisse q̄ bella ciuilia, satis notū est. Itaq; propter aduē-
tū ap̄ti Petri, & tenera ch̄rianor̄ germina, uix dū, adhuc pauca ad
sanctæ fidei professionē erūpētia, hāc ex orientē tyrannidē & cōsur-
gens istud ciuile bellū quinsā diuinitus eē cōpressum neget, q̄ p̄teris
tis t̄pibus de cōpressionē bellor̄ ciuiliū silē probarit exēplū. Et alio
deinceps capitulo. Auxit hāc (inq̄) molē facinor̄ eius, temeritas im-
p̄tatis in deū. Nā primus (loquit de Nerone) Romæ ch̄rianos sup-
plicis & mortibus affecit, ac p̄ oēs prouincias pari p̄secutione excru-
ciari impauit, ip̄m q; nomē extirpare conatus, brissimos Ch̄ri ap̄tos
Petrū cruce, Paulū gladio occidit. Mox aceruatim miserā ciuitatē,
obortæ undiq; clades oppressere. Nā subsequētē autūno tāta urbi
pestilentia increbuit, ut 30. milia funer̄ in rationē Libitinæ uenirent
Britannica deinde clades euestigio accidit &c.

Ecce tibi historiā eius uiri, quē & Augustinus & Hiero. plurimū cō-
mēdarūt, suaq; familiaritate dignū iudicauerūt, Qui ut ista scribe-
ret, a B. Aug. iustus est, cui & opus ipsum nūcupauit, Qui nō ex poe-
ticis fabulis, sed ex certis annalibus & historijs res gestas, uariasq; ho-
minū clades a Noe ad sua usq; t̄pa luculentissime, ordineq; optio es
narrauit. Vigil (ut ait ad Hiero. Augustin⁹) ingenio, paratus elogo,
flagrās studio, honore presbyter. Qui ex ultis Hispaniē oris, ab Oce-
ani littore, Augustini fama excit⁹, in Aphricā discēdi grā p̄fect⁹ est,
& inde in Syriā nauigauit, ut uideret Hieronymū. Quis aut̄ sit adeo
iniquus inter te Velene, & illū arbiter, ut fatuæ tuæ opinioni, apud
oēs eruditos inopinabili fidē habeat potius q̄ certissimæ illius histo-
riæ, quā & Augustinus cōmēdauit, & uniuersus orbis tot iā retro se-
culis unanimi cōsensu approbauit. Nōne ipse fateris eū historicum
esse nō triuialē. Cur ergo historiæ eius nō potius habeat fides, q̄ fan-
tastico nouitatis tuæ figmēto. Adde q; historia eius .ij. seculis totis
antigor.

antigor est, q̄ hoc tuū somniū. Quis ergo nō credat illi de rebus Pe-
tri tanto melius, certiusq; q̄ tibi constitisse, q̄to ad rpa Perri propi-
accesit. Neq; uero exordiū regni, de q̄ loquit̄ Orosius, debet ad pri-
mos dies imp̄ij Claudiani (ut tu improbe cauillaris) coartari, sed po-
ti⁹ ad primos annos Claudij referri crediderim. Nō ei ignorabat &
Eusebiū in Chronicis, & Hieronymū de uiris illustrib⁹ scripsisse Bi Pe-
trū secūdo anno Claudij Romā puenisse ¶EPILOGVS.

¶ Possem Velene adhuc multo plures ad hāc rē, de qua p̄ter uos bar-
baros & sacrilegos, uemo unq̄ dubitauit, demōstrandā, si opus eēt,
adducere & testes & rōnes, uel Mathematicis Theorematis certio-
res, Sed ne uidear in dubiū uocare anxij, nūerosiq; probationibus
rē certissimā, hic sisto cursum, Posui tot demōstrationes pro re gesta
q̄t tu psuasiones adducis pro impio figmēto, Nolo addere plures,
ne dicas me nūeto solū, nō etiā uiribus demōstrationū cōfide-
re, Ar-
bitror sane, nō solū oēs, sed & singulas istas demōstrationes, oibus
tuis psuasioneibus insimul collectis, lōge (non me iactō, sed laudatos
authores laudo) ualidiores eē.

¶ Q; si ea q̄q; adiungerē, q̄ in Lu-
ther: ea de re protuli, mihi p̄fecto certius euidētiusq; unq; (absit in-
uidia uerbo) demōstratū fuisse putarē. Etem breuitatis studio, tripli-
cia illa (de q̄bus mētionē teutonice fecerat orthodoxus Emserus) ar-
ma nra hic omisi, q̄bus profecto nihil p̄t eē certius. Quis em̄ fidelit̄
de illis dubitare q̄at? Quot em̄ glad̄is & spiritalib⁹ & impialib⁹ cō-
fodim⁹ ibi uestrā ipietatē? Quot deinde cuspibus tot̄ aetatū totq;
monumētōrū (q̄ adhuc hodie ad manū ocl̄ūq; patēt) temeritatē hāc
uestrā trāsfiximus? Quot deniq; pugionibus heroicis nobilissimorū
auctorū, Papiæ auditoris Iohānis euangelistæ, Cai historici, Eusebij
Cæsariēsis, Eutropij Cassiodori, Bedæ, Platynæ, Sabellici, Egnatij &
id genus aliorū, & fide, & eloquētia p̄stantissimorū, oēm uestrā arma-
turā dissoluimus, ereptisq; armis opima spolia B. Petro in Vaticanū

Alius in Lu-
therū libellu
de Petro &
Roma.

retulimus. In hoc aut̄ cōgressu oia ista arma domi reliquimus, ne uel
timiditatē uel inopiā nobis exprobrares (ut es ad colūniandū irridē-
dūq; procacissim⁹) si eadē arma in altero hoc cōgressu resumerem⁹.
Alia itaq; nūc arma produxim⁹, p̄ q̄ tibi ad barbā (ut uulgo dī) im-
pudētissimi oris tui sniam ab uniuerso chr̄ianorū orbe latū iri spe-
ramus. Quis em̄ adeo impius eē queat, ut nō potius Euāgelicis q̄ tu-
is diētis habeat fidē? Quis Egessippi clarissimā historiā uanissimis ac
tenebrosissimis his tuis somnijs nō anponat? Quis B. Ignatio, q̄ nō
solū Petrū & Paulū, sed & Chr̄m in carne uidit, nō potius credat, q̄
tibi nouicio barbaroq; heretico? Quis itē Hireneo, cui Eusebi⁹, Hie-
ronym⁹ & Augustin⁹ tantū & honoris & fidēi tribuerūt, nō magis
credat q̄ tibi hōi leuissimo & sub improba alieni noīs larua latentē: Hier. i ep̄la ad
Paulū & Eu-
bi Pauli ep̄las magis eē cognitas, q̄ fuerint cognitæ Origeni omniū
G. 3. doctiss.

Snia in Vele.

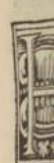
doctissimo: Si maior fuit ille, Hiero. snia, M. Varrone Romanor: doctissimo, nūqd minor erit hūdu Veleno barbaro an hoc facin⁹ ig⁹ notissimo: Quo ibis aut a spū scētissimi Cypriani: aut q̄ a facie ei⁹ iugies: Et ne lōgior sim, q̄s te obscur: facie & impitū rōinatione prax ponat Dionysio Alexandrino, aut Corinthio, & Atheniēsi Ep̄is: Quis Lactātio Firmiano: Quis Maximo Athanasio: quis dulcissimo Prudentior: Quis facūdissimo Chrysostomo: Quis p̄cellētissimis quatuor eccl̄æ doctoribus, Ambrosio, Hieroñ. Augustino, Gregorio: Quis mellifluo Bernardo: Quis deniq; Orosio historico, ut cōpendiosissimom, ita & fidelissimo: Ne ferā equidē te uel minimo istor: æquiparari, ne cōparari quidē æquo aīo patior, in quasilibet te p̄suationū figuras, in modū Protei cōuerteris, Tenebo te, nec sinā te ullis ybor: p̄stigijs elabi. Q, si tibi oīno certū est, taurina fronte oibus tā sacra nū q̄ humanar: l̄rar: heroibus oblitescere, atq; obstipio capite ad oēm impudētā cōtra ap̄tissimā ueritatē prodire ac p̄gredi, reuerere saltē inuictū tuū Herculē, Theseaq; magnanimū, q̄ huic ueritari n̄æ man⁹ dederūt. Quoties em̄ Valla, Petri sedē, Petri successores, Petri principatū & primatū in Donatiōis libro fatei, p̄bat, asserit, cōstitimat: Q, si piget oēm p̄currere librū, cā saltē inspice oīonē, quaz B. Syluestro ascriptū. Quid est, qd̄ ait, Vereor Cæsar, ne me ex Petro facias Iudā: Vos noui Milones negatis Ro. p̄tificis primatū, Vestri autē Herculis hæc sunt uerba. O q̄m est p̄tificale mun⁹. Quantū est Caput eē eccl̄æ. Quantū est p̄poni pastorē tāto ouili, e cuius manu uniuscuiusq; agni ouisq; amissæ, sanguis exigit. Et cōtra Donatiōnis paleā ait. Et p̄tifices Ro. appellat uicarios Petri, quali uel uiuat Petrus, uel minori sint dignitate cæteri, q̄ fuit Pet⁹. Et paulo post, Quis hoc ch̄rian⁹ pati queat, qd̄ cū a Ch̄ro primatū accepit Ro. sedes. Et id, Gratiano testāte, multisq; Græcor: octaua synodus declarit, Accepisse dicat a Cōstātino, uixdū ch̄riano, tāq̄ a Ch̄ro: Vbi est hic ferreus Lutueri nasus: ubi taurina tua frons: En ista Herculis uñ uerba sunt, uultis ne & Herculē uñm expugnare: Quid autē dicā de tuo Theseo: Quoties obsecro in ea ipsa contra Primatū sedis ap̄licæ pugna, fatei Ro. p̄tifices eē B. Petri successores: Quoties primatū eius & laudat & asserit: Ecce hæc sunt eius uerba. Primū q̄ memonet, Ro. pontificē esse alijs oibus, q̄s saltē nouerimus se p̄tifices gerere, sup̄iorem, est ipsa uolūtas dei, quā in ipso facto uidem⁹. Neq; em̄ sine uolūtate dei, in hanc Monarchiā unq̄ uentre potuisset Ro. pontifex. At uoluntas dei, quod mō nota fuerit, cū reuerētia suscipienda est, ideoq; nō licet temere Ro. p̄tifici in suo primatu resistere. Hæc autē rō (inquit) tanta est, ut si etiā nulla scriptura, nulla alia cā eēt, hæc tñ satis esset ad cōpescendā temeritatē resistentiū, ideo non uideo, q̄m sint excusati a schismatis reatu, qui huic uoluntati cōtra uenientes, sese a Ro. pontificis autoritate subtrahunt, Ecce hæc est una

Vicines ubiq;
iacet Velen⁹.

Lau. Val. de
Donat. Cōst.

Lutherus de
potestate pa
pæ.

D
un
prim
cōlles
cōs, q̄ tā

fronte
cū unū
cens
Multa p̄
uiter rā
morsis
tu legens
demōstrā
neg de e
cōtra uer
mo em̄ ex
negat cū
le Nero
gelta, d
ni, pub
chronic
& uelur
de e⁹ pal
Petri lab
Quis ali
asserit
rarit e
cretis
tis, lib
tis cor
croctā
mus aut
memor
uenit
cū tu
quom d

una (inquit) prima mihi insupabilis rō, q̄ me subijcit Ro. pōtifici, & primatū eius cōfireri cogit. Quid ad hæc dicis Milo: Quorū sunt alia cōsiles Thesei tui rōnes: q̄ sedis aplicæ asserctiones: O pugiles inuictos, q̄ tā egregie sibijpsis consentiunt, imo seipsos conficiunt.

¶ Explicit Liber Secundus.

¶ INCIPIT LIB. III.

Is armis, ꝑ demonstrationū, nulla obscuritate rubiginosis, nulla incertitudine uacillatibus, nulla cōtrarietate solutis, aut pruptis, sed integris, splendidis, ꝑbatis ac plane herōicis ꝑmunitus, nūc cominꝑugnare manusq; fugitiuis ꝑsuasionibus tuis injicere adior. Ut autē & breuior sit pugna, & certior uisctoria, sigillatim eas aggredior, mēbra tūq; conficiā singulas, resecōtis uniuscuiusq; uomicis, ulceribusq; putridis, ac male tumentibus uenis fortiter incis. ¶ Prima ꝑsuasio.

Multa ꝑfecto ulcera habet hæc prima tua ꝑsuasio Velene, q̄ tibi breuiter tāgā. Primo ais. De aduētū Petri Romā, de passione & autore mortis ipsiꝑ, nihil aliud q̄ meras cōtrouersias illic repire porui. Quos tu legeris authores, nescio, sed hoc scio, qd̄ in nr̄is supra allegatis, ꝑ demonstrationibꝑ nulla penitꝑ est cōtrouersia, neq; de B. Petri aduētū neq; de eiꝑ passiōe, neq; de autore mortis, neq; ꝑo in illis eiusmodi cōtrouersia ē, q̄s mltō plures obiecimꝑ. Luthero eis dē rebus, Nemo em̄ ex iꝑs oibꝑ cōtradicit, aut negat Petrū Romā uenisse, Nemo negat eū ibi passūz eē, nemo nō fatet, necis autorē crudelissimū fuisse Neronē. Velim eqdē ex te audire, q̄ nā eēt alia quis historia & res gesta, de q̄ re usq; adeo cōformiter tot grauissimi ois gn̄is sacri ꝑphani, publici, priuati doctores, historici, principes, epiꝑ, ꝑ byteri, ciues, chronici & q̄cūq; ueritatis testes & res gestaꝑ scriptores, scripserint & uelut ex cōposito cōspirauerint, uti factū uidemꝑ de Petri aduētū de eiꝑ passiōe, deq; mortis autore. Quis ꝑter te Luthesꝑq; tuū negat Petrū sub Claudio Romā uenisse: Quis inficiat eū ibi crucifixū eē: Quis aliū q̄ Neronē facit eiꝑ necis autorē: Nos ea scripta, q̄ Lino ascribūt, uelut apocrypha nō acceptamꝑ. Neq; itē Clemētis itineꝑ Apocrypha: rariū est ab eccl̄ia receptū. Hęc em̄ sunt ꝑba (uti refert Gratianꝑ de In decret. dist. 15. c. sc̄ta Ro. cretis) Gelasij papę. Itinerariū noīe Petri apl̄i, q̄ appellat̄ sc̄ti Clemē tis, libri. 8. apocryphi. Quid tu igit̄ h̄is obsoletis & apocryphis scriptis tot grauissimoz; probatissimoz; q; Authoz; cōcilioꝝq; & legū sacrosctā testimonia, turbare ac ꝑprobe cauillari ꝑsumis: Certos habemus authores, Apocryphis nō indigemꝑ. Scđo ais. Et ut paucos cōmemorē e multis. Quidā in exordio imperij Claudij Petrū Romaz uenisse cōtendūt & c̄. Cauillus iste futilis in sese est & leuissimꝑ, Attē De exordio is. cū tu in eo plurimū cōfidas, nō leui manu semel repelli deber. Priꝑ r̄ij Claudij, mum de eo quod Orosius ait in exordio, iam supra responsū est.

Non.

Nō est cōtrouersia autorū de Petro.

Apocrypha: In decret. dist. 15. c. sc̄ta Ro.

De exordio is. r̄ij Claudij,

De secūdo &
quarto anno
Claudij.

Regino in
Chronicis

Velenus suis
quoq; test. b^o
uincitur.

Nō attestatur
Paulus cōtra
Petrum.

Velen^o diale-
ctic^o ignarus.

Nō em̄ necesse est, exordiū illud referri ad primas horas, dies, hebdo-
modas, aut mēses illius impij, sed cōgruētius referri ad primos ānos
qbus Claudij impauit. Nō em̄ exacte ibi annos Petri cōputat O-
rosius, sed Petrū tū Romā uenisse cōmemorat. Quo mō scribūt ple-
riq; Nerone in exordio impij sui optimū egisse principē, in fine ue-
ro pessimū. At exordiū illud nō ad duos & tres tm̄ dies & mēses res-
feri, sed in totū quinquēniū extendit. ¶ Deinde, q; qdā q̄rto Clau-
dij anno Petrū Romā uenisse scribūt, si sane intelligas, nō est cōtro-
uersa. Vtriq; em̄ fatent̄ B. Petrū cathedrā Romae, 25. annis tenuisse
Qui itaq; dicit sc̄o anno ipm̄ aduenisse, loquunt̄ exclusiue, hoc est,
excludit a cōputo annorū, qbus cathedrā tenuit, annos extremos,
iniitiū & finē. Qui aut̄ dicit Petrū q̄rto Claudij anno Romā aduenis-
se, loquunt̄ inclusiue, includētes cū intermedijs etiā principij & finis
annos. Atq; ita utriq; cōueniūt in eo, q; 25. annis Ro. Ep̄atū rexerit
B. Petrus Miror itaq; quid nā uelit ille, q; nuper in Reginonis Chro-
nographi editione, adnotauit in margine, Videat̄ q; Petrū Romae E-
piscopatū annis, 25. & mēsi. 7. tenuisse scribūt. Cū ipsius Reginonis
haec sint uerba. Scimus em̄ Petrū & Paulū ap̄los, anno post ascēsiō-
nē dñi, 32. idē ultimo Neronis anno, passos fuisse, Et B. Petrū Romae
25. annis ep̄iscopālē tenuisse cathedrā. Q; si adnotator iste, 7. mēses ue-
lit omitti, nihil moror, Omiserūt eos Eusebius, Hiero. Orosius, Platy-
na, Sabellicus, & id genus caeteri, Nec scio, q; eos adijciat. Quid em̄
opus est in re tā uetusta, exacta (imo curiosa) ista die & mēsiq; cōpu-
tatione? Si 7. de, 25. annis aliq; annos (ut nouae huic uerba improbi-
tati a stipulē) demēdos eē innuat, eadē in illū (q; q; is fuerit) q̄ in te, di-
co, dicturus essem. Postremo, cū & nr̄i (q; q; adduximus) oēs au-
res, cūctiq; tui pariter cōsentiāt, & cōsenteant̄ B. Petrū Romā uenisse,
Qua tu obsecro uesania impudētissimaq; fronte solus dicis, eū Ro-
mā nō uenisse? Vbi hoc dicit̄ testes tui? ubi nr̄i? Quis ergo iudex, p-
te uno feret̄ sn̄iam cōtra uniuersum terrarū orbē, cū nō minus tui q̄
nr̄i testes cōtra te attestant̄? Q; autem B. Paulū in testē p̄ improbi-
tate tua accersere audes, nō miror, cū semel omnē abieceris fron-
tē. Quis uero credat Paulū adeo eē fatuū, ut cōtra ppriū suū martyriū
pro somnio tuo loquat̄? At cādidior est Paulus, q; ut Petro collegae
suo inuiderit ullo ȳbo gloriā Ro. urbis, puidētior itē, q; ut dicat se a
Nerone nō eē occisum. Nō em̄ parua fuit ei gl̄ia a truculētissimo ty-
rāno martyriū pro Ch̄o suscepisse, Desine igit̄ p̄stigijs deludere ple-
bem, Nullus testium tuorū negat Petrū Romā uenisse, nullus cathed-
rā tenuisse, nullus a Nerone crucifixū eē. Tua sunt haec somnia, ex
dialectices impitia prognata. Qua em̄ cōsequētia sequit̄, Nō cons-
cordāt scriptores in hora, die, mēse, & anno aduētus B. Petri ad Ro-
mā, ergo B. Petrus nunq; uenit Romā? Aut qua infers se q̄la, Nō uenit
sc̄o aut quarto anno Claudij, ergo nunq; uenit Romā, Impro-
bissime

billine uenit
centu re
larus p
accipit
ātinges
monach
anū, qd
qdē m
nunq; i
fo nō c
Ecc. Luth
cōtra, ut
bergi uen
ros aucto
fuit sub
nulla est
hic de exo
Vrbē accel
supra cōdi
re operet
uenit inter
oibus his
cūdo anno
Tollit em̄
dulcerias
octauo d
nō em̄ de
tibus, Ro
mā exille
tēplo Hier
de q; coll
(cū memo
thores, q
breuiter
passiōe C
inter se c
nius ait.
tādē desti
cū oibus
rogempr
nicis ait.
bus, 22.
expugnā

bissime nugator, uade ad Pædotribas, qui te ex Petro Hispano doceant recte a parte ad totū argumētari. Darē tibi de te ipso, si nō eēs larua psonata, exēplū. Nūc qm̄ te nō nosco, de Luthero tuo interim accipe, ut impitiā triuialē agnoscas. Quid putas igit̄ de Lutheri tui cā in gēs est cōtrouersia. Hi eū p̄dicant Vvittenbergæ habitū exuisse monasticū, illi negāt, Alij bonū, alij malū esse affirmant, Quidā chr̄i anū, qdā hæreticū uocāt. Quid ergo? Nunq̄d ex hac cōtrouersia, & qdē maxie uaria, sequit̄ Lutherū Vvittenbergæ nūq̄ fuisse, aut ipm̄ nunq̄ fuisse in rez̄ natura? ex dictis certe tuis ita oporteret, q̄a de ipso nō cōcordant authores, unus sic, alter sic scribit. Vis aliud exēplū? Ecce Lutherus, neq; in exordio principat⁹ ducis Frederici, neq; in se cūdo, aut in q̄rto eius anno Vvittēbergā uenit. Nūq̄ ne igit̄ Vvittēbergā uenit? Nos tñ tibi nequaq̄ cōcedimus, ullā esse inter probatos authores cōtrouersia de eo, q̄ B. Petrus Romā uenerit, ibiq; passus sit sub Nerone, fatent̄ hoc oēs, in re gesta, falsaq; (ut aiunt) facti, nulla est inter p̄batos scriptores cōtrouersia, nec discrepāt illi, q̄rū hic de exordio, iste de sc̄do, alius de quarto Claudij anno, in Petri ad Urbē accessū mētionē facit. Si qs̄ recte, nō cauillāter, rē accipiat, uti supra on̄dimus. Et si discrepārēt in eo, nō tñ ob id subā facti negare oporteret. Quoties em̄ de re gesta cōuenit inter historicos, ubi nō cōuenit inter eosdē de t̄pis, nūeri, loci, causæ uel annotatione. Hic tñ de oibus his inter p̄batos authores cōuenit, Nemo em̄ negat Petri se cūdo anno Romā uenisse. De q̄rto sane anno iā saepe admonuimus Tollit̄ em̄ ea discrepātia, primo, si inter inclusiue & exclusiue loqui discernas. Deinde fieri potuit, ut nō solū sc̄do & q̄rto, sed & sexto et octauo & decimo, imo q̄libet anno Claudij, Petrus a Hierusalē q̄q; nō tñ de proximis finibus Italiæ, & de Antiochiæ, Galatiæ uel parribus, Romā uenerit aut redierit. Quēadmodū faciebāt tū Iudæi Romæ existētes, q̄ ex lege tenebant̄ q̄annis ad min⁹ semel offerre in tēplo Hierosolymitano. Vides q̄t modis cōtrouersia ista (ut putas) de tpe tolli q̄at. Nec tñ statim neganda erat subā facti & res gesta (cui nemo p̄ter te cōtradixit) si in t̄pis circūstantia uariarēt iter se authores. Qd̄ ut mihi credas, duob⁹ ad p̄positū exēplis ostēdā, & qdē breuiter proxis. Vno qdē p̄phano, de Nerone. Altero aut̄ sacro, de passiōe Chr̄i. Dic mihi q̄s̄o, q̄t impauit annis Nero? Vis audire quō inter se cōueniāt hac de re authores? Ecce tibi uerba paucoꝝ. Suetonio ait. Talē principē paulo min⁹ p. 14. annos p̄pessus terrarū orbis, eādē destituit. Iosephus x̄o ait. Vespasiano aut̄ Cæsareā reuerso, & cū oibus copijs in ipsam Hierosolymā proficisci parātū, nūciat̄ Nero p̄empus, cū p̄ annos. 13. & 2. dies impasset. Eusebius aut̄ in Chroniciis ait. Romanorū sextus, regnauit Nero annis. 14. mētib⁹. 7. diebus. 28. Itē Hieronymus ait. Symon Petrus sc̄do Claudij anno, ad expugnādū Symonē magū, Romā p̄git, ibiq; 25. annis cathedrā sacerdotale

Exēpla impitiæ de Luth.

Nō discrepāt authores n̄ri, de Petro.

Exodi. xxxiiij

Discrepantia de annis Neronis.

Sueto. in uita Neronis. Ioseph. de bello Iuda. lib. v. ca. xi. Hiero. de uiris illustribus

H cerdotalē

Orosius lib.
vij. ca. iij.
Eutro. li. vij.

De tpe passio
nis Christi.
Mat. xxvi.

Mar. xv.

Lucæ. xxij.

Iohan. xix.

Discrepantia
ad hram inter
Mar. & Iohā.

cerdotalē tenuit, usq; ad ultimū annū Neronis, id est, 14. a q̄ & affixus cruci, martyrio coronat⁹ est. Itē Orosius ait. Anno ab urbe condita. 808. Nero Cæsar ab Augusto gntus, principatū adeptus est, mālitq; in eo annis nō plenīs, 14. Itē Eutropius ait. Obijt Nero. xxxi. ætatis anno, Impj. 14. atq; in eo oīs Augusti familia cōsumpta est. Deniq; oibus flagitiis suis etiā hoc addidit, q̄ sc̄tōs dei ap̄los Petrū Paulūq; trucidauit. Sed ne lōgior sim, habes hic senariū, nūes; sane (ut aiunt & Mathematici & Theologi) p̄fectissimū. Authores inq̄a sex, & eos qd̄ minime abiectos, sed graues, antiq̄s, & tot seculis p̄sbatos. Quid ergo uideē tibi? Impauit ne unq̄ Nero? Qūto autē impauit, si ita discordāt de tpe eius authores, ut nulla q̄at̄ ibi cōcordia respiri? Vnus em̄ ait, q̄ impauerit annis paulo minus. 14. alius. 13. alius. 14. alius itē. 14. & mēsisibus, 7. Dices ne igit̄ Neronē nunq̄ impasse? Vbi (q̄so) tantā inuenias de tpe B. Petri, discordantiā? De, 25. annis cathedræ Petri nemo nō consentit. De aduentus eius tpe apparetiq; dē nōnulla q̄rundā (nusq̄ tñ tantæ, ut isti sex, autoritatis) discrepantiā, quā tñ iā sapius recōciliauimus. Indoctissime igit̄ inde cōcludis, S. Petrū Romā nūq̄ uenisse, Et tñ de primo exēplo. Alterq; v̄o exēplū ex Euāgelistis, p̄duco, Quo idignū est utiq; hoc tuū sacrilegiū, p̄fero tñ, p̄pter ifirmos, q̄ tuo mouēti libro. Ait Matth. A sexta autē hora tenebræ factę sunt sup̄ uniuersaz terrā, usq; ad horā nonā. Et circa horā nonā clamauit Iesus uoce mag. & c. Marcus v̄o ait. Et p̄ducūt illū in Golgotha locū, qd̄ est interpretatū, Caluariæ loc⁹. Et dabāt ei bibez re, myrrhatū uinū, & nō accepit. Et crucifigētes eū, diuiserūt uestimēta ei⁹, mīctētes sortē sup̄ eis, q̄s qd̄ tolleret. Erat autē hora tertia, & crucifixerūt eū. Et paulo post Et q̄ cū eo (ingr) crucifixi erāt, cōuiciabāt ei. Et facta hora sexta, tenebræ factę sunt p̄ totā terrā usq; in horā nonā. Et hora nona exclamauit Iesus uoce magna dicēs & c. Lucas itez ait. Et dixit Iesus, Amē dico tibi, hodie mecū eris i paradiso. Erat autē fere hora sexta, & tenebræ factę sunt in uniuersam terrā, usq; in horā nonā & c. Iohānes deniq; ait. Erat autē parasceue paschæ, hora q̄si sexta, & d̄t Pylat⁹ Iudæis. Ecce rex ur̄, Illi autē clamabāt, Tolle, tolle, crucifige eū. Dicit eis Pylat⁹, Regē ur̄m crucifigat̄? Rñderūt p̄uifices. Nō habem⁹ regē, nisi Cæsarē. Tūc ergo tradidit eis illū, ut crucifigerēt. Ecce uir ip̄ie, q̄tuor hęc ueritatis tubæ, si corticē lr̄æ inspicias, de hora crucifixiōis dñi, nō cōcordāt. Negabis ne igit̄ subiñ dñm fuisse unq̄ crucifixū? Ecce Matth. ait. A sexta autē hora tenebræ factę sunt. Lucas autē ait. Erat autē fere hora sexta, & tenebræ factę sūt. Marcus nō d̄t, fere hora sexta, sed facta hora sexta, tenebræ factę sunt. Et qd̄ nō aliorz d̄t Erat (ingr) hora tertia, & crucifixeēt eū. Iohānes v̄o, q̄ nouissime oīm scripsit Euāgelii, cū iā pridē aliorz Euāgelia uidisset, ait. Erat autē parasceue paschæ, hora, q̄si sexta, & d̄t & c. Ut omittam⁹ alia, q̄ discordare uident. Cōfer q̄so ad inuicē, Marci & Iohannis dicta, Ecce apud Iohānē, hora fere sexta, Pylat⁹ sedēs pro tribus

nali in ciuitate, discepat adhuc cū Iudæis, ut possit Iesum dimittere
 Apud Marcū ꝑo pducit illū in Golgotha, & dabāt ei bibere, & cru-
 citigētes eū, diuiserūt uestimēta eius. Erat autē hora tertia, & crucifix
 erūt eū. O Velene, legi egdē q̄ sup his doctissim⁹ ad lōgū scripsit Au-
 gust. in. 3. lib. de cōsen. Euā. Sed crede mihi, nisi uererer, ne qd in scā
 dalū oriret infirmis, ita p̄ hūc te locū exagitur⁹ eēm, ut necessario
 alter⁹ ex his duob⁹ eligere te opteret, scz, aut reuocare dicta tua, as-
 gnito errore, aut oēm penit⁹ abnegare fidē passionis Ch̄ri. Ab hac
 autē impietate phibet & repellit te rhetoricū hoīem, etiā gētilis Ille hi-
 storie⁹, Cor. Tacit⁹, cui⁹ ꝑ ba, q̄ subiūgā, ꝑcul dubio legisti. Sic em
 ait lib. 1r. Ergo abolēdo rumori Nero subdidit reos, & exq̄sissimis
 p̄enis affect⁹, q̄s ꝑ flagitia inuisos, uulgus ch̄rianos appellabat, Au-
 stor nois ei⁹ Ch̄ri, q̄ Tyberio impante, ꝑ procuratorē Pōiū Pylatū
 supplicio affectus erat. Ad eximēdū ꝑo icrupulū infirmoz, sufficiat
 interim hoc breue Aug. dictū. Iā itaq; corruat (inqt) impia ꝑtinacia
 & credat dñm Iesum Ch̄m, & hora tertia crucifixū lingua Iudęorū
 & sexta manib⁹ militū. ¶ Ais tertio. Accedit ad hæc, licet neuter hi-
 storicoz cū altero sentiat, tñ aduersus legē Ch̄ri, q̄si ex cōposito oēs
 decertāt, ut uel hoc unū uanas eoz fabulas ac deliramēta prodat,
 qd cū Paulo, cū Luca inexcusabilr cōtēdāt, ut inferius ligdo ꝑba-
 bit. Quid ego ad tātas rñdēā calūnias? Opto ut redeāt vñ ꝑcesserūt
 ex ore inq̄ ipurissimo colloq; mēdacijs illitissimo. Quis em ad tātas
 oim S. doctoz iurias modēti rñdeat. Mētiris primū, q̄ neuter histo-
 ricoz cū altero sentiat. Oñdi em iā sup, q̄ i re gesta oēs cū oib⁹ sen-
 tiāt, cū de aduētū Petri, tū de ei⁹ passiōe necisq; autore, Deniq; i ānis
 q̄z. 2r. cathedrę sacerdotāl. Neq; ē inānis aduēt⁹ ei⁹ discrepātia, si fa-
 ne itelligas. Et tñ etiā si eēt de his ānis, summa iter eos discordāria, ni
 hilofeci⁹ maneret res gesta, uti de ānis ipij Neroniani iā sup oñdim⁹
 Et si op⁹ foret, nō solū ex chronicis, s; etiā ex lris sacris ꝑlima suppe-
 ditari possent exēpla. Scdo mētiris faucibus improbissimis, q; aduer-
 sus legē Ch̄ri q̄si ex cōposito oēs decertēt. Quis oblecto unq; sic ipie,
 absq; oi discrimie & honoris ꝑfatiōe accusauit oēs? An ꝑo leue ꝑiaz
 cultū ē, q̄si ex cōposito decertare cōtra legē Ch̄ri? Qd ꝑt eē graui⁹ q̄lo
 ꝑctm: Certe dñs d̄r, q̄ dixerit cōtra sp̄m sc̄m (qd utiq; facit, q̄ aduer-
 sus legē Ch̄ri q̄si ex cōposito decertat) nō remittit ei, neq; in hoc sa-
 culo, neq; in futuro. Quis igitē patiēter ferat, oēs q̄ Petrū Romā ues-
 nisse scripserunt, reos tanti ꝑcti a te ꝑfidissimo nebulone fieri? Quæ
 est em lex Ch̄ri, cōtra quā, q̄si ex cōposito (ut ais) oēs decertāt? Vbi
 dicit Chr̄s Petrū Romā nunq; uenisse? Tertio calūniaris eoz scrip-
 ta, tanq; uanas fabulas ac deliramēta. Quis autē ꝑter te unū unq; tot
 sc̄tos & graues autores adeo acerbe calūniat⁹ ē? Quarto mētiris ite-
 rū atq; itez, q̄ cū Paulo, cū Luca inexcusabilr cōtēdāt. Vah te Saxoz
 bohēmū barbarissimū, tu in æternū nō oñdes mihi uel unā syllam,
 siue Pau

Au. de cōsen.
 Euāge. lib. iij.
 cap. xij.

Cor. Tu. li. xv

Mendacia
 Veleni.

Grauiſſima
 calumnia

Mat. xij.

siue Pauli, siue Lucæ, cōtra quā tot ac tāti authores cōtendāt in eo qd dicit Petrū uenisse Romā, cathedrā tenuisse, martyriū sibi sse a Nerone in crucē a cū eē. Ais quarto, Alioq si illic eū aliqñ fuisse ue ru eēt, uero oia (dicēte p̄ho) cōsonarēt, At dissonāte lege, dissidētib⁹ tuo historicis, Quis nisi emotæ mētis uerū hoc aliqñ putauerit? O miser, me, q ad tātas sctōrū iniurias, tādiu & oculos & mētē, suscep̄to rīdendi negocio, accōmodare cogor. Quanto sati⁹ esset, serales Cerbereosq; hos tuos latratus, obturatis aurib⁹, remittere, siue Vulcani siue Neptuni auxilio, in ima, yñ prodierūt, tartara. Nos iā sepe diximus, nō discordare probatos authores de aduētū Petri, non de eius cathedra, nō de eius martyrio, neq; etiā de necis authore. Nec tñ propter authorū dissonātiā existimare opteret, rē gestā p̄ire, atq; uerū aut figmētū euanescere, Falsissimū est itē, qd dissonet lex, Cōtra quā em legē est, Petrū aat Romā uenisse, aut Romæ crucifixū esse. Nōne nos pot⁹ ex lris sacris sup̄ & cōtra te, & cōtra Lutherū ostens dimus, ista uerissime cōtigisse? Mētiris itē, qd dicat philosophus, uero oia cōsonare, Non em consonant uero tot tua mendacia.

Mēdaciū eius
de Platyna

Gesta Petri
ex Platyna

Vetustas non
collicidē hi
sostit.

Ais quinto, Quāta sit em in tā uetustissimis rebus tā remotæ historie fides, argumēto est Bartholomæus ille Platyna &c. q nihil in reā af firmare audeat, O os durū & impudēs, Ita ne nihil affirmat Platyna? Quis q̄so de rebus gestis Ro. pōtificū plura unq̄ affirmauit q̄ Platyna? Nolo, breuitatis grā, de alijs pōtificib⁹ Ro. dicta eius nūc ecclesie re, s̄x his tm, q de B. Petro, absq; oī hæsitatione affirmat, pauca in mediū afferre, tibi q; aī oculos proponere libet, Petro (lingt) principi ap̄lōrū Pontus, Galatia, Bithynia, Cappadocia obtigit. Is em natio ne Galalæus, ex Bethsaide ciuitate, Iohānis filius, Andræ ap̄li fra ter, Primus sedit annis. 7. in ep̄ali sede apud Antiochiā, Tiberij tpe Q̄ta sunt q̄so, q̄ his dictis affirmat Platyna? Sequit̄, is p̄o oīm diligē tissim⁹, ubi Asiaticas ecclesias satis cōfirmasset, cōfutat̄is eorū opinio nibus q̄ circūcisionē approbabāt, sc̄do Claudij anno, in Italiā uenit, Et infra, Petrus itaq; Romā, caput orbis terrarū, tūc uenit, & q̄ hanc sedē pōtificali dignitatē cōueniētē cernebat, & huc profectū intellex rat Symonē magū, Samaritanū quēdā, q̄ p̄stigijs suis eo erroris iā de duxerat p̄m̄ Ro. ut deus crederet̄. Et rursus, Cōuersus deinde ad p̄pagādū uerbū dei Petrus sermone & exēplo, rogat̄ a Romanis, Iur Iohāni, cognomēto Marco, eius in baptisate filio, cōscribēdi Euā gelij negociū tradat, Et iterū, Extant eius Euāgelia, testimonio Petri cōprobata, Hæc & id genus plura, de B. Petro absq; dubitatione af firmat Platyna, Quid tibi uideēt̄? I nūc & allega nob̄s denuo, uel Hie ronymū uel Platinā, q̄ adeo apte, uel ex diametro, tuis aduersant̄ im pietatibus. Q̄ uero friuolū est, qd ais, in tā uetustissimis rebus tā remotæ historie nullā eē fidē, Quasi tu ipse nō habeas fidē lōge ue rustioribus & rebus, & historijs, Nō dico sacris, Vereor em ne sis ex

eorum.

eorū numero, q̄ crassum dicūt Mosen, Nā statim ab initio notasti sup̄stitionē Iudaicā, tanq̄ ficticiā, p̄inde atq; poeticiā fabellā. Non igit̄ dico te sacris hostorijs habere fidē, sed prophanis & gēnlib⁹, ex qb⁹ adeo bellus euasisti rhetoricaster. Credis Thucididi, credis Xenophonti, Platoni, Plutarcho. Credis T. Liuiō, Corn. Tacito, Suetonio &c. de rebus longe uetustioribus, q̄ sint res B. Petri, Cur ergo de his minus credis sanctis, q̄ prophanis de illis? Ais sexto. Nēpe, si Petrus Roma noꝝ fuerat Ep̄us, dicāt, quē sibi successorē noiauerit, & qs̄ in locū ip̄sius fuisset suffectus? Si Linū dixerint, Latinorū turba obiter reclassabit, q̄ve id probēt, diē dicēt, Putas ne alios adeo in ciuiles & barbaros esse, qualē tu te geris in oēs, ut q̄primū uiderint quēpiā a sua snia dissentire, mox ei tribunitia, ac plane tyrānica pt̄ate diē dicant, ac peccati oim̄ grauissimi nō solū reos faciant, sed etiā uelut conuictos & inexcusabiles cōdemnēt. Quæ est aut̄ illa latinorū turba, que tātope reclamatione dicēt, Linū Petro in episcopali cathedra successisse? Certe q̄tē ego haftenus uidi, una uoce fatē oēs, Linū Petro successisse, ita em̄ refert Hirenæus antiquissim⁹, ita Hieronym⁹, ita Augustinus, ut sup̄ ex eius ep̄la recitauim⁹. Verba Hirenēi sunt (ut recitat Eusebius) fundata igit̄ & aedificata eccl̄ia, bti apli Lino officium Ep̄atus iniungūt. Et de uiris illustribus scribēs Hieronym⁹, Petrū ponit primū urbis Romæ Ep̄m, scđm̄ yō Linū, Huius autoritatem sequunt̄ uel disertissimi. Plaryna in uitis pontificiū, Sabellicus in Enneade, 7. & ingēs Chronographorū turba. Quin igit̄ dic nobis, q̄ sila (quā dicis) Latinorū turba, q̄ Lino reclaimer? Ego certe ne unū qd̄ indicare possum. Nisi q̄ Tertullianus (ut sup̄ patuit) ait Clementē a Petro ordinatū esse, Qd̄ tñ contra Linū nihil facit, fieri em̄ potuit, ut Clemēs, a Petro ordinatus qd̄ fuerit, sed propter iuuenilē forsitan ætatē cesserit Lino tanq̄, seniori ex modestia ac honoris cōtēptu. Ais septimo. Imo & Græcorū plurimi, in hac cā Latinos nō destituent. Chrysofostomo dicēte, Hūc Linū aiunt qd̄ secūdū post Petrū Ro. eccl̄ie Ep̄m fuisse. Donatus yō, Terēcianus interp̄s, ingt̄, Aiunt usurpat̄ de re incerta, quā nos dicimus eē falsam. Incredibile profecto est q̄ sit, molestū mihi, tot improbitatibus tuis adhibere rñsum. Quis sit ergo isti Græcorū plurimi? Cur nō adducis unius saltē aut alterius, cōtra Lini successiōē dictarū? imo noia saltē duorū aut triū (q̄ quis dicat plurimos) æde. Nōne ipse fateris, plures eē, q̄ hāc gloriā erga Linū reponūt? At dixeris forsitan, Vnū Chrysofostomū eē tibi p̄ m̄le. Age uideamus, an tuæ improbitati uir ille sanctissimus patrociniū p̄ster, Verba Pauli ad Timo. sunt ista, Festina añ hyemē uenire, ij. Timo. 4. Salutat te Eubolius & Pudens & Linus, & Claudia. His uerbis p̄tinus addit in expositione Chryso, Hūc Linū aiunt quidā secūdum post Petrū Ro. eccl̄ie Ep̄m fuisse. Dic q̄so Velene, qd̄ uides in his yōbis, q̄ Linū, phibeat eē Petri successorē? Recitat uir sct̄us qd̄ opināt̄

Nō dissentiūt
latini de suc-
cessore Petri
Aug. ep. clxv
Euse. in hi. ec.
li. v. ca. vi.
Hie. i. Clemē.
Sabel. Ennea,
vij. lib. iij.

Chryso. de Li-
no.
no.
ij. Timo. 4.
Chry. hom. x

H 3 alij p̄e

14. IO. COCHLAEI ADVERSVS VELENVM

alij, ipse suā nō refert hic suam, nec pro, nec cōtra id qd dixerūt alij. Quod aut iuxta Donatū, hoc uerbu Aiunt, usurpatur de re incerta Quid hoc ad Linū? An nō poterat Chrysofostomū incertū eē. Nō hic Linus, de q Paulus dicit, fuerit idē, q secūdus post Petrū Rom. ecclie Eps fuit, an uero alius? Si tu duos facis Marcos, quā nō poterat dubitare Chrysofostomus, an duo fuerint Lini? Dubitatio igit Chry. potius uideē eē de psona Lini, q de successore Petri. Q. si oīno cōredas eū de Petri successore dubitasse, nō plus inde habes pro Clemēte q pro Lino. Quidē Clemētis ne uno qdē uerbo hic meminērit. Tu tñ improbissime post grāmaticū Donatū dictū de re incerta subūgis hęc uerba. Quam nos dicimus eē falsam, ita ne cōtinuo falsum est, ubi ponit hęc uox Aūt: Vñ Donat⁹: vñ Alexander: O theologū tā pbe in Donato eruditū, ut p eū eripiat Petro Ro. pōtificatū ¶ Ais. 8 Sin aut Clemēti hic honor dabit, qd multis placet, plures adhuc erūt, qd id iprobēt, & hęc gloriā erga Linū reponāt. Quēto te Velencur nō enūeras ex his mltis & ex pluribus noia, saltē aliq⁹? Si tot iā dephendim⁹ mēdacia tua, qūo postulas tā uagis dictis tuis a nobis sp haberi fidē? Deinde, Cur ex his author⁹ dissōnātijs (ut putas) potius Petrū q Linū & Clemētē Romæ fuisse negas? Quis testū tuorū negauit Petrū Romæ fuisse? At multi sunt, imo turba (ut ais) latino rū q negāt (si tibi credit) Linū in Ro. ep̄atu successisse Retro, afferentes p Lino Clemētē. Cur ergo nō negas & Linū Romę fuisse? Cur nō repellis etiā Clemētē, ex q plures dicūt, nō Clemētē, sed Linū fuisse scd̄m a Petro? Cur itē nō negas Piū q⁹ & Anicetū Ro. pōtīfices fuisse, cū de his uariēt authores? Cur nō tollis eadē rōne ex Ro. pōtīficū Catalogo Urbanū & Corneliū, cū & ibi alleges diuersitatē? Ecce ybis tuis cōcludā. De his iā enūeratis pōtīficib⁹, oibusq; eorū successoribus diuina scriptura silet, historia secū diuariat, Doctores minus digni sunt q qbus hic credat, p̄sertim ita mutuo disceptēt. Ea ppter adhūc modū sermonē claudere licet, q nūq; fuerint Romæ. O dignā tali dialethico cōclusionē, q eo demētie puenit, ut totā Ro. pōtīficū seriē neger, hōzq; tollat Catalogū, & qd cōtra oēm ē rhetoricā qbuslibet historijs abroget fidē, oēsq; authores arguat de figmētis, ob id solū qd oēs asserūt, Petrū Romæ fuisse, scz, tu unū dign⁹ es cui hic credat cōtra uniuersum orbē. Oēs aut alij indigni sunt, qb⁹ hic cōtra te unū credat, cōsentiente ipsis toto mūdo. Quis obsecro unquā usq; adeo ipudēter sup̄bissimā p̄sumptiōe, ut tu hic facis, intumuit? ¶ Ais. 9. Adeo sunt historicoꝝ figmētis depuata, ut nemini posthac integrū sit, res grauiores eorū libris tueri. O rheorē nouū, q tā belle historicis & figmēta tribuit, & fidē rerū gestarū tollit, ut hoib⁹ nihilo pl⁹ q pecorib⁹ cōstet de reb⁹ p̄teritis, nec integrū sit cuiq; ex historijs res grauiores tueri. Cur ita: qa uno ore fatē oēs q hac de re scripserunt B. Petrū Romæ fuisse, qd negat Velencus, ¶ Ais. 10. Siquidē id meret (ut habet

Cōuincit p priis uerbis Velencus,

Tumor Velenci.

Tollit historias Velencus

DE
Cur habet p
ne choel
fane theol
em ois ho
dedū erit
si uera q
lum dixer
ite q; mlt
oīs argu
& falsos
falsos q
rians uer
alentiā
fallim est
qdū tu i
ualio, min
no Petri
hoc est 2. p
felle opin
hūc anq;
berū p o i
est aut Ch
s. 7. anni
uero p̄no
Tyberin
in quart
exa cū q
nis in lu
reledite
merit Qu
igit An
nos B. Pe
tis. 34. T
anni pal
cōngere
ut d iue
ne d iue
oportere
miter ep
des un c
stendim
dicunt
natus i
gabias e

(ut habet puerbiū) mēdax, ne si uera eadē dixerit, ei credat Porro, si ne theologi eadē hic sentiunt, falsitas eorū illoꝝ emergit. Egregium sane theologū, q̄ tā p̄be (nescio q̄) puerbio oēm hoib⁹ eripit fidē. Si em̄ oīs hō est (ut ait scriptura) mēdax, nulli hoim (iudice Veleno) credēdū erit. Quilibet sit uer⁹ qd dixerit, q̄ iuxta Veleni sniam, mēdaci, ne si uera qdē dixerit, credēdū est. Q̄ si mēdacē hic, nō quēlibet q̄ falsum dixerit, sed eū, q̄ studio atq; intētiōe mētū & fallit. Accipi uelis, iteꝝ insignis est tua in historicos iniuria, qd adeo iniuste & p̄caciter oēs arguis figmētōꝝ & mēdaci. Nō solēt em̄ historici ex aio mētiri, & fallere figmētis, s; cupiūt oēs enarrare uer⁹. At si qn̄ falsum, p̄ v̄o subrepiūt, id hūanā ibecillitati ignorātiā ue & ai affectionib⁹ (q̄bus rōnis iudiciū puerit) tribui cōuenit, nō mēdacijs & figmētis. Ia q̄b⁹ alienissima ē historicoꝝ p̄fessio. Qd autē theologos hic dissentire ais, falsum est, satisq; reprobātū sup̄. Fatēt em̄ oēs B. Petrū Romē fuisse qd un⁹ tu inficiaris, tā sane iprope, q̄ blasphemē. Ut breuior est ista p̄suasio, minusq; ipudēs, ita & citius q̄ prior expediet. ¶ Dicis primū, Petrū Romā uenisse, in exordio uel sc̄o uel q̄rto Claudij anno hoc est. 8. 9. uel. 11. post passionē Chr̄i anno, dicētes, eoꝝ imprimis resellit opinionē, q̄ Petrū in Oriēte Quinq; & c. Primū nō admittō tibi hūc anōꝝ calculū. Oēs ei fatēt, Chr̄m. 18. anno Tyberij passus eē, Tyberij v̄o impasse annis. 23. Caiū autē Caligulā ānis. 3. mēf. 10. Passus est autē Chr̄s nō in fine. 18. anni Tyberij, s; in mēse Martio. Nō igit. 9. s; 11. anni colligunt a passione Chr̄i, usq; ad. 2. annū Claudij, ad q̄tū uero, anni. 13. non. 11. ut tu cōputas. Q̄ si residuos mēses de anno. 18. Tyberij a passione dñi sup̄ ad das, poterūt. 12. anni, in secundū & 14. in quartū Claudij annū referri. ¶ Deinde cōsidera, q̄ non loq̄mur exacte, ad certā diēꝝ & mēsiū cōputationē. Qn̄ dicim⁹ petrū. 5. an⁹ nis in Iudēa, & 7. annis Antiochiā, Romā v̄o. 25. annis p̄dicasse aut resedisse. Quis em̄ scit q̄ die, aut q̄ mēse anni Antiochiā & Romā uenerit? Quo itē die aut mēse Hierosolymis aut Antiochia abierit? Nō igit Arithmetica certitudie, sed ciuili & cōi loquēdi de ānis mō, an⁹ nos B. Petri cōputam⁹. Qn̄o & Chr̄m saluatore n̄m dicim⁹ āno etatis. 34. Tyberij autē āno. 18. passum eē, nō q̄ ultimo die aut mēse illius anni passus sit, sed sufficit, qd aliquo die & mense illius anni res illa cōtigerit, licet in primis forsitan mēsius cōtigerit. Hinc fieri potest ut diuersa mēsiū diēꝝq; intercalatione, aliq. 9. aliq. 12. anno a passione dñi, dixerint Petrū Romā uenisse. ¶ Tertio adnotauimus sup̄, nō oportere rē gestā propterea ficticiā existimare, si authores nō cōfōrmiter tpa designēt. Alioqui oīs pariter historia, rerumq; gestarū fides, uti ostensum est supra de annis imperij Neronis, Itidem facile ostenditur de annis Claudij. Suetonius em̄ & Eutropius, atq; Orosi⁹ dicunt, ne annis. 14. eius imperij. Hos sequunt Placyna, Sabellic⁹, Egnatius & alii id genus disertī, At uariant ab eis Chronographi. Eusebius enim ait eum imperasse annis. 13. Mensibus. 9. Diebus, xxvij.

Plal. cxv.

2^a p̄suasio

Malus annos r̄ calculus

Nō Arithmetice, sed ciuili annos Petri computam⁹.

Anni imperij Claudij.

¶ uice

Beda ab eo numero duos menses tollit. Regino autem monachus ait eum re-
gnasse annis. 14. men. 7. dieb. 27. At multo antiquior his Tertullianus,
in libro aduersus Iudaeos, ait, Tiberius Claudius annis. 13. men. 7. die-
bus. 20. impius habuit. Noli igitur de Petri annis a nobis exigere, quod
tanti historici, Chronographi de tot Caesaribus non presterunt. Quis
enim tam uetusti temporis certos referat singulorum dies & menses? Non sunt igitur
neganda res gestae, si quando auctores in temporis assignatione discordent. Non
enim negas Claudium impasse, licet de annis imperij eius non sit unum apud
omnes auctores numerus, Quocirca minime quod conuenit, negare Petrum

**Nō refeditur
no in loco sp
Pe. rus.**

Romae fuisse, ob diuersam annorum computationem. Quarto. Non dicitur
mus (ut tu falso imaginaris) Petrum ita refedissem Hierosolymis annis. 5.
Antiochiae an. 7. Romae an. 25. ut interea nunquam exiuerit ab illis locis
Abijt enim & redijt, sed in nascetis ecclesiae negotia diuersa. Non enim des-
cuisset principem apostolorum otiose uno in loco tot annis residere. Quod de
& saeculares principes, & hi quod potestissimi, uelut Traianus, Hadrianus,
anus, Seuerus, Aurelianus, Probus, & id genus plurimi, diuersa imperij
sui temporibus loca, puinciaque multas pagrauerunt. Nihil itaque prohibuit

Act. x.

Petrum, dum Hierosolymis resideret, uisitare Cornelium in Caesarea. Sy-
monem coriariū in Ioppe, Symonem magnum in Samaria. Neque obstitit ei
Antiochena sedes, quoniam interea circūiret ac pagrauerit plerasque haud a
deo longe distantes puincias, Cappadocia, Pontus, Bithynia, Galatia, per
dicando fidemque Christi dilatando. Ita etiam minime credendum est, quod 25.
annos ita fuerit affixus sedi Romae, ut interim nusquam mouerit pedem. Cre-
dibile est profecto, eum tot annorum spacio haud semel Hierosolymis fu-
isse. Non solum quia uiuebat adhuc secundum legem, ut tempore Paschali ueniret &
ecce in templo, sed etiam quod ad determinandas primitiuarum ecclesiae causas,
& quaestiones, necessarium fuerit, ipsum, tanquam superiorem pastorem & principem
apostolorum, saepe cum senioribus, qui Hierosolymis erant, conferre. Quod autem
huiusmodi profectiones eius non sunt in libris Canonicis descriptae, nihil
obstat. Nam nec illae scriptae sunt, quae Paulus post primam defensionem, a
Nerone dimissus, per aliquot annos fecit, Erras igitur Velene, dum praeter 7. an.
Antiochiae, & 5. an. Iudaeae, alios ascribes Petro annos, pro Bithyniae
adiacentium puinciarum pagratione. Ais scilicet. Quibus patrocinat ge-
storum apostolorum scriptor Lucas, ca. 11. quoniam factum est concilium apostolorum & seni-
orum &c. Quae res (inquit) manifestat Petrum non dum Romam diuertere potu-
isse, falleris Velene. Cur enim non potuisset Petrus ante illud concilium di-
uertere Romam, non tot interim puincias (ut idem Lucas commemorat)
pagrauerit Paulus? Nisi forsitan & tu cum impito uulgo claudum dix-
eris Petrum, ut tardius ac minus commode quam Paulus ambulauerit. Sed
memeto & ab Antiochia & a Hierosolymis Romam proficisci solitum
esse nauigijs, non pedestri itinere. Striua sunt haec. Caeterum, si Paulus ante
illud concilium, a tempore conuersionis suae fuerat Damasci & Hierosolymis,
& peritriennium (ut ipsemet refert) in Arabia. Aliquid iure Antiochiae,
atque per

**Potuit Petr^o
aū conciliū Ro
mā uenire.
Act. xij. xij.**

Gala. primo.

is, falleris Velene. Cur enim non potuisset Petrus ante illud concilium di-
uertere Romam, non tot interim puincias (ut idem Lucas commemorat)
pagrauerit Paulus? Nisi forsitan & tu cum impito uulgo claudum dix-
eris Petrum, ut tardius ac minus commode quam Paulus ambulauerit. Sed
memeto & ab Antiochia & a Hierosolymis Romam proficisci solitum
esse nauigijs, non pedestri itinere. Striua sunt haec. Caeterum, si Paulus ante
illud concilium, a tempore conuersionis suae fuerat Damasci & Hierosolymis,
& peritriennium (ut ipsemet refert) in Arabia. Aliquid iure Antiochiae,
atque per

atq; pambulauerāt etiā uniuersam (ut ait Lucas) in sulā Cyprū p̄dis-
cando & cōuertēdo pplōs ad fidē Ch̄ri, credēte etiā procōlule, Nas-
uiganſq; inde pagrauit Pāphylā, & Lycaoniā celebresq; urbes Per-
gen, Iconiū, Lytras, & Derben, p̄dicās pplō, ordināsq; p̄s byteros, reuerſuſq;
Antiochiā, t̄ps nō modicū (ut ait ſacer historicus) ibi cum
discipulis moratus eſt, priuſq; inde ad cōciliū ſup̄dictū fuerit miſſus
Cū igit̄ hęc ita ſint, quis adeo p̄tinax ac impudēs exiſtat, ut neget
Petrū interea ſemel ſaltē Romā potuiſſe diuertere? Et cū tu ipſe neſci-
as, ubi interim fuerit, quō impugnas q̄d neſcis? Tu dicis, māſit in-
terim cū Iacobo Hieroſolymā, uel forte in partibus Iudææ. Quæſo
te, ſi neſcis, cur affirmas? Si ſcis autē, cur addis dubitādi aduerbium,
forte? Nos autē nihil dubitamus, Petrū añ illius cōciliij celebratiōnē,
Romæ iā fuiſſe, & ſc̄do aut t̄rto (ſc̄dm diuerſam cōputationē) Clau-
dij anno Romā ueniſſe, uti nobis tradūt grauiffimi authores, Eufe-
bius, Hieronymus, Oroſius, & id genus plures. ¶ Dicis tertio. Et tū
multorū eſt opinio, circiter .18. annū poſt Ch̄ri aſcēſionē, cōciliū illud
factū fuiſſe. Hoc nihil cōtra nos, imo cōtra te plurimū facit, q̄ negas
Petrū potuiſſe in tāto rot̄ annoꝝ. Ipſo ſpacio Romā diuertere. ¶ Ais q̄r
to. Cui ergo maior h̄nda ſides. Lucæ ne Euāgeliſtæ, an iſtis bellanti-
bus mutuo historicorū ac theologorū opinionibꝰ. R̄ndeō. Credētū
eſt utiq; plus Euāgeliſtæ, q̄ q̄buſcūq; ab eo diſcordantibus. Sed ſatis
clare oſteſum eē arbitror, theologos & h̄ſtoricos, q̄ reſtant B. Petrū
Romæ fuiſſe, ſibiq; cathedrā ep̄ſcopalē tenuiſſe, ac ſub Nerone p̄-
ſum eſſe, neq; beſilare (ut ais) inter ſe mutuo, neq; diſcrepare a ſacra
Lucæ h̄ſtoria. Dic em̄ ſi potes, Vbi negat Lucas q̄d illi affirmant?
Aut ubi aſtruit q̄d illi deſtruunt? At dicis, Lucā nō ſcribere, q̄d Pe-
trus ſc̄do aut t̄rto anno Claudiv̄ (ut h̄ſtorici dicūt & theologij) Ro-
mā uenerit. Quid tū poſtear? Neq; etiā ſcribit Paulū poſt primā deſ-
ſenſionē Romā rediſſe, Neq; itē ſcribit uel Andream crucifixū, uel Bar-
tholomæū excoriatū, uel B. uirginē Mariā in coelos aſſumptā. Quid
ergo? Negabimus ne hęc & id genus ſexcēta, ob id, q̄ a Luca non
ſunt ſcripta? O miſer rhetoricule, uade ruruſ ad Pædotribas, ut diſ-
cas recte argumentari per locum ab autoritate. Quod ubi feceris,
ris, protinus agnoſces (certo ſcio) oēs iſtas p̄ſaſiones meras eſſe ni-
gas & inſcitias. Quid em̄ aliud p̄tendūt, niſi q̄ Lucas non ſcripſerit
Petrū Romæ fuiſſe, & q̄ Paulus eū nō ſalutauerit in ep̄ſta, nec dix-
erit eū aſtiſſe ſibi corā Nerone? At quiſq; p̄ uerorū audiuerit quintū
tractatū Petri H̄ſpani, poterit ineptas has tuas argumētatiōes ri-
dere ac deludere, uidēs eas cōtra p̄ſcriptū dialectices procedere ne-
gatiue ab autoritate. ¶ Ais quinto. Q. ſi id neceſſario mihi dabit
ut Claudiv̄ primū nono aut undecimo imp̄ij anno Petrꝰ Romā ue-
nerit &c. Sed q̄ ſanæ mētis id tibi dabit? Nos em̄ cū Eufebio & Hie-
ronymo affirmamus Petrū ſc̄do anno Claudiv̄ Romam ueniſſe, hoc
eſt. ¶

Act. xiiij.

Nō diſcrepāt a Luca h̄ſtori- ci & theologi

Nō oīa ſcrip- ſit Lucas,

Ignorantia Vcl. ni,

Rudis argu- mentator,

est. 11. aut. 12. anno) secundū aliā & aliā, in mēsiū dieb; q; adiectiōe aut omissione, annor; calculationē) a passione dñi. At dicis, eū postea anno a passione dñi. 17. aut. 18. uisum eē Hierosolymis in cōcilio. Quid tū ampli⁹? Nunqd intra sex aut septē annor; spaciū, nō potuit e Roma Hierosolymā semel redire? Quae est ergo necessitas, ut dem⁹ tibi, Petrū añ. 9. aut. xi. annū Claudij Romā nō uenisse? Vbi hoc dicit Paulus? ubi Lucas? Sed dicit (ings) eū affuisse Hierosolymis in Cōcilio, Quid tū? Affuit & Paulus, q; tot antea pagrauerat puincias, & urbes. Sicut igit nō sequit, Affuit in eo Cōcilio Paulus, ergo nō dū uenerat in Cyprū, in Pāphiliā, in Lycaoniā, Pergen, Iconiuz, aut Antiochiā. Ita minie q; sequi, affuit Petr⁹, ergo nō dū uenerat Romā aut Antiochiā. Videtne rādē, q; rudis sis argumētator? ¶ Persua. III Multa hic nugaciter & uane deblacteras, ad ostēdēdū id qd ultero cōcedimus, scilicet, Priscillā & Aquilā chrīanos fuisse, qñ eos in ep̄la ad Romanos salutauit ap̄lus. De reliqs aut nō ita cōsentimus tibi.

Discordata
scipio Velen⁹

¶ Ais primo. Deniq; ne nono qdē anno illuc uenire potuisset eiusdē impij, Trāquillus in Claudio est author, q; chrīanos tūc tps Roma fuisse pulsos scribit. Mira est profecto improbitas tua, impudētiaz q; nimis caeca. Sup̄ em̄ retulisti primū annū Claudij in octauū a passione Chrī, Qñ igit hic nonū eiusdē Claudij refers in annū. 18. aut. 19. aut forte. 20. a passione Chrī: Nō em̄ puto te hic expulsiōne e Roma & Cōciliū in Hierusalē, in idē referre tps. Cū hoc sit p se manifestū, nō potuisse Petrū simul eodē tpe & expelli Roma, & eē in Hierusalē. Videbaris tibi aut sup̄ belle demonstrasse, Petrū añ illi⁹ cōciliū annū nō potuisse Romā diuertere. Et q; pgrederis ad ultiores ānos, uideris expulsiōne e Roma, nō in. 18. sed in. 19. aut i. 20. annū a passione Chrī referre. At ex tua cōputatiōe, i q; primū annū Claudij refers in octauū a passione Chrī, q; pperā & falso, anno. 19. Chrī passi, non correspōdet. 9. sed. 12. annus Claudij. Videtne igit q; cito discordes a te ipsor; si nō dū uides, cōputa in digitis, ea q; sup̄ circa initiiū scd̄ae p̄suasiōis posuisti. Nos tñ referētes scd̄m annū Claudij in. 11. aut. 12. annū a passiōe Chrī, utiq; nonū eiusdē Claudij in. 18. aut. 19. annū a passiōe Chrī referim⁹. Vñ ait Orosi⁹, anno eiusdē nono, expulsos per Claudii urbe Iudaeos, Ioseph⁹ refert. Q; aut expulsio illa facta sit post habitū Hierosolymis Cōciliū, ligdo apparet ex historiae sacrae enarratiōe. Nā Paulus a cōcilio dimissus, redijt Antiochiā, ubi aliq; diu cū Barnaba demorat⁹ est, facta aut dissentiōe inter ipsos, assumptō Sylā, abiēs inde Paulus, pambulauit Syriā & Ciciliā, dein puenit in Derben & Lystrā, inde trāsēntes Phrygiā & Galatiā regionē, p Mysiam descēderunt Troadē, inde in Macedoniā transfretantes, in plerisq; urbibus p̄dicantes, nō paucis quidē diebus (Thessalonicae em̄ p tria sabbata disseruit de scripturis in synagoga, & Philippis post plagas uirgar; etiā in carcere detētus fuit) uenerūt inde Athenas, Post

Oro. li. 7. c. 4.
Act. xv. xvi.
xvij.
Expulsio Iudaeorum post concilium

nas. Post hæc aut egressus Paulus ab Athenis (inquit Lucas) uenit Corinthum. Et inueniens quedam Iudeum nomine Aquilam, Ponticum gentem, qui nupuerat ab Italia, & Priscillam uxorem eius, eo quod precepisset Claudius discedere omnes Iudeos a Roma, accessit ad eos, & quia eiusdem erat artis, manebat apud eos & operabatur. Sed de his factis. Nunc uideamus quod improbe abutaris uerbis Suetonii, quibus paucissimis, sic ei ait, Iudeos impulsores Christianorum, aliosque tumultuantes, Roma expulit. Ecce Suetonius ait Iudeos tumultuantes expulsos esse. Tu uero dicis eum scribere Christianos tunc temporis Roma fuisse pullos. Ille tamen non dicit Christianos, Nec dicit, Tunc temporis. Geminum est igitur in tam paucis uerbis mendacium tuum. Impudenterissime deinde calumniaris de ignorantia doctissimum uirum Orosium, tanquam acta apostolorum, & Paulinas epistolas nunquam legerit, Scilicet, tu Saxobohemæ ista legisti, & Orosius presbyter a Hieronymo, & Augustino tantopere laudatur, ea non legit. O lingua calumniatrice, iam pridem meritam, ut perdat & in frusta secet. Cur non dubitauerit (quod) Orosius, an etiam Christianos iusserit expelli Claudio? Idem ne est dicere Christianos & Iudeos tumultuantes? De his autem loquitur Traquilus, non de illis. Parum enim conuenit aut decet, Christianos assidue tumultuari. Adde, quod quidam codices habent, impulsore Christianorum, non impulsore Christianorum. Tu Pauli allegas epistolam, tanquam an illa expulsionem fuerit ad Romanos data, Cum ipse paulo post, circa initium quintæ persuasionis fateatur, post utramque ad Corinthios epistolam, scriptam esse. An illa uero expulsionem, neque uenerat Corinthum apostolus, neque ullam ad eos literulam ad huc scripserat. Et si uerba salutationis prepedas, facillime tuum agnosces errorem. Dicit enim, Salutate Priscillam & Aquilam, adiutores meos in Christo Iesu, qui propter meam suam ceruicem supposuerunt. Nunc unde nobis, ubi adiuuerint apostolus, an illa expulsionem Iudeorum a Claudio factam, aut ubi ceruices suas propter meam Pauli supposuerint antea. Profecto si diligenter in aspiceres acta apostolorum, non ita perterre calumniareris Orosium. Nam & de Agla eiusque uxore iustissime dubitatur, an furrer Christiani, anque Corinthi accesserat ad eos Paulus. Non ei dicitur ibi frater, non discipulus, non Christianus, sed simpliciter Iudeus, & ne id intelligas eum gentem potius quam religionem Iudeum dici, subiungit continuo, Ponticum gentem. Rationabiliter itaque dubitare quilibet potest, an Christianus fuerit Agla, a Petro forsitan Romæ conuersus, an illa expulsionem. An uero Iudeus permanserit, donec accesserit ad eum Paulus. Quod si dicas, Paulum non accessisse ad Iudeos, reclamabit tibi & Lucæ historia, & eius in epistolis attestatio. Vbi quæ ei diuerterat ad Iudeos, & in synagogis eorum predicabat, ut ipsos ad Christum conuerteret. Vanissima est igitur perbatio tua, pro ea, quod per expulsionem illam contigerit, uelle ostendere Aglam an expulsionem fuisse Christianum. Et adhuc uanior est perbatio, pro Aglam ostendere Christianos fuisse eum Iudeis Romæ expulsos fuisse. Si uero tamen expulsus tamen fuerit Christiani, siue non, potuit nihilominus Petrus, & ante & post expulsionem Romam uenire. Nemo enim dicit Iudeos aut Christianos perpetuo fuisse Romam per scriptos, aut pullos, neque constat de ullo anno Claudio, qui toto nullum habuerit

Act. xv. 12.

Verba Suetonii

Calumnia in Orosium.

Velenus sibi ipsi contrarius.

Rom. ult.

Act. xviii. Agla quoniam factus est Christianus.

Explicio Claudio nihil perbatio contra Petrum

Roma Iudæū aut christiānū. Quod si crudelissimæ Neronis, Domitiani, Traiani, Veri, Seueri, Decii, & Diocletiani proscriptiones, carceres, metalla, uincula, tormēta, bestia, ignes, crucelq; ac oīm pœnarū mortūq; gna, nō potuerūt chriānis Romā phibere aut claudere, q̄s ro min⁹ illa simplex Iudæorū aut etiā chriānorū sub Claudio expulsio, sine chriānis Romā eē fecit: Nōne ingēs erat chriānorū Hierosolymis, lapidato Stephano, psequutio: Nō tñ oēs inde fugierūt, manserūt saltē apli. Ita em̄ Lucas ait. Facta est autē in illa die psecutio magna in ecclia, q̄ erat Hierosolymis, & oēs dispsū sunt p. regiones Iudææ & Samariæ, p̄ter ap̄os. Simplex ne igit illa expulsio prohibuit aut exterruit Petrū, p̄cipuū & fortissimū ap̄orū, ne Romā ueniret, Quē a Hierosolymis antea nō poterāt abstertere min⁹, cōtus meliæ, interdicta, uerbera, carcerelq; pharisæorū, p̄tificū, seniorum atq; etiā Herodis regis: Aut Claudū Iudæos expellēē solū, nō etiā cruciantē, p̄timuit Petrus, q̄ nō timuit crudelissimū Neronē, tot inmanissimos cruciatus infligētē: Sed lōgior sum q̄ decreueram.

Elūbes p̄bationes Velenice, ca. 18, dicēs. Iudæus qdā Apollō noīe &c. Neq; nos Velene dubitamus, Aquilā & Priscillā chriānos fuisse, q̄n expofuerūt Alexandris, nō illi Iudæo diligētius uia dñi. Dubitamus autē an tū chriāni fūerit q̄n uenerūt ab Italia, anteq̄ accesserūt ad eos Paulus. Quid prohibet igit eos in principio capitis. 18. Iudæos fuisse, Per Paulū autē cōuersos, in fine capitis eiusdē p chriānis recte & sine dubio haberi: Non em̄ frustra aut ociose manebat apud eos Paulus. Sedit autē ibi (ingr Lucas) annū & sex mēses, Videtne igit, q̄ friuolæ & elūbes ac nusq̄ sibi cohærētes sint p̄bationes tuæ: ¶ **Ais tertio.** Et hoc totū caput declarat, Priscillā & Aquilā chriānos ex Iudæis factos, Roma una cū alijs expulsos fuisse. Nō dicis, uerū Velene, Percurre totū caput, nusq̄ q̄ tñ inuenies, eos chriānos ex Iudæis factos fuisse, q̄n Roma pellebatur Iudæi. Quid, qd nusq̄ etiā dī, eos sub expulsionē Romæ fuisse: Textus em̄ ab Italia, nō ē Roma, eos uenisse nup cōmemorat. Dubium igit eē p̄t, Romæ prius fuerint, an uero Romā primū tēderēt, atq; ita expulsionis fama absterri, retro cesserint ex Italia Corinthū. Quis scit em̄ ubi añ expulsionē illā fūerint: Erat qdē Pōricus genere Aquila, ubi autē habitauerat, q̄n ab Italia uenit Corinthū, nō declarat sacer historicus. ¶ **Ais quarto.** Qd iterū docēt Pauline l̄æ, q̄s nouissime iā ad Timothæū suū miserat. Saluta (ingr) Priscillā & Aquilā. Libet mihi Persianū illud rīdere, O curas hoīm, O q̄tū in reb⁹ inane est. Ad qd q̄so has adducis nugas: Quis negat eos, postea q̄ manserūt apud eos Paulus, chriānos fuisse: Quid hoc impedit Petrū, ne Romā uenisse credat: Quid, qd Platyna in Sixto primo refert hūc Aglā eē, iuxta q̄rundā op̄inonē, q̄ secūdā post. 72. interptes trāslatio, nē fecerit Bibliæ, de Hebraica lingua in Græcā: Sed nihil ista ad p̄positū.

Per f. s̄aty. pri.

Platy. de uitis pontificum.

Positū. Tu allegas nouissimā Pauli ep̄lam, & dubitatio nō est de illo
 loq̄te, sed de eo, q̄ primū ad Priscillā & Aquilā accessit Paulus, an tū
 ch̄riani iā erant, an uero a Paulo ad Christianismū sint inducti & cō
 uersi. Sed & hoc neq; probat, neq; reprobat, Petrū Romā sub Clau
 dio uenisse. ¶ Ais q̄nto. Quid restat igit̄ dicere, q̄ Petrū ad nonum
 usq; Claudij annū, Romā nō uenisse? Huic indoctæ illationi tuæ iā
 sup̄ satis r̄sum est. Nā & añ & post nonū Claudij annū, potuit Pe
 trus, sicut reliq; tā Iudæi q̄ Ch̄riani, Romā uenire, sapiulq; abire &
 redire. Q, si nodū es cōtentus, oñde mihi primū, q̄to tpe line christi
 anis & Iudæis fuerit Roma sub Claudio. Tunc latius tibi r̄ndebitur
 Nūc ulteriori responso ad ista opus nō est. ¶ Ais sexto. Qui si post
 hac aliq̄ Romā uenerit, ac. 25. illic delituerit annis, Vespasiano eius
 imputareē martyriū. Qd̄ de tā benignissimo erga oēs principe, cre
 dere nefas est, Et nemo est oim, q̄ hoc affirmare audeat, Nos annos
 25. q̄bus Petrus Ro. eccl̄iæ p̄fuit, cōputamus, Excl̄siue qd̄ ab an
 no s̄ d̄o Claudij usq; ad ultimū annū Neronis, Incl̄siue uero ab an
 no Claudij. 4. ad. 14. annū, hoc est ultimū Neronis. Nō aut̄ incipim⁹
 ab. 8. aut. 9. aut. x. anno Claudij, q̄a nemo sic incipit, nec quisq; Vesp
 asiano martyriū Petri (ut recte ais) imputat. Cur ita? q̄a nemo as
 deo friuole, sicut tu, cōtra oēs loqui audeat, Nec quisq; est tibi filis, tā
 cōfessæ p̄ orbē terrarū ueritatis adeo temerarius & impudēs impu
 gnator, qm̄ totius mūdi cōfessione & cōsensu, martyriū Petri Ner
 onis, nō Vespasiano, imputat. Q; bonus aut̄ sis tu Ch̄rianus, loque
 la tua manifestū facit. Religiosule qd̄e ais hic, nefas eē, de Vespasia
 no id (hoc est Petri necē) credere. Et adeo sacrosct̄us est apud te iste
 princeps, ut nemo sit oim, q̄ hoc affirmare audeat. Atqui nefas apd̄
 te nō est, dicere, B. Petrū Romā nunq̄ uenisse, nō ibi tenuisse cathē
 drā, nō eē ibi crucifixū, nō a Nerone occisum. Quid ita? q̄a rhetorcu
 lo uile scit piscator, grādescit impator, Nec putas tibi nefas eē, dice
 re Ro. p̄uificē Antich̄m, Bestiā, Cerberū. At nefas est apud te, non
 solū dicere, sed etiā credere uel suspicari leuiter, sub Vespasiano ues
 ro Ethnico, Petrū passū fuisse. Qd̄ nos q̄q; nō dicimus nec suspica
 mur, nihil dubitantes, Petrū sub Nerone crucifixū eē. Nō tñ cont̄
 uuo nefas eē ducimus, si dixerimus, si dixerimus, sub Vespasiano Linū, Petri suc
 cessorē, capitali (ut refert Platyna) affectū eē supplicio, & Apollina
 rē, Petri discipulū, sub eodē principe, horridissimis cruciatibus, nō
 ob aliud, nisi ob fidē Ch̄ri Rauenæ necatū eē. Qua igit̄ religione tā
 tope colis Vespasianū? Nunq̄ melior fuit Traiano aut Antonino
 Pio, aut Alexandro Seuero? At q̄i martyres sub his principibus sunt Petrū delictū
 interempti? Quid ergo unū excipis Vespasianū? Cur adeo cōtem
 ptim dicis de B. Petro, si. 25. illic delituerit annis? O pbæ religionis
 uirū, sed nō delituit ibi clarissimū illud eccl̄ie sumē (ut impijssime de
 tidēs) q̄a nō p̄t (ut ait saluator) ciuitas abscondi, supra montē posita,
 Necq;

Anni. xxv. Pe
tri RomæMalus ch̄ria
nus Velenus.Martyres sub
Vespasiano.

v. om̄i T. 1

Neq; accendit lucernā, & ponunt eam sub modio, sed sup candelas
brum, ut luceat omnibus qui in domo sunt.

¶ Persuasio quarta.

Inep.⁹ sophis
sta Velcnus,

Gala. ij.

Nō māsit Pe-
trus in Iudæa
xvij. annis.
Act. xij. xiiij.

Act. ix.

Deute. iij.

Petrimastiges
Lutherani,

I. Timo. v.

Ne crescat mihi rñsio in immēsum, breui⁹ posthac rñdebo, p̄sertim
ad hāc p̄suasione, q̄ tā nihil efficit, q̄ plurimis uti⁹ uerbis uane & ab
q; mēte. ¶ Ais primo. Pergamus iā ex ordine ostēdere, ne ad. xx. q;
de annū, post Chrī, passione, Petrū Romā uenire potuisse. Cur ita
Quia Paulus (ings) post tres annos a cōuersione sua, uenit primum
Hierosolymā uidere Petrū, & māsit cū eo diebus. 15. deinde post in
tegrōs (hāc uocē tu addis, nō Paulus). 14. annos, ite; ascēdit Hiero-
soly mā, ubi reperit Petrū, Jacobū & Iohānē. Et sic certū ē (ings) illis, 17.
annis Petrū Hierosolymis & in collimitaneis regionib⁹ sese cōtinu-
isse, nec unq; Romā recessisse. Ah demētissime sophista, q̄s te sic docu-
it inferre: Vis breue respōsum? Ecce tibi, Nego cōse q̄ntiā. Potuisset
em̄ Petrus (si necessariū sibi uisus fuisset) intra. 17. (supra dicebas. 18)
annos non solū semel, sed etiā ter aut sexies, sēpiusq; a Hierusalē Ro-
mā recedere, ire & redire. Quæ ergo scriptura, aut q̄s author dicit Pe-

trū. 17. annis māsisse Hierosolymis & in collimitaneis regionibus
licuit, cur nō licuisset & Petro: si Paulus tot interim regiones, urbes
& insulas pagrauiē, cur Petrus ne semel qdē p̄ tot annos potuisset
uenire Romā? Si dixeris eū (ut septissima q̄q; dicere nō uereri) clau-
dū fuisse aut decrepitū, potuisset nihilominus nauigio (sicut & Pau-
lus postea) Romā uenire. Videtne igit̄ q̄ certū sit qd̄ inferre: q̄s tā stul-
tā illationē admittat. Nolo hic dicere, qd̄ nōnulli, nō. 17. sed. 14. ānos
ad secūdū Petri & Pauli colloquiū, a passione dñi cōputāt. Nolo itē
illa afferre, q̄ sup his Lucas in Actibus, & Hieronymus in cōmenta-
rijs in eplām ad Galatas referūt & disceptāt. Nolo te arguere, quod
cōtra diuinū p̄ceptū, ad sacra uerba aplī sup addis hoc adiectū ins-
tegrōs, & qd̄ sup nō. 17. sed. 18. annos cōputasti. Oīa ista, ut p̄mittis,
trāseo, s; nego stolidissimā illā cōsequentiā. Hāc p̄ba p̄mū, dein pos-
tula respōsum. ¶ Ais secūdo. Demū postq̄ Petrus aliquādiu citra
Paulū moraret̄, Antiochiā ueniēs, in eū incidit, quē ille acerrime ob-
iurgauerit, & idē in faciē restitit & c. Ita uos qdē dicitis imp̄h̄ Pe-
trū acerrime obiurgauerit Paulus: Nōne tu ipse mox in fra ingnta p̄suasione dicitis,
q̄ Paulus obseruātissimus erat Petri, & nihil honoris ei non deferre
p̄ sua canicie & ap̄tatus hanore debuerat? Qualis aut̄ honor ē, acerr-
ime obiurgaret? Si errabat Petrus, nō poterat corrigi, nisi acerrime
obiurgaret? At neq; merit⁹ erat Petr⁹, ut acerrime obiurgaret, neq;
ita imodest⁹ aut supbus erat Paul⁹, ut seniorē & principē ap̄sōz ac-
errime obiurgaret. Cū scribat Timotheo. Seniorē ne increpaueris,
sed obsecra ut patrē. Qm̄ ȳo hāc q̄stio, neq; p̄bat, neq; reprobabat p̄
pōtūm

positū, An se3 Petr^o Romā uenerit, relinq̄ eā, & remitto eius discussi
 onē & sanā intelligētiā ad eas ep̄las, q̄s sup̄ ea mutuo sibi miserunt
 August. & Hieronym^o. Et ne sup̄bias nimiū, de hac Pauli rephēsiōe Euse. in hi. ec.
 adijcere libet hic uerba Eusebii in hist. ecclē. Clemēs (ingr) in q̄rto dif li. i. ca. xliij.
 putationū libro Caphāe mētionē facit, de q̄ Paul^o dixit. Cū aut̄ ues Gala. ij.
 nisset Caphas Antiochiā, in faciē ei restiti. Et dixit eū unū eē ex. 70.
 discipulis, cognoie Petri ap̄li. Sed esto certissimū, Antiochiā ip̄m Pe Reprehensio
 trū ap̄lm a Paulo rephēsūm eē. Quid hoc q̄so impedit Petrū, ne an Pauli nihil ad
 aut post Romā uenerit: Sepe em̄ iā dixim^o eū. 12. anno a passiōe dñi rem.
 Romā uenisse, Et cū in rursus rediisset Hierosolymā ad cōciliū, potu
 it utiq̄, Romā reuersur^o, Antiochiā cū Paulo aliq̄tisp̄ manere. Quis
 tibi aut̄ dixit q̄ diu Petr^o post cōciliū māferit Hierosolymis citra (ut
 loq̄ris) Paulū: q̄ diu itē Antiochiā cū Paulo: Qūo igit̄ ex incerto tpe
 facis duos aut tres annos: An nō potuit uno eodēq̄ anno Petrus (si
 ita expediēs fuerat uisum) e Roma ad cōciliū uenire, & morari aliq̄
 diu & ibi & Antiochiā, rursus in Romā reuerti: Potuit yō & m̄ro
 diuti^o i neārijs ecclēiæ negocijs & causis, Hierosolymis & Antiochię
 aliisq̄ in locis morari, priusq̄ Romā redierit. Quis scit: friuola est igit̄
 coniectura & temeraria assertio tua de. xx. annis a passiōe domini.
 ¶ Ais. 3. Ad hęc. Post Ch̄i ascēsiōnē, nō mox Paul^o Ch̄m agnouit
 nimis: q̄ dū Stephan^o axis obrueret, mortē ipsi^o in delicijs habuerat
 & c. Ego (ita me de^o amet) nūq̄ cōperi tā stolidum iter difertos argu
 mētatorē. Quid obscuro cōuersio Pauli facit ad cathedrā Ro. Pe
 Accipe q̄t uis annos, nō tū recte ex his inferes, Petrū Romā nō uenif
 se q̄cūq̄ anno. Quēso te, qd̄ obstiūisset Petro (si necessariū aut expedi
 ens fuisset uisum) ne Romā ueniret eodē anno, q̄ cōuersus est Paul^o.
 Aut qd̄ phibūisset eū, scēdo post aut tertio, aut q̄rto, aut q̄cūq̄ alio, a Conuersio.
 cōuersiōe Pauli, anno, Romā (si uoluisset) uenire: Dic tū, si audes, q̄t Pauli.
 sunt anni intermedij, usq̄ a passiōe dñi ad lapidationē Stephani, uel ab
 hac usq̄ ad cōuersiōnē Pauli: Quid, si dicerē itra. 12. mēses hęc oīa fa
 cta eē: Scriptura qd̄ id nō exprimit, ex anniuersaria tū, p̄ oēs orbis
 terraz̄ ecclēas, celebritate & memoria, manifestissime cōstat, primo Act. ix.
 Ch̄i in Martio crucifixū esse, Deinde Stephanum in Decembri la
 pidatū, Paulū uero mox sequenti mense, dū adhuc spirans (ut ait Lu
 cas) esset minaz̄ & cædis in discipulos dñi, in itinere prostratū & con
 uersum esse. Celebrat em̄ ecclēsia festū conuersiōis eius decimagn
 ta die Januarij. ¶ Ais quarto, Verum demus hoc aduersariis, q̄ Pe
 trus anno. xx. Romā appulisset, Iā ad. 13. usq̄ annū imperij Claudii
 ille aduentus prorogaretur. Quod si huc (inquis) trahant. 25. anni,
 quibus Romā moderatus est ecclēsiā, interim Vespasiani tēporib^o
 eius mors irrogaret. Quod omēs omniū historicoz̄ libri, ut falsiss
 mū auerfant. Primū. Quid q̄so das, q̄ nemo te rogat: Quis em̄ no
 strū ait Petrū. 20. anno a passiōe dñi Romā primū uenisse: Qd̄ si
 B. Petr^o

Euse. in hi. ec. li. i. ca. xliij.

Reprehensio Pauli nihil ad rem.

Stolid^o argumētator V. lenus.

Conuersio Pauli.

Act. ix.

B. Petrus. 25. annis moderat⁹ est (ut ipse q^q; ais) ecclia Ro. Quo dⁱ putas, eū Romā nunq̄ uenisse? Quæ rursus de dilecto tuo Vespasiano allegas, nihil cōtra nos faciūt, q̄ nō illū, sed Neronē facim⁹ passis onis & necis B. Petri authorē. Qd̄ autē dicis, oēs historias id, ut falsissimū, uerfari, nihil cōtra nos, Ego tū ne unū qd̄ em scio, q̄ apte dicat fallum eē, q̄ Petrus sub Vespasiano sit passus. Scio autē cōpiures, qui allerūt eū sub Nerone (sicut nos dicimus) passum. ¶ Ais gnto. Pro ducamus huc Ro. impator⁹ tpa & c. Qz̄ incerta sint impator⁹ tpa, satis cōstat sup̄ ex duobus exēplis. Vno de anno Neronis, altero de annis Claudij, q̄ adeo diuersimode a diuersis assignant. Nō p̄t igit̄ in eiusmodi annis mathematica certitudo haberi, Nō tū impugno hic q̄ assignas, impator⁹ tpa, uno excepto Tyberio, quē oēs 15. annis im passe affirmāt. Cur tu igit̄ dicis, Ch̄m anno Tyberij. 12. passum esse, Tyberij 10 post passionē Ch̄i annis tribus impasse 12. & tres nō faciūt. 23. sed solū. 21. Disce igit̄ rectius cōputare ex Eusebio, q̄ Tyberij impio post passionē Ch̄i, qnq; annos facit reliq;.

¶ Persuasio quinta.

Ridenda pueris
persuasio

Exēpla negatiue
ab auctoritate.

Gala. pri.

An Paulus uiderit
matrem domini.

Quinta persuasio apud te qd̄ ineluctabilis est, apud me 10 uel pueris ridēda, solubilisq; & explodēda. Nō em̄ aliud q̄ hāc p̄fert argumētationē Paul⁹ in eplā sua ad Romanos data, nō salutat Petrū, ergo Petrus nō fuit tūc t̄pis Romę. Nō uides bone uir, te argumētari hic negatiue p̄ locū ab auctoritate? Ut autē planius p̄uitatē rōnis tuæ intel ligas, Ex qbus exēplis tibi ostēdā. Nō salutaui Paulus Iohānē Euan gelistā in eplā sua ad Ephesos. At nō sequit̄, Ergo nō fuit Ephesi Iohānes Euāgelista. Itē, Nō salutaui Iacobū ap̄lm̄ in eplā ad Hebręos. Sed nō sequit̄, Ergo nō fuit tūc Hierosolymis Iacobus. Itē ad Galatas ait. Post annos tres ueni Hierosolymā uidere Petrū, & māsi ap̄ eū diebus. 15. Aliū ap̄loz̄ uidi ineminē, nisi Iacobū fratrem dñi, Ecce dicit. Veni uidere Mariā, nec dicit, Vidi Mariā matrē dñi. Quid ergo? Nunq̄d p̄be hinc inferes, Ergo nō fuit tūc Hierosolymis mater dñi? Neq; itē sequit̄, Ergo Paulus nō uidit matrē dñi. Quis em̄ credat ita cōreptui fuisse Paulo gloriosam uirginē Mariā, ut q̄ndecim diebus Hierosolymis existēs, nō curauerit illā uidere ac uenerabilr̄ salutare? Attñ nō est alicubi scriptū, neq; in epl̄s Pauli, neq; in actib⁹ ap̄to rū, q̄ Paulus aut Lucas uiderit matrē dñi, aut salutaui eā. Nō ei oīa sunt scripta, Et sciūt pueri, cōtra artis rōnē eē, ab auctoritate negatiue argumētari. Quid, si Paulus magnos illos fideiū p̄positos Petrū Romę, Iohānē Ephesi, Iacobū Hierosolymis, seorsum pecuniarius ac magis familiariter specialibus epistolis (q̄lia & ad Senecā ip̄sus eē ferunt) salutaui? Grādes em̄ epl̄as plebi & cōitati destinauit. Amicis autē & colūnis eccl̄iæ decuit honorifice p̄ pprias & speciales l̄ras salutatiōis officiū impēdere. An hoc factū sit, nescio. Nusq̄ est scriptū, Multa autē facta sunt, q̄ nō sunt scripta. Quocunq; igit̄

igit' tpe scripta sit ad Romanos epla, nō probat nec reprobat Petrū Romā uenisse. Tu autē falleris ex ignorantia dialectices.

¶ Persuasio sexta.

Hæc persuasio & falsum affirmat de Narcisso, & uerè negat de Petro.

¶ Ais primo. Accedit & istud ad corroboradū & c. Iā dixim' nō ualere argumētationē istā. Nō salutat Petrū in epla ad Romanos Paulus, ergo nō fuit tūc tps Romæ Petrus. Tū q̄a argumētā negatiue ab autoritate, Tū q̄a fieri potuit, ut eorū speciali epla saluatus fuerit Petrus, q̄ exhortatiōe & instructiōe grādis eplē nō indigebat. Fieri itē potuit, ut eo tpe Petrus alioq̄ abierit, uel ad cōponēdā pacē inter discēptātes, uel ad fundādas aut cōfirmādas ecclias, quē admodū & antea abierat Hierosolymā ad Conciliū. Neq̄ itē Paulus post primā defensionē suā cōtinue Romæ pmāsisse credit, quīs nusq̄ scriptū sit, q̄ abierit, aut qd interim fecerit. Putat' t̄m abisse in Hispanias q̄a scripserat ad Romanos, Per uos proficiscar in Hispaniā, Vñ itē dico. Nō oīa scripta sunt, q̄ gesserūt ap̄h, ideo profus nihil ualet argumētari sup̄ ijs negatiue ab autoritate. Vtq̄ nō sederūt ociosi uis nō in loco, abierūt & redierūt, q̄cūq̄ & q̄ncūq̄ ex postulabat necitas

Nihil ad rē q̄ Paul' in epla ad Ro. nō salutaui Petrum

Ro. xv.

¶ Ais secūdo. Ambrosius dicit se legisse, Narcissum illo tpe Romæ p̄byter' fuisse & c. Primū. Nō d̄t Ambrosius, Narcissum Romæ p̄byter' fuisse, imo dicit, q̄ p̄sens nō erat. Deinde. Nō d̄t, fuit, sed d̄t fuisse. Tertio dicit nō h̄, Cur Paul' nō Narcissum salutat ip̄m, sed eos q̄ sunt ex domo Narcissi, si Narcissus Romæ (ut ais) p̄byter erat: Et si tātus erat sup̄ ceteros (ut astruis) Narcissus, Cur nō salutat Paul' oēs q̄ erāt ex domo ei? Cur ad h̄c, q̄ sunt in dño: Cur alijs tā egrēgia apponit Epithera Paul', & Narcissum noīat adeo simpliciter: Si sup̄ ceteros fideles erat Narcissus, cur habuit aliq̄s in domo sua infideles: Sic em̄ ait Origenes. Vidēt' qdē plures fuisse ex domo uel familia Narcissi, sed nō oēs in dño fuisse. Et ideo addidit, eos saluandos q̄ sunt in dño. Hoc est (inqt' Ambrosius) q̄s scitis dignos esse ex his saluatione mea, q̄ in dño posuerūt spem suā. ¶ Ais tercio. Qd̄a ne nuperus Ro. p̄byter neutiq̄ faceret & c. Hic est mos Lutheranos, cōuicijs & calūnijs poetice d̄slibet ad ppl'm traducere. Quid mir' si hic Ro. pōtificē uocas, nō ep̄m, nō patriarchā, nō papā, sed p̄ cōceptū nuperū Ro. p̄byter', quē sup̄ uocasti Antichr̄m, Bestiā, Cerber' Si t̄m ualeres scripturis & rōnibus, q̄rū uales maledictis & blasphemis, grauis p̄fecto & dura foret nobis hæc pugna. Nūc q̄a rōnes tuæ nullius sunt momēti, facillima eēt nobis cōgressio, si nō tantis offenderet uniuersa ecclia iniurijs. ¶ Ais q̄rto. Hic scito est opus apud primitiuā ecclēsiā nullōs fuisse, qui dicerent summi pōtifices Cardinales, Patriarchas, Archiep̄i Nēpe, q̄ duos solū ecclēsticos habuit ordines p̄ byteros uidelicet & diaconos & c. Ista p̄fē & o nec p̄bant nec reprobāt Petrū Romæ fuisse, sed solū uerē x̄adi nouādiq̄ studio a te

De Narcisso cōtra Velenū

Mos Lutheranos calūniar'

De summo pontifice.

K dio a te

dio a te pferunt. Scio, ex q̄ pharetra sagittas istas pferens, nepe ex ep̄la B. Hieronymi ad Euagriū, de q̄ rāta sumis cōtra Ro. ecclīā fiduciā Sed neq; Hieronymū, neq; loca p̄ eū allegata recte intelligis Vbi ei dicit Paulus, Petrus, aut Hieronymus, q̄ apud primitiua ecclīā nullo fuerint summi p̄tifices? Paulus p̄fecto sapissime p̄tificis meminit in ep̄la ad Hebr̄eos. Et Hieronym⁹ in p̄dicta ep̄la ait. Ut scias mus traditiones ap̄licas sumptas de ueteri testamēto, q̄ Aaron & filij eius, atq; Leuit̄ae in tēplo fuerint, Hoc sibi Ep̄i & p̄sbyteri & diaconi uendicēt in ecclīa. Quis aut̄ neget Aaron summū sacerdotē & p̄tificē fuisse? Licet id p̄ quatuor post Genesim, libros, saepe ac p̄spicue (si q̄s dubitet) cognoscere. Et qd̄ est aliud princeps ap̄lorū, q̄ summus p̄tifex? Quisq; aut̄ uel actus ap̄lorū, uel Pauli ad Galatas ep̄lāz legerit, minime poterit negare, Petrū fuisse principē ap̄lorū, Qd̄ & Euāgelica lectio frequēter insinuat, cū alias, tū ap̄tissime in ultimo capite Iohānis, Qm̄ dicit ei dñs, Symō diligis me plus his? Pasce oues meas. Et dato, q̄ in scripturis nulla fiat (qd̄ inficiamur) summi pontificis mētio. Non tñ oportet, nūc q̄q; nomē illud obliterare. Quanta em̄ habet ecclīa p̄ traditiones ap̄licas, q̄ in Canone Bibliā non sunt scriptae? Et quis ligauit ap̄lorū successorib⁹ manus, ut nō possint aliq̄ cōstituire, q̄ pri⁹, neq; scripta, neq; tradita fuerūt? Vides ne igit̄ iterū puerile argumētū tuū, ab autoritate negatiuū? Vis em̄ arguere? Nō fuerūt in primitiua ecclīa summi p̄tifices, ergo nec nūc esse debēt. Cur nō arguis eadē rōne, Mō fuerūt tēpla, nec festa sctōrū in Primitiua ecclīa, ergo neq; nūc eē debēt? Sed qd̄ ego tā multis stoliis dū repello cōuiciū? Q, aut̄ subitūgis, duos solū ecclesiasticos ordines in primitiua ecclīa fuisse, Hoc nō dicit ibi Hieronymus neq; Paul⁹, Et tu iterū peccas, arguēs negatiue p̄ locū ab autoritate. Quis em̄ de reliq; ordinibus nō esset (ut est) apta scriptura, tñ autoritas ecclesiā, Cypriani, Hieronymi, Ambrosii, Augustini &c. longe maior est, q̄ ut nouae nugacitati tuae subiaceat. Porro quisq; legerit ecclesiasticā Hierarchiā B. Dionisi, aut saltē epistolā eius ad Demophilū monachū, is dubitare nō poterit, dictū tuū nouitate falsissimū esse. Atq; ut paucis te cōuincā, Ecce tibi uerba B. Ignati, ap̄lorū discipuli, q̄ ex Philippis ad ecclīā Antiochenā scribēs, circa finē ep̄l̄e sic ait Saluto sct̄m p̄sbyterū uīrū, Saluto sanctos diaconos, & desiderabile mihi nomē eius, quē referuauī post me in spū sctō. Saluto subdiaconos, lectores, cantores, ostiarios, laborātes, exorcistas, atq; cōfessores Saluto custodes sct̄arū portarū diaconissas q̄ sunt in Ch̄ro. Saluto susceptrices Ch̄ri uirgines. Saluto plebē dñi a minimo usq; ad maximū, & oēs sorores meas in dño. I nūc Velene, & duos solū ordines fuisse p̄dica. ¶ Ais q̄nto. Igit̄ hic p̄ Narcissum p̄sbyterū, seniorē aut Ep̄m Ro. ecclesiā fuisse intelligimus &c. Primū, nō dicit Paul⁹ Narcissum p̄sbyterū fuisse, Sc̄do, Licet Ambrosius fateat̄ eū p̄sbyterum fuisse,

Petrus princeps ap̄torum

Iohan. ult.

Nō duo tantū fuerūt ordines ecclesiastici.

Ignat. ep̄la viij Multi ordines ecclesiastici

Nō fuit Rom̄ ep̄s Narcissus

318 01b

fuisse, nusq̄ tñ uocat eū Ro. ecclīe p̄byter. De B. Petro aut̄ ap̄tissi-
 me dicit, q̄ fuerit Ro. ecclīe sacerdos. Tertio. Neq; Hirenæus, neq;
 Eusebius, nec Aug. nec Platyna, atq; adeo, p̄ter te unū (q̄ sine scriptu-
 ra & sine teste loq̄ris) nullus author; ponit inter Ro. ecclīe Ep̄os Nar-
 cissum. Quarto. Nō oportet cōtinuo, si Narcissus fuerit (qd̄ nō con-
 stat) Ro. ecclīe p̄byter, q̄ iā fuerit & Ep̄us eiusdē ecclīe. Hæc em̄
 sunt (ut recitat Eusebius) uerba B. Cornelij papæ ad Fabianū Antio-
 chiæ Ep̄m. Nesciebat Nouatus, in ecclīa catholica, unū Ep̄m eē debe-
 re, ubi uidebat eē p̄byteros. 46. Quinto. Licet oīs Ep̄s sit p̄s by-
 ter. Non tñ econtra, omis p̄s byter est Ep̄us. Id qd̄ Hieronymus q̄-
 q̄ in p̄dicta docet eplā. Et ex Pauli ad Timotheū, y bis qlibet itelli-
 gere p̄t, qn̄ d̄t. Aduersus p̄s byteres; accusationē noli recipere, nisi sub du-
 obus aut trib⁹ testib⁹. His innuit utiq; iudicē, hoc ē Ep̄m, accusato p̄s
 bytero maiori eē. ¶ **Ais** sexto. In sup̄ Andronic⁹ & Iulias, duo e. 72.
 ap̄los; nūero, ut Origenis est opinio, Romæ ea tēp̄state fuerāt & c̄.
 Attēde (q̄so) Velenē, q̄to magis cōtra te, q̄ cōtra nos loq̄ris & alleges
 Ecce Narcissum constituis, cōtra oīm opinionē Ro. ecclīe Ep̄m, quē
 tñ Paulus nō salutat. Cur ergo p̄terit eū, si tātus erat? Dein. Quisq;
 uel actus ap̄log; uel Pauli ad Timotheū, & ad Titū eplās legerit, du-
 bitare nō p̄t, ap̄los eē, nō solū p̄s byteris, sed & ciuitatū Ep̄is, maiores
 & eminentiores fuisse, utpote qui & p̄s byteros & Ep̄os p̄ ciuitates or-
 dinabant, & causas eorū iudicabant, accusationē eorū recipiētes. Cū
 igit̄ Andronic⁹ & Iulias fuerit, non solū apli, sed etiā nobiles (ut
 Paulus) in aplis. Quid est, qd̄ tu eis in Ro. Ep̄atu p̄ponis Narcissum?
 Ecce Narcissum Paulus nō salutat, nō cōmēdat, nullo honorat ep̄i-
 theto, inter tā effusas aliorū laudes, imo red d̄t eū suspētū, q̄ nō fue-
 rit chr̄ianus, q̄ nullo dignat̄ eū (sicut ceteros) ul̄ bñuolētē, ul̄ hūani-
 tatis, ne salutationis qd̄ officio, sed salutat eos, q̄ sunt ex domo Nar-
 cissi, q̄ sunt in dño. Quis igit̄ nō suspicet̄, ul̄ uiolētā (ut aiunt iure con-
 sulti) p̄sumptiōe, Narcissus illū nō fuisse fidelē Chr̄i, s; Gētilē aliquē
 opulētū & magne familē ciuē Ro. ex cui⁹ domo aliq̄s, q̄ crediderant
 in Chr̄m, iusserit saluari ap̄s? Si em̄ fidelis erat Narcissus, cur non
 salutabat̄ a Paulo? At ne friuola existimet̄ ista suspitio, adduco s̄lē
 ex codē Paulo ad Philippēses dictū. Salutāt (inq̄) uos oēs sct̄i, max-
 ime aut̄ qd̄ de Cæsaris domo sunt, utiq; infidelis & paganus erat Cæ-
 sar, erāt tamē sancti & fideles de domo eius. Cur igit̄ & hic non li-
 ceat suspicari, infidelē fuisse Narcissum illū (quē inter tot saluatos
 noluit salutare ap̄s) ex cuius domo salutabat̄ ij, q̄ erāt in domo?
 ¶ **Ais** septimo. Adde, Priscilla & Aquila (ut Ambrosij suffragatur
 authoritas) non ociose Romam uenerunt. Hoc & nōs dicimus. Po-
 terant profecto uenire, præcipue propter Petrum, principē ap̄osto-
 lorum, de quo tanta audierant præ ceteris ap̄ostolis, dici in Euanḡ-
 gelio, ut & illum audirent, de quo Paulus ipse testabat̄ qd̄ uenerit

Am. de factis
lib. iij. ca. p̄ti.

Euse. in ht. ec.
li. vi. ca. xxxij.

I. Tim. v.

Velenus contra
seipsum.

Andronic⁹ &
Iulias nobiles
in aplis;

Cōtra Narcis-
sum suspicio.

Phi ip. ult.

Gal. I. & r̄.

K z Hierosol y

Hierosolymā uidere Petrū, Et q̄ Paulo creditū erat Euāgelīū p̄putij
 sicut & Petro circūcisionis. Vides ne igit̄ & hanc allegationē magis
 p̄ nobis, q̄ pro te facere. Q̄ si tāta est ap̄d te (ut merito eē debet) B.
 Ambrosij autoritas in cōiecturis, cur nō credis eidē, nō temuter
 (ut in his) cōiecturāci, sed sēpe ac firmiter affirmāti B. Petrū Romæ
 fuisse: ¶ **Ais octauo.** Ea propter qd̄ opus Roma tūc habuerit Petro
 ueterano & iā uiribus defecto, nō cōiūcio. Scelerate apostata, q̄ urbs
 in orbe terrarū magis habuisset opus Petro q̄ Roma: Adeo ne inuti
 lis tibi uisus est tādē Petrus, ut eo nō habuerit opus maxima Roma:
 Improbissime rhetoricule, ea saltē lege de Ro. urbis magnitudine, q̄
 sub Vespasiano scripsit C. Plynius, de q̄ hęc nouissime addit uerba,
 Nisi q̄ expatiantia (ingr) recta multas addidere urbes in prima res
 gione. Diuidebat̄ aut̄ ipsa in regiones. 14. Et habebat (ut ait Marcel
 linus) Thermas ad modū prouinciarū extructas, tam sane p̄p̄osa, ut
 Augustus cū Tyberio filio suo cēsum Romæ agitās (ut ait Eusebi⁹
 in Chronicis) inuenerit hoīm nonagies, ter cētena, & 70. milia. Et
 tāta hoīm multitudo, maxima (ne dicā ex oī) parte infidelis, Petro
 nō habuerit opus ad salutē: At Veteranus erat (ings) & uiribus des
 stitutus, sc̄z, portāda erāt ei illic onera, subuectāda plaustra, fabricā
 da arma, & alia id genus faciēda, q̄ sine corporis robore fieri nō p̄nt
 O stulte, ad ista nō egebat Petro Roma, sed ad p̄dicandū, ad plantan
 dū spiritalr, ad opandū in uinea dñi uerbo & exēplo, uirtutibus &
 signis, sicut fecerat antea i minorib⁹ locis, Lyddē, Ioppe, Cesareę &c̄
 ¶ **Ais nono.** Nēpe cū habuerit legitimū p̄sbyterē Narcissum &c̄.
 hoc p̄ter te nemo dicit, Et sup̄ diximus, Narcissum eo tpe aut nō fuis
 ille Romæ, aut fuisse infidelē, & dato, q̄ fidelis fuerit & p̄sbyter, dix
 imus ex Cornelio martyre, unū ep̄m & 46. p̄sbyteros Romæ fuisse
 Et si fuissent tūc mille ibi p̄sbyteri, nemo sup̄fluous, nemo māssisset in
 tāta multitudo infidelīū cōuertēdorū ociosus aut inutilis.

Blasphemia
in Petrum

Pli. in na. hist.
lib. iij. ca. v

Ad qd̄ opus
erat Petro Ro
mæ.

Impudentia
Velent

¶ **Ais decimo.** Sed hoc citra oēm cōtrouersā ueḡ est, q̄ Romæ tūc
 t̄pis nō fuerit. Ad hoc sup̄ satis sup̄q̄ respōsum est, Stulte inferis con
 sequēs sine p̄missis, Pueristr̄ petis principiū, & dicis impudētissime,
 citra oēm cōtrouersā ueḡ eē, de q̄ summa est inter te solū & nos oēs
 cōtrouersia. Et probas indocte, cōtra dialecticā, p̄locū (ut sēpe dixi
 mus) ab autoritate negatiue. Et tñ audes improbissime cōtra nos
 hic gloriari dicēs. Hic tu sunt Romani Sycophantæ, nō secus atque
 indo. t̄i q̄q̄ cantores. Certe si corādiceres, dignā p̄fecto auditur⁹ eēs
 uel cantilenā uel tuissim. Iā pridē sane meritis es, ut pro hac tuissi tua
 reddat̄ tibi, siue tuissi, siue risus Vestæ & Vulcani, Præsupponis em̄
 sup̄bissime, satis te p̄basse, usq̄ ad Neroniani impij t̄pa Pet̄ Romę
 nō fuisse, sed qualiter probaueris, nūc satis constare arbitror.

¶ **Peruasio septima.**

Q̄to satius esset, te sacras l̄ras nūq̄ legisse, q̄ ipsas sic sp̄ ad prauū sen
 sum re

sum retorquere? Quid em̄ aliud agis, nisi ut ubiq; des scandalum?
 ¶ Ais primo. Huc pducā, qd & ap̄tus ad Galatas narrat. Creditum
 est mihi Euāgelii p̄putij, sicut & Petro circūcisionis. Quasi uero non
 licuerit, uel Petro inter gētes, uel Paulo inter Iudæos euāgelizare.
 Egregie sane acta ap̄tor; legisti, Sed ne prolixius sim, sanā intelligē
 tiā huius allegationis ex Ambro. proferā. Petrū (ingr) solū noiat, &
 sibi cōparat. Quia primatū ipse accepit ad fundādā ecclīā, se q̄q; pa
 ri mō electū, ut primatū habeat in fundādis gentiū ecclēsiis. Ita tñ,
 ut & Petrus gētib; p̄dicaret, si cā fuisset, & Paulus Iudæis. Nā uter
 q; inuenit utrūq; fecisse. ¶ Ais secūdo. Tandē manifestat, quō pact⁹
 fuisset cū Iacobo, Petro, & Iohāne in synodo &c. Ut res clarior fiat,
 uerba ap̄li ppono. Dextras (ingr) dederūt mihi & Barnabæ societa
 tis, ut nos inter gētes, ipsi aut̄ in circūcisione, tñ ut pauper; memo
 res eēim⁹. Hic tu uir bone cōmittis fallaciā cōpōnis, referēshāc uocē
 Tantū, ad priora, cū referri debeat ad posteriora. Similē ponit decisi
 pulā phūs, sub hac rōne, qd unū solū p̄t ferre, p̄t plura ferre. Itē. Qui
 scit Ias hūc didicit eas. Egregiā ȳo laudē ac triūphū reportas si bo
 nos adolēscētes & simplicē plebē, eiusmodi fallaciā fucis & p̄stigijs
 circūuenis. Nō est igit̄ sensus hor; uerbor; (quē tu p̄endis) ut Pau
 lus inter gētes, Petrus aut̄ in circūcisione tñ. Sed ut Paulus p̄cipue
 inter gētes euāgelizet, Petrus ȳo inter Iudæos. Tñ ut pauper; sint
 memores. Quid ita? ga pauperes Hierosolymis, uēditis rebus oibus
 ex gētib; Et fidelibus (ut hic ait Athanasius) inter gētes minus in
 festi erāt infideles, q̄ fuerāt fidelibus Iudæi in Iudæa. Erāt em̄ (ingr)
 Hierosolymis cōplures credētū, q̄q; bona direpta a p̄fidis Iudæis tu
 erant, ita ut necessariis ipsis ad uitā carerēt. Q; si Ambrosii, Hieron.
 Athanasii, & August. expōnibus hic nō accēscis, ecce tibi Paulū ad
 Romanos & ad Corin. Probauerūt (ingr) Macedonia & Achaia col
 lationē aliquā facere in pauper; sc̄tor; q̄ sunt in Hierusalē. Placuit ei
 eis, & debitores sunt eor;. Nā si spiritaliū eor; p̄ticipes facti sunt gēti
 les, debēt & in carnalibus ministrare eis. Itē. De ministerio, qd̄ fit in
 pro q̄ de uobis gloriōr apud Macedones, qm̄ & Achaia parata est
 ab anno p̄terito, & uīa æmulatio puocauit plurimos. Q; si Petrus
 & Paulus in synodo (ut ais) Hierosolymitana inierūt pactū eiusmōi
 Cur tu Petrū potius, q̄ Paulū cōtra pactū uenisse arguis? Vbi enim
 scriptū est, Pet; postea p̄putij Euāgelii suscepisse: Quoties aut̄ Pau
 lus post illā synodū p̄dicauit in synagogis: Cur postea circūcidit Ti
 motheū: Cur Thessalonica, ubi erat synagoga Iudæor;, introiuit ad
 eos, & p̄ Sabbata tria disseruit eis de scripturis: Cur deinde Hiero
 solymā rediēs, assumptis q̄tuor uiris, uotū sup se hūcibus, purificat⁹
 cū illis intrauit in tēplū: Cur postremo Romā ueniens, post tertium

Galatas. ij.
 Amb. in eplā
 Pauli ad Gal.
 Gala. ij.
 Fallacia com
 positionis.
 Arist. li. i. Et.
 Act. iij.
 Tñ ut pauper
 rū memores
 essemus.
 Ro. xv.
 ij. Cor. ix.
 Mendaciū Ve
 leni & pacto
 Act. xvi.
 Act. xvij.
 Act. xxi.
 Act. ult.

K 3 diem

diē cōuocauit primos Iudaeos, dicēs eis. Ego vtrū frēs nihil aduersus plebē faciēs aut morē paternū, uincē ab Hierosolymis, traditū sum in manū Romanorū. Vbi nūc sunt Velene, quae fingis, pacta Petri & Pauli? ¶ Ais tertio. Quinimo, si circūcisionis fuerat ap̄s, quō Romae tot annis, ad Pauli uidemus illac aduētū, cū Iudaeis nihil ei fuerat negotij. Ita tu quodē quis, Nos autē mutuo ex te quīmus. Quis dixit tibi, Petro Romae nihil fuisse negotij cū Iudaeis? Cur antea, impulsore Ch̄so (ut ait Suet.) fuerāt Roma expulsū? Cur adueniētī Paulo (ut ip̄e ex Lucā historia allegas) dixerūt, De secta hac notū est nobis? Videtne igit̄ quod frivole rursus argumēteris negatiue ab autoritate? Quāuis igit̄ scriptū nō sit in sacris l̄ris, quānā fuerit Petro cū Iudaeis negotij Romae, credibile t̄n est ei plurimū, cū illis fuisse ibi, p̄dicādo & laborādo negotij. Et cū Roma fuerit adeo magna, fieri potuit, ut nōnulli Iudaeorū fuerint ibi, quō nūq̄ audierint Petrū. Itē. Fieri potuit, ut h̄g tertio die post Pauli aduētū aderāt, nō uiderint Petrū, aut nō fuerint rūt & recesserūt ex oī natione diuersi, ut cuiq̄ necessariū fuit aut oportunū. Quid itē, si Petrus sub Pauli aduētū fuerit ex aliq̄ cā alibi quō Romae? Quis em̄ scit, ubi sp̄ fuerit p̄ annos. 25. cū nesciam⁹, ubinā fuerit Paulus, post primā defensionē suā, p̄ annos multo pauciores?

ff. ad Municipi.
L. Roma. lib.
v. tit. pri.

Caldarost.

Sabel. Ennei.
vij. li. ij.

¶ Ais quārto. Quid ergo Romae, tāto t̄pis interuallo, fecerat Petrus, si Iudaeis ea quae a Paulo audierāt noua, & inaudita uidebāt? Forsitan torserat castaneas, circūferēs eas (ut nūc fit) uicacim, clamitādo Caldarost. Sed nūc & tu nobis. Quid fecit Paulus, post illū suū in urbē aduētū, usq̄ ad horā suae resolutōis? Quid Hierosolymis gloriosa dei genitrix Maria, post passionē dñi, p̄ annos. 15. Nā. 5. (ut & Sabellicus cōputat) Claudij anno terras primū reliquit. Quid ibidē Jacobus fr̄ dñi p̄ annos. 30. Quid Iohānes Euāgelista Hierosolymis & Ephesi, alijsq̄ in locis p̄ annos a morte Ch̄ri. 64. Cū Ephemerides & Annales earū rerū non extent, quod tu improba interrogatiōe negas quod nescis?

¶ Persuasio octaua.

Haec persuasio tātūde facit, quātū aliae. Negat sc̄z inaniter, & garrir frustra uole, nō aliud afferēs, quā argumētū (tibi usitatissimū) ab autoritate negatiuū. ¶ Ais primo. Iā ad ea usq̄ puenim⁹ t̄pa, quibus Paulus ad Caesarem appellauit. Quō huc usq̄ puenieris, cōstat, nepe p̄ meras inscitias aut fallacias. Quid mirū igit̄, si nihil efficias ulteriori progressu? Multa em̄ falsa p̄supponis. ¶ Ais secūdo. Nec p̄fecto parua hęc erat māsio, ad quā Iudaeorū turbā quōtidie cōfluebāt. Vbi ergo sunt pacta inter Petrū & Paulū, si quōtidie in circūcisionis messen Paulus fa lce miser? Quid, si & Petrus apud Paulū in illū cōductū aliq̄n uenit? At nō est (ings) scriptū. Quid tūc? Nūquid oīa sunt scripta? Neq̄ em̄ scriptus est, uel Paulū aut Lucā uidisse Mariā, uel ipsam Hierosolymis obiisse atq̄ idē in caelos assumptā eē. Neq̄ itē scriptū est, Iosachim & Annā ei⁹ parētes extitisse, Quis igit̄ neget oīa quae scripta nō sūt? Potuit itē fi

eri, ut Petr⁹ tū alibi fuerit, uel Hierosolymā, aut Antiochiā aut, alio
 ex necessaria cā pfect⁹. ¶ **A**is tertio. Præcipue Galatis pseudoaplos
 retro a Chri fide ac suis rudimētis abeūtib⁹, eplam e Roma scribere
 nō dubitauit, fecit hæc secura tua assertio, ut plures obiter inspexerim
 cōmētarios, authoresq; pbatos, si q forte assererēt, Paulū e Ro-
 ma Galatis scripsisse, Nullū tñ inter trāscurrēdū repperi, q diceret, Epfa a i Gala
 ubinā Paul⁹ ad Galatas scribēs fuerit, pter unū Athanasiū, cui⁹ hæc ras ab Epheso
 sunt yba in eplæ argumēto. Galatē sunt (ingr) Græci, hi ybū yitatis scripta,
 primū ab aplo acceperūt, s; p⁹ decessū ei⁹ tetati sunt a falsis apls, ut
 in legē & circūcisionē yterēt, Hos apls reuocat ad fidē yitatis, scri-
 bēs eis ab Epheso. Huic ego auctori credo, nō tibi, Tū qa sæpissime
 & antea mēt⁹ es, Tū qa sine oi teste, scriptura & rōne temere id als
 seris Nec aliqd mihi occurrit ex oib⁹ Pauli dictis indicū, q appareat
 ipm e Roma ad Galatas scripsisse. Qd̄ at ex Epheso ad eos scripserit, **Gala, pri.**
 & si mihi satis ac fatis sit autoritas B. Athanasi, tñ & alia sunt cōie-
 cturæ argumēta. Ait ei apls. Miror, q tã cito trāsferimini ab eo, q
 uos uocauit i grām Chri. At mlto tard⁹ fuit Romę Paul⁹ q Ephesi,
 ideo cito illd̄ cōgruēt⁹ referē ad tps, q Ephesi, q̄ q Romę degit apls,
 Adde, q mlto frequēt⁹ fuit Ephesi, abiēs & rediēs, q Romę, Ad hæc
 Ephesus lōge ppingor e Galatię q̄ Roma. Postremo scribit i actibus **Act. xviij**
 aplōr Lucas, q Paul⁹ a Coritho cū Priscilla & Agla uenit Ephesus
 & ingressus synagogā disputabat cū Iudæis, & pfect⁹ ab Epheso, q̄
 cēdit Cesareā & Antiochiā, & factō ibi aliq̄to tpe, pfect⁹ e pambus
 lās ex ordie Galatiā regionē & Phrygiā, cōfirmās oēs discipulos. Fa- **Act. xix.**
 ctū est at̄ (ingr) cū Apollo cēt Corinthis, ut Paul⁹ pagratis superiorib⁹
 ptrib⁹, ueniret Ephesum, & iueniret qsdā discipulos, ingressus at̄ sy-
 nagogā, cū fiducia loq̄bat p tres mēses, disputās & suadēs de regno
 dei Cū at̄ qdā iducerēt, & nō crederēt, maledicētes uia dñi corā mul-
 titudie, discedēs ab eis, segregauit discipulos, q̄tidie disputās i schola
 tyrāni cuiusdā. Hoc at̄ factū e p biēniū, ita ut oēs q habitabāt in Asia
 audirēt ybū dñi Iudæi atq; gētiles. Vides igit̄ Velene, q̄to p̄babili⁹
 sit, Paulū ad Galatas ex Epheso, q̄ e Roma eplaz dedisse. Ruit igit̄ s;
 fundamētū tuū oi cū edificio supstructo. Ut hæc scripserā, uidi cōsu-
 lūq; & Erasmi nri editionē, ubi & i argumēto & i fine eplæ, græce q;
 dē scribit, eplaz illā e Roma eē missam, Ver; ipse Erasim⁹ latine scri-
 bit i argumēto, testari sua argumēta, eplam ad Galatas ab Epheso
 scriptā eē. Vbi at̄ ea argumēta habeāt, nō indicat, Et mihi obiter q;
 rēti in ei⁹ scolijs, nusq; occurrit. Cæter; q̄cūq; sunt illa, p nobis con-
 tra securitatē tuā non uane pugnabūt, si recte nouimus Erasmus.
 ¶ **A**is q̄to. In q̄ epistola Petri aliq̄t locis meminit & c. Friuola sunt, q̄
 hic dicitis. Si em ex Epheso (ut iā patuit) ad Galatas scripsit Paul⁹, Cur
 Petri noie, q̄ se cū nō erat, saluaret illos Cur diceret Petrū sibi Romę
 collegā eē, cū ipse Paulus nondum fuisset Romæ? Quomō subscri-
 beret Petrus eplæ Pauli, qui tam lōge (interiacētib⁹ maris tractib⁹)

Authoritas
Pauli.
Galat. primo.

ab eo distabat: Proba primū, ep̄laꝝ ad Gala. e Roma datā eē. Deidē ostēde, Petrū fuisse tū simul cū Paulo. Tercio affer causas cur maiorē debuerit Paulus de Petro in ea ep̄la mētionē facere q̄ fecit. Quō ei efficacius potuisset Paulus autoritatē suā declarare Galatis, q̄ qd̄ ait, Paulus ap̄lus nō ab hoibus neq; p̄ hoīem, sed p̄ Iesum Chr̄m, & deū patrē Itē. Sed licet nos aut angelus de cōelo, e uāgelizet uobis, p̄terq; q̄ euāgelizauimus uobis, anathema sit. Itē. Notū em̄ facio uobis fr̄es, euāgelīū, qd̄ euāgelizatū est a me, q̄ nō est sc̄dm hoīem. Neq; em̄ ego ab hoīe accepi illud, neq; didici, sed p̄ reuelationē Iesu Chr̄i. Et q̄ sequunt̄. ¶ Ais quinto, Ceterū, neq; in ea, quā ad Ephesios Romae scripserat, ep̄la, ullā eius mētionē facit. Quid tū? nō uides itē? stolidā tuā cōtra dialecticē argumētationē? Tu ais, Nō salutat Ephesios Paulus noīe Petri, ergo Petr⁹ nō fuit tūc Romae. Ego sibi argutia dicā. Nō salutat eosdē noīe Narcissi, nō Andronici & Iulie, nō Priscillae & Aquilae noīe, nō alicuius deniq; noīe eorū, q̄q; ingens est in ep̄la ad Romanos Catalogus, Ergo null⁹ istorū fuit Romae. Vides ne q̄ stultae sint oēs tuae cōsequētiae? Sed addis hic quēdā p̄textū, dicens Pauli sp̄ alias fuisse cōsuetudinē, ut collegarū suorū noīe, i Chr̄i credētes salutarēt. Primū, nō dicis uerū. Inspice em̄ ep̄lam ad Galatas itē ambas ad Thessalonicēses. Itē, priorē ad; Timotheū. In his oibus cessat illa aliorū noīe salutatio. Cur tu igit̄ dicis, alias sp̄ ita cōsueuissē se Paulū? Deinde, Et si alias sp̄ ita cōsueuisset (qd̄ nō est uerū) Paulus noīatim recēdere salutatiū catalogū, in ep̄la tū ad Ephesios optimo iure omisisset. Quid ita? q̄ circa finē subiungit. Vt autē & uos sciatis, q̄ circa me sunt, qd̄ agā, oīa uobis nota faciet Tythicus, charissimus frater, & fidelis minister in dño. Quē misi ad uos in hoc ip̄m, ut cognoscatis q̄ circa nos sunt, & cōsoleat̄ corda ūra. Quid igit̄ opus fuisse, salutatiū noīa l̄ris inscribi, cū possent cōmodius ore Tythici p̄ferri? Qd̄ si tu nobis dixeris, qd̄ nā retulerit Ephesios Tythicus, tunc & nos dicemus tibi, q̄ nā cū Paulo fuerint tūc Romae. Poruit adesse Petrus. Potuit & nō adesse tūc, euocatus forsitan eo tpe, q̄ Paul⁹ ad Ephesios scripsit, in aliū locū. Quis scit? Stultissime igit̄ ex ijs colligis, Petrū Romae nūq̄ fuisse.

Stultae cōs
sequentię.

Salutandi
cōsuetudo

Fphel. vi.

¶ Persuasio nona.

Tædiosus l̄s
bor.

Silis farinae est & ista persuasio cū superioribus. Quid autē sibi uolūt tot p̄ sex aut octo psuasionēs, crocitarus coruini, upupina cātilena tam crebro repetētes, nō salutat, nō salutat: Quis nō summo afficiat tædio, ad idē argumētādi genus, idq; pessimū ac maxime puerile & ridiculū, toties r̄ndere? Certe nisi iā ultra mediū r̄nsiōis, p̄gressus eē oīa lubētius proijcerē & mea & tua ista, ul̄ in aquā, ul̄ in ignē, ut ab hac molestia liberarer, q̄ d. utius excruciar i ad nausē usq; tā insul sis tuis argutijs. ¶ Ais primo. Indicio sunt, Petrū tpe Pauli Romae nō fuisse, & l̄ra, q̄s p̄ Epaphroditū ad Philippēses dederat ap̄lus, in qb⁹ multorū

Vbiq; salutā
tiū nūq; ap̄
ponere nō est
necesse.

multorū eos admonet & c. Quid audio Velener? Ergo ubicūq; multorū admonuit aliq; Paulus, debuerat adesse ei Petrus, de q̄ in ep̄la mēstionē faceret. In q̄ aut ep̄la nō admonet multorū: Quid obsecro phāstasticis hmōi cōceptib; pferri queat stolidi? Ceteri p se se satis habuerūt in ep̄lis suis autoritatis, ut Jacobus, Iohānes, Dionysius, Ignatius, Clemēs, Polycarpus, Sother, Hirenæus, Cyprianus & id gen; ceteri. Vnus Paulus, q̄ nō ab hoibus neq; p hoiem, sed p Iesum Ch̄m & deū patrē ap̄s erat, neq; ab hoie Euāgelium acceperat aut didicerat, sed p reuelationē Iesu Ch̄i, atq; plus oibus laborauerat, & in tertium fuerat raptus cœlū, tā uilis & leuis autoritatis tibi in suis uidet ep̄istolis, ut nisi subscribat ei Petrus, aut nisi salutantiū farraginē apponatur, cōtra ep̄las suas legē fecisse putet. ¶ Ais igit secūdo. Res profecto miraculo digna, si Petrus tūc Romæ fuerat, quæ ad modū multis iā annis inibi agere debuerat, quō Ch̄i nomē tā moleste a Paulo Roma audierit. Hui q̄ grāde miraculū, scz, una casa, uillave aut un; pagus, oppidulūve aut castrū erat Roma. Vbi oēs incolæ statim audierunt & intellexerūt, qd de Ch̄o p̄dicauerit Petrus añ aduētū Pauli. Tanq̄ v̄o post aduētū & p̄dicationē Pauli Roma nūq̄ moleste audierit nomē Ch̄i. Nō sub Domitiano Vespasiani filio, nō sub Traiano nō sub Antonino, Seuero, Decio, Diocletiano & c. Quis igit ad t̄tas infans abscq; t̄dio r̄ndeat? ¶ Ais tertio. Nū v̄o ociosus tot annis illic delituerat, & Ch̄i occulta uerat fidē Petrus, timēs, ne in eū uisisset tyrānus: R̄ndeo. Minime profecto delituit fidelissima illa ecclesia lucerna, sup̄ montē posita. Nec timuit fortissimus ch̄ian; militiæ dux & antesignanus ullius tyranni, regisve, aut principis sauciā, post acceptū sp̄m sctm, Tu uero uir impie sup̄ dicebas nō habuisse Romā, q̄ tpe ad Romanos e Corintho scripserat Paulus, opus Petro, Veterano & iā uiribus defecto, cū h̄buerit Narcissum, Andronicū, & Iuliā, Aquilā & Priscillā. Nūc igit & tu r̄nde nobis, q̄ miraculo Ch̄i nomē tā moleste a Paulo Roma audierit, cū r̄ati antea fuerit ibi Euāgelij, & p̄dicatores, & cooperatores. An nō plus & in pluribus locis p̄dicare potuerūt tot excellētes fide & doctrina uiri, q̄ unus Petrus? Dic igit, qd est, q̄ tā male postea de noie Ch̄i audiuit Romæ Paulus: Nūc oēs illi delituerūt? R̄nde igit ipse interrogationi tuæ maliciosissimæ. ¶ Ais q̄rto. Nā si annuatim Euāgelium Romæ p̄dicauerat Petrus, ea res nō debuit esse Paulo timori, si qdē Roma tot iā annis antea Ch̄m patiētissime a Petro audierit. Heu me miser, qd ad tantas uelansias toto die r̄ndere, ex semel suscepto negocio, cogor. Dic q̄so, nō fuerat usq; ad Diocletianū Romæ pluribus iā seculis, p̄dicatū annuatim Euāgelium? Cur ergo Marcellinus papa, r̄ato sup̄as tus est timore, ut id olis sacrificauerit, anteq̄ secundaria cōfessione uenerit sua sp̄ote ad martyriū? Quis aut dicit p̄ter te Romā patiēter (ne dicā, ut tu, patiētissime) a Petro Ch̄m audisse? Vbi est obsecro &

L

frons &

Galat primo,
I. Cor. xv.
ij. Cor. xijSoluta admis
ratio.Nō delituit
Petrus nec timuit.Platy. in uita
Marcelli. pp.

Petr⁹ & Paul⁹
 1⁹ uno die pas-
 si sunt,

Non formida-
 bat Paulus
 Philp. primo.

Vnū ubiq; ar-
 gumētū Vele,
 Nō salutat.

Rom. xvi

Hī soli sunt ad-
 iutores mei.
 &c.

frons & mens, imo & aures & oculi tui: Si patiētissime audiuit, cui interfecit postea tot Chri p̄dicatores & martyres? ¶ Ais qnto. Imo quantūcūq; tumultuāte Roma, tyrānus ad vindictā irritaret, in Petrū primitus resūltaſſet hęc iniuria, ut pote q; caput eius negotij fuisset. Dic tu igit̄ Velenē, in quē primitus resūltauerit p̄secutionis iniuria, deinde r̄ndebimus tibi. Nunqđ añ Petrū occisus est Paulus: Cur pleriq; tuorū, Petrū multo añ Paulū passum fuisse ferūt? Nos qđem eodē die utrūq; ap̄forē, Nerone authore & p̄secutore, interemptum credimus, Nihilominus fieri potuit, ut in ea p̄secutione plurimi añ plurimi itē post ap̄los martyriū subierint. Quis pro certo affirmet, qđ in historiā certā nō est relatū. ¶ Ais sexto. Ecqđ igit̄ formidarat Paulus, ne faba hęc in suo (qđ dī) cadereſ capite, nō uideat. Quis dī hic formidasse Paulū? An nō dicit in primo eius dē eplē capite, Scđm expectationē & spem meā, qđ in nullo cōfundar: Itē, in oī fiducia, sicut sp̄ & nūc, magnificabit̄ Chrs̄ in corpe meo, siue p̄ uitā, siue per mortē: Itē, Mihi ei uiuere Chrs̄ est, & mori lucrū. Quid obsecro formidat, hic Paulus: O linguā blasphemissimā. ¶ Ais septio. Ad hęc in fine eius dē eplē subdit. Salutāt uos oēs scti, maxie v̄o qđ de Cæsaris aula sunt, maxie p̄sus dicere debuit, Petrus, oīm n̄m ueluti qđā añsūgnanus. Tu ne uir irreligiose & inepte, dicas Paulo, quō debuerit loq̄: Cur tu hic dicis, de Cæsaris aula, cū p̄batissimi qđq; autores i trāslatione, & antiq; & noua dicūt de Cæsaris domo? Nūc aulae Cæsaris potius, qđ domui ei⁹ inerāt scti & milites Chri: Neq; ueſt̄ est, qđ debuerit dicere, Maxie v̄o Petr⁹, qđ nescit̄ an eo die, qđ hęc eplāz Paul⁹ scripsit, Petr⁹ in urbe fuit nec ne, Etsi fuisset, qđ p̄ certo affirmet, eū illa hora fuisse ap̄d Paulū, ut suo noīe Philippenses salutaris iuberet? Videſne igit̄, qđ ineptū sit cuculinū cāticū tuū, Nō salutat, nō salutat: ¶ Persuasio decima.

Nō salutat, nō salutat, Egregi⁹ nimis rhetor, qđ tāta v̄borū ingluuie pro mltis p̄suaſionib⁹ uno uti argumēto, & eo qđ dē iēptissimo, & cōtra prima dialectices rudimēta debilitato. ¶ Ais primo. Colossensib⁹ p̄ Tythicū & Onesimū scribēs Paulus in recessū eplāe addit, Salutāt uos Aristarchus &c. Ecce qđ nō salutat illos & Petr⁹, ideo itē cōcludis, Petrū Romæ nō fuisse. Sed neq; Narcissus eos salutat, neq; itē Andronicus, Cur ergo hos por⁹, qđ Petrū Romē tū fuisse existimas? An v̄o & hos nūc abnegas? forte & ipsi sunt tibi desectores Pauli. ¶ Ais scđo. Vide quō oēs noīatim enumerat, qđ tūc ei aderāt, & coopatores ei⁹ erāt in regno dei. Ita ne oēs nominatim enūerat: Vbi ergo māsit tu⁹ Narcissus? ubi Andronic⁹ & Iulias, nobiles in ap̄ls: ubi Ephener⁹, dilect⁹ Pauli, & primitiu⁹? Aſiæ in Chro Iesu: ubi deniq; uniuers⁹, qđs antea p̄ eplāz salutauerat & p̄conijs uarijs adornauerat ap̄ls: ¶ Ais tertio. Quas ob res Paul⁹ dī soli sunt adiutores mei in regno dei. Quid ergo Petr⁹? Nūqđ tāq; Veteranus.

Veteranus quodam ac emerit⁹ miles, in oculis tunc se recepat, ut non pro sua In psua. vi.
 uirili euangelicas adiuuaret pres⁹: Rñdeo. Non nra, sed tua, uir blasphemae, sunt ista uerba. Quid opus Roma tunc habuerit Petro, Veterano, & iam uiribus defecto, non coniecio. Sed uideam⁹, quae egregie opitulenti pietati tuae uerba apostoli, nisi soli sunt adiutores mei in regno dei. Primus, qui sunt nisi soli: Nonne hi tres, Aristarchus, Marcus, & Iesus: Quid ergo fecit Epaphras: quod Lucas charissimus: quod Demas: Receperant ne isti sese in oculis: nam adiuuabant partes euangelicas: Nonne fateris ipse Lucam fuisse indiuiduū apostoli comitem: Sed & Paulus ubique melius dat Lucam, quod Demas testimonium. Ita enim ait in secunda ad Timotheum, epistola. Festina ad me uenire cito. Demas enim me reliquit, diligens hoc seculum, & abiit Thessaloniam, Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam, Lucas est mecum solus. Quod si nuda (ut soles) uerba sequeris, Lucam quique non sepe assistisse Paulo fateberis. Ita enim paulo inferius subiungitur idem apostolus. In prima mea defensione nemo mihi assistit, sed omnes me dereliquerunt, non illis imputet, Dominus autem mihi assistit, & confortauit me. Quo autem debeant hominibus dicta Pauli intelligi, non est praesentis disputatio, extant comitatus auctoresque phatice eos consule, ne sepe ita delires in cortice lae, tuae prudentiae innites. Quod autem hic dicitur de tribus, nisi soli sunt adiutores mei in regno dei, Non plura contra Petrum, qui contra Narcissum facit, quia de neutro sit mentio, Quod si rigore sequeris uerborum, Lucam quique rapies in oculis, Quinimo & omnes apostolos, si cum 70 discipulis & innumeros alios fratres & sanctos. Paulus enim de tribus hic dicit, nisi soli sunt adiutores mei in regno dei. Nunquid uero solus Romae erat regnum dei: An uero multa erant regna dei: Nunquid in uno militabat Paulus, in alio Thomas, in alio iuxta Andreas & Bartholomaeus: Quo autem debeant hominibus locutiones scripturae intelligi, pulcherrimis regulis & considerationibus declarat Iohannes Gerson. De his autem uerbis Pauli sufficiat nunc expositio Ambrosiana. Quod hi soli ex circuncisione adiutorio fuerunt ei, assentiētes & principes in iura eius, ut iam circuncidi uolentius non debere predicarent. Ideo principes illos dicit suos in regno dei, Circuncidendum autem esse, & gabbata, & Neomenias seruandas predicare, non spiritale est, sed terrenum. Et tamen de hisce uerbis Pauli. Quod Ais. 4. Proinde non re habuit tunc Roma Petre, Nego consequentiam rhetor improbissime, tuus quia uerba Pauli pessime intelligis, ut dictum est, tunc quia tanta erat Roma, ut uel sexcenti Petri & Pauli copiosam habuissent ad messum domini segetem. Neque erant tunc temporis Romae christianorum caetera, ut nunc. Vbi licuisset quatuor aut quinque milibus hominum si uno in loco predicare uerbum dei, quod certe in theatro aut in foro aut in circo fieri, neque congruebat, neque permittebatur. Poterat igitur una in domo, aut uno in loco predicare Paulus, in alio Petrus in alio iuxta Andronicus, & in alio alii. Nam si ter sexcenti affuissent, facile reperissent laboris materiam.

¶ Persuasio undecima.

Et quod hic habes, magne rhetor, nisi quod non salutat Petrus in epistola Pauli: Nunquid uero in ea salutat quae praeter episcopus tuus Narcissus: Quid autem fuerat

Colof. iij.

ij. Timo. iij.

Colof. iij.

Ambro. i. epi. Paul. ad Col.

In domibus primae discauerunt Romae primi christiani.

fuerat Petro negocij cū Philemone, ut necessario eū saluaret in ep̄la Pauli: Quid, si in alia fuerit domo, forte & in alia platea & regione urbis, Petrus, q̄ Paulus, q̄n̄ scripta est illa ep̄la: Quid, si Paulus nihil de illo ep̄stolio familiari dixerit Petro, q̄n̄ illud scripsit? Quid itē, si Petrus tū euocatus, ex cā aliq̄ necessaria, fuerit in confinibus, oppi dove propinq̄, q̄n̄ Philemoni scripsit Paulus? Quæ em̄ erat res tā ardua illius ep̄la, ut sine Petri aut subscriptione aut salutatione transmissa igitur nō potuerit? Tu tñ ex stultissimo hoc tuo argumētandi gñe (negatio sc̄z ab auctoritate) gradifona inflatus bucca, exclamas hæc uerba, Proh pudet me torseculos, q̄bus Paulinæ l̄ræ, tuncis corroscitu ac pedore sc̄data, intra angulos delituerāt, passimq̄ ab oib̄ negligebant. O egregiū uentris crepitū, q̄ tā probe peccat oēs eccl̄æ doctores, sc̄z, incognitæ fuerūt l̄ræ Paulinæ Ignatio, Tertulliano, Origeni, Cyp. Athana. Amb. Hieronymo, Aug. & id genus reliquis oibus, q̄ affirmauerūt B. Petrū Romæ fuisse. Vnus nūc tandē surrexit propheta nouus, q̄ solus adeo multa Pauli loca uidet uel aptissimē me dicere, q̄ nunq̄ fuerit Romæ Petrus. Hic uero maxie. Quid itaq̄ Philemonē nō salutat Petrus, in ep̄la Pauli. Quid ego ad impudētiam usq̄ adeo uelānā hic respōdeā. Vt nā obtegere mihi liceret hunc Germaniæ pudorē, ne uiderēt & riderēt reliquæ nationes

¶ Peruasio duodecima.

Crepitus Veleni,

An Paul⁹ p̄
decēniū relapsus
sit in uincula.
Ioseph⁹ de bello
Iu. li. ij. c. x.
Act. xxiiij.

Act. xxv.

Act. xxvi.

Act. xxvij.

Act. xxviiij.

Quid sibi uult tā lōga Neronis historia? Dic primū, q̄to anno Neronis Romā uenerit Paulus, q̄to deinde dimissus, q̄to deniq̄ reuersus sit. At si hæc certa nō sunt tibi, q̄ q̄so temeritate dicis tā secure, q̄ p̄ decēniū iter Paul⁹ in uincula relapsus sit? Certe si Ioseph⁹ de bello Iudaico, & Lucā in actib⁹ ap̄lōz p̄seculatus inspexeris, haud ita facile pronūciabis. Iosephus p̄fecto ait. Reliq̄ Iudææ (q̄ sc̄z regno Agrippæ nō erant subiecta) Felici p̄curāda dedit Nero. Felix at̄ (teste Luca) biennio expleto, successorē accepit Portiū Festū. Q̄z diu at̄ māserit sub Festo Paulus Cæsareæ, nō satis cōstat. Multos tñ dies cōmemorat Lucas, p̄ q̄s Festus iā ascēdit Hierosolymā, iā Cæsareā reuersus, seder pro tribunali, in cā Pauli & Iudæoz, interposita at̄ appellatione a Paulo, cū dies aliq̄ transacti eēt, uenit Cæsareā Agrippa rex, ad salutādū Festū. Cūq̄ dies plures ibi morarē, Festus regi indicauit de Paulo. Inde pulcherrima est illa Pauli corā Agrippa rege orō. Quātū uero t̄pis insumpserit Pauli a Cæsareā ad urbē Romā nauigatio, q̄s facile definiat? Certe nō breui t̄pe facta est toties mutatio nauii, toties statio, iā cōtrarij uētī, iā tēpestas hinc inde nauē iactitans, mō ad Syrtes, mō in Adriā, deniq̄ & naufragiū, & insulare naufragoz hospitiiū, tēpusq̄ hyemādi. Post tres em̄ mēses inde nauigauerūt, & diebus aliq̄ manserūt Syraculis, Rhegij, atq̄ Puteolis, priusq̄ Romā puenirē. Romæ aut̄ māsit Paulus biennio toto in suo cōductu, docēs cū oi fiducia, sine prohibitiōe. Nūc cōputa, si uis, ista

uis, ista tpa, & procul dubio inuenies in eis annos Neronis. s. nēpe
 bienniū Felicis in Iudæa, bienniū Pauli Romæ, mora itē Pauli Ca
 sareæ, tēpusq; nauigādi & hyemādi naufragijq; utiq; poterūt apud
 recte cōsiderātes annū cōstituere. Quō igit dicis Paulū post decen
 niū itē in uincula relapsū eē, Nerone iā tyrāno, nō impatore ex
 istēte? Certe qnq; & decē nō faciūt. 13. aut. 14. sed. 15. Quis autē dī Ne
 ronē. 15. ānis impasse? uariāt qdē autores, nemo tñ ei. 15. annos attris
 buit. Probatissimi autē historici dāt ei, aliq; annos. 14. aliq; minus. Iosep. Iosep. de bel.
 phus em̄ ait, Nero pemptus est, cū p annos. 13. & dies. 2. imperasset. Iu li. v. ca. xi.
 Quis deinde dixit tibi, q; Paulus ultimo primū anno Neronis relapsus sit in uincula? Inspice q̄so uerba tua diligētius. Ais em̄, Hic igit
 Neronē loqris, pro sua erga oēs bñu olētia, Paulū tūc tps dimisit
 berz. Reliqs autē nouē impj sui annis, in oēm luxū, turpitudinē, trucu
 lentiā se effudit. Quō igit subiūgis, s̄uēte iā Nerone, post decēniū
 itē Paulus in uincula relapsus est? Quid stultius, q; Neroni nouē tā
 tūmō annos a dimissione Pauli, reliqs facere, Paulo autē decē intes
 gros (ais em̄ p^o decēniū) ānos dare, ut sub Nerone i uincula ē relapsus
 illius autē dicti, in eplā. 2. ad Timo. In prima mea defensione nemo
 mihi astitit, sed oēs me dereliquerūt, haud una est expositio. Ambro
 sius em̄ p defensionē hic pressurā & tribulationē intelligit. Athana
 sius & Chryso. illud tps intelligūt, q; primū cōstitutus fuit Paulus co
 rā Nerone. Nemo fideles, q; Paulū solū dereliq̄rant, tā grauiiter, ut tu
 facis, incusat. Oēs em̄ dicūt, id factū eē timore, nō malicia, nō phāia.
 Vñ & ap̄s ipse subiūgit, nō illis imputei. Q; iūt q̄ris, ubi tūc Petr^o
 fuisse cēlendus sit. Rñdeo, nō temere (ut tu s̄pissime facis) definio,
 q; nescio, Dic tu, si potes, ubi tūc fuerit, cū hoc nusq; sit scriptum.
 Qd autē subiūgis, Romæ reuera nō fuit, alioq; Paulo causam pro cas
 pite apud Neronis tribunalia poranti, & sese defendēti, eū nō adfus
 isse, iniquū prorsus fuisse. Rñdeo, Nequaq; fuisse iniquū, Petrum eo
 tpe, & Romæ fuisse, & Paulo corā Nerone nō astitisse. Primū, q; &
 Petrus adhuc hō erat mortalis, q; naturalr timebat mortē, nā dñs ip
 se pdixerat ei, Cū senueris, extēdes manus tuas, & alius te cinget, &
 ducet q; tu nō uis. Poterat igit & Petrus, sicut ceteri, naturali mor
 tis & tormētōz timore, latitare tūc & fugere Neronis aspectū. De
 inde, nō tenebat Petrus spōte obuiā ire lætho manibusq; hostium.
 Tertio, nihil profuisset Paulo apud Neronē Petri p̄sentia. Quātū eī
 ad causæ defensionē p̄nebar, Paulus p sese & eloquētissim^o erat &
 oi prudētia instruatissimus, nō igit egebat Petri patrocinio. Quātū
 uero ad intercessionē aut uim attinet, paup & despectus fuisse apd
 Neronē Petrus, habitu Iudæus, religione chrīanus, natione Galilæus
 paup, sine p̄cioso uestitu, sine domo, sine familia, nō ciuis Ro, nō mu
 niceps, nō aulicus, nō p̄ses aut p̄fectus, nullo mundi honore aut di
 gnitate cōspiciuus, Ad qd igit astitisset Paulo apud Neronē, cum in
 L 3 nullo

Iosep. de bel.
 Iu li. v. ca. xi.
 Cōtrarius sit
 b̄ipi. Velen^o.

ij. Timo. iij.
 Varia expō
 de prima dese
 sione Pauli.

Iohan. ult.

nullo potuisset eū ibi iuuare? Quarto, magis posset uideri iniquū, si Petrus absq; necessitate, sponte adisset cū Paulo mortis periculū a Neronis tribunalia, quali appeteret mortē, ut sic ecclia lummis duobus uerticibus, pastoribusq; uno tpe, priusq; esset necessariū, priuaret. Nōne iustius cogitare poterat, Melius est altero, q̄ utroq; p̄sente orbari pupillos ecclia. Si forte Paulus, q̄ certe nō sponte, sed uinct⁹ ad hanc necessitatē uenit, e medio sublatus fuerit, nō cōuenit, ut ego sponte & sine oī utilitate (cū opē illi nullā prorsus apud Neronē ferere queā) in idē periculū me dedā. Ne Chrs, q̄ mihi maxime oues suas cōmisit, puniat me, uelut ouīū suarū delictorē. Quinto, Noluisset Paulus ipse astuisse sibi tūc Petrū, Quid ita? q̄ sciebat illū & eccliaē esse adhuc necessariū, & sibi apud Neronē inutilē. Imo & nociuū, q̄ minime grata fuisset Neroni p̄sencia Petri, quē iā pridē oderat propter Symonē magū (ut refert Egesipp⁹) publice cōuictū ab eo & cōfutum, cū fuisset Neroni charissimus, facile p̄fecto foret, multo plures adducere rationes, nisi uiranda esset prolixitas

¶ Persuasio tredecima.

Hic q̄q; rursus negatiue arguis ab autoritate Quis igit̄ nō afficiat te dīo, toties rīdere ad unū idēq; argumētand' genus adeo ineprum?

¶ Ais primo. Notū est Lucā, induuissimū toti⁹ pegrinatōis Pauline fuisse sociū. Quō ergo iā p̄xime sup̄ dixit Paul⁹. In prima defensiōe mea nemo mihi astitit, sed oēs me dereliq̄runt? Tu y o hic dicis. Nā cū Cēs etiā a Paulo defecerint, hic sol⁹ nūq̄ ei nō adhærebat, nō minis, nō uinculis, nō sexcētis p̄secutionib⁹ p̄terit⁹. Si ita est, cur Paulus afficit eū iniuria dicēs, Nemo mihi astitit, Oēs me dereliq̄runt? Nihil sane derogo meritis Lucæ, Fuit tñ & ipse hō, & potuit in piculo & p̄secutione, naturali mortis metu, interdū paulisp̄ fugere, p̄sertim ubi nō poterat iuuare. Neq; satis certū est, an p̄ oēm pegrinatōis onē fuerit sp̄ cū Paulo. Vbi em̄ scriptū est, qd fuerit cū eo & Barnabā in Cypro: Vbi in Pamphiliā: ubi in Lycaonia: ubi in Arabia:

¶ Ais secūdo. Nullā tñ alicubi mentionē de Petro facit. An uel alio quo Paulū aliqñ dignatus fuisset toto hoc biennio, uel quid rerum Petrus Romæ fecerit interim, dū Paulus uerbū dei ardentissime illic tum deprædicasset. Iam; sapissime responsū est. Nō oīa scripsit Lucas, An non infinito plura, & dixit, & fecit Paulus, q̄ sint ea, q̄ Lucas cōmemorat? An non dignæ uidebantur Pauli epistolæ, ut de ipsis fieret mentio in historia, ubi saltem & quando & quam ob causam fuerint scriptæ? Quid an societatem Barnabæ fecit Paulus Tharsis? Quid dixerit Antiochia toto deinceps anno? Quid postea dixit Hierosolymis, quando ipse simul cū Barrabā ex Antiochia fratribus in Iudæa elemosynas attulerunt? Cur non scripsit saluberrimos eius sermones, quos postea Corinthi habuit per annum & sex menses? An uero nō plura dixit & fecit Ephesi per biennū, in scho-

la tyrāni

Lib. iij. histo.

ñ. Timo. iij.
Lucas nō ubi
q̄ affuit Paul⁹
lo.

Nō oīa scripsit
Lucas in
actibus
Act. xi.

Act. xvij.

la tyranni cuiusdā quotidie disputans, q̄ Lucas narrat: Quid mirum igit, si & ea omisit, q̄ Petrus cū Paulo Romę colloquitur est & fecit?

¶ **Ais tertio.** Qui usq; adeo Pauli studiosus fuerat, ut quicquid has **Mita de Pau**
 tenus de eo cōpererat, cuncta in suā historiā diligentissime conges- **lo Lucas omi**
 serit. Iam diximus, Lucā nō cuncta, quę de Paulo cōpererat ī histo- **lit.**
 riam retulisse. An uero non cōpererat, eū post conuersionē abisse in
 Arabiam? Cur igit totius illius triennij & aliquot item annorū des-
 inceptus historiā, dictaq; & facta Pauli omisit? Cur non prosequus-
 tus est gesta Pauli usq; ad eius mortē? Cur non expressit, ubinam fu-
 erit, quidve egerit a biennio illo, quod Romę peregrinatus usq; ad eius
 passionē? Cur passionē tanti apostoli non adiunxit, cum multo mi-
 nora narrauisset antea? Tu ne homo improbissime, cinis & lutū, les-
 gem & scribendi & loquendi dabis spiritui sancto, cuius instinctu
 Lucas, & Euangelium & actus apostolorum perscripsit?

¶ **Ais quarto.** At quid hoc? Nonne non solū apocryphum, sed plus **Blasphemia**
 q̄ falsissimum erit, Petrum Romā secundo Claudij anno uenisse ibiq; **in Petrum**
 uiginti quinque annis episcopatū tenuisse, cuius Lucas in tam præstā-
 tissima diligentissimaq; historia nullā mentionē facit? O scelus, non tis-
 mes, ne coelitus tanta in B. Petrum blasphemā tua uindice? Quid
 est (quæso) plus q̄ falsissimum? Cur dicis Apocryphum, quod orbis
 terrarū uno ore per tot sæcula confitetur? Cur autē id tibi falsum ui-
 detur? quia nullam eius mentionē facit? Lucas (inquis) in historia, er-
 go ne plus q̄ falsissimum est Paulū gladio occubuisse? Petrus in cruce
 cum sublatum: dei genitricem in coelos assumptam? Andream cruce
 fixum? Quid em̄ de his scripsit Lucas in diligentissima illa historia
 Cum tamen tēporibus eius omnia ista sint facta? O sceleratum rhe-
 torem, qui ex dialectices ignorantia superba præsumptione in tam
 impios delabitur errores.

¶ **Peruasio quartadecima.**

Neq; hic aliud agis, q̄ q̄ negatiue iterū nugaris ab autoritate, non
 tñ ex Luca, sed cuculino cantu rursus ex Paulo, Quia nō salutat, non **Cuculinus can-**
 alloquitur, non uisitat Paulum Petrus, At unde scis? quia nō est (in- **tus Veleni**
 quis) scriptum, Ergo Christus ab anno ætatis. 12. usq; ad annū. xxx
 nunq̄ uidit, nunq̄ salutauit, nunq̄ alloquutus est matrē suā: Vbi tē
 hoc est scriptū: O nebulo pfidissime, quando tandē respisces? Id cer-
 te citissime facies, si semel modo legas Petrum Hispanum.

¶ **Ais primo.** Manifestissimū iā esse, circiter 27. annū ab ascensione
 dñi, Petrus Romę nondū fuisse, Nunc ostendendū esse, neq; 37. anno
 eum illic fuisse. Primum, satis ostensum esse arbitror, te adhuc nihil
 ostendisse. Deinde satis ostensum esse putamus ex. 18. demonstratio-
 nibus, falsissimas esse has nugas tuas. Tertio, nō plus ostēdis de. 37.
 anno, q̄ fecisti de. 27. Eadem est enim utrobique cantilena, Non dicit
 non scribit, non salutat, non aliat.

¶ **Ais secundo,**

Paulus a Nerone dimissus iter adornauerat, peractis autem ibi decem annis, rursum ad Neronis manus deuenit. Primū Nō elapsus est Paulus, sed libere dimissus Nā iuxta Lucae historiam, toto biennio in cōductu suo suscipiebat oēs q̄ ingredi bāt ad eū, & p̄dicabat cū oī fiducia sine prohibitione, Et uerba ipsius ad Timotheū sunt. Dñs aut̄ mihi astitit, & confortauit me, & liberatus sum de ore leonis, Liberauit me dñs ab oī ope malo, Deinde, Nondū satis certū est, Paulū, ex illa dimissione in Hispaniā abiisse. Scimus quidē, eius illū propositi fuisse, dū scriberet ad Romanos, An uero ita factū sit, nescimus, sacra historia silet, tacēt historici antiqui, doctores ad dubitant. Ego profecto, q̄to magis cōsidero, t̄to plus dubito, Nō em̄ sp̄ habuit propositi exequēdi, oportitū Paulus rinthios scripsit. Ait em̄ ad Ro. Nolo aut̄ uos ignorare fratres, q̄a saepe proposui uenire ad uos, & prohibitus sum usq̄ adhuc. Et ad Cor. primō. Et hac cōfidentia uolui prius uenire ad uos, ut secundā grām haberetis, & p̄ uos trāsire in Macedonia, & iterā a Macedonia uenire ad uos, & a uob̄ deduci in Iudēā. Cū ergo h̄ (ingr) uoluissē, nūq̄d leuitate usus sum? Aut q̄ cogito sc̄d̄ carnē, ut sit ap̄d me est & non? Et post pauca. Ego aut̄ testē (ingr) deū inuoco in animā meā, q̄a parcēs uobis, nō ueni ultra Corinthū. Vides igit̄ propositū Pauli aliq̄n ex cā q̄t necessitate supueniente ipeditū fuisse. Potuit itaq̄ & ab Hispania, nouis emergētibus causis, prohiberi. Certe quisq̄s posteriorē eius ad Timotheū ep̄lam, trutinatus p̄penderit, haud leuibus cōiecturis poterit estimare, Paulū post primā suā defensionē rediisse potius in partes Oriētis, q̄ q̄ abierit e Roma in partes Occidētis. Primū, q̄a ait, desiderās te uidere, Memor lachrymarū tuarū, ut gaudio implear. Deinde. Scis em̄ hoc (ingr) q̄ auersi sunt a me oēs q̄ in Asia sunt, ex q̄bus est Philet⁹ & Hermogenes. In priori aut̄ ep̄la, alios cōmemorat, Hymenæū & Alexandrū, q̄ circa fidē naufragauerūt, q̄s & Sathanæ tradidit. Tertio, q̄a de Onesiforo ait, Cū Romā uenisset sollicitē me q̄sūt & inuenit, Det illi dñs inuenire misericōdiā a deo in illa die. Et q̄ta Ephesi ministrāuit mihi, tu melius nosti. Quarto, q̄a ait Demas me reliq̄t, diligēs hoc seculū, & abiit Thessalonicā. De q̄ prius us, si s̄r ex urbe p̄ Tythicū scripsit Colossensibus, Salutā uos Lucas medicus charissimus & Demas. Quinto, q̄a ait, Penulam, quam reliqui Troade apud Carpū, ueniēs affer tecū & libros, maxime aut̄ mēbranas. Nō est adeo uerisimile, q̄ ista aut tot annis reliq̄rit, aut post tot annos (nēpe duos Romæ & decē, ut ais, in Hispaniam) repetierit primū. Sexto, q̄a ait, Erustus remansit Corinthi, Trophinū aut̄ reliq̄ infirmū Miletī. Hæc me profecto uehemētē suspēdunt, dubiumq̄ reddunt Nihil hic tñ affirmo, q̄a nō satis cōstat, ubinā fuerit Paulus, post illud Romæ pactū bienniū, usq̄ ad ultimū annum Neronis. Et

Paulus a Nerone dimissus

Act. xvij.

ij. Timo. 4.

Ro. xv.

Nō sp̄ affectus est ai p̄positū Paulus

Ro. primō.

ij. Cor. primō

Cōiecturæ q̄ redierit Paulus in orientem

ij. Timo. pri.

I. Timo. pri.

ij. Ti. iij.

Colof. iij.

ij. Timo. iij.

Incertū ubi māserit Paulus post bienniū Romæ.

nisi ues

nisi uererer nimium prolixus fieri, Ex Athanasio & Chryf. aliq̄t adfer-
 re cōiecturas, Paulū Romæ potissimū p̄ illa t̄pa māsisse. Videtne igit̄
 q̄ incerta sit hoim cōiectura, si suæ prudētia, nō pbatis authorib⁹ in-
 nitat⁹. ¶ Ais tertio. Qui ergo fieri potuit, mi Paule, ut solus cū Luca
 Romæ fueris? O doctor gētiū, facile id tuē cedo ueracitati, Petrū Ro-
 mæ nūq̄ te uidisse, & alijs recedētibus solū cū Luca remāsisse. Rñdeo
 O ap̄le magister (ut ipse fateris) gētiū, in fide & ueritate, noli huic
 nebuloni, q̄ sine fide & ueritate loquit̄, sacras p̄bere aures. Vindica
 martyrij & sepulchri tui locū ab hoc sacrilego, repelle tot in collegā
 tuū impij huius blasphemias, Dic, quō solus erat tecū Lucas, cū tot
 essent (q̄s p̄ ep̄lam salutaueras) in urbe frēs chr̄iani? At dignus nō est
 Spurius iste incircūcisus, audire uerba tua, Paule sacratissime. Ego
 itaq; pro te interm̄ illi rñdebo. Audi sacrilege, sol⁹ erat cū Paulo Ro-
 mæ Lucas, Nō q̄ p̄ter hos duos, nulli fuerint tū Romæ chr̄iani aliq̄, ij. Timo. p̄i.
 sed q̄ ceteri, q̄s in ministeriū sibi Paulus associauerat, p̄ter Lucā oēs
 ab eo recesserāt, q̄dā officiose, ut q̄s alio miserat, q̄dā uero p̄fide &
 maliciose, ut Demās, diligēs hoc sæculū. Ex ijs igit̄, q̄ Romā fuerant
 comitati Paulū, solus Lucas eo t̄pe, q̄n̄ scripta est illa ep̄la, cū Paulo
 remansit. Quis autē credat ceteros in urbe chr̄ianos hic a Paulo nos-
 tari, q̄s tantus erat nūerus? Credibile est igit̄ Petrū adisse & abisse
 a Paulo, s; nō fuit in ministerio eius, neq; eū sic fuerat comitat⁹, sicut
 Lucas, Aristarchus, Tychicus, Titus &c. ¶ Ais q̄rto. Nihil memo-
 uent uerba sacræ scripturæ tyrānos, q̄ Chr̄m ac tua dicta adulterat⁹
 re, scēdissimeq; prostituere, i delictijs hñt. Rñdeo. Er̄ me certe nihil mo-
 uerēt uerba tua, si in me solū, nō in tot sc̄tōs iniuriōsissime dicerētur,
 scandalū infirmis, infidelibusq; irridēdi materiā p̄bentia. Vbi quēso
 Chr̄us? ubi Paulus dixit Petrū Romæ nunq̄ (ut tu ais) fuisse? Cur so-
 li Petro usq; ad eo negatiuis tuis ineptijs es infestus? Cur nō oñdis no-
 bis, ubi Narcissus tuus Ep̄s astiterit Paulo, ubi uisitauerit eū, ubi sit
 alloquutus? Cur Petrū igit̄ potius, q̄ Narcissum Romę fuisse negas?
 Narcissum n̄ro asserit fuisse Ro. ep̄m De Petro autē nemo unq̄ dubita-
 uit p̄ter te unū. Quo tu igit̄ piaculo in expiabili, tot sc̄tōs martyres,
 totq; doctores summos (q̄s in. i. demonstrationibus n̄ris allegamus)
 uocas sacræ scripturæ tyrānos, adulteros, & prostitutores?
 ¶ Ais q̄nto. Poruit certe Onesiphorus hic a Petro, si tūc fuerat Romę
 certior effici, q̄ locoꝝ Paulus Romæ sese cōtinuerit. Sed dic q̄so, q̄s
 in tanta urbe (q̄ nulla unq̄ fuit maior, si credas Plynio) Onesiphoro
 tā cito diceret, ubinā habitaret Petrus? Putas ne Petrū tale ac tantū
 habuisse Romæ palatiū, sicut nūc hñt Ro. pontifices? Quid, si Ephes-
 sus iste ex hoibus Asiaticis citius faciliusq; p̄uestigauerit, ubinā ha-
 bitaret Paulus (q̄ Ephesi diu uersatus fuerat) q̄ ubi Petrus, q̄ nullam
 Ephesi legi fecisse morā? ¶ Ais sexto. Mirū, si Paulus neminē p̄terit,
 a q̄ aliqd̄ p̄sentisceret bñficij, q̄ Petrū Romanū (ut aiunt) incolā, suū
 nunq̄

Roma, xvi

ij. Timo. iij.

Solus Lucas
est mecumIniuria Vele-
ni i doctoresOnesiphorus
Pli. li. 3. ca. v.

M

nunq̄

nūq̄ scribit aduistasse carcerē. Rñdeo. Miq̄ profecto magis, te adeo stolidum eē, ut in tam longa uerborū pompa, ne semel qdē uideris, te nihil aliud dicere, nisi negatiue toties contra dialecticē arguere. Non scribit, non dicit, non salutat. An uero nō est loquutus in Paulo spiritus sanctus? Huic tu loquēdi legē imponas?

Nō oīa uidet
Velenus.

¶ Ais septimo. Nō uideo, cur ex industria supprimere Petri nomen uoluisset, cuius alioḡ sp̄ fuerat obseruātissimus. Rñdeo. Quis es tu ut uideas oīa? Cur & Paulus & Lucas sup̄psit nomē Marię matris dñi ab anno primo post ascensionē dñi usq̄ ad annū. 15. q̄ in cœlos cre- dit̄ assumpta? Cur suppresserūt noīa seniorū. p̄sertim ap̄lor̄, in syno- do, solū Petrū & Iacobū nominātes? Cur Paulus cōmemorat & Ios- hannē sibi dexterā societatis, dedisse, tacente id Luca in historia? Tu ne puluis uideas omnia quę uoluerit spiritus sanctus?

Act. v.

¶ Persuasio. XV.

Indocta argu-
mentatio.

Ecq̄d hic habes, nisi qd̄ Petrus nō legit̄ apud Senecā fuisse? Quid, si forsitan fuit, & nemo scripsit? Quid, si q̄sp̄iā scripserit, & depdit̄ sit liber? Vides igit̄ cōsuetū tuū ubiq̄ argumētū, Sed esto, Nunq̄ fue- rit apud Senecā Petrus. Qua tu cōsequētia inferes, ergo nūq̄ fuit Ro- mæ. Dic, si potes, ubi scriptū sit Paulū Hierosōlymis fuisse ap̄d ma- trē dñi. Si nō potes, Cur nō ifers sistr̄ Paulū nūq̄ fuisse Hierosōlymis

Mors Senecę

¶ Ais primo, Ep̄ras Pauli ad Senecā, nōnullis argumētis tunc fuisse scriptas arbitrō, cū Paulus secūdo iā Neroni p̄sentaret. O chronicū

Eusc. in chro.

Hier. de ui. il.

car: Eusebius certe in. xi. annū id refert, Et Hieronymus ait. Hic ante bienniū, q̄ Petrus & Paulus coronaren̄ martyrio, a Nerone interfe- ctus est. Nolo tibi rursus gnquēniū Neronis & decēniū Pauli objice- re, Dic (q̄so) q̄t̄ies dixisti, Paulū ultimo Neronis anno in uincula re- lapsū eē? Cū ergo Seneca, xi. aut ad summū. xij. anno Neronis ue- nar̄ incisione mortē obierit, quō tu dicis, ultimo Neronis anno has scriptas eē ep̄las? Sed uideamus argumēta tua. Primū, inq̄s, q̄ iam Nero Cæsar furibūdus, atrox &c. qd̄ de priori eius quinquēnio nul- lus credere p̄t. Hui q̄ belle, c̄si uero inter primū Neronis gnquēniū, & ultimū eius annū, nihil t̄pis fuerit intermediū. Vbi est ergo illd̄ tu- um decēniū? An uero solū ultimo anno petulētus & atrox fuit Nero

Ep̄la Senecę
ad Paulum.

Secundo inquis, quia id tēporis Paulinæ ep̄læ, quas, ubi in priori ca- ptiuitate Romæ teneret, ad quasdā ecclesiā direxerat, ad manus Se- necę iā tūc deuenerant. Quod priori biennio, q̄ Romę tenebat̄ Pau- lus, fieri non potuit. Proh q̄ tædet me, ad singulas nugas tuas rñdeo- re: Sed q̄ sunt tandē illæ ep̄læ? Etem septima in ordine illarū ep̄larū ita incipit. Profiteor hñ me acceptū in lectiōe s̄r̄arū tuarū, quas Gala- tis, Corinthiis, & Achæis misisti. Nunc ostēde, si potes, has Romæ in p̄mo Pauli biēnio scriptas eē, Nos eā, q̄ ad Galatas scribit̄, ex Ephe- so scriptā eē, sup̄ oñdim⁹. Q̄, aut̄, nec prima, nec sc̄da ad Corinthios Romæ scripta sit, ipse Paul⁹ oñdit, Nā in priore c̄t. Salutat̄ uos oēs

ecclie Asiae. Salutat uos in dño mltū, Agla & Prisca cū domestica sua I. Cor. ult.
 ecclia, apd̄ q̄s & hospitor. Cōstat at̄ ex actib⁹, illos cū Paulo e Corin
 tho Ephesum uenisse, q̄s ibi Paul⁹ reliq̄, dū Galatiā & Phrygiā per Act. xvij.
 ambularet, Ephesi igit̄, nō Romę priorē scripsit eplā ad Corinthiōs
 os Paulus. In posteriori aut̄ ait. Cū uenissem aut̄ I roadē proter Euā
 geliū Chri, & ostiū mihi ap̄tū eēt in dño, nō habui requiē sp̄i meo,
 eo q̄ nō inuenerim Titū fratrē meū, sed ualefaciēs eis, p̄fectus sum
 in Macedonia. Et infra. Notā aut̄ facimus uobis frēs grām dei, q̄ da
 ta est in ecclesiis Macedoniae. Et iter. Scio em̄ prōptū aim̄ ur̄m, p̄ q̄
 de uobis gloriōr apud Macedones. Quis itaq; nō uidet hāc eplā
 in Macedonia, nō Romę scriptā eē? Qd̄ aut̄ Seneca d̄t, Corinthiōs &
 Achaīs, forsitan priorē ad Corinthios, & posteriorē ad Achæos ui
 dit intitulatā, cū Achaīæ metropolis sit Corithus, Aut si ab his dua
 bus alia fuit Pauli ad Achæos eplā, eā nō habem⁹. Sicut neq; eā, quā
 ad Laodicēses (ut ipse Colosēn. testat) p̄scripsit. Tertioinq; Q. Se
 neca in una eplā; ad Paulū meminit Romani incēdiū Nerone fa
 cti, qd̄ ad finē declinatē Neronis ip̄io factū ē. Quis rogo p̄ter te unū
 d̄t, incēdiū illd̄ ultimo Neronis anno factū eē? An v̄o ultimo solū an
 no declinauit Neronis impiū? Eusebi⁹ aut̄ reponit illud in. x. Nero
 ronis annū dicēs. Nero, ut similitudinē ardētis Troiæ inspiceret, pluri
 mā partē Ro. urbis incēdit. Idē referūt etiā Suetonius & Eutropius,
 Qd̄ aut̄ incēdiū illud nō fuerit ultimo Neronis anno, clarissimos ha
 beo autores, C. Pliniū, Cor. Tacit. & Suet. Tranq. Meminit sane uos
 mus aureæ Neronis Plini⁹ lib. 36. ca. 17. Qua incēdio illo absumpra,
 alterā postea maiorē etiā extruxit. Tacit⁹ aut̄ & Suet. in medio re
 rū Neronis, illi⁹ incēdiū faciūt mētionē, v̄ba sane Cornelij sunt, Cæ
 ter. (ingr) Nero usus ē p̄fīæ ruinis, extruxitq; domū, in q̄ haud p̄n
 de aurę & gemæ eēt, solita pridē & luxu uulgata, q̄ arua & stagna
 & in modū solitudinū, hinc syluæ, inde apra spacia & p̄spect⁹, Ma
 giftris & machinatorib⁹ Seuero & Celere, q̄bus ingeniū & audacia
 erat, etiā q̄ natura denegasset p̄ artē tētare, & uirib⁹ p̄cipis illudere
 Narrat deīn cruciatus ch̄rianorū, & de reb⁹ Neronis sup̄addit libros
 paulo minus q̄ duos. Quid aut̄ Sueroni⁹ referat eadē de domo alijs
 q; Neronis reb⁹ post illd̄ incēdiū, ad modū p̄lixū eēt referre. Quę at̄
 in Orosiū hic dicis, iniuriosissima sunt, nec ulla r̄nsiōe digna, nā si uis
 credi Orosio, cur dicis eū decipi? Si non uis, cur contra non allegas?
 ¶ Ais. 7. Qñqd̄ lege cautū fuerat, ne q̄sp̄iā ch̄riānū aut Iudēū alloq̄
 retur. Ita ne cautū erat? Quis hoc dicit? Cur uos nouam rē dicitis ex
 communicationē? Vbi est alta nationū pax? ubi cois omniū gētium
 patria Roma? ¶ Ais tertio, Vel quod Senecæ non erat integrū, Pau
 linum carcerē ad uisitare, ne quid exinde tyrannum offenderet, aut
 ipse conijceretur in carcerē. Rūdeo. Ostēde mihi quæso illis ex eplis,
 Paulum fuisse tum in carcerē. Certe in eplā septima hęc insunt v̄ba,
 M z Cōfiteor

ij. Cor. viij.
 ij. Cor. ix.

Colof. iij.

Incēdiū Ne
 ronianum.

Euse. in chro.

Cor. Ta. li. xv

Seneca ad Pauli
lū ep̄la. vij

Confiteor (inquit Seneca) Augustū sensibus tuis p̄motū, cui, lecto uirg
tutis in te exordio ista uox fuit. Mirari eū sic posse loq̄, ut q̄ nō legiti
me imbutus sit, taliter sentiat, Cui ego respōdi, solere deos ore inno
centiū effari. Et in octaua ep̄la hęc recitant Pauli ad Senecā uerba.
Licet nō ignorē Cæsarē nr̄arū reꝝ adiutorē, si qñ deficiet admirator
esse, permittes te tñ nō lædi, sed admoneri, Et post in. 12. ep̄la ait Sen
neca. Aue mi Paule charissime, si mihi noiꝝq; meo uir tantus, & dilec
ctus oibus modis, nō dico fueris iunctus, sed necessario mixtus, actū
erit de Seneca tuo. Cū sis igit̄ uertex, & altissimorū oim montiū cas
cumen, noli latere, ita sum tibi proximus, ut alter sis tui deputer,
Nā q̄ tuus est apud tuos locus, uelim, ut apud meos sit meus. Vale
Paulē charissime, Vides igit̄ dubiū eē uehemēs, an eo tpe in carcere
fuerit Paul⁹. ¶ Ais. 4. Neuter tñ Petri alicubi meminit, q. 25. annis
iā tñ Romæ agere debuerat, nō dū tñ Senecæ doctissimo, & in ch̄ria
nos benignissimo hoī cognitus, Rñdeo. Argumētū esse negatiuū (ut
oīa tua) ab autoritate. Dein ostēsum est iā sup̄, has ep̄las ultimo Ne
ronis anno nō eē p̄scriptas, si mō unq̄ a Paulo & Seneca scriptę sunt,
Tertio, Fieri potuit, ut in urbe adeo magna, nō solū. 25. sed etiā ter
25. annis alter alteri fuerit & māserit incognitus. Quarto, etiā si oīa
ista tuę consonarēt (q̄d nō faciūt) impietati, tñ nihil cōtra nos effice
res, quia ecclesia eas Pauli ep̄las nequaquā accepit pro. canonicis.

Ep̄le Pauli ad
Senecā
Apocriphę

Chry. ij. Toꝝ
mo. & hom. x

¶ Ais q̄nto. Sed q̄s, nisi forte exoculatus, nō uideat oīa hic repugna
re, pestiferę huic opinioni, q̄ Petrus Romā unq̄ uenerit. Rñdeo, Ne
mō certe, nisi mētis oculo penitus priuatus, nō uider, istas Pauli ad
Senecā ep̄las, neq; probare neq; improbare, Petrū Romæ fuisse, q̄
nullo uerbo faciūt eius mētionē. Cur aut̄ Paulo iratus fuerit Nero,
hanc referūt Athanasius & Chrysostomus rationē. Vbi uero pincer
nā (inquit) Neronis instituit, ac fidei sacramētis instruxit, tūc iā ip̄m
capite truncauit. Aliā itē causam recitauimus sup̄ ex primo Chryso
stomi libro de uita monastica, & plures alię possent afferri, licet pos
tissimā fuisse arbitror. ædictum p̄sequutionis.

¶ Persuasio. XVI.

Post abusum scripturarū cōuertis te ad uafriciē v̄bose improbitatis
Quid em̄ usq; adeo ip̄robe obijcis nobis ea, q̄ Lino ascribunt, cū tu
ipse Lini nō eē cōfitearis? Si nos libellos illos, neq; approbam⁹, neq;
recipimus, qd̄ opus est eorū allegatione? Quę aut̄ de Iosæpho dicis,
postea uidebimus, ex ordine. ¶ Ais primo. Neminē adeo hebetem
ac stupidū puto, qñ intelligat Petrū, nō mō Romæ passum nō fuisse
sed ne eū fuisse illic qd̄ē. Ego v̄o Velene, n̄eminē adeo impiū ac cecū
existimo eē, q̄ tibi credat, & lectis his nr̄is, nō uideat, q̄ improbe ac in
seite rē tuā proposueris. ¶ Ais sc̄do. Et ne q̄s moueat inuerecūda illa
Ro. curiæ uoce, tor testimonia proferētis p̄p̄dat secū, q̄ itē de passi
one Petri & Pauli alterutrū cōueniant authores. Huic calūnię satis
rñsum

rñsum est sup̄ primā p̄suaſionē. Cōueniunt em̄ in hoc, q̄ om̄es affirmant q̄ tu negas, sc̄z, Petrū fuisse Romæ, Petrū fuisse primū Ro. eccl̄iæ Ep̄m, Petrū & Paulū Romæ martyrii coronā suscepisse, utrūq̄ q̄ eē a Nerone occisum. ¶ Ais tertio, Ambro. sermone illo. 67. de Petri & Pauli martyrio differēs, dicit. Vna die, uno in loco, unius ty ranni tolerauere sniam. Quid putas Velene? tibi ne credat, hoī ob scuro impudētī & irreligioso, potius q̄ huic p̄clarissimo eccl̄iæ docto ri? Quis haecenus hæ reticorū refutaui testimoniū Ambrosii? Aut nescis, q̄tus fuerit ille in oculis Pelagij & Iuliani? Quid habes q̄d cōs tra hunc testē excipias? ¶ Ais q̄rto. Et hæc cū multis alijs cois ē ei op pinio, imo totius Rom. eccl̄iæ. Tanto igit̄ uerior, firmior ac tutior, q̄ tua nouæ impietatis assertio, quā nemo credit, nisi impius, nemo at̄ firmat, nisi impudēs, nemo defendit, nisi hæreticus. Q̄rto igit̄ meli us est, cū Ambrosio, Hiero. Aug. alijsq̄ id genus probatissimis au thoribus & cū Ro. eccl̄ia, te iudice, errare, q̄ tecū b̄dicere?

¶ Ais q̄nto. Falsa uero eē hæc passioes utriusq̄, sub noīe discipulo rū Pauli cōfictæ prodūt. O impudētīā singularē, ex cōfesso falsos tes tes adducere cōtra ueritatē. Si cōfictæ sunt, cur allegas? Si uerę, cur nō credis? quasi uero nos nō alios habeamus ueritatis nr̄æ testes, q̄ cōfictas (ut ais) illas passiones. Quis nr̄m illas allegat? Lini qdē libel los uidi, sed neq̄ allego, neq̄ accepto, & id tecū cōe habeo, q̄ nō cre do Lini eē. Dionysij aut̄ passionē nō uidi, nisi p̄ partes alicubi allega tā, sed neq̄ illi subscribo aut̄ innitor, q̄a mihi nō cōstat eā Dionysij eē. Nihil igit̄ agis horū impugnationibus, eas em̄ neq̄ allego, neq̄ des fendo, sed pro apocryphis teneo, habeo aut̄ testes oī exceptione du bitationeq̄ maiores, q̄s cōtra te, Lutherūq̄ tuū p̄duxi, eos refuta, si potes. ¶ Ais sexto. Sed nunq̄d & uno in loco passos, cōcorditer oēs scribūt? Hic uide (ings) mēdaciōrū portēta, Quidā em̄ hoc fatēē in genuē, cantāte etiā Ro. eccl̄ia, ne in morte eos fuisse separatos. Recte p̄fecto canit eccl̄ia, tu yō improbe suggillas & cauillaris, Ciuilit̄ em̄ solēt loḡ histori, nō phylice. Q̄n igit̄ dicūt Petrū & Paulū uno in loco passos fuisse, Romā intelligunt, nō circūscriptionē corpis los cati, de q̄ speculant̄ philosophi, dicētes, impossibile eē, ut duo corpa sint uno in loco. Vides ne iam petulce uutiligator, q̄ inciuilit̄er agas nobiscū, tā illiberali & sophistico calūniandi & uexandi studio? Dis cim⁹ igit̄ B. ap̄los uno i loco passos eē, q̄a ambo passi sunt Romę, nō unus Romę, alter Hierosolymis aut̄ Babylonie, Aegypti aut̄ Assyrię. ¶ Ais septimo. Deinde, q̄ Neroneis edicto ambo ad exitiū puenerit, ne hic qdē cōsentitūt, nā cū oēs eius rei Nerone pronunciet̄ authorē, solus tñ Linus Agrippā Petrū interimere impasse testat̄. Rñdeo. Ap tauit collo, quē repit laqueū, Si oēs (ut ipse fateris) cōsentitūt de Ne rone, p̄ter unū Linū, q̄ neq̄ a te, neq̄ a nobis recipiūt, Cur igit̄ nodū in scyrpo & discrepantiā in tā placita cōsensione quaeris? Cur sup̄ a

Passioes ap̄o rū Lino, & Di onysio ascrip tæ.

Petrū & Pau lū uno in los co passos

Arist. 4. phy.

Incidit in fo ueā quā teec.

Crudelitas
Neronis.
Cor. Tacitus
lib. xv. histo.

dixisti, ex discrepantia, ista patere, quod falsum sit, apud Neronem occisus esse. Quis enim discrepat, quis negat? Linus noster. At Linus eius libelli auctor esse negas. Quis est igitur ex omnibus qui dissentit? Nemo profecto, nisi tu effrons propudium, nam & libellus ille non negat, eos a Nerone occisos. Quod enim Agrippam refert, fieri potuit, ut ille fuerit uel praetor uel consul aut praefectus urbis, aliove in magistratu constitutus sub Nerone, quod adiecti fecerit executionem. Non enim dicimus, Neronem apostolos propriis manibus occidisse, quis crudelissima fuerit eius persecutio, adeo ut hostibus quibus christianorum displicuerit illa crudelitas. Sic et scribit Cor. Tacitus. Igitur primo correpti qui fatebantur. Deinde iudicio eorum multitudine ingens, haud proinde in crimine incedens, quod odio humani generis, conuersi sunt. Et peunibus addita ludibria, ut ferarum tergis cincti, laniatu canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammam mandi. Atque ubi defecisset dies in usum nocturni luminis urerentur. Hortos suos ei spectaculo Nero obtulerat, & Circense ludicrum addebat, habitu aurigae permixtus plebi, uel circulo insisteret. Vnde quod aduersus fontes (hic mentitur Ethnicus) & nouissima exempla meritos, miseratio oriebatur, tamquam non utilitate publica, sed in fauicem unius absumerentur. Haec Tacitus. An autem eodem tempore illi passi fuerint etiam apostoli, non dicimus, potuerunt enim tunc aut latitare, aut fugere, aut forsitan alibi tunc esse extra urbem. Neque enim unius tantum diei fuit illa persecutio. Quis autem adeo inciuilis existat, ut exigat a nobis dici uel horam usque ad ultimam minutiam, uel locum usque ad minimum praesentium passio- nis? rei adeo uetustae. Quod Ais octauo. Et multa sunt signum, quibus illi mutuo dissident, dum nihil certi super ea re pronuntiare nouerunt. Quare ubi ergo fides, ubi nulla est concordia? Nam uel hoc solum dissidium, medium dicitur eorum prodit. Iam diximus nos apocryphis astringi nolle, neque ea defendere est animus, non egemus eiusmodi praesidii, dum habemus copias uel quae deo inuictas, & contra omnem haereticorum uim impressionemque sufficientes, certissima profecto pronuntiant nostri auctores. Quid habeant apocrypha, neque regimus, neque tantillum curamus. Non est autem ulla inter nostros discrepantia istis in rebus, de quibus inter te & orbem terrarum est questio. Nemo eorum negat Petrum Romam uenisse sub Claudio, nemo contra radicem eius cathedrae, nemo non fateatur eum sub Nerone occisum esse Romam. Si de praesentio aut loci aut temporis non eadem omnes dicunt, nihil refert. De minimis non curat (ut aiunt iureconsulti) praetor. Nec in re adeo uetustate eiusmodi minutiae regni debent, quae puestigare eas, magis est curiosum quam proficuum. Quod Ais nono. Immo res profecto miranda, quod Iosephus ipse, quae a Vespasiano, expugnata Hierosolyma. Roma praeductus est, nec ullam mentionem de Petro & Paulo facit. Redis miser tam cito ad uentotam ac praefractam negatiuae authoritatis arundinem. Atque ut maior sit impudencia, aduersae religionis auctorem nobis obtrudis, hominem Iudaeum & pro legibus (quos antiquabant apostoli, cum alijs, tum Petrus & Paulus praecipue) praeter extrema quaeque pericula (ut pulchre de ipso narrat Egesippus) passum.

Vetosa & pre-
fracta arundo
Veleni.

passum. Cur autē nō miraris, q̄ nec Suetoni⁹, nec Cor. Ta. q̄ res Nerōnis p̄scripserūt, uel uno v̄bo Petri & Pauli meminerūt: Cur itē nō miraris, q̄ C. Plinius, q̄ sub Nerone & Vespasiano floruit maxie, neq̄ de Petro, neq̄ de Paulo, ne minimā q̄dē syllabā (ut ita dicā) ponit? Cū tū meminerit multo uetustiorū diuersā a se religionis hoim, ut Zoroastis, Mosi, Hermetis, Orphei &c. An v̄o Iosephus eorū libēter meminisset, q̄z unus dixerat publice in cōcilio. Quid tētatis deū, imponere iugū sup̄ ceruices discipulorū, q̄ neq̄ nos, neq̄ p̄res n̄ri portare potuimus: Alter v̄o dixerat ad Galatas. Ecce ego Paulus dico uobis, si circūcidamini, Ch̄s uobis nihil p̄derit. Q. autē Ioseph⁹ meminuit Iohānis Baptistā & Iacobi, ideo factū eē arbitrōr, q̄a ex eorū habitu & natiōe fuerint Iudaei, & sp̄ apud Iudaeos cōuerfati. At n̄ri apl̄i p̄lerūq̄ cōuerfi sunt ad gētes. ¶ I. Ais. x. Id p̄pter crediderim ego uitā exitū Hierosolymis una cū Iacobo & quibūdā alijs Petrū accepisse. O frōrē plus q̄ meretricis infrunitā, sine scripturis, sine testibus sine rōnib⁹, tāfriuole & negare q̄d oēs affirmāt, & affirmare q̄d oēs negāt. Ergo i hāc usq̄ diē ignorat ois ecclia, & martyriū & sepulchrū summi apl̄i Petri: Si ab Anano Hierosolymis (ut asseris) interfectus est Petr⁹, cur nō exprimis, q̄ gñe mortis? Certe ex euāgelio Iohānis, expōneq̄ Augustini, ligdo cognoscim⁹ Petrū crucifixū eē. Ait ei ad eū dñs. Cū at senueris, extēdes man⁹ tuas & ali⁹ te cinget & ducet, q̄ tu nō uis. Et addit Euāgelista, Hoc autē dixit, significās, q̄ morte clarificatur eēt deū. Certe nō putauit Iohānes fore, ut inter ch̄ianos uetus unq̄ de rāti apl̄i tam clara & gloriosa morte dubitare auderet. Allog poterat facillime ad hęc hāc uocē Rome, Sed & Cor. Tacit⁹ (ut sup̄ recitauim⁹) ait. Aut crucib⁹ affixi aut flamādi. Et Egesipp⁹, eodē pene tpe scribēs ait. Vbi uētū est ad portā, uider sibi Ch̄m occurrere, & adorās eū dixit, Dñe q̄ uenis: Dicit ei Ch̄sus. Iterū uenio crucifigi. Intellexit Petr⁹ de sua dictū passiōe, q̄ in eo Ch̄s passurus uideret, Et cōuersus, in urbē redit, captusq̄ a p̄secutorib⁹, cruci adiu dicat⁹, poposcit, ut in uersis uestigijs cruci affigeret. Sed neq̄ Iosephus ait quēpiā ab Anano crucifixū eē, Neq̄ Iudaeis licet crucifigere quēq̄. Id q̄d nemolegisp̄itorū ignorat. Vñ me⁹ Rome i Hebraicis scrip̄tor Helias sp̄ p̄ fabula habuerat passiōē Ch̄i, sciēs ex lege ip̄m crucifigi nō posse, donec ego ex Euāgelio istruxi eū, Ch̄m nō a Iudeorū, s̄ a militū manib⁹ cruci affixū eē, idq̄ nō pōtificis aut seniorū p̄cepto & p̄tate, s̄ auctoritate & snia Pylati p̄sidis Ro. Cū ei dixisset eis Pylat⁹, accipite eū uos, & scdm̄ legē ur̄a iudicate eū, Dixerūt ergo ei Iudaei, Nōb nō lz iterficere quēq̄. Et cōtinuo addit Euāgi. Ut sermo Iesu iplereē, quē dixit scās q̄ morte eēt moritur⁹. Dixerat autē Et ego si exaltr⁹ fuero a terra, oia trahā ad me ip̄s. Et apti⁹ ap̄d Mat thaeū, Scitis, inqt. q̄a post biduū Pascha fiet, & filius hois tradetur, ut cruci

Act. xv.
Gala. v.

Falsum ē Hierosolymis Petri passum eē.

Iohan. ult.

Cor. Ta. li. xv.
Egeli. li. 3. c. ij.

Nō licet Iudaeis crucifigere.

Iohan. xviij.

Iohan. xij.

Mat. xvi.

Iosæ. de antiq
lib xx. ca. xxi.

ut crucifigat. Sed & Chrysofomi & Aug. expositio hic clarissima est. Cū igit cōstet Petrū crucifixū eē, Iudæis aut crucifigere quēpiā nō licere, Et Ananū Iudæorū fuisse pōtificē, Qua tu (q̄s) amētia, credis & asseris, Petrū cū Iacobo Hierosolymis interēptū eē: Atq; ut etiā agnoscas impudētā uesana, Iosæphi v̄ba libet annectere. Anan⁹ (inq̄) iunior, cū pōtificatū suscepisset, erat uehementer asprim⁹ & audax, secta Sadducæ⁹, q̄ circa iudicia sunt ultra oēs Iudæos ualde crudelēs. Cū ergo huius, sectæ Ananus eēt, credēs se inuenisse tps̄ oportunū, Festo mortuo, & Albino in itinere cōstituto, cōciliū fecit iudis cū, & q̄sdā deducēs ad semetip̄m, inter q̄s & frēm Iesu (q̄ d̄r Chr̄s) noie Iacobū, quasi cōtra legē agētes accusans, tradidit lapidandos. Vides uir impie Iosæphū opinionī tuæ stolidissimæ nequaquā astipulari, Nō em̄ crucifigēdos, sed lapidandos tradidit Ananus Iacobū, & q̄sdā cū eo, sicut & antea fecerāt Stephano ceteri Iudæi. Petrus autē nō lapidatus, sed crucifixus ē, ut oñdimus. Q. autē ex gr̄ate arguis nō potuisse Paulū cū Petro eodē tpe pati, adeo friuolū est & ridiculū, ut nulla sit dignū r̄sione. Quasi v̄o naturali & nō uiolēta morte perierint, Aut quasi nō possit iunior cū seniore, aut senex cū seniore, interiri, O fortē pugilē

Act. vii.

¶ Persuasio, XVII.

Vsurpato
testas Veleni.

Mar. x.

Hæc persuasio, uel iola, satis habet causas, ut pōtifex & Cæsar cōi edicto queant & seuerissime edicāt, ne post hac tibi tuiq; s̄sibus, hoc ē, nudis poetis, & solius elegantiæ v̄borū & linguarū studiosis, liceat absq; publica authoritate sacras l̄ras tractare, manibus tā illotis & pollutis tot impietatū facinoribus. Et nisi id fiat, nunq̄ ab hæreticorū infestatione trāquillus erit eccl̄iæ status. ¶ Ais primo, Ostēso, q̄ Petr⁹ Romæ mortē nō recepit, restat dicere, ubi locorū pro Chr̄i noie passus sit. Tu ne hoc negatiuis tuis ab authoritate locis unq̄ ostendas. Mihi profecto nō ostēdes inæternum. Et cur dicis, restat dicere ubi passus sit, cū iā sup̄ uel proximis v̄bis dixisti, idq; nos satis efficaciter (ut puto) reprobauimus. Quid ergo restat, nisi ut maiore oñdas tuā cunctis impudētā? ¶ Ais secūdo, Et anteq̄ id probē, id testor prius, nullū testimoniū diuina ex literatura huc trahi posse, q̄ qs Paulū in dubie Romæ passum fuisse, a Nerone ostēdat. Sed, tu solus in p̄tate ex ea quicq; trahere, nisi q̄ tu uolueris, sed unde tibi tāta p̄tās? Tu ne inter disertos uis cōnterari, q̄ disertissimū Paulū in cōmunē iniuriarū harenā cū Petro petulā tissima impietate trudas & p̄trahis? Si nō parcis Paulo, tui tandē parces. Chr̄o: At ille ait. Qui uos spernit, me spernit. Et Egessippo teste in Petro passus ē etiā Chr̄s. Cū itaq; tantā tibi usurpes d̄nationē in sacris l̄ris, rogo te, ut p̄mittas mihi paulisp̄, unū aut alterū locū scripturæ pro Paulo & Roma, nō uel p̄ crines (ut aiunt) & anfractus, huc trahere (ut tu & dicis & facis) sed placide p̄ planam

planā uia adducere. Primū, si pbauero Paulū Romā uenisse æquū Paulū Romæ
 est, ut tu probes eū inde abiisse & nō rediisse, q̄ negas eū Romæ oēs occisum.
 cubuisse. Dic (q̄so) q̄cies Paulus ipse ait ad Romanos, Veniā ad uos?
 Nolo eiusdē hic totā p̄seruari ep̄lam, unā accipio partē, eāq̄ nouis Ro. xv.
 simā capitis. 17. Primo itaq̄ dicit, Propter q̄d & impediēbar pluris
 mū uenire ad uos, & prohibitus sum usq̄ adhuc. Sc̄do ait, Nūc ue
 ro ulterius locū nō h̄ns in his regionibus, cupiditatē autē h̄ns uenien
 di ad uos. Tertio. Cū in Hispaniā proficisci cœpero, spero q̄ præ
 teriēs uideā uos, & a uobis deducar illuc, si uobis primū ex parte fru
 itus fuero. Quarto. Hoc igiſ eū cōsummauero, p̄ uos proficiscar in
 Hispaniā. Quinto. Scio autē, qm̄ ueniēs ad uos, in abūdantia b̄ndi
 ctionis Chr̄i ueniā. Sexto. Obsecro ergo uos fr̄es, ut adiuuetis me
 in ofonibus ūris ad deū, ut ueniā ad uos in gaudio p̄ uoluntatē dei
 ut refrigerer uobiscū. Hæc Paulus. Certe nisi Romā postea uenisset,
 ecce sexies uno in loco, & uane promississet, & spe sua frustrat⁹, a spū
 sancto (q̄d nefas est cogitare) fuisset decept⁹, ait em̄, Scio autē, qm̄ uen
 niens ad uos, in abūdantia b̄ndictionis Chr̄i ueniā. Possent profecto
 innumera ex Pauli ep̄lis loca adduci, q̄bus ostendit Paulū Romæ fu
 isse, sed breuitatis gr̄a, oibus omiſsis, ex sola historia gestorū eius pau
 ca adferā. Etem̄ Cæsareæ corā Festo ait ap̄lus, Cæsareū appello, Tūc
 Festus eū cōcilio locutus, r̄ndit. Cæsareū appellasti, ad Cæsareū ibis. Itē
 Agrippa autē Festo dixit. Dimitti poterat hō hic, si nō appellasset Cæ
 sareū. Itē. Astitit mihi hac nocte angelus dei, cuius sum ego, & cui des
 seruio, dicēs. Ne timeas Paule, Cæsari te oportet assistere. Itē. Et sic
 uenimus Romā, & inde, cū audissent fr̄es, occurrerunt nobis usq̄ ad
 Appij forū tribus tabernis. Quos cū uidisset Paulus, gr̄as agens deo
 accepit fiduciā. Itē. Cū āt uenisset⁹ Romā, p̄missum est Paulo, p̄ma
 nere sibi met cū custodiētē milite. Itē. Manlit autē biēnio toto i suo cō
 ductu, & suscipiebat oēs q̄ ingrediebant⁹ ad eū. Hęc Lucas i historia
 Puto Velene latis oñsum nūc ex scripturis Paulū Romā uenisse, &
 biēnio toto: bi māsisse. Reliquū est, ut tu ex scripturis silt oñdas, eū in
 abiſse, & nō rediſse unq̄, ne cogaris nobiscū dicere, Paulū Romæ oc
 cisum eē. ¶ Ais tertio. Nā dū postremo iā Neroni oblat⁹ fuerat, &
 ad Timotheū scribēs, hæc interp̄osuit uerba. Ego iā delibor, & t̄ps
 resolutionis meæ instat. In eis Paulus decrepitā, & nō martyriū suū
 intellexit. Hoc est illud Velene, propter q̄d tibi & merito & necessas
 rio debet a sacraḡ l̄fay tractatione interdici. Quis obsecro hic ex oi
 bus glossis & cōmētarijs, nō martyriū, sed decrepitā intelligit? Quis
 poeta, q̄s orator, q̄s historicus aut ph̄s, theologus uē, imo q̄s gram
 maticus unq̄ delibari dixit decrepitā? O scelerate & audacia ipsa au
 daciōr nebulo, si sic tractas sacriū textū, nō solū cōtra oēs theologos,
 sed etiā cōtra oēs poetas, historicos, sophistas, & gram̄aticos, q̄d ran
 dē nō audes: Ecce, dicēte ap̄lo, Ego iā delibor, Tu exponis, Ego iam
 N deceptus

Act. xxv.

Act. xxvi.

Act. xxvij.

Act. xxviii.

Inter dicendū
Veleno, ne
scripturas tra
ctet.

ñ. Timo. iij.

¶ Timo. 4.

A& vii.

Nō fuit decrepitus Petrus

decrepitus sum. Quis autē unq̄ ita exposuit? Sed dic q̄so, q̄t annorū erat tunc Paulus? Nōne iā proxime supra ex actis ap̄torū ipse citasti Paulū, dū lapidaret Stephan⁹, adoleſcētē fuisse? Quor̄ at̄ anni sunt a lapidatiōe Stephani ad ultimū annum Neronis? Certe p̄curre oēm historiā & chronographiā, nō inuenies ultra. 37. Nūq̄ at̄ adoleſcentia annis, 37. adiuncta, facit hoīez ualde (ut ais) senio detritū & plane decrepitū. Adoleſcētiā iā pridē egressus erat Iohānes Euāgelista, dño moriēte in cruce, uixit autē a passione dñi annis (ut oēs tradūt) 68. Et tñ in nulla scriptura dī ualde senio detrit⁹ ac plane decrepit⁹. Sic & Clemēs & Petro & Paulo familiaris sub Traiano primū (hoc est sub octauo post Neronē Cefare) est p̄pter nomē Chrī & exilo & morte punit⁹. Sic & Symeō Iacobi succēſſor Hierosolymis, i cruce sublatus est, senex. 120. annorū. Sic Polycarp⁹, 84. ānos Chrō seruierat, qñ flāmis tradebat̄ exurēd⁹. Sic Ignati⁹, q̄ Chr̄m in carne uiderat, ad Traiani annū. 11. pueniēs, añ fatale diē bestijs ē tradit⁹ i laniatū, Testes mihi sunt, Eusebi⁹ & Hier. & tñ nusq̄ dī q̄ſiā illorū ualde senio detrit⁹ & decrepit⁹ plane, nisi forte de Symeō siſe qd̄ legat̄. Quō ergo Paulus, q̄ sub Nerone occubuit, ualde senio detrit⁹ dī, & decrepit⁹ plane, Cū Iohānes, q̄ dī lapidaret̄ Stephan⁹, unus erat de magnis ap̄ls dñi, puenit ad octauū a Nerone Cefare, Et tñ nusq̄ dī ualde senio detrit⁹ & decrepit⁹ plane, sed senio simpliciter? Nō uenit ad cētēsimū aetatis annū Iohānes. Oñde tu, si potes, Paulū, 70. annos uixisse. Quia tu igit̄ i iuria uirū sobriū, & ad oēs labores & picula uegetū forte, p̄optū ac ualidū, atq; spū sctō plenū, natū annos nō dū. 70. forsitā uix. 60. dicis ualde senio detritū ac decrepitū plane? At ob̄iēcis nob̄ yba ipsi⁹ Pauli ad Philemonē, dicētis. Cū sis talis ut Paul⁹ senex, nūc autē & uinctus lesu Chrī obsecro te, q̄si yō idē sit dicere, senex, qd̄ ualde senio detrit⁹ & decrepit⁹ plane, aut q̄si hō qnq̄genarius nō possit dici senex. Neq; tñ oñdes unq̄ aut usq; eplaz scdaz ad Timotheū fuisse decēnio post eplam ad Philemonē scriptā, uti sup̄ plane te cōuicimus. Sed esto, fuerit Paul⁹ cōtra oēs historias uel cētū (si ita cōrensus) annorū senio detrit⁹ & decrepit⁹, Nō tñ p̄t ullo mō stare uolētis si illa tua expō. Quis em̄ grāmaticorū accipit, ut tu, hoc ybū de labor, pro ualde senio detrit⁹ aut decrepit⁹ plane sum? Tu ne tantus rhetor, nescis adhuc illud Vergilianū, Aulā in medio libabāc pocula Baccho? Vide saltē glossulas, huic textui uulgo adiacētes. Interliariis sane ait. Ego iā delibor, id ē, incipio offerri deo grata hostia. Lyra yō. Delibor (in q̄) id ē, immolor p̄ effusionē sanguinis mei. Libare em̄ est deo offerre sacrificiū de liquidis. Ordinaria at̄ sic h̄z. Libare dicimus degustare, fundere uel imolare. In delibare, qd̄ tñ hic pro ipsa imolatione ponit, passionē em̄ suā delibationē appellat. Deo ei imolat, q̄ pro iustitia sua patit̄. Et his glossis p̄ oia cōcordat̄ maximi q̄s habem⁹, expōnes, Ambrosi⁹, Athanasī⁹, & Chryſ. Sed ne plixis q̄r sim.

Paulus erat senex, sed nō senio detrit⁹ & decrepitus

Fatua expositio Veleni.

Ego iam delibor.

DE PETRO ET ROMA. LIBER III. 21.

or sim, solius Athanasii & ba ponā. Nō (inqt) imolor dixit, s; delibor
 Qd sane pstanti est, Sigdē haud q̄q̄, q̄ imolatiōis, ad deū oia referūt
 Libationis & o uniuersa, Sed qd mihi opus ē alienis igenijs, cū Paul
 lus ipse seipm declarat, prius subiiciēs. Et tps resolutionis meę instat
 Quæ aut erat illa resolutio, nisi corporis & aiæ p mortē? Et si instabat
 scribēti Romæ. Cur tu nō fateris nobiscū, eā Romæ factam esse?

¶ Ais q̄ro. Nā q̄ sp̄s sctō illustrat, liberationē sui e carcere p̄uide
 rit, & ba ipsius indicāt. Eliberabit me dñs ab oi ope malo, & saluū fa
 ciet in regnū suū cœleste. Hoc est (ings) ad ministeriū, corporis sui mys
 tici, Eccl̄iæ sanctæ. Nolo hic dicere, qd pleriq; text⁹ hnt. Liberavit
 me, nō liberavit me, sed ut omisissis incertis, ad nodū ipm pueniam⁹.
 Lego tecū, Liberavit me. Nūc dic tu mihi, an ullus unq; mortaliū
 fuerit liber ab oi ope malo: Ch̄m, demo & eius matrē. De reliqs oi
 bus gn̄alis est illa lohānis sn̄ia, Si dixerimus qm̄ pctm̄ nō habem⁹ ip̄i
 nos seducimus, & ueritas in nobis nō est. Cū igit dicat Paul⁹, Et li
 berabit me dñs ab oi ope malo, id nō p̄t uerificari, nisi facta iā corp
 oris & aiæ (de q̄ sup̄ dixerat) resolutione, Ideo & qd subiūgit, pprie
 debet intelligi. Si em̄ de eccl̄ia hic intelligeret regnū cœleste, sp̄ a cōs
 uersione usq; saluus fuisset factus apls, q̄a sp̄ fuit in eccl̄iæ ministe
 rio, sp̄ laborauit in ea, sp̄ p̄fecit, Atq; ita, nō solū faciet, sed saluū fecit
 fuerat dicēdū. Quia tu ergo frōre & hic cōtra oēs, cœleste regnū i ter
 renū, tortuose detorques? Aut ubi dicit Gregorius, regnū cœleste,
 hoc in loco pro eccl̄ia ponit? ¶ Ais quinto. Sicut em̄ lua spes nō illū
 fefellit, ubi in priore captiuitate cōstitut⁹, Philemoni scripserat, Para
 mihi hospitii, Nos decēniū tuū sup̄ reieciimus, Neq; sauis cōstat, q̄ro
 Neronis anno ad Philemonē Paul⁹, aut ad Paulū Seneca (si mō unq;
 sibi inuicē scripserūt) scripserit. Et nos sup̄ factis euidenter ostēdimus
 Senecæ ad Paulū epl̄as nō esse ultimo Neronis anno (mortuo iam
 ad minimū añ bienniū Seneca) scriptas, si tñ a Seneca uere sunt scrip
 tæ, Sed qd ad Philemonē nō añ decē annos, priusq; secūdo (ut ais) ca
 peret, scripserit apls, dupliciter paucis ostendam, primo, q̄a in ea ep̄i
 stola ponit inter Pauli adiutores etiā Demas, de q̄ nihil cōstat, qd a
 Cæsarea Palestinæ uenerit cū Paulo Romā, neq; uerisise est qd adhe
 serit ei p decēniū, ut postea proxime cursus cōsummationū eisdē de
 seruerit. Credibilius est igit, eodē in anno, Demā fuisse Pauli, primo
 qdē adiutorē, deinde ob ministerij, inopiæ uel aut carceralis miseræ
 rædiū & molestiā, desertorē. Scdo, q̄a dicit Paulū, ex prima defensi
 one, nō ad Philemonē Colossē in Asiā, sed p decēniū in occidentis pa
 rtibus uersatū, cū eēt in Hispaniā p̄fectus. Qd autē dicit, Para mihi hos
 pitiū, ad spem referē, nō ad rē. Nō em̄ sp̄ eo puenit apls (ut sup̄ dixi
 mus) q̄ sperabat aut intēdebat aliqñ uenire, Prohibit⁹ est ei sæpe, iā
 sp̄ dñi, iā eā occupatiō. b⁹, iā carceris ipedimēto aut p̄secutiōis uio
 lētia, Aut igit cōcede nob̄ Paulū Romę occupuisse, aut onde, q̄ nā
 demū puenit.

¶ Timo. iij.

Liberabit me dñs ab oi ope re malo.

I. Iohan I.

¶ Timo. 4.

Quo tpe ad Philemonem scripsit Paul⁹

N z ¶ Ais

Fucus Veleni ¶ **Ais sexto.** Verū ne hic longius iusto immoremur, iā Petrū & Paulū Hierosolymis passum, testimonijs irrefragabilibus cōfirmabim⁹

Mat. xxij. Grandis qdē pollicitatio hæc, sed uerbis res minime cōcordant. Affers em̄ unicū ex euāgelio Matthæi locū, & eū stolidissime intelligis. Adh̄cis tñ fucū ex Hieronymo & Lyra, sed & ip̄m pperā. Verba Ch̄ri ad scribas & phariseos sunt. Itaq; testimonio estis uobis metip̄is q̄a filij estis eorū q̄ prophetas occiderūt, Et uos implete mēsurā pat̄rū uestrorū. Iā dico uobis, Ecce ego mitto ad uos prophetas & sapientes & scribas, & ex illis occidetis, & crucifigetis, & flagellabitis &c. Vbi aut̄ hic ait uel Ch̄s in textu, uel Hieronymus aut Lyra in expositione, Petrū cruce, Paulū gladio Hierosolymis, nō Romæ interfuisse? Quid rogo stultius eiusmodi probationibus tuis? Vbi em̄ crucifixus est Andreas frater Petri? Vbi occisus Thomas? Vbi Bartholomæus? Vbi Matthæus? Cur tu igit̄ hoc gnale dictū Ch̄i potius in Petrū & Paulū detorques, q̄ in alios Ch̄i ap̄los? Nunqd̄ ergo oēs, q̄s Ch̄s misit, Hierosolymis passi sunt? Cur aut̄ Petrus & Paulus potius q̄ alij? Vbi hoc dicit Hieronymus? ubi Lyra? An ignoras quies hos affirmēt Romæ passos eē? Puto te sane uidisse libros Augustini de ciuitate dei, & Pauli ad Galatas eplam, Ex q̄bus, nisi liberet̄ errores, facillime intellexisses, aliā eē mundi, aliā dei ciuitatē, aliā itē Hierusalē deorsum, q̄ seruit mūdo & filijs eius, & aduersat̄ filijs dei, aliā uero sursum, q̄ est libera & mīnīra. Loquit̄ itaq; hic Ch̄s generat̄ cōtra ciues hui⁹ sæculi, nō specialit̄ cōtra eos solū q̄ intra muros Hierusalē cōtinebant̄. Alioq; nō recte diceret, Et psequemini de ciuitate in sciuiratē, ut̄ ueuiat sup̄ uos oīs sanguis iustus, q̄ effusus est sup̄ terrā, a anguine Abel iusti, usq; ad sanguinē Zachariæ &c. Nō em̄ a Iudæis in Hierusalē occisus est Abel, Et multi iustorū perierunt in Samaria, multi in Aegypto, multi in Babylone, multi alibi in diuersis psecutionibus. Quis igit̄ hæc ad muros aut incolas Hierusalem tñ referat, & nō ad oēm huius sæculi ciuitatē, q̄ scribarū & pharisaorū instar uiuit & agit? Ita profecto docet Hieronymus, & ad hunc sensum de Petro & Paulo & Andrea exēplificat Lyra, nō ad figmē tū tuū. Scis em̄ ipse, Hieronymū nō semel ap̄issime dicere, Petrū & Paulū Romæ passos esse. Qua ergo fronte, uirū sanctissimū, q̄si contrariū sibi ipsi in partē tuā allegas? Certe neq; hic, neq; usq; gētium ait, eos Hierosolymis martyriū subiisse, aut ullo mortis gnē ibidē occisos. Neq; itē Lyra hoc habet, Et si diceret, a te tñ accersiri nō deberent testes, q̄s testimonia alibi reiecasti. Nūc neq; ipsi, neq; Ch̄s dicūt qd̄ tu dicis, inanis est igit̄ allegatio tua. Refero me ad libros. Ita em̄ cōcludit ibi Hieronymus, Ergo & isti (ingr) q̄ sisia Cayn & Ioas cōtra ap̄los gesserint, de una gnatione eē referunt. Vanissimus ē igit̄ cōclusionis tuæ fumus, qn̄ dicis, quis cōtra firmissima hæc testimonia hifcere deinceps poterit? Nōs certe non solū hifcere, sed & in

Quo accipit ibi Hierusalē **Gala. iij.**

Mat. xxij. Hierusalē cōtinebant̄. Alioq; nō recte diceret, Et psequemini de ciuitate in sciuiratē, ut̄ ueuiat sup̄ uos oīs sanguis iustus, q̄ effusus est sup̄ terrā, a anguine Abel iusti, usq; ad sanguinē Zachariæ &c. Nō em̄ a Iudæis in Hierusalē occisus est Abel, Et multi iustorū perierunt in Samaria, multi in Aegypto, multi in Babylone, multi alibi in diuersis psecutionibus. Quis igit̄ hæc ad muros aut incolas Hierusalem tñ referat, & nō ad oēm huius sæculi ciuitatē, q̄ scribarū & pharisaorū instar uiuit & agit? Ita profecto docet Hieronymus, & ad hunc sensum de Petro & Paulo & Andrea exēplificat Lyra, nō ad figmē tū tuū. Scis em̄ ipse, Hieronymū nō semel ap̄issime dicere, Petrū & Paulū Romæ passos esse. Qua ergo fronte, uirū sanctissimū, q̄si contrariū sibi ipsi in partē tuā allegas? Certe neq; hic, neq; usq; gētium ait, eos Hierosolymis martyriū subiisse, aut ullo mortis gnē ibidē occisos. Neq; itē Lyra hoc habet, Et si diceret, a te tñ accersiri nō deberent testes, q̄s testimonia alibi reiecasti. Nūc neq; ipsi, neq; Ch̄s dicūt qd̄ tu dicis, inanis est igit̄ allegatio tua. Refero me ad libros. Ita em̄ cōcludit ibi Hieronymus, Ergo & isti (ingr) q̄ sisia Cayn & Ioas cōtra ap̄los gesserint, de una gnatione eē referunt. Vanissimus ē igit̄ cōclusionis tuæ fumus, qn̄ dicis, quis cōtra firmissima hæc testimonia hifcere deinceps poterit? Nōs certe non solū hifcere, sed & in

Hieronymus cōtra Velenū **Hierony. sup̄ Mat. ca. xxij.**

Lucæ. xij. nia hifcere deinceps poterit? Nōs certe non solū hifcere, sed & in

faciē tibi cōtradidere libēter uelimus. ¶ Ais septimo. Cum ipse met
 Chrs, apud Lucā eadē repetēs uerba, de Petro, Andrea, & alijs qui
 busdā & c. O meretriciā frontē, tā aprū dicere mēdaciū, Non est em
 ibi uel minima syllā de Hierusalē, Rogo te, qua sequit consequentia
 Chrs ait aplis, Ne terreamini ab his, q occidunt corpus, Ergo Pe
 trus & Paulus Hierosolymis sunt occisi: Quē nō tædeat cū disputa
 tore tā insulso diutius cōgredir. ¶ Ais octauo. Præterea dicit Chrs
 Hierosolymis & nō Romæ, a scribis & pharisæis, & nō ab impato
 ribus Romanis, occidēdos suos aplos. Vis breue rñsum: Mētiris, ga
 nusq̄ ita dicit Chrs, An uero nesciebat Chrs, nō licere Iudæis cruci
 figere quēq̄: Cur ergo p̄dixit de se, hoc est de filio hois, Tradidit eū
 gentibus illudēdū & crucifigēdū: ¶ Ais nono. Quis nō negē quos
 dā & extra Hierusalē fuisse interēptos. Cur ergo quosdā extra Hie
 rusalē iterimi licuit, Petrū & Paulū nō licuit: Qualis igit est ea ar
 gumētatio, cui ipse infers instantiā atq; cōtradictionē, Sed ita decet
 argumentari publicos hostes ueritatis.

Lucæ, xvij.

¶ Persuasio. XVIII.

Magis hic criminari q̄ disputas, licet & a te nūq̄ recte disputaueris
 ¶ Ais primo. Videre mihi uideor, satis prolixè eorū subneruasē opi
 nionē, q̄ Petrū ac Ro. Ep̄m celebrarēt. Ita gestit, sibiq; ip̄i placet rhe
 toriculus, ut plerūq; ne grāmaticè qdē, p̄ philautia nimioq; elegātiē Veleni.
 studio loquat, Sed absit, ut de tātis rebus disputans, de uerbis aut
 cōuicijs uel tantillū curē, loq̄re & cōuiciare, ut libet. Nos qd uouim
 fit at tēdimus, Mētiris aut, te opinionē nrām subneruasē, imo red
 dis eā multo ualētiorē, firmiorē, magisq; probatā, & clarā, Nisi em
 has ædidisses ineptias, nō collegissem ego tot cōtra uanitatē tuā des
 monstrationes. ¶ Ais secūdo. Et hoc noie Ro. p̄dificibus nihil non
 tribuant, dū in summi aplos principis (ut aiunt ipsi) locum suffecti
 sint, hancq; desultoriā potestātē p̄ manus sibi tradant. Ecce impiū
 hois cauillū, q̄ in odiū Ro. pontificū etiā B, Petrū p̄stringit & cauillat
 tanq̄ nō debeat dici aplos princeps. Quid em aliud sibi uult ip̄s
 ba ipla parēthesis, ut aiunt ipsi: Nā sup̄ ex Donato dicebas bone uir
 Aiunt, usurpat de re incerta, quā nos dicimus eē falsam, Absit aut, ut
 Petrus putei principatū accepisse a nobis, habet eū, uir impiissime,
 a Chro, ab aplis, ab oibus sctis. Cur em dixit ei peculiariter Chrs, Iohan. ult,
 Symon Iohannis diligit me plus his, Pasce agnos meos, Pasce oues
 meas, Et rogauit pro te Petre, ne deficiat fides tua, Et tu aliquē cōuer
 sus, cōfirma frēs tuos: Cur in concilio primas loquēdi partes dede
 runt Petro apli & seniores, cū adesset Iacobus, ordinarius illius ciui
 tatis Ep̄s: Cur Paulus ait, Mihi creditū est Euangeliū p̄putij, sicut
 & Petro circūcisionis. Et q̄ opatus est Petro in aplatū circūcisionis,
 opatus est & mihi inter gētes: Non igit nrīs solū (ut tu stultissime de
 blacteras) sed Euangelicis & aplicis uocibus, Petr⁹ aplos princeps
 (uti sct

Petrus aplos princeps.

Sup̄ p̄sua. pri.

Lucæ, xxj.

Act. xv.

Gala, ij.

Chry. i psal. l. (uti sapissime & Gregorius loquitur) recte dicitur, Vñ & Chryostomus ait
 homi. ij. Collina ecclesiae & fundamentum fidei, Princeps apostolorum Petrus, ad uulsi-
 Dignitas Ro. simae mulierculae uocem, dominum ter negauit. Quinimo, ut uideas, quae egre-
 pontificis, gie subneruaueris (ut ais) opinionem nostram, Hercules, tui Lau. Vallae
 Lau. Vall. de yba quaedam superius quaeque recitata hic adiciam. O quantum est (ingr) pontificale mu-
 dona Constā. n. Quod tunc est caput ecclesiae, quantum est praepositi pastorem tanto ouili, e cuius
 manu uniuscuiusque agni ouisque amillae sanguis exigitur. Et infra, Et
 pontifices (ingr) Ro. appellat uicarios Petri, quoniam uel uiat Petrus, uel mi-
 nori sint dignitate caeteri, quam Petrus fuit. Et iterum. Quis hoc christianus pa-
 ti queat, & non papam (quod hoc patitur ac libens audit & recitat) caesorie se uere
 que castiget. Quod cum a Christo primatum accepit Ro. sedes, & id (Gratiano
 teste, multisque Graecorum) octaua synodus declararit, accepisse dicat a
 Constantino, uixdum christiano, tamquam Christo: Nunc taurine pugil, & subner-
 ua opinionem nostram. ¶ Ais tertio. At pro si quis roget, quomodo haec falsissima
 persuasio in ecclesia obrepserit, dicam compendio. Quid dicas miser. Non
 ne omnidimus nos super Ignatio, Egesippo & Hirenæo, nam opinio
 ne, imo hac certissimam ueritatem & historiam, se in ecclesia fuisse, a passione
 Petri & Pauli in hac usque hora: Quid, si fuerit Antiochiaeps Ignati-
 us, quoniam Romae crucifixus est Petrus? Certe per bene saltem tunc fuit aut diaconus
 An non uicinum temporibus apostolorum, uocat Egesippum Hieronymus? Sed & Hi-
 renæus Polycarpus, quod apostolorum discipulus fuerat, Eusebio teste, fuit audi-
 tor. Metiris igitur quicquid de blasterado subiungis. ¶ Ais. 4. At pro hodie
 Ecclesie salus in solenne id habet, hoc gloriosum putat, ut uni arbitrio omnia fiat, circa
 Ro. pont. dig- unum summa & caput reip. christianae consistat. Breuiter, in uentum pugnas
 nitate, Velene, & omnibus his tuis uetosis iaculis unum oppono scutum ex B. Hiero-
 nymy. ita contra Luciferianos dicente. Ecclesiae salus in summi sacerdotis
 Hiero. in dia- dignitate pedit, cui si non exors quaedam ab omnibus eminens deus potestas, tot in
 logo contra Luciferum ecclesiis efficiens schismata, quae sacerdotes, Hinc ego scilicet, oppono ger-
 maniae principibus, Eligant nunc, an hinc sequantur, ut eorum fecere maiors
 res, an pro te personatum Bohemum & Lutherum apostatam potius audiatur. Cer-
 te exemplo & Roboam & Bohemiae merito absterrentur, ne seniorum
 3. Reg. xij. spreto consilio, uos iuuenes, temerarios & ad omnem impietatem prolapsos
 & pronos audiatur. ¶ Ais quinto. Et Ro. pontifex uis ecclesiae catholice
 Eps ceteris, repugnatis omnibus omnimodis ferme libris, uoce ipsius Christi &
 ritu ac exemplo primitiuae ecclesiae. O linguam procacem, os ferreum, frontem
 meretriciam, sic, absque omni pudore, perpetuo metiri. Cur non, persers magne
 orator, unum saltem ex omnibus, omnimodis (ut ais) libris, quod repugnet? Nisi forte
 unus Lutherus omnia est, Sed & huius (ut recitauimus) tibi superius uerba
 sunt. Primum (ingr) quod me mouet, Ro. pontificem esse alijs omnibus, quos saltem
 nouerim, se pontifices gerere, superiorem, est ipsa uoluntas dei, quam in ipso
 Luth. in reso. facto uidemus. Ideoque non licet temere Ro. pontifici in suo primatu re-
 de prae pax sistere. Vbi nunc sunt Velene omnes omnimodis libri? Quod impie autem metiaris de
 uoce Christi & ritu atque exemplo primitiuae ecclesiae iam declarauimus

uimus supra in hac ipsa persuasione. ¶ Ais sexto. Cūq; recēs adhuc sit Non est recēs memoria, qñ hic tyrannus exordiū sumpserit, nō tñ inueniunt plerūq; Ro. ponti. emi q; q id ppetuo fuisse scribāt. Scz Velene, recēs est memoria, qñ pal nentia, sus est Marcellinus, recēs Nicenti cōciliū, recēs antig canones aplo rū & aplicoꝝ uiroꝝ, q hāc sedi aplice, id est, Ro. ecclīe autoritatē priuilegiūq; & eminentiā (ut nos & sup & alibi oñdimus) ex spiritus sc̄i instinctu Euāgelicisq; dictis attribuerūt. Recēs itē Calcedonēse, Greg. in regi. 600. & 30. Epōꝝ sub Martino impatore conciliū, qd nomē uiuier li. vii. ca. xxx. salis patriarchae (qd Luther⁹ ipse uerbis B. Gregonij & recitat & fa Lau. Vall. de tē) Ro. pōtifici sua sponte reuerēter detulit. Recens deniq; synodus dona, Conflē. octaua, q declarauit (ut iā ex Hercule tuo diximus) Ro. sedē a Chō primatū accepisse. Quid nūc ais? ¶ Ais septimo. Præterea Syluestrū a Cōstantino impatore honestis muneribus donatū, sin sedēq; impa toria repositū, q̄s hoc hodie e p̄plo nō credit: resistētib⁹ oibus histo riographis. O nebulō mendacissime, profer unū saltē historicū, huic rei resistētē. At in prōptu ad manū habes (ut puto) Herculē tuū, qui cōtra donationē Cōstantini librū ædidit, ut eū opponas nobis. Nos autē de illo multa diximus sup. Hic unū dūtaxat locū ex eo recitabis mus. Adde huc (inqt Valla) etiā testimoniū Ro. pōtificis, q his rebus gerēdis, nō interfuit, sed p̄fuit, nō testis, sed author, nō alieni negocij sed sui, narrator. Is est Melchides papa, qui proximus fuit ante Syl uelstrū, qui ita ait. Ecclesia huc usq; puenit, ut non solum gentes, sed etiam Romani principes, qui totius orbis Monarchiam tenebant, ad fidē Christi, & ad fidei sacramenta concurrerēt. E quibus uir re ligiosissimus Constantinus, primus fidē ueritatis patiēter adeptus, licētiam dedit p uniuersum orbē sub suo degētibus impio, nō solū fieri ch̄ianos, sed etiā fabricandi ecclesias, & prædia constituit tribu enda. Deniq; p̄fatus p̄nceps dona immēsa contulit, & fabricā tē pli primæ sedis beati Petri instituit, adeo, ut sedē imperialē relinque ret, & beato Petro suisq; successoribus profuturam conderet. En ni hil Melchides a Constantino donatū ait, nisi palatiū. Lateranēse & prædia, de quibus Gregorius in registro facit sæpissime mētionem, Haetenus Valla. Nō puto ulteriore uel reōsp̄o, uel cōfutatione mē dacij adeo manifestarij opus esse. ¶ Ais octauo. Non difficile est ex inde diuinare. q̄tū illis procliuē fuerit, q̄ hodie de Petro ferunt cōfin gere, cū eoz tēporē nullā certā habeam⁹ historiā. Quid hic dicam⁹? Ecce, ut B. Petrū interdicās Roma, oēm incertā ais esse historiaz. Q si nulla est (ut ais) eoz tēporum certa historia, ergo ne sacra quidem (quā Lucas scripsit) certa ē. Ergo & Pauli res gestæ (q̄s passim i eplis cōmemorat) sunt incertæ? Ergo nec tu quicq; ex Luca & Paulo cer ti allegasti? Allegasti qdē certa eoz loca, sed tu incertū, erroneū, fals sum, hæreticūq; sensum illis impie ascripsisti. Cur insup aliqñ Suez toniū, aliqñ Tacitū, Iosephū, Orosiū, de h̄sdē tēporibus allegasti? ¶ Ais, 2

Mendacissimus nebulō

Lau. Valla de dana, Conflē.

Dānat histori as Velenus

Iniuriarum
Coloqundae
4. Reg. 4.

Qualis certis
iudo historiae

Patrimonium
S. Petri.

¶ Ais nono Præter cōmēticias illas aliq̄ de Petro & Paulo passio-
nes, q̄ adeo sibi nō cōstant, ut oībus etiā tacētibus, ipsæ se satis con-
furent, p̄sertim q̄ Græcorū linguagio cōscriptæ sunt. Quæ uel solū ar-
gumētō esse possit, eas falsissimas eē. Cū hæc natio ab oībus passim
scriptoribus in historijs mēdacij accuset. Ecce q̄s in hanc iniuriarum
ollā colligis Coloquintidas. In fundo sanē ponis B, Petrū nunq̄ ue-
nisse Romā. Deinde colligis Ro, pōtificates nō eē Petri successores, nō
summos pōtificates, nō primatos ecclīæ, nō uniuersales patriarchas,
nō p̄cipuos pastores ouīū Ch̄ni, sed Antich̄ros, Bestias, Cerberos,
Tyrannos, Lupos. Itē, pplm ch̄rianū, q̄ Petrū Romæ fuisse credit, uo-
cas futile plebeculā, p̄seudosacerdotū p̄stigijs delusam. Itē nullā ais
eē certā eorū tpm historiā, sunt & aliæ pene innumeræ in hac olla
tua iniuriarū amarissimæ Coloquintidæ, q̄s breuitatis gr̄a omitto, q̄
bus hic uelut Colophonē cōtra uniuersam Græcorū nationē supad-
dis, q̄d ab oībus in historia mēdacij accuset. Id uiderint focij tui, bo-
narū l̄ræ professorēs, q̄ tot iā annos cōtra theologos, tanq̄ Græcas
rū l̄ræ ignaros, depugnant. Ego, neq̄ in Latinis, neq̄ in Græcis hi-
storijis mathematicā certitudinē exigo, sufficit mihi ciuilibus reꝝ gesta
rū enarratio, siq̄n in loco aut die aut numero parū exacte scripserint
q̄s cōtinuo mēdacij eos arguat. Nonne & hi sepe in eiusmodi falsi-
tū, q̄ aut belli duces sunt, aut rebus gerēdis intersunt? Scio autē ex
Græcis historicis fide dignissimos haberi Thucydidem, Xenophonē,
Plutarchū, Appianū, Et q̄s magno catalogo referūt, Plinius in na-
turali historia, Eusebius de p̄paratione Euangelica, Hieronym⁹ cō-
tra Iouinianū, Sabellicus in Enneadibus & exēplis, Fulgostus deniq̄
de dictis factisq̄ memorabilib⁹. Q̄ si tantis uiris historiae fidē eripu-
eris, q̄d q̄so manebit reliquū de antiquitatibus, cū & Iosephus Græce
scripserit? ¶ Ais decimo. Et breuiter, nemo id miret, hoc ap̄tissimū
mēdacij suos patronos habere, Cū non desint etiā, q̄ Tusciā patri-
monij Petri appellent, q̄ uoce nunq̄ delirius hici aut cogitari aliqd
potuit. Laus & gr̄arū actio p̄petua sit oīpotēti deo, q̄d iā sinē p̄sua-
sionū tuarū attigi. Vereor equidē, si diutius mihi ad tantas tuas iniu-
rias sedēdū & tabescendū foret, ne anima ipsa me tandē deficeret,
zelusq̄ domus d̄ni me comederet uiuū, Ecce ap̄tissimū uocas mēda-
ciū, q̄d oēs sancti & uniuersus orbis, a morte Petri & Pauli in hunc
usq̄ diē, ore uno & unanimi cōfessione affirmauerūt sp̄. Quinetias
lapides & sepulchra huic ueritati testimoniū phibēt. Et aliud adijcis
q̄ nihil delirius ais, aut dici, aut cogitari posse, Tusciā sey patrimo-
nij Petri appellari. Certe B. Gregorius in registro frequētissime ap-
pellat patrimonij sancti Petri, nō lolū in Tuscia, sed etiā in Cāpania
Apulia, Lucania, Calabria, Dalmatia, Sicilia, Aphrica, & Gallia, Et
gnaliter ubicūq̄ habebat annuos reddit⁹ ecclīa Ro. Quēadmodum
adhuc hodie ecclīarū patronis, p̄dia & alia ipsarū bona dicuntur esse
eiusmodi

etiam ocl
rias, &
Henricus
die Marti
ini Aug
q̄ uolgo
patrimo
eius eē p
plū Pra
puerū.
q̄ uerū C
um cōm
ci in ad
cia, Sena,
Petrū patr
Tulcia est
aliud hab
de Tulcia
tūro cap
tini, bona
stella & p

T

Ternill
d. unius
de loco
lis gram
pta ut p

Hoc cel
nas, ab
Petro, I
imo q̄ro
Petro len
duob⁹
e a cū
stimur
rusale n

eiusmodi sc̄ōr̄. Sic sane Augustæ patrimoniū suū habet B. Vdalricus, & Mauricius, Norēberge Laurētius, & Sebaldu, Bambergē Henricus & Kunegūdis, Herbipoli Kilianus & Purghardus, Mogūtiæ Martinus & Albanus. Breuiter apud chr̄ianos, a t̄pibus Cōstantini Augusti, usq̄ in hāc diē fundatæ sunt eccl̄iæ q̄buldā redditibus q̄ uulgo eiusmodi eccl̄iæ dationes aut sc̄ōr̄ (q̄bus dedicatæ sunt) patrimonia dicunt̄, Solus Petrus tibi uidet̄ indignus, ut ullū dicat̄ eius eē patrimoniū. Habuit profecto & B. Vvencellaus satis amplū Pragæ patrimoniū, q̄d barbari & sacrilegi, socij tui Hussitæ diripiuerūt. Ita uelis & Romę fieri B. Petro, sed nobiliores religiosioresq̄ sunt Cæsar & Romani, q̄ ut sacrilegiū usq̄ adeo barbarū & impiū cōmittant. Quantulū tñ est illud Petri in Tuscia patrimoniū, q̄d tā inuidiose obijcis: Nobilissima profecto in ea oppida sunt Florentia, Sena, Volaterra, Pisæ, Luca, Lima, Pistoriū. Quātū aut̄ est in his Petri patrimoniū: Vnde q̄so sunt Florētinis tātæ opes & porētia, si Tuscia est tota Petri patrimoniū: Paup̄ profecto eēt B. Petr̄, si non aliud haberet patrimoniū, q̄ q̄d in Tuscia hodie habet, Frustra igit̄ de Tuscia in Ro. pōntificē cōcitas inuidiā principū, q̄a exiguū est p̄tāto capite toti⁹ eccl̄iæ ibi patrimoniū. Maximā partē tenēt Forentini, bonā Senēsēs, nō p̄cēnitēdā itē Lucensēs, Habet & nobilitas castella & prædia non pauca.

Patrimoniū Vvencellai.

Explicit Liber Tertius,

INCIPIT LIBER QVARTVS.

Estat nūc ultimo Velene cōgressu recupare armā & spolia, q̄ te falso iactitas eripuisse nobis, Arbitror at̄ latis iā cōstare, multo & plura & ualidiora nobis eē arma, cōtra leuissima p̄fidia tuæ iacula, q̄ q̄ tu hic septē caullis cōmemoras & recēses, Et lōge fortiores sunt milites nr̄i, Ignatiū, Egessippus, Hirenæus, Tertullianus, Origenes, Cyprianus, & id genus reliqui q̄s in aciē p̄duximus, q̄ ut uanissima p̄suasionū tuarū uelitatiōe terreant̄, aut p̄dē loco moueāt. Cataphrattis tibi grauissimis opus erit, si nr̄am uelis prumpere aciē. Nūc t̄ps est (ne pludā diutius) extorquere tibi crepta (ut putas) nobis a te spolia cauillorum.

Perfidia iacula.

Cauillus primus.

Hoc telū iā pridē recupauim⁹. Siue em̄. 14. siue 17. aut. 18. annos ponas, ab ascēsiōne dñi, usq̄ ad cōciliū Hierosolymitanū, in q̄ Paul⁹ cū Petro, Iohāne, & Iacōbo cōtulit de Euāgelio. Nihil penit⁹ curamus, imo q̄to plures dederis annos, tāto melior est cā nr̄a. Nā facilius fuit Petro semel e Roma Hierosolymā p̄ficisci in annis q̄ncq̄ aut sex, q̄ in duob⁹ aut tribus. Cū igit̄ nos ponam⁹, Petrū, xi. aut. xii. anno (ut uariā est cōpuratio) a passione dñi Romā uenisse, multo lubētī⁹ amplectimur Hieronymi q̄ Lyraē sniam, q̄a facilius fuerit, ex urbe ad Hierusalē redire anno 18. q̄ anno 14. Negamus em̄ Petrū (q̄d tu stulte p̄supponis

Gala. 11.

Fuit Petr⁹ Romæ ante cōcilium.

O

10. IO. COCHLAEI, ADVERSVS VELENVM

plurimonia) an illud concilium Romae non fuisse, Imo uehementer affirmamus eum antea Romam uenisse, quod ex Eusebio, Hiero. Plaryna, Sabellico, & id genus scriptoribus clarissimis, manifestissimum est, & minimè dubium. Videlicet igitur, te hoc in cauillo magis pro nobis quam contra nos pugnassemus: Quia autem impudètia tot hic conuicijs incelsis Lyræ, quæ paulo antea iter firmissima ponebas testimonia: Nōne hæc tua sunt uerba in psuasione. 17. Quis contra hæc firmissima testimonia uel hiscere deinceps poterit? Nō igitur hic nobis quicquam eripis, sed spolijs temporis armis tuis. Quæ enim paulo antea iter firmissima testimonia posuisti, & quæ nemo mēdas cum arguere possit, hic ita repellis & abijcis, ut ignobile stultum & delirum atque ab omnibus dissentientem dicas. Sed neque Hieronymo seruas fidem, tractas eum fraudulenter, more plane meretricio. Nam ubi dicit quod tibi placet, ibi est falsus & doctissimus, & probate fortitudinis uir. Vbi autem dicit quod tibi displicet, ibi & ipse tibi aduersus legem Christi (ut in. J. dicit psuasione) quasi ex composito decertat, & cum Paulo & Luca inexcusabiliter contendit. Quis igitur militet in acie tua, si uideat te tanta milites tuos tractare perfidia?

¶ Cauillus secundus.

Spoliat se ipsum
Velenus.

Perfidia eius
in Hieronymo.

Prophanat te
stamentum domini.
Psal. xxxviij.

Duplex Babylon.

Strabo geog.
lib. xvi.
Babylon Aegypti,
Cayru munc dicit

Volaterranum in
geogra. li. xij.

Hic quanto est ualidior pars nostra, tanto improbior & uana comminatione profuturor est pars tua, non sine summa, & impudètia & impietate. Quo ei ausu maxime temerario sic, prophanas (obsecro) testamentum domini, noua & ficta, contra sensum omnium exponere? Quid non audeas quod hoc audeas? At memores tibi scriptum est. Si iusticias meas prophanauerint, & mandata mea non custodierint, uisitabo in uirga iniquitates eorum, & in uerbis perditionis eorum. Veniet (crede mihi) hora, quando minime reris. ¶ Ais primo. Duplex est Babylonæ a cosmographis didicimus. Vnam in Assyria, alteram quæ Aegyptiaca dicitur, non procul ab Aegypto distans. Strabo tamen plus (inquit) in Arabia, quam in Aegypto hanc esse sitam ostendit. Vnde Arabum lingua Chayræ illam uocant, quæ uox non aliud eis designat, quam si Babylonem nates dixerint Priami. Notior est Assyriorum Babylō. quæ ut hic describi debeat Aegyptiaca autem ita describitur a Strabone, lib. ultio. Vltimo (inquit) ad nauigandum est Babylon castellum, natura munitum, a Babylonensibus quibusdam conditum, quod huc secedentes, hoc in loco habitationem a regibus impetrarunt. Nunc (inquit) in ea collocata est una ex tribus legationibus, quæ Aegyptum custodiunt. Ab hoc loco usque ad Nilum iugiter quoddam descendit, per quod aquæ rotis & cochlijs a fluminibus trahuntur, 100. & 50. hominibus captiuis, continue operantibus. Hinc Pyramides, quæ apud Mephim sunt in ulteriore regione manifeste apparent, quæ quodammodo propinquæ sunt. Propinque est etiam Mephis Aegyptiorum regio, tribus circiter schœnis distans a Delta. Hæc Strabo. Recitat ex his quodammodo Volaterranum & addit Ptolomæus hanc quoque Babyloniam uocat. Hodie uero Cayru appellatur. Sultano regiam, quæ non castellum, sed urbs maxima est, plures complexa populos, ut frequenter inde christiani redeuntes indicant. Ex his satis constat, quod uere dicas, hanc plus in Arabia quam in Aegypto sitam esse. Præsertim in ea Arabia, quam Iudææ ponis collimitaneam. Ego profecto tanta impudètia apud nullum unquam deprehendi auctorem, quod audeat ita

sine defectu & pudore, mētiri, fingere, cōminisci. Ecce strabo ait, u^{na} est ibi ex trib^{us} legionibus q̄ Aegyptū custodiūt. Itē ab loco de^{le} cedit iugū q̄ddā ad Nilū. Itē p̄p̄nqua est Memphis Aegyptior^{um} re^{gi}o. Itē, apparēt manifeste ibi Pyramides q̄ apud Mēphim sunt. Et tū tu audes dicere, qd Strabo dicat hāc plus in Arabia q̄ in prouin^{cijs} Aegypti sitā esse. Sed clarius adhuc testimoniū referā contra te ex Hieronymo, in uita Hilarionis monachi, cui^{us} profectiōe ex Pa^{le}lestina in Aegyptū describēs ait. Quinto igit die uenit Pelusiū, uis^{it}at^{is}q; fratribus, q̄ in uicina eremo erāt, & in loco qd lichnos morabant, prexit triduo ad castrū Theubaton, ut uideret Dracontii episcopi^{us} p̄sentia, post aliud triduū multo Babylonē labore puenit, ut uideret Philemonē ep̄m & ipsum cōfessorē, Constantius autē rex, Arrianos fauēs hāre^{si}, utrūq; in ea loca deportauerat. Inde egrediēs, post triduū uenit ad oppidū Aphroditon &c. Quis ignorat Velene p̄p̄nquiorē Aegyptō eē Palestinā & Idumēā q̄ Iudæā? Ex Betilio tū Palestinæ uix quinto die Hilarion puenit Pelusiū, urbē Aegypti primā, ad quā finit Idumēa. Qd autē & reliq; deinceps pagrata ab eo loca fuerint in Aegyptō, nō in Arabia, series ipsa declarat, post horū em locorū uisitationē puenit triduo ad montē B. Antonij, quē nemo nescit in Aegyptō habitasse. Qd autē eo tpe Babylonilla non fuerit urbs aut magna aut celebris, argumēto est exiliū Philemonis & adiacēs Eremus. Certe nisi eēt in Aegyptō, nō fuisset in eā deportatus Philemon. Nō em Arabia, sed Aegyptus erat sub Cōstantio puincia, Arabiā autē tenebāt Saraceni, q̄ nūc Cōstantij, nūc Persarū partes mercede cōducti, iuuabāt. Vt est uidere in historia Marcellini. Ceterū an Chayrū arabice dicat Babylon, ignoro, utpote illi^{us} linguē im^{per}is scōdo. Et sic p̄suasissimū est, Petrū ex hac Babylone, u^{el}, si quē Arabū oblectat dictio, Chayro, eplam suā scripsisse. Ita ne cito p̄suasissimū est Velene, q̄q̄d tibi uel in buccā uel in somniū uenit. Dic q̄ so, ubi in uniuersa scriptura hui^{us} Babylonis Aegyptiacę, u^{el} semel fit mētio? Et vñ scis Petrū unq̄ fuisse uel in Arabia, uel i Aegyptō? De Paulo qdē scim^{us}, qd in Arabia, mox a cōuersiōe sua, fuerit De Petro autē p̄ter te nemo hoc dicere p̄sumpsit. Quis autē tibi credat, toties in mēdacijs dephēso, qn̄ sic loqr̄is nudū somniū tuū, sine scriptura, sine teste, sine rōne? Quæ em rō erat, ut Petrus, neglecta Memphi & uertice urbiū (ut ait Marcellinus) Alexandria, alijsq; populosis Aegypti urbibus posthabitis, in castellū sese contulisset ad legionē Romanā? An ita facile erat ibi colligere ecclesiā, in castello militū circumiacente iusta Eremo? Quis fuit autē Episcopus illius eccl̄iæ post Petrū? An uero ullus tp̄ibus Petri fuit eo in castello Chriānus? Cur nō in illa Babylone potius q̄ Romæ agnoscat orbis terrarū sedē aplicamē

Hiero. in uita Hila ca. xxv

Hilarion puenit Babylonē.

Petrus neq; in Arabia neq; i Agypto fuit Gala. pri.

Marcelli. in fil sto. lib. xxij

Eccl̄ia Alex̄s drię sub Marco.

O z Quo

Ecclia Alexā. Quo ꝑo decebat mg̃m Marci & p̃cipē ap̃os̃, declinare i castellū
driae sub Mar. deserti, ut ibi iter militare p̃sidiū colligeret eccl̃ā. Marcū ꝑo discipu
co. lū cōcedere i urbē p̃p̃os̃issimā, nēpe Alexādr̃ā, ubi multo uberior
 Euse. i hist. ec. tē fundauerit Alexādr̃ie eccl̃ā Ch̃ri Marcus, ex uarijs licet hoc histo
 lib. ij. ca. xv rijs cognoscere, maxie ꝑo ex his q̃ Philo Iudaeus scrip̃ta relig̃t, q̃rū
 Hier. de ui. il. nōnulla recitat Eusebius in hist. eccl̃. Attestat̃ & Hiero. atq̃ Ambro
 Amb. de uirg. sius, frequētissime itē Gregor. ꝑ ad Eulogiū patriarchā Alexādr̃inū,
 Greg. in regi. Hæc em̃ eiꝑ sunt, in q̃ Jā ad illū ep̃la ꝑba, Nā sicut oibꝑ liq̃t, B. Euā.
 li. v. eplā. lx. Marcꝑ sc̃to Petro ap̃lo mg̃ro suo Alexādr̃ā lit trāsmis̃sus, huiꝑ nos
 mg̃ri & discipuli unitate cōstringimur, ut & ego sedi discipuli p̃side
 re uidear p̃pter mg̃m, & uos sedi mg̃ri, p̃pter discipulū, dic̃ igit̃ im
 probillime somniator, cur Alexādr̃ie sc̃tā est sedes p̃riarchalis potiꝑ
 q̃ in illa tua Babylone: Decuit ne discipuli eccl̃ā eē sup̃ eccl̃ā mg̃ri:
 Imo oñde, si potes, ex q̃cūq̃ authore uolueris, in ea Babylone unq̃

Iniuria Veleni fuisse Petri eplā, aut uisam aut recitatā. Quis itaq̃ patiēter ferat tā
ni in B. Petri. tā in B. Petri iniuriā: Ecce si tibi credit̃, p̃rexit Petꝑ in Babylonem
 Aegyptiacā, q̃ tūc castellū erat militare, iuxta desertū, & mālit ibi ig
 nauissime absq̃ oī fructu, qñ accesserit, aut qñ recesserit, aut qd̃ ibi e
 gerit, aut quē reliq̃rit successorē q̃lēq̃ istituerit ibi eccl̃ā, nemini ha
 ctenus, nisi Veleno cognitū fuit. Ceteri autē ap̃l̃ ubiq̃ fuerūt, p̃dis
 cauerūt cum fructu, istituerūt eccl̃as, ordinauerūt ep̃os & clericos,
 reliq̃rūt post se successores, Solus Petꝑ oscitādo sedit iter milites (si
 dijs placet) in castello, nec ullā fundauit eccl̃ā. Ah Veleno infœlix, q̃
 te demētia cœpit. ¶ Ais, Qui in Iudæa & cōtermineis, undiq̃ circū &
 circa, regionibꝑ, Ch̃ri nomē diuulgabat. Iudæa autē cōfine hꝑ utraq̃
 Arabiā, Petriā, & Desertā. Quas ob res i eis collimitancis Hieroso
 lymē, p̃uincis Petri p̃dicasse Ch̃m, & ex Chayro eplā scripsisse,
 hoc iā qs̃ neget. Hic est tuꝑ Veleno syllogismꝑ, licet, mltis a te ꝑbis
 interpellatꝑ. Dic̃ igit̃, Si nō excessit Petꝑ ultra cōfines Hierosolymē
 regiones, cur scripsit ad dispersos e Ponto Galatia &c. ut tu loq̃ris, ul
 ut rectiꝑ loq̃t ipse Petꝑ, Electis aduenis dispersionis Pōti, Galatię, Cap
 padotię, Asię, Bithynię: Nūqd̃ hæ regiones sunt cōtermine Hiero
 solymis: Nōne fuit & Antiochię: Sed ne hęc qdē ullus cosmogra
 phoꝝ facit Hierosolymis cōterminā. Quis autē mercatorꝝ aut p̃gri
 noꝝ tibi credat, Chayꝝ eē cōterminā Hierosolymē: si nihil credis ge
 ographis, ex p̃grinis saltē quere, q̃t dic̃t̃ sit iter ab Hierosolyma ad
 Chayꝝ. Vbi autē dicit Petꝑ, ex Chayro sese aduenis Ponti scripsis
 se: Cur simpliciter dicit, i Babylone, & nō addit, in Babylone Aegy
 priaca, aut in Babylone castello: Quis em̃ nomie Babylonis, si nihil
 addat, intelligit uel Chayꝝ, uel castellū Aegyptiacū: At dicis, As
 postolus, hoc testat̃, dicēs. Syna mons est in Arabia, q̃ cōiuncta est ei
 q̃ nūc d̃r Hierusalē. Rñdeo. Primū cōmittis hic crimē falsi, falsitatis

**Mendacium
 Veleni.
 I. Petri. I.**

Gala. ij.

**Gala. iij.
 Falsarius. Velenus**

em̄ textū apli, cui⁹ hæc sunt v̄ba. Syna em̄ mons est in Arabia, q̄ cō-
iūctus est ei q̄ nūc est Hierusalē, Dein pessime intelligis l̄ras. Sciunt
em̄ uel idiotæ p̄egrini, q̄ multoꝝ dieꝝ iter est ab Hierusalē ad mōtē
Syna. D̄r̄ t̄n̄ ab ap̄lo mons Syna cōiūctus ei q̄ nūc est Hierusalē iux-
ta expositionē Lyræ, sc̄dm̄ sensum allegoricū, q̄a seruit⁹ legis, q̄ in
Syna data est, tūc uigebat in Hierusalē, q̄n̄ erat adhuc tēplū, in q̄o s̄-
ferebā̄ sacrificia & exercebā̄ legalia, ac sc̄dm̄ l̄ralē sensū Syna m̄l̄-
tū (ingr) distat a Hierusalē. Et ideo glossa interliniaris exponit cōiū-
ctus, id ē s̄l̄s. Miror eq̄dē, cur hoc p̄fundū tā sicco pede trāseāt Am-
brosius, Hiero. & Aug. Nisi forte, q̄a allegoriā p̄testat⁹ est ipse apls,
& de sensu l̄rali noluerint disputare. Athanasius t̄n̄, cū breuis sit alias, hic
p̄lix⁹ exponit. Per Agar (ingr) nimis uer⁹ illd̄ testamētū interpretat.
Lex nāq̄ e mōte Syna tradita ē. Qui mons & i Arabia est, & Agar
Arabū lingua nūcupat. Cōiūct⁹ at est Hierusalē, hoc ē uicin⁹ est &
cōr̄iguus, uel q̄a inferiori Hierusalē cōpar⁹ & s̄l̄s est, & p̄portioe q̄dā
illi par, & p̄ ea accipit, p̄n̄ una utriusq̄ sit facies. Quēadmodū igit
Agar, & serua erat, & ad seruitutē illos ḡnabat. Sic & lex ipsa, q̄ ex
mōte Syna, alias Agar uocitato, & nūc Hierusalē ipsi p̄sili p̄d̄it i ser-
uitutē gignit q̄ sibi obtēpat. Hęc & adhuc plura hic Athanasius. Qui
cupit, cupiat. Tu p̄fecto & erras & in errorē mittis, Cerbereū sp̄s
mās aconitū. ¶ Ais. 4. Atq̄ eo mō v̄ba Petri. Salutat uos ecclia q̄ ē
in Babylone collecta, intelligēda sunt. Absit, neq̄q̄ em̄ ita recte itelligi
aut p̄nt aut d̄nt, ut iā sup̄ dictū est. Nos cōtra Lutherū, aūq̄ tua uide-
mus, hūc locū p̄duxim⁹, & ei germanū sensū breuiter ex glossis &
Hieronymo accommodauim⁹, existimātes, unū Hiero. cōtra ur̄az im-
pietate satis eē ualidū. Qm̄ v̄o frōtē oēm abiecit, iō pluribus uos
optet cōfodi cōficiq̄ sagittis. Verba Euse. sunt. Igit̄ cū Ro, urbi clar⁹
v̄bi dei lumē fuisset exortū, Symonis q̄dē tenebrę cū suo authore re-
stinctę sunt. Sermo at̄ v̄itatis & lucis, q̄ p̄ Petrū p̄dicabat, uniuersoz
mētes placito illustrauit auditu. Ita ut q̄ridie audierib⁹ eū, nulla unq̄
facietas fieret. Vñ neq̄ auditio ei⁹ sola suffecit, sed Marcū discipulū
ei⁹ oib⁹ p̄cib⁹ exorat, uti ea, q̄ v̄bo p̄dicabat, ad p̄petuā eoz cōmo-
nitionē h̄ndā scripturę traderet, q̄ domi forisq̄ i huiuscemōi v̄bi me-
ditatiōib⁹ p̄manerēt. Nec pri⁹ ab obseruādo desistūt, q̄ q̄d orauerāt
ipetrarēt. Et hęc fuit cā scribēdi, q̄d sc̄dz Marcū d̄r̄, Euāgelij, Petri v̄o
ut p̄ sp̄m̄ sc̄m̄ religiose se spoliatū cōperit, furto delectatus est. fidē
eoz p̄ hęc deuotionē cōsiderās, factūq̄ cōfirmauit, & p̄petuū legē
dā scripturā ecclis tradidit, Clemēs disputationū libro hęc ita gesta
eē describit. Cuiq̄ s̄l̄e dat testimoniū, Hierapolites ep̄s noie Papias
q̄ & hoc d̄r̄, q̄d Petri⁹ in prima eplā sua, quā de urbe Roma scripsit,
meminerit Marci, In q̄ tropice Romā Babyloniā noiauerit. Hacten-
nus Euse. Hūc aut̄ tropū admodū p̄lixē declarat Orosi⁹ ex q̄ pauca
reticabim⁹. Vt aut̄ oia hæc (ingr) ineffabilib⁹ mysterijs, p̄fundissimis
dei ius

154
Quo Syna
mons d̄r̄ con-
iunctus Hie-
rosolymæ.

Atha. in eplā
Pauli, ad Gal.

Ecclia in Ba-
bylone colle-
cta.

Euse. in hi. ec.
lib. ij. ca. xv

Predicatio Pe-
tri Romæ.

Papias Romā
tropice Babi-
lone dicit a Pe-
tro ait.

Situ fines
ter Babylonē
& Romam.

Cap. ii.

Cap. iii.

Proceres par-
tis nostrae.

Ezech. iiij.

Esaia. primo.
Audite uerbum
dñi principis
Sodomorum
Ezech. xvi.

Esaia. primo.

Apoca. xiiij

dei iudicij disposita, nō, aut hūanis uiribus, aut incertis casib⁹, acci-
disse p̄docea, Oēs historiae antiquae a Nino incipiūt, Oēs historiae Ro-
manae a Proca exoriunt. Deinde a primo anno impij Nini, usq; q̄
Babylona Semi rami de instaurari coepta est, interueniūt anni. 64.
Et a primo anno Procæ, cū regnare coepit, usq; ad cōditionē urbis fa-
ctā a Romulo, intersunt anni 2que. 64. ita regnate Proca, future Ro-
mæ semētis iacta ē, & si nōdū germē apperet, Eodē anno ipsi⁹ Procæ
regni, Babylonis regnū defecit, & si adhuc Babylona ip̄a cōsistit,
Et post pauca. Babylona nouissime eo tpe a Cyro rege subuersa, quo
primā Roma a Targnioregū dn̄atōe liberata ē, sig. de s̄ una eadē
q̄ cōueniētia tpm, illa cecidit, ista surrexit. Illa tūc primū alienigena
rū p̄p̄ssa dn̄ati, hæc tūc primū etiā suorum asp̄nata fastidiū, Illa tūc q̄
si moriēs dimisit hæreditatē, Hæc v̄o pubescēs tūc, se agnouit here-
dē, Tūc oriētis occidit imperiū, & ortū est occidētis. Et ite. Itē, Bas-
bylon, post annos. 1164. q̄, cōdita erat, a Moedis & Arbaeto rege eo-
rū, p̄fecto aut suo, spoliata opibus & regno atq; ipso rege priuata est
ipsa tñ post aliq̄diu mansit incolumis. Sicut & Roma post annos 1084.
tidē, hoc est. 1164. a Gothis, & ab Alarico rege eorū, Comite autē
suo, irrupta & opibus spoliata, nō regno. Manet adhuc, & regnat in
columis. Quis in tm̄ arcanis statutis in utrāq; urbē cōueniētiæ to-
tius ordo seruatus sit. Ut & ibi p̄fectus eius Arbaetus regnū inuasit
rit. Et hic huius p̄fectus Attalus regnare tētauerit, Tactis apud hanc
solā merito chr̄iani impatoris Honorij, attētatio p̄phana uacuata
sit. Ecce Velene stant a pte n̄ra inclyci (nō mō pietate, sed & uetustas-
te) Heroes. Papias auditor Iohānis Euāgelistę, Clemēs p̄s b̄r Alexā-
drinus, p̄ceptor Origenis, Eusebi⁹ ep̄s Cæsareæ Palestine, uir i scrip-
turis diuinis studiosissim⁹, imo & i hūanis l̄ris eruditissim⁹, Hierony-
mus itē fulgidū illd̄ l̄ræ (te ip̄o teste) syd⁹, Et Orosi⁹, historic⁹ p̄ba-
rissim⁹, & Aug. & Hieronymi familiaritate cōprobatōe q̄ illustris.
Quis at stat a pte tua nisi tu sol⁹? An v̄o nescis scriptū eē. Væ soli, q̄
cū ceciderit, nō h̄z subleuātē se. Ut tñ eo surgas citi⁹, q̄ es l̄ræ magis,
q̄ sp̄s studiosus, l̄ratissimū tibi (ut surgas) adiūgo Tertullianū, cuius
hec sunt, in eo, quē aduersus Iudæos scripsit, libro. v̄ba. Nec hoc nos
uū (ingt) scripturis diuinis, figurate uti trāslatiōe hoim, ex cōpatiōe
criminū, Nā & Archōtas Sodomorū appellat Archōtas uos, Et po-
puluū ur̄m, p̄p̄m Gomorre uocat. Cū iā olim eēt ciuitates istę extin-
ctę. Et alibi p̄ p̄phetā ad p̄p̄m Israel d̄t. P̄ (ingt) tu⁹ Amorraeus &
m̄ tua Cethea, q̄z ex gn̄e p̄creati nō sunt, sed ob cōsistēm impietate,
q̄s aliq̄n etiā filios suos dixerat p̄ Esaia, filios gn̄aui & exaltaui, Sic
& Aegypt⁹ nōnūq; tot⁹ orbis intelligit ap̄ illū, sup̄stitiōis & maledi-
ctionis elogio. Sic & Babylō, ap̄ Iohānē n̄m, Ro. i r̄bis figurā por-
tat, p̄inde & magnę, & regno sup̄be, & setōz debellatrici, Hec Ter-
tulli. Si uis, Velene, potes surgere, si nō uis, fordesce adhuc. ¶ A. s. r.
Sed qd̄ de ea Babylone, cui⁹ mētio ap̄ Danielē agit, Deus p̄ Hiers

miā loqr̄, dicēs. Egredimini de medio Babylonis pp̄e me⁹, ut saluet
unusquisq̄ aiām suā ab ira furoris dñi: Stulta sunt Velene & scelerata
q̄ hic intēdis. Stulta qdē, q̄ nō distinguis tpa, nec allegorias discers
nis, Scelerata ꝑo, q̄a barbarico Huslitaꝝ exēplo suades Germaniā
pp̄tis ipiū schismahæresimq̄ Bohæmicā, & dānabile defecōnē a
sede ap̄lica, antiq̄ & unica ip̄sꝝ in fide m̄re & nutrice. Nolo egdeꝝ
Ro. curiæ uiciā excusare, Opto ut melior fiat, uelim restringi uiuen
di licētiā. Sed absit, ut pp̄terea alicui hoim suadeā, ab ecclia Ro. de
ficere. Scio em̄ extra fidē illi⁹ ecclia nusq̄ eē salutē, scio ibi eē cathe
drā & nauiculā Petri, scio Pauli ore laudatā eē eius fidē, scio Hiero
nymy testimonio, apud hāc solā, incorruptā seruari patrū hereditatē
Quid autē Græculis, p̄fuerit, ab ista ecclia defecisse, miserima docet
nūc eorū sub Turca seruitus. Quid tuis p̄fuerit Bohæmis, facies ter
ræ & urbiū, barbarissimiq̄ gētis mores, in q̄s intra cētū annos (neg
lecta, imo & cōculcata religione) s̄bili casu degenerauerūt, onduint

Et ne in re manifesta, plixior sim, Lutheri tui ꝑ̄ba, q̄ Lipsiæ corā
plurimis publice dixit, tibi obiter oppono. Primū igit̄ diluā cōtume
liā, Qd̄ me egregius D. D. insimulat Bohæmicæ factiōis studiosum
& plane patrōnū, parcat ei dñs, p̄sertim in tāta corona tātorū uiroꝝ
Nūq̄ mihi placuit, nec in æternū placebit, qd̄ cūq̄ schisma iniq̄ faciūt
Bohemi, q̄ se autoritate pp̄ria leparāt a nr̄a unitate, et si ius diuinū
p̄ eis staret, cū ius sup̄mū diuinū sit charitas & unitas sp̄s. Hęc r̄us
Theusus in Lipsico duello. At in Galatis suis m̄troꝝ plixius damnat
qd̄ tu hic tātope suades. Etem̄ sup̄ illo ꝑ̄bo ap̄l̄, Alter alteri⁹ onera
portate, ait, Hi sane puertūt hāc doctrinā, q̄ nolūt sua onera portari,
& solū cōmodis aliorū frui & uehi, hoc ē uolūt nō i terra, s̄ i paradiso,
nō iter p̄ctores, s̄ iter āgelos, nō i mūdo, s̄ i celo uiuere. Quib⁹ q̄s
timēdū est, ne & hic recipiāt mercedē suā, & i hac uita suū regnū cœ
lorū possederit. Nā cū sp̄osa nolūt eē liliū iter spinas, Nec cū Hierusa
lē i medio gētū posita, nec cū Ch̄o dñari i medio iūmicorū. Euacuāt
ei crucē Ch̄i i leipsis, & ociosas ac stertētē, alijsq̄ h̄teris uectatā cha
ritatē h̄nt. Ecclia ei tūc sp̄ fuit optia, q̄n agebat iter pessimos. Horū ei
onēꝝ tolerātia, mire rutilauit ei⁹ charitas. Aliogn cur nō Moses q̄q̄
reliqt̄ durē ceruicis pp̄lm̄: Cur nō Helise⁹ & p̄pheteꝝ, reges Israel ido
latras: Cōsequēs ē, q̄ Bohæmorū dissidiū a Ro. ecclia, nulla possit ex
cusatōe defēdi, q̄n sit ipiū, & Ch̄i legib⁹ cōtrariū, q̄a cōtra charitatē
i q̄ oēs leges summāꝝ p̄stat, Et i p̄logo ita p̄fat̄, Distinguo (inq̄t) iter
Ro. ecclia & Ro. curiā. Illā scio purissimū eē thalamū Ch̄i, matrē ec
clesiāꝝ, dñam mūdi, s̄ sp̄, id ē, uiciorū, nō reꝝ mūdi, sp̄sam Ch̄i,
filiā dei, terrorē inferni, uictoriā carnis. Et qd̄ dicā: Cui⁹ sunt oia iux
ta Paulū, Corin. 3. Ipsa autē Ch̄i, Ch̄s autē dei. Hęc & m̄ta id genus
alia dixit Luth. tu⁹, nō olim sane, cū pacē haberet, s̄ itra s̄ qd̄ r̄eniū
q̄n iā hæreseos reus agebat̄, Nūc igit̄ te cū illo cōmitto. Dign⁹ p̄fe
ctū nō es, ut uiro bono negociū amplius facias, tot foedus flagitijs.

Stulta & scelerata
Velene
inrentio.

Hiero. ad Da
masum papā.

Verba Lutheri

Nō esse descif
cendū a Roma
ecclia.

Gala. vi.

Attendite hic
oēs Lutherani

¶ Cauillus tertius.

Petrus publi-
ca authorita-
te primus Ro-
mam uenit.
Chryso. super
Mat. h. c. xvi.

Nō sunt hec magni momēti, q̄ obijcis & q̄ dicis, Credibile sane ē q̄s
dā frēs priuatim uel ex Iudæa, uel ex Antiochia Romā uenisse, siue
fidei dilatādæ studio, siue negotiorū causarūq; expediēdarū grā. Sed
publico cōsilio & autoritate an̄ Petrū neminē fideiū Romā uenisse
credo. Primū, q̄a cū Petrus eēt princeps (ut ait Chrys) ap̄lorū, & uer-
tex totius cōfortij, merito ipse p̄ ceteris ire debuit Romā, principē ci-
uitatū, caput mūdi, summūq; oim urbū uerticē. Deinde, Symō ma-
gus nullus ap̄lorū, æque ac Petrū nouerat & timebat, Nā dixerat ei
olim in Samaria Petrus. Pecunia tua tecū sit in p̄ditionē, Cū igit̄ Sy-
mon ille magicis p̄stigijs tātæ factus eēt existimationis Romæ, ut &
uulgo deus putaret, & statuis honoraret, Quis rogo chr̄ianorū pos-
tius ueniret Romā, ad expugnādū illū, q̄ Petrū, q̄ & antea uicerat &
cōfuderat eūdē in Samaria? Tertio, Erat Petrus summa eccl̄iæ colū-
na, decuit igit̄, ut in summo & oportunissimo loco sedē applicā sum-
mūq; p̄tificationū fundaret, cōstitueret, erigeret, Quæ at̄ urbs erat autē
maior aut oportunior, ad r̄ndendū (qd̄ p̄tifices Ro, faciūt) oim totius
orbis eccl̄iæ cōsultationib⁹ q̄ Romæ? Possent cōplures id gen⁹
rōnes & iustæ & pbabiles in mediū afferri, Sed si has reijcis, reijcis
etiā sexcētas. Neq; tū solūmō cōiecturis ducor, sed authores q̄q; q̄s
sequi cōuenit, habeo. Omitto hic eos, q̄s antea in. 12. demonstrationi-
bus produxi. Eusebiū in eccl̄iastica historia propono, dicētē. Sed
nō in lōgū p̄manet, fraude q̄ sita est, diuinitas. Cōtinuo nāq; in ipsis
Claudij t̄pibus, clemētia diuinæ providētiæ, probatissimū oim ap̄lo-
rū, & maximū fidei magnificētia, & uirtutis merito primorū princi-
pē Petrū, ad urbē Romā, uelut aduersus gn̄is hūani cōem p̄nicie, res-
pugnaturū deducit, Ducē quēdā & magistrū militiæ suæ, sciētē diui-
na plia gerere, & uirtutū castra ductare. Ille adueniēs ex Oriētis par-
tibus, ut cōlestis qdā negociator, mercimonia diuini lumis, si q̄s ue-
lit cōpare, parat⁹ aduexit. Et salutaris p̄dicatiōis uerbo prim⁹ in urbe
Roma, Euāgelij sui clauib⁹, ianuā regni cōlestis apuit. Hęc historie
Quid aut̄ possim uel clari⁹ uel certi⁹ adducere? Tagit̄ rē eādē etiā B.
Aug. in lib. de hæresib⁹, sed min⁹ clare. Hic (inq̄) Symō mag⁹ falla-
cīs decepat ml̄ros, Negabat carnis resurrectionē, & asserbat se esse
Chr̄m. Itēq; Iouē se credi uolebat, Mineruā uo meretricē quādā Se-
lenen, quā sibi sociā scelesq; fecerat, Imaginesq; & suā & eiuidē me-
reticis, discipulis suis p̄bebat adorādas, q̄s & Romæ, tanq̄ deorū si-
mulacra, autoritate publica cōstituerat. In q̄ urbe B. ap̄ls Petrus eū
uera oipotētis dei uirtute extinxit. Nunq̄ p̄fecto aliū q̄ Petrū legi-
clesiā primus Ro. eccl̄iā fundasse primit⁹. Si tu nosti aliū, cur illū nō p̄fers? Vbi at̄
ait uel Orosius uel Tertullianus, an̄ q̄ Petrus Romā ueniret, fundatā
eēt iā tū Ro. eccl̄iā? Nōne ait Tertullianus, aut nūciatū sibi ex Syria?
Nōne Orosius, Pylatus p̄ces Palestīnæ ad Tyberiu retulit? Nōne igit̄
Tyber⁹

A. 17. xvij,

Hist. ec. lib. ij,
c. 13. xiiij.

Aug. in li. ad
Quod uult de
um. ca. primo

Petrus Ro. eccl̄i-
clesiā primus Ro.
fundauit.

D
Tyberius
pore
dicit
An Pet
Quæ de
Eccl̄i
nyho
riones
Nā &
ep̄la
heret
illus Dio
opa
reuer
le em
uros
morat
illos no
Ancep
angel
sibit
billen
mā uen
Anice
pos
g⁹
qd̄ cred
seculor
storis
te, de
notare
(inq̄)
ap̄lon
Pauli
nar.
signa
vni
rino
ap̄lon
Si em
nies

DE PETRO ET ROMA LIBER III. 108

Tyberius potuit & de Chro referre ad senatū, & de chřianis ædificū
ponere, nullo etiā chřiano in urbe existēte: Quid miser eos i testes p
ducis, q cōtra te aptissime testā Petrū Romæ fuisse: Quō āt sequit,
Añ Petř; alig chřianor; Romæ fuerūt, ergo Petr⁹ Romæ non fuit:

¶ Cauillus quartus.

Quæ de apocryphis hic cōmemoras, nihil moror, imo libēter legi,
Et iā sup̄ dixi, nihil mihi negotij eē cū passionib⁹ illis q Lino & Dio
nyſio ascribit̄, Ad duxi & hic & in alio aduersus Luther; libello au
thores, ut mltos, ita & graues ac fide dignos, ijs nitor, nō illis passio
nibus. Q; aut Hierarchias Dionysij Areopagite eē negas, nō probō
Nā & sublimitas tractatū & maiestas rer; talē uirū replentant, Et
ep̄la ei⁹ ad Apollophanē, Alia itē ad Iohānē Euāgelistā certissimū p̄
bet testimoniū. Sed & noia eor; qb⁹ libros nūcupauit, indicio sunt,
illius Dionysij eos eē libros. Vtinā extarēt & alia, q; meminit, ip̄s
opa. Mihi p̄fecto nimis uideēt ingrati, q p̄clara illa nō suscipiūt
reuerēter. Quæ egdē Hieronymi & Greg. t̄pibus latuisse arbitror. Il
le em̄ nūq̄ (qd̄ meminisse queā) eiusmodi libror; meminit, Nec inter
uiros illustres (qd̄ alioq̄ uehemēter admirarer) hūc Dionysij cōmes
morarēt, l; referat mltō ignobiliore. Q; aut Gregori⁹ papa libros
illos nō uiderit, ip̄e p̄dit, in qdā homilia dicēs. Ferē y o Dionysius
Areopagita, antiquus, vcz, & uenerabilis p̄r, dicere, qd̄ ex minorum
angelor; agminib⁹ foras ad explēdū ministeriū uel uisibilū uel in
sibilū mittant. Et tñ de Dionysio. Qd̄ aut de Egesippo sentis impro
bissimū est. Nimis em̄ ip̄robe dicis. Qualiter hō ille post mīta t̄pa Ro
mā ueniēs, historiæ seruarē potuisset y itarē: Nōne fateris ip̄e, eū sub
Aniceto Romā uenisse: Nōne Hieronym⁹ uocat eū uicinū ap̄tor; tē
por;: Credis Suetonio Trāq; Credis Cor. Tacito: At isti multo lō
gi⁹ distabāt a morte Iulij Cæsaris, q̄ Egesipp⁹ a passiōe ap̄tor;. Quid
qd̄ credis T. Liuiō, de Romulo, aliisq; regib⁹ & cōsulibus, a qbus tot
seculor; interuallo aberat. Tu ne igit̄ inter disertos haberi, q oēm hi
storis fidē adimis: Qua aut̄ impudētia dicis, neq; Roma, illa tēpeſta
te, de eor; passionib⁹, q̄q; sibi cōscia erat: Op̄ap̄ciū sane fuerit, ad
notare hic in tui cōfusione, q̄ Eusebi⁹ tradit in histo. eccle. Igit̄ Nero
(ingt) ut apertū se hostē diuinitatis pietatisq; p̄fessus est. Ip̄or; prius
ap̄tor; (q̄ppe q̄ duces & signiferi erāt in pp̄lo dei) expetit neces, Et
Paulū qdē capite, in ip̄a urbe Roma, Petrū y o crucis patibulo cōdē
nat. Hor; testimoniū q̄rere extrinsec⁹, sup̄flūū puto, Cū rē gestā in
signia, usq; in hodiernū, & splēdidissima eor; monumēta testēt. Ves
runtū scribit de his etiā Cayus qdā, scriptor antiquus, Qui cū Zephe
rino, Ep̄o Ro. aduersus Proculū quēdā Cataphrygē disputās, hęc de
ap̄tor; cōmemorat locis. Ego (ingt) habeo trophea ap̄tor; q̄ ondā
Si em̄ pcedas uia regali, q̄ ad Vaticanū ducit, aut uia Ostiēsi, inue
nies trophea defixa, qbus ex utraq; pte statuis Romana cōmuniē
P ecclia,

Apocrypha

Opera Dionysij Areopagite

Gre. hom. 54

Velenus in Egesippus

Euse. in histo. eccl. l. ij. ca. xxv

Trophea Petri & Pauli

Hiorony. ad
Marcellam.

ecclia, Sic & Hieronymus scribit ad Marcellā matronā Ro. Est qdē tibi sc̄ta ecclia, sunt trophea ap̄toꝝ & martyꝝ, est Ch̄ri uera cōfessio & ap̄toꝝ p̄dicata fides, & gētilitate calcata, in sublime q̄tidie erigit uocabulū ch̄rianū. Sed ab̄icio, potentia, magnitudo urbis, iudici & uidere, salutare & salutare, laudare & detrahēre, uel audire uel ploꝝ & tātā hoim frequētiā uidere, a p̄posito monachoz & a quiete alie na sunt.

¶ Cauillus quintus.

Paul⁹ de Ro,
ecclia.
Rom. xv.

Hic summā euomis impietate. Primo qdē in sacro sanctā ecclia Ro. quā Paulus & oēs sancti tātope uenerati sunt. Verba Pauli sunt. Certus sum autē frēs mei & ego ipse de uobis, qm̄ & ipsi pleni estis dilectione, repleti oī sciētia, ita ut possitis alterutrum monere. Audacius autē scripsi uobis ex parte tanq̄ in memoriā uos reducēs p̄pter grām q̄ data est mihi a deo. Et infra. Obsecro ergo uos frēs p̄ dñm nr̄m Iesum Ch̄m & p̄ charitatē sancti sp̄s, ut adiuuetis me in orōnib⁹ uestris ad deū, ut liberer ab infidelibus q̄ sunt in Iudæa. Ecce q̄ tribu it Romanis Paulus. Pleni (ingr) estis dilectione, repleti oī sciētia. Tu uo uir spurie & impure, ais. Romanā uo ecclia hęc mēdacia approbare, profiteri, decantare, qd̄ prohibet q̄ mendacijs est alioqui res fertillima. Excedis profecto hac immanissima iniuria & calūnia oēs

Ep̄la. xi.

Iudæos, Turcas & Paganos. Quis em̄ illoꝝ ita loquit⁹? At minime ita senserunt uiri sancti, uiri docti, uiri religiosi. Verba Ignati⁹ sunt, in sua ad Romanos ep̄la. Ignatius ecclia sanctificata & illuminata, in uolūtate dei, q̄ & p̄sides in loco regionis Romanoz, deo dignæ, eminētia dignæ, b̄titudine dignæ, laude dignæ, fide dignæ, sunt datae in dilectione & fide Ch̄ri, paternū nomē h̄nti, spir̄itiferæ. Quā & saluto & c̄. Verba Hirenæi sunt. Aniceto successit Sother, q̄ nunc xij. loco ab apl̄s, Ep̄atus obtinet sortē. Et eadē, q̄s apl̄i tradiderunt, p̄dicatione dignæ fidei integras illibatasq̄ custodit. Verba Dionysii Corinthioꝝ ep̄i, in sua ad Romanos ep̄la (ut Eusebius recitat) sunt. B̄tūs uero ep̄s uester Sother, nō solū seruauit, q̄ p̄ estradiderat sed & auxit in melius. Et infra. Beatā duxim⁹ hodiernā dominicā d̄cē, in qua legimus ep̄lam uestrā, quā & semp̄ nr̄i cōmonitionē legimus, sicut & illā priorē a Clemente ad nos scriptā. Verba Terullian⁹

In. iij. li. aduer
sum hæretes

Euse. histo. ec.
lib. iij. ca. 22

Tertul. i. li. de
p̄scrip. hæreti.

Cyp. in ep̄lis,
lib. i. ep̄ist. iij

Ioh̄a. Hufs de
eccl. ca. xv.

Cap. xviij.

ni sunt. Felix ecclia (Romanā loquit⁹) cui totā doctrinā apl̄i, cū sanguine suo profuderūt. Vbi Petrus passioni dñicæ adæquat, ubi Paulus Ioh̄anis exitu coronat. Videamus qd̄ dixerit, qd̄ docuerit. Verba Cypriani sunt. Post ista, nauigare audēt & ad Petri cathedrā, atq̄ ecclia principalē, unde unitas sacerdotalis exorta est. Nec cogitas eos eē Romanos, q̄s fides, ap̄lo p̄dicante, laudata est. Ad q̄s perfidia habere nō possit accessus. Ne autē nūc aliter dicēdū esse dicas, ex charissimos dictis pauca subiungā. Verba Idoli tui, Ioh̄anis Hufs sunt. Verū ergo concludit (ingr) q̄ a deo immediate, & nō ab hoīe, Papa habet excellentiā dignitatis. Et infra. Nec uerū est, ubi cūq̄ est papa, ibi est Roma, Quāuis uerū est, ubi cūq̄ fuerit papa, dū fuerit hic i te.

10 Lau. Vallæ de
Dona, Const.
Luth. i plogo
in epi. ad Ga.

ris, ibi est autoritas Petri in papa, dū nō descēdit a lege Ch̄ri, Ver-
ba Hercules tui Lau. Vallæ sunt. Et pontifices Ro. appellat uicarios
Petri, quasi uel uiuāt Petrus, uel minori sint dignitate ceteri, q̄ Pe-
trus fuit, Verba Thesei tui Martini Luth. sunt. Eccl̄ia Ro. scio puriss-
simū eē thalamū Ch̄ri, matrē ecclesiæ, dominā mūdi, sp̄sām Ch̄ri,
filiā dei, terrorē inferni, uictoriā carnis, Et qd dicā: Cuius sunt oīa,
ipsa autē Ch̄ri, Chr̄s autē dei, Ecce nō dicit, scio fuisse, sed scio eē. Ver-
ba deniq; celeberrimi uiri Erasmi Roterodami sunt. Q; si mihi (in-
quit) penitus cōstaret, qd eccl̄ia ea de re censeret promptissime acce-
derē eius iudicio. Illud em̄ certissimū est, quicq; illa decreuit, me to-
to pectore sequi uelle. Et si qd etiā secus uiderē, sp̄ animi mei sens-
sim illius iudicio submittere. Et alibi. Sup̄ fidē (inquit) quā Petrus
pfessus est, & haften⁹ Ro. seruauit eccl̄ia. Qua nō alia minus labora-
uit hæresibus. ¶ Deinde ais potuit ne discipulus ap̄licus hæc por-
tenta horridissima toto coetui fidelū scribere, ut iā Ch̄s Petro oc-
cursurus, tunc e cœlis descenderit: Non dicit, improbe falsarie, in il-
la passione, q̄ Chr̄s e cœlo descēderit, sed q̄ Petr⁹ uiderit sibi Chri-
stū occurrere. Si tñ dicere, q̄ e cœlis descenderit, id intelligerē, spes-
cie & uirtute, nō corpore glorificato, Christū descendisse. Manet q̄
dē corpore glorificato semp̄ in cœlis, sedēs ad dexterā patris, Vas-
rijs tñ modis ad nos descēdere dī. Iā sacramentaliter in cōsecratione
panis & uini, Iā effectualiter, aliqd̄ assumpra specie opans ap̄d nos.
Sicut Paulū prope Damascū subito circumfulsit lux de cœlo. Et cadēs
i terrā, audiuit uocē dicēte sibi, Saule Saule qd me p̄sequis. Qui dixit
q̄ es dñe: Et ille, Ego sum Iesus, quē tu p̄sequeris. Quid ad hæc dicis Pauli.
Rapfaces improbissime: Nūqd̄ & hæc horridissima sūt mēdaciō; por-
tēta? Ecce audiuit Paul⁹ uocē dicēte sibi, Saule Saule qd me p̄sequis
Nūqd̄ v̄o uox illa i cœlo, plata ē ex ore Ch̄ri sedētis ad dexterā p̄ris?
Quō igit̄ tā subito penetrauit oēs cœlos, & puenit cōtinuatap̄ tot cœ-
lor; & elemētō; tra. q̄ ad aures Pauli? An nō pot⁹ circa Paulū, siue
x̄tute diuina, siue āgelō; ministerio, & nata ē & formata i aere? Et tñ
nō mētī uox illa, dicēs, qd me p̄sequis. Q; q̄ ei Iesus tūc v̄e sedebat
corpore ḡhoso i cœlis ad dexterā p̄ris. Tñ erat et eodē tpe s̄p̄ i terris ef-
fectualit̄ p̄ lumē, uocē, p̄strationē. loq̄lā, circa Paulū. Idō v̄e dixit. E-
go sum Iesus, quē tu p̄sequis. Ita & Petrus (sicut nos sup̄, nō ex Linī
passiōe, s; ex Egēsip, & graui & antiq̄ historico, retulim⁹) ubi uerū est
ad portā, uidit sibi Ch̄m occurrere, & adorās eū dixit. Dñe q̄ uenis
Dicit ei Chr̄s, iterū uenio crucifigi. Intellexit Petrus de sua dīctum
passiōe, q̄ in eo Ch̄s passur⁹ uiderē. Et cōuersus i urbē redit. Quis
rogo ita de mēs est hic, ut dicat, eo tpe Ch̄m nō fuisse in cœlo, aut nō
sedisse ad dexterā p̄ris? Erat utiq; tūc in cœlis, ut sp̄, p̄sonalr̄, in cor-
pore glorificato. Erat nihilominus & apud Petrū in assumpra specie
uirtualit̄ & effectiue Nā & angeli p̄nt assumere corpora, nihilōseci⁹ tñ
uidēt sp̄ (ut ait in Euāgelio dñs) faciē patris qui in cœlis est. Ita sane

Eras Roter. in
Iacobū Fabiæ

Eras in epist.
Hrer. ad Da.

Quō Chr̄s
descēdit de
cœlis .

A. A. ix.
In cōuersiōe
4. Reg. xvij

Egēsip. histo.
lib. ij. ca. ij.

Quō descēd-
dunt angeli.
Mat. xvij.

Gene. xv. iij
Gene. xix.
Gene. xxxij

uidebāt eā illi tres uiri, q̄s hospitio ſucepit Abrahā. Ita & illi duo an-
geli q̄s Loch in Sodomis cōpulit, ut diuerterēt ad ſe, Ita & uir ille, q̄
luſtabat cū Iacobo uſq; mane. Si ergo hoc p̄nt angeli, quāto magis
Ch̄s: Egregie igit te ip̄m Velene iugulaſti, eo, q̄ de Paulo retuliſti,
exēplo & Egeſippi hitoria cōfirmatū, temetiſm pulchre redarguēs

¶ Cauillus ſextus.

Pſal. lviij.

Cogit me ſumma tua, Velene, iſprobitas hic tādē dicere cū Pſalmiſ.
Eripe me dñe ab hoīe malo, a uiro iniq̄ eripe me, eripe me de inimicis
meis (imo & tuis) Deus me? eripe me de opantib? iniquitatē, Pro-
fecto p̄fecto, niſi papa & impator aēdictis ſeueriſſimis cōſtituerint,
ne paſſim q̄buslibet ſciolis, q̄ ſuco ȳborū ſupbiunt, liceat, ſacras l̄ras
pphaniliſſimis & manibus & ſtudijs tractare, puertere, temerare, cor-
rūpere, actū erit de religione, de fide, de eccl̄a, de pace. Et abibit ois
Germania (q̄d horreſco referēs) in Chaos cōſuſum, in abominatōes
barbaricas, in bohæmicas cryptas, atq; in oē flagitiū ſceluſq; impietas
tis, Vtinā falſus ſim uates. ¶ Aiſ primo. Qui Clemētis aſcribūtur
libri, minus eſt tutū eis credere, qm̄ eorū qdā ſuppoſitiō, qdā uero

Duo Clemen-
tes.
Philip. iij.

magna ex pre de p̄uati ac erroribus infecti, ut iā antea probauimus
Primū. Cur nō facis duos Clemētes, ſicut duos Marcos? Vtiq; nō eſt
unus & idē Clemēs, is cuius meminit Paulus, & ille q̄ ſcripſit octo li-
bros informationū. Prior em̄ ſub Nerone fuit & Claudio cū Paulo

Hier. de ui. il.

poſterior ȳo ſub Seuero & Antonino eius filio. Prior Romæ (ut aſ-
ſerit Hierony.) ſuit ep̄s. Poſterior ȳo Alexandriæ p̄ſbyter. Prior diſ-
cipulus Pauli. Poſterior p̄ceptor Origenis. Veriſq; ſcripta recenſet
Hieronymus. Prioris unica extitit (q̄ tñ iā dep̄dita eſt) ad Corinthios,
(ut paulo ſupius ex Eufebio dixim?) epl̄a, ualde (ut ait Hieronymus?)
utilis, ex p̄ſona Ro. eccl̄æ. Poſterioris uero p̄ q̄ plurimi fuerūt libri.

Eufe. in hīsto.
ec. li. iij. ca. 31.

Priori aſcripta fuerūt falſo aliq̄t libri apocryphi, uti ex Eufebio reſ-
fert Hieronymus. Verba ſane Eufebij ſunt. Dñ tñ eē alia Clemētis epi-
ſtola, cuius nos noticiā nō accepim⁹. Sed & alia (inq̄) eius opuſcula,
nō minima, a nōnullis haberi phibent⁹, uelut Petri & Appionis diſ-
putatio, quā in uſu a ueterib⁹ habitā, minime repimus, q̄ nec pura
in eis & incorrupta ap̄licæ fidei regula māſiſſe dep̄hēdit. Vidi ego
Normbergæ in uetulo codice mirabiles illos libros, de q̄bus in De-

Diſt. xv. e. ſan-
cta Romana.

cretis ait Gelafius papa, Itē, Itinerariū noīe Petri ap̄li, q̄d appellatur
ſcti Clemētis, lib. 8. apocryphi. At de libris poſterioris Clemētis niſi
hil tale uidi aut legi, licet eū frequētiffime alleget Eufebius. Falleris

Varij lapſus
Veleni de Cle-
mente.
Philip. iij.

igit de Clemēte multis modis, Primo, q̄ duos cōfundis in unū. Se-
cūdo, q̄ informationū libris ei aſcribis, cuius meminit Paulus. Ter-
tio, q̄ tāq̄ unus, & nō octo ſint informationū libri, aiſ. ut & Clemēs
libro informationū ſcripſit. Quarto, q̄ nō ad Coloffenſes (ut tu aiſ)
ſed ad Philippēſes (ut Hieron. ait) ſcribēs Paulus, Clemētis facit mē-
tionē. Verba Pauli ſunt. Etiā rogo & te germane cōpar, adiua illos
q̄ me cū

que cū laborauerūt in euāgelio, cū Clemēte & ceteris adiutoribus
 meis, quibus nomina sunt in libro uitae. Hic nihil est de Clemēte Ambrosio
 nihil Athanasio, nihil glossae. Eusebio autē in historia ait. Memorat ex
 comitibus Pauli Crescens quod ad Gallias eē perfectus, Linus quoque & Cle
 mens, in urbe Roma ecclesiae praefuisse, in quibus comites & adiutores eius
 ab ipso Paulo prohibent. ¶ Ais secundo. Ita quod sciendum, quod in noui testamē
 ti libris duos Marci cognouisse fuisse insignitos, inuenimus, quorum prior di
 cebatur Iohānes Marcus. Nihil moror Velene duos fuisse Marcos, imo
 dubito an fuerint tres. Nusquam enim legi cognatum Barnabae, Iohāne cog
 nomēto Marcū (ut in actibus dicitur) euāgelium scripsisse. Et Marcus, cuius
 ad Timotheū in posteriori epistola meminit Paulus, non potuit eē ille, quod
 Alexandrinā fundauit ecclesiam, is enim octavo anno Neronis (ut ait Hieronimus,
 mortuus est, & sepultus Alexandriae, succedente sibi Aniano. Dubito igitur
 an Marcus euāgelista, discipulus & iterpres Petri, primusque Alexan
 driae praefatus, alius sit ab illis duobus, Barnabae enim cognatus, non noie
 sed cognomēto dicebatur Marcus, cū noie proprio diceretur (ut sepe noiat
 in actibus) Iohānes, Marcus autē Pauli post mortem Marci Alexandrini
 fuisse dinoscitur, utpote de quo Paulus, cū temporis resolutionis eius iam instaret
 scripsit Timotheo, Marcū assume, & adduc tecū. Est enim mihi utilis
 in ministerio. De Marco autē euāgelista, ita scribit (ut recitat Eusebi
 us) Papias, Hieropolitanus episcopus, antiquus scriptor, quippe Iohānis euā
 gelistae auditor. Etiam hoc (inquit) presbyter narrabat, quod Marcus iterpres
 fuerit Petri, & quicumque meminerit ab eo dicta conscripserit. Non tamen pro
 dine ea quae a domino dicta sunt uel facta, digesserit, quia non ipse auditor domini
 fuerit uel sectator, sed nouissime (ut dixi) Petro adhaesit, ad usum ac
 ministerium praedicandi, non ad conscribendos domini sermones. Itaque nihil pecca
 uit Marcus, quia quaedam scripserit, quasi quae passim audita recordari uideatur
 Et hoc solum satis egit, ne quod ex auditis omitteret, aut aliquid falsum
 scriberet. Haec de Marco euāgelista Papias. Tu quoque de Marco Barna
 bae historiā recitās, praeter nimis affectata uerborum elegātia, dum aliter loquaris
 quam textus habet, sepe Prisciano maxillā feris, in grammatice praescripta pu
 eris impingens. Nos itaque abiecta hac noua narratiōe tua, manemus cū
 antiquo. ¶ Ais tertio. Qui quidem Marcus, Barnaba ob nomē Christi in Cy
 pro ipsissime trucidato, quod Aegyptum tandem iter occupauerit, nemo it
 inficias, cū Philo in Alexandria Christi nomē ipsum annūciasse prodatur. Eius ex Cypro in
 ce quod secure poetice nugator enūcias, quod praeterbe defers Prisciano, quod bene pro
 mittis de alijs, quod scite allegas Philonē. Rogo te, ubi legisti hūc Marcū
 ex Cypro in Aegyptum uenisse? Quis praeter te unū id affirmat? Quō igitur
 tur dicis, nemo it inficias? Si enim ex Cypro Alexandriae perfectus, ibi no
 mē Christi annūciauit, quō postea, longe post Pauli & Barnabae defen
 sionē separationēque, ad Colossenses scripsit apostolus, Salutat uos Marcus
 consobrinus Barnabae? Nonne super dixisti, Paulū e Roma ad Colossenses
 scripsisse. Iam dedisse? Hoc quidem non dico, sed Athanasium potius sequar, qui ait,
 P. 3. ab Epheso.

Euse. histo. ec.
lib. iij. ca. li.

Lego Galatiā

Tres fuisse
Marcos.

Act. xv.

Hier. de ui. il.

Act. xij.

ij. Timo. iij.

Euse. histo. ec.
li. iij. ca. xxxi.Nō uicit Mar
cus Barnabae
ex Cypro in
Aegyptum.Colof. iij.
Persuasiōe, x
Atha. i ar. epl.

ab Epheso ad Colossenses Paulū iā ligatū scripsisse. Qd̄ eo libentius
 credo, ga & Timotheū Ephesiorū ep̄m, ponit in frōte ep̄lę, & Ari-
 starchū cōcaptiuū suū in calce eiusdē. Cū igit̄ Paulus iā captiuus &
 ligatus meminerit Marci, q̄ cōsobrinus erat Barnabę, Nō recte dis-
 annūciasse Nā Marc⁹ ille, q̄ d̄r euāgelista, e Roma Alexādrīā prexisse
 phibet. Ita em̄ scribit Eusebi⁹ in hist. Tūc aut̄ (hoc est, postq̄ Romę scri-
 pserat Euāgelīū, qd̄ Petr⁹ approbavit, Marcū tradūt primū ad Aeg-
 yptū prexisse, atq; inibi Euāgelīū, qd̄ ipse cōscripserat, p̄dicasse, &
 primū ecclīā ap̄d Alexādrīā cōstituisse. Et Hiero. Marc⁹ (ingr̄) discip⁹
 pul⁹ & interpres Petri, iuxta qd̄ Petrū referēt̄ audierat, rogat̄ Romę
 a fratrib⁹ breue scripsit Euāgelīū. Qd̄ cū Petr⁹ audisset, p̄bavit, & ec-
 clēsię legēdū sua autoritate cōdidit. Sicut Clemēs in sexto Hipoti-
 posten, id est informationū, libro scribit. Assump̄tū utiq; Euāgelio,
 qd̄ ipse cōfecerat, prexit Aegyptū, & primū Alexādrīę Ch̄m an-
 nūcians, cōstituit ecclīā, t̄rę, doctrinę & uitę cōtinētīa, ut oēs secta-
 tores Ch̄i, ad exēplū suū cogeret. Mortu⁹ est aut̄. 2. Neronis anno,
 & sepult⁹ Alexādrīę, Hęc Hiero. cui ego uni plus credo, q̄ sexcētis
 Velenis & Lutheris. Neq; itē credo tibi, qn̄ dicis, Philonē scribere,
 qd̄ Marc⁹ ille, q̄ cū Barnaba abierat in Cyprū, Alexādrīę Ch̄i nō
 mē annūciauerit. Scripsit qd̄ ille multa egregie, de antiq; religiōis
 n̄rę institutis, in eo p̄cipue libro, quē de uita cōreplatiua iscripsit. Sed
 neq; Marcū neq; Petrū aut Paulū ibi noīat, ne Ch̄m qd̄, Noīat aut̄
 ch̄rianos cultores & cultrices, siue id noīs ipse iposuerit, primis, illis
 ex ipsoꝝ actibus colligēs, siue v̄o (ingr̄ Eusebi⁹) in inihis ita appellat̄
 labant̄, q̄ sc̄dm̄ Euāgelīū uiuebāt, anq̄ ch̄rianorū appellatio p̄ oēm
 locū diffunderet. Vidēs em̄ (ingr̄ Hiero.) Alexādrīę primā ecclīā
 adhuc Iudaizātē, q̄ in laudē gētis suę librū sup̄ eorū cōuersionē scri-
 sit. Multa qd̄ hoc ex authore allegat Eusebi⁹, multos cōmemorat si-
 bros ei⁹ Hieronym⁹. Sed neuter d̄t eū scribere qd̄ tu scribis, scz, Mar-
 cū, q̄ cū Barnaba in Cyprū fuerat p̄fect⁹, iā in Aegyptū uenisse, &
 Alexādrīę nomē Ch̄i annūciasse. Neq; ego in ijs uoluminib⁹ eius
 q̄ h̄nt Romę pulcherrime scripta in Bibliotheca p̄tificia, q̄cūq; tale
 uidi. Neq; te unq̄ uidisse Philonis opa arbitror, id aut̄ qd̄ alij allegāt
 tu p̄ue intelligēs, sinistre adducis. Nō igit̄ ex Cypro, sed e Roma Mar-
 cus Euāgelista Alexādrīā p̄fect⁹ ē. ¶ Ais. 4. Et Petr⁹ ex Chayro, hoc
 est Babylone (quā Stephan⁹ & Ptolomæus in Aegypto sitā eē tra-
 dūt) eplaz scribēs, ip̄s meminit. Nos sup̄ ex Papia, Clemēte, Tertul-
 liano, Euse. Hiero. alijsq; clarissimis authorib⁹ oñdim⁹, p̄ Babylone
 hic Romā figurat̄ intell̄gi, nō Chayr. nō Semiramid. s urbē. Non
 ne & tu ipse mox in fine libri tui dicis. Sceleraq; & errores occidēta-
 lis Babylonis patefacim⁹? Te ip̄m igit̄ appello, Si tibi nūc sub fide ca-
 tholica religiōe q; ch̄riana degēt̄ Romā, licet Babylone appellare
 Cur nō

Euse, histo. ec.
lib. ij. ca. xvi.

Hier. de ui. il.

Philo de ch̄i
ant̄ Alexan-
drię.

Euse histo. ec.
lib. ij. ca. xvij.
Hier. de ui. il.

Roma dicitur
Babylon.

DE
Cur nō
in iudeis
hona uoc
quā sup̄
ne diceb
legisti Pe
raner: C
andria n
cū, p̄p
ille, Nā
rodus B
ca; Jōhā
orās. Sed
n̄ Alexā
in una sin
pro Petr⁹
tris tū ex
Marcū cū
tū uenit
Colossens
lice; Alex
li, de q̄ ad
tanue Jea
terruū ue
dileipul
narus el
nis, quā
& in eu
Iacobus
thicus &
& duo cō
Iohānis
Chanar
72. d̄le
ait Pau
semel si
traditio
uno noi
rō sub u
moos lo
rores, N
¶ Ais
putat

DE PETRO ET ROMA LIBER III. III.

Cur nō licuisset Petro, siue sub Claudio, siue sub Nerone Romā omni seleg, idolorūq; abominatōe, ad uerticē usq; cōtaminatā, Baby-
 lona uocare? Quō at nūc, iprobe Protheu, Chayrō i Aegypto statuis
 quā sup̄ in Arabia Strabonis autoritate (quis falso) eē uoluit? Nō
 ne dicebas Petrū collimitaneas Iudææ regiones nō exisse? Vbi autē
 legisti Petrū in Aegypto fuisse? aut ubi Aegyptus dī Iudææ collimi-
 tanea? Credibile est (ings) hūc Marcū Petro familiārē fuisse, cū Alex-
 andria nō procul a Chayro distet. Credo egdē Velenē & hūc Mar-
 cū, ppter quē a Paulo Barnabas discessione fecit, Petro familiārē fu-
 isse. Nā ut Hierosolymis p̄ angelū liberat⁹ est e carcere de manu He-
 rodis B. Petrus uenit ad domū Marię, matris (ut ait in actibus Lu-
 cas) Iohānis, q̄ cognouitatus est Marcus, ubi erāt multi congregati &
 orātes. Sed illa familiaritas nō est facta (ut tu ais) ex uicinitate Chay-
 ri & Alexādrinæ (neq; em̄ usq; adeo uicinæ sunt hæ duæ urbes, quīs
 in una sint prouincia) q̄a nunq̄ fuit in Chayro, ne in tota qdē Aegy-
 pto, Petr⁹, facta est autē Hierosolymis, cū ex deuotōe & meritis ma-
 tris, tū ex uirtute & cōuersatione, Marci ipsius. Aliū tñ fuisse puto
 Marcū, eū, q̄ Euāgeliū Romæ scripsit, & inde cū Euāgeliō in Aegyp-
 tū uenit. Nā Marcus Barnabæ fuit apud Paulū, qñ scripsit ep̄las ad
 Colossenses, q̄ tpe iā pridē fundata erat ecclīa (ut ex Philone cōficere
 licet) Alexādrina. Q; si ali⁹ fuit Marcus Barnabæ, & ali⁹ Marc⁹ Pau-
 li, de q̄ ad Timotheū nouissime scriptū est. Necessario iam, non dōbi-
 tatiue, sequit̄, tres fuisse Marcos, unū quidē Petri, alterum Barnabæ
 tertiu⁹ uero Pauli. Neq; debet hoc mirabile uideri, quod inter. 72. Diuersitas no-
 discipulos (nullus em̄ ex duodecim ap̄lis nominatus, aut cognomi-
 natus est Marcus) reperiant̄ duo aut tres eiusdē nois aut cognomi-
 nis, quandoquidē & inter. xij. repti sunt bini & bini cognomines. Nā
 & in euangelio & in actibus cōmemorant̄ duo Iacobi & duo Iudæ
 Iacobus in q̄ Zebedei, & Iacobus Alpei. Iudas itē Iacobi (quē Mar-
 thæus & Marcus Thadeū nomināt) & Iudas Scharioth. Quid, quod
 & duo cōnumerant̄ inter ap̄los Chri Symones? Alius em̄ dī Symō Marci. iij.
 Iohānis, q̄ & Petrus. Alius Symon Zelotes, quē Matthæus Symonē Iohan. ult.
 Chananæū noiat. Nō est igit̄ mirū, si quid tale cōpertū fuerit inter
 72. discipulos, aut inter frates plus q̄ quingentos, qbus uisus est (ut
 ait Paulus ad Corinthios) post resurrectione dñs, cū inter. xij. id nō
 semel fuerit factū, Nō est igit̄ temere per noia, cōtra ecclīa Petrūq;
 traditiones, disputandū. Nā inter ap̄los aliqui sunt, q̄ hi quidē sub
 uno noie sunt multi, ut duo Symones, duo Iacobi, duo Iudæ. Alij ue-
 ro sub una p̄sona multa hñt noia, Quippe, unus idēq; dī Petr⁹ & Sy-
 mon Iohannis. Vnus item q̄ dicit̄ Symon Zelotes & Symon Chana-
 næus, Vnus præterea, qui dicit̄ Iudas Iacobi & Thadæus,
 ¶ Ais q̄nto. Et de hoc Marco multa signēta reperiunt̄. Primo, q̄ am-
 putasset sibi pollicem. Deinde, quod Romæ scripserit Euangelium
 Vtriusq;

Protheus
Velenus,

Marcus Bar-
nabæ notus
Petro.
Act. xv.
Act. xij

Alius Marcus
Euangelista.

minū in ap̄lis
& discipulis
Christi,
Lucæ. vi.
Act. primo
Mat. x.
Lucæ. vi.
I. Corin. xv.

10. COCHLAEI ADVERSUS VELENVM

Vtriusq; sane dicti auctorē habem⁹ B. Hieronymū, tuo q̄q; iudicio doctissimū. Prioris qdē in plogo, quē in Marci Euāgelii p̄misit. Posterioris ꝑo in libro de uiris illustribus. Huic credimus, nō tibi, negatiue arguēti, q̄ nō oia scripta sunt in lris sacris. ¶ Ais sexto. Et scriptorū uarietas mēdaciū hoc declarat. O linguā inuilit & p̄niciosaz ex infirmorū infidelitū q̄ scādalis. Tu ne Hiero. & Clemēti opponas Platynā: Certe Platyna nūq̄ tāta fuit ipudētia, ut id speraret. Quæ tū ē ibi discrepātia? Hieronym⁹ fratrū, Platyna Romanorū ꝑcib⁹ ipetras xū scribit, ut aedere Marci Euāgelii. Quasi ꝑo Romani, q̄ hoc efflagitarūt, nō fuerint frēs, hoc est fideles & chrīani, Quoties ꝑo Paulus ad Ro. scribēs, frēs eos uocat: Q, aut scriptorū uarietas nō pimat hī storīæ ueritatē, iā sup̄ abūde declaratū eē arbitror. ¶ Ais. 7. Quē oēs uelut ex cōposito, 8. anno Neronis obijisse, Alexandriazq; sepultū esse scribūt. Verū em̄ uero hos decepit eorū indiscretio. Quasō te Vele ne, si ex aliq; discordātia coarguis falsitatē, Cur nō ex oim cōcordātia cōprobas ueritatē? Tu ne unus discretus es, oēs q; alij indiscreti. Quid habes cōtra octauū Neronis annū? qd cōtra sepulchrū in Alexandria: Tibi ne, mēdacissimo aliog iā sæpe de mēdacis & cōuictis & recognito, nude loquēti credat, abrogata tot sc̄tis & antiq; ꝑribus fide: Quæ est hęc tādē demētia? Quis credat Hieronymū, in lris sacris ultra. 70. annos cōtinue ysatū, nō potuisse discernere, q̄ tā repente, uix triū annorū aut mēsiū studio, discernit poeticus theologus?

Marc⁹ & Aristarchus nō unus, sed duo uiri fuerunt

ñ. Timo. iij.

Nō subiacet grammaticis Paulus.

¶ Ais octauo. Alter nāq; fuerat Marcus, noie Aristarchus, q̄ copator & discipulus fuerat Pauli. Quis obsecro hoc tibi soli spūs indiscreti aut instillauit? Morphaicus nimirū, aut quis alius somniator melancholicus. Qua em̄ phāta sia dicis, atq; fuisse Marcū, noie Aristarchū: Vbi s̄ d̄ Paulus: ubi Lucas: ubi ulla scriptura: ubi ullus deniq; q; author aut expositor? Sed allegas nobis Paulū, dicēte. Salutāt te Marcus Aristarchus, Demas, & Lucas, adiutores mei. Primū rogo te, cur hic unus uir a te d̄ Marcus & Aristarchus, potius q̄ Aristarchus & Demas? Certe neutrobq; hic iteriacet cōiunctio. Interiacet aut̄ ibi, ubi ad Timotheū ait, Salutāt te Eubolus & Pudēs, & Linus, & Claudia & frēs oēs. Quid ergo dicem⁹ ne, q̄ unus uir sit Marcus Aristarchus Demas, sicut M. Tul. Cicero. Absit, Nō ita solet loqui Paulus, nō est rhetorculus Ciceronianus, interponit cōiunctionē ubi uult, omittit ubi uult. Quid ad te? Loquit̄ ex spū sc̄to, nūq; hūc uel Quintiliani uel Prisciani subiugabis ꝑceptis? Quis scit igit, q̄ ex causa, scribēs apls ad Philemonē sine cōiunctione copulatiua salutat, dixerūt sc̄ti authores Athanasī⁹, Amb. Hiero. Chryso. Aug. Gregorius. Nō putauerūt grauissimi uiri, aliquē inter chrīanos futurū esse usq; adeo temerariū, q̄ tā friuola & mire grāmatalia, imō nec satis grāmatalia

grammaticalia, mouere auderet, serio, publice, assertiue. Sed ne diuti⁹
 cu hoc grammatello tps gramaticis nugis pdā, adduco ipm Paulū, ut
 inter Marcū & Aristarchū planissime discernat. Verba sane Pauli ad
 Colossenses sunt, Salutat uos Aristarchus cōcaptiuus meus, & Mar
 cus cōsobrinus Barnabæ, de q̄ accepistis mandata, si uenerit ad uos
 suscipite illū. Ecce nō est hic p̄nomē Marcus, sicut qm̄ dicūt Romani
 ueteres, Marcus Portius Cato. Marcus Tullius Cicero. Sed postpo
 nit hoc nomē, uelut ex industria spūs scti, neq̄ p̄ tuā uelaniā puret
 eē q̄ddā hic p̄nomē. Nō ei d̄r, spūs sctō plen⁹, ap̄ls. Salutat uos Marc⁹
 Aristarch⁹, s; ait salutat uos Aristar. & Mar. Quid habes hic uir ipro
 be q̄d oggānias? Nō sunt igit̄ (q̄d tu putas) un⁹ nūero uir Marc⁹ &
 Aristarch⁹. Q; q̄ te nihil mōramur, si nō sufficiūt tibi Marci duo, po
 ne. +. pone, 8. atq; etiā bis. 8. Sed nō pmittim⁹ tibi, corrūpere textū
 supb.issime p̄ noua figmēta. ¶ Ais nono. Deniq; ubi iā secundario in
 manus deuenit Neroni, & ingrauescente ætate laboribus cōfectus,
 diē obitus accelerare uidens, Timotheoq; e carcere scribens, eiudē
 Marci ite; meminit. His de rebus sup̄ qdē fatis dictus est, sed q̄ tu
 improbe somnū somnio cōrexis, ideo & hic pauca dicemus. Tu rur
 sus allegas ætatē Pauli ingrauescentē. At Clemēs, cuius Paulus me
 minit, post mortē Pauli puenit usq; ad octauū a Nerone Cæsarem,
 nepe ad Traianū, sub q̄ & in exiliū deportatus & martyrio coronas
 tus est, anno (ut in chronicis ponit Eusebius & in uita eius refert Pla
 tyna) impij eius tertio, a passione autē dñi anno. 48. Ad qd tps puenit
 & Iohānes Euangelista, q̄ utiq; nō erat iunior Paulo. Nā qm̄ lapidas
 tus est Stephanus Paulus d̄r adolescēs, Iohannes uo unus de p̄cipuis
 is ap̄ls, & iā nō semel fuerat cū Petro cōprehensus & in carcerē po
 situs. Et tñ neq; Iohannes, neq; Clemēs ad centesimū ætatis annum
 legiti puenisse. Tu autē improbissime hic loq̄ris de Paulo, quasi non
 martyrio, sed senio cōfectus obierit. Ais em̄ & ingrauescēte ætate
 laboribus cōfectus, diē obitus accelerare uidēs. Cur potius diē obi
 tus q̄ diē passionis aut martyrij dicise? Nōne ipse ait. Ego iā delibor⁹
 Hō improbissime, qd in re cōmisit Paulus, ut sic oēm ei gloriā sug
 gillare atq; eripe satagas? B. Ambrosius ait. Dies ergo pro merito,
 locus pro gloria, p̄secutor decretus est pro uirtute. Hæc tu oīa tollis
 Dicis diē obitus, negas Romæ occisum, ais & secundario a Nerone
 dimissum, pro uirtute allegas ætatē ingrauescēte, qn̄ etiā decrepitiū,
 pro Nerone tribuis Petro qdē Ananū Iudæorū pontificē, Paulo autē
 (nescio q̄s) scribas & pharisaos. Quis impijissimas istas suggillatiōes
 tuas æquo aīo ferat? At ne gloriaris n̄ro de dolore, uindicē ap̄torū
 disertissimū rhetorculo tibi oppono. Chrystomus em̄ circa hunc
 (quē allegas) Pauli locū ita dicit. Quā uo d̄r primā defensionē? Nes
 roni (inqr) iā astiterat, & illesus effugerat. Vbi uo pincernā eius in
 stituit ac fidei sacramētis instruxit, tūc iā ipm capite trūcauit. Idem
 dixit an⁹

Colof. 4.

Nō fuit decre
pitus Paulus.

Philip. 4.

Act. vii.

Act. iij. & v

Derogat mar
tyrio Pauli.
z. Timo. 4.

Ambrosius in
sermo. lxxvii

Persuasiōe. 17

Chry. hom. x.
z. Timo. 4.

Q

dixit añ hūc magnus ille Athanasius, eūdē locū exponēs. Qūo ad dī
 eis hic eiūdē Marci, cū nulla fiat hic mētio Aristarchi: Vbi nūc sunt
 duo Marci tui: Nōne idē Marcus, qd̄ Iohannes, & quē Paulus uo
 cat confobrinū Barnabæ? Propter eū em̄ Barnabas Paulū religit, &
 ppter eū facta fuerat inter charissimos amicos dissentio. Qd̄ certe
 factū nō fuisset (ut arbitror) nisi fuisset Marcus ille Barnabæ cōsobri
 nus & sanguine iunctus. Nos autē, liqd̄ illimo probauimus, aliū fuisse
 hūc Marcū q̄ Aristarchū, Nisi igit̄ pbaueris aliū fuisse Marcū, qd̄
 ctus sit Aristarchus, nihil efficit. Mihi pfecto credibile est, hūc Marcū
 de q̄ Paulus Timotheo scribit. Marcū assūme, eūdē fuisse, de q̄ idem
 Paulus scripserat Colossensibus, dicēs, Salutat uos Aristarchus cōca
 ptius meus, & Marcus cōsobrinus Barnabæ, de q̄ accepistis māda
 ta, si uenerit ad uos, suscipite illū. Q, si eūdē etiā facis Euāgelistam iā
 unicus remanet tibi Marcus. Colossus em̄ nō in Rhodo (ut nonnulli
 putāt) sed in Asia (ut Athanasius docet) ciuitas erat. Asia hūc metro
 polis erat Ephesus, ubi ep̄m agebat Timotheus, Nisi igit̄ Marc⁹ aut
 Ephesi aut Colossi in uicina urbe fuisset, quō scriberet Paulus Timo
 theo, Marcū assūme & adduc tecū: Vide cōfusissime cōfusor, quō te
 somnijs tā uarie textis te ip̄m sic implicas & cōfundis. ¶ Ais decio
 Sed ad qd̄ nā iubet assūmi Marcū: nisi ut Luca & Marco, electis a
 spū sctō diuinis scribis, eos relinq̄ret ad reponēdū sctū Euāgelium.
 Rōdeo, Primū. Si hęc v̄ba sunt Fabri Stapulēsis, ut allegas, nihil me
 p̄urbāt. Aequo em̄ aio feret (sat scio) Stapulensis pro sua modestia,
 potiorē haberi ap̄d me authoritatē Papiæ, Clemētis, Eusebij, & Hie
 ronymi, q̄ lōge aliter (ut sup̄ uidimus) de Marco Euangelista referūt
 q̄ ista sonāt uerba. Præter sup̄ius autē allegata, hæc q̄q̄ sunt v̄ba Euse
 bij in historia ecclesiastica, cōtra dicta ūra. Tradūt (ingr) q̄ Lucas eu
 uangelii suū ex ore Pauli descripserit. Et ip̄m sit, qd̄ ap̄tus suū euan
 gelii soleat noiare, cū dicit. Secundū Euangelii meū. Sicut & Mar
 cus, q̄ ex ore Petri fuerant p̄dicata cōscripsit. Nō puto equidē Sta
 pulensem ita mendacē aut impudētē esse (sicut tu existis) ut se tam
 grauibus & antiquis authoribus uel opponat uel p̄ferat. Sed dimiss
 so illo, tecū potius agā, q̄ nihil nō audes fingere. Dic igit̄ q̄ tpe scri
 ptū sit Euangelii Marci. Si em̄ post mortē Pauli (ut hic innuis) relis
 ti sunt Marcus & Lucas ad reponēdū Euangelii. Qūo sub Claudio
 & Nerone uitā euangelicā ecclīæ Alexandrinē tā luculēter descripsit
 Philo Iudæus: Quis em̄ añ Marcū Euangelistā Alexandriæ eccliam
 instituit? Qūo deinde ait de Luca Paulus ad Corinthios, Misim⁹ eti
 am cū illo (scz Tito) fratrē nr̄m, cuius laus est in Euangelio p̄ oēs ec
 clesias, Nō solū autē, sed & ordinatus est ab ecclesiis comes pegrina
 tionis nr̄æ: Nō ergo post mortē Pauli (ut tu somnias) Marcus & Lu
 cas Euangelia sua scripserunt, sed multo antea, Marcus em̄ Euange
 lista, & anno Meronis (uti sup̄ ex Hiero. & Platyna dixim⁹) obiit, eū
 tertio

Colo. iij.
Act. xv.

ij. Timo. iij.
Colo. iij.

Coloss⁹ urbs
Asia.

Non scripsit
Marc⁹ ex ore
Pauli s; Petri

Euse. histo. ec.
lib. iij. ca. ij.

Qñ Marc⁹ &
Lucas euāge
lia scripserūt.

ij. Cor. viij.

tertio (ut habet in chronicis Eusebius) anno Claudij e Roma uenerit Hier de ui. il. in Aegyptu, Alexadrie Chm annuciās. Lucas y o laudē habebat in Euāgelio p oēs (ut ait ap̄s) ecclias, priusq̄ Paul⁹ (ut clarissime patet ij. Cor. viij. eā eplaz legētib⁹) aut Hierosolymis aut Romę fuerat captiu⁹. Falsif simū est igit qd̄ infers, sez, Marcū Aristarchū euāgelii scripsisse post mortē Neronis. Nā sup̄ ond̄im⁹ aliū eē Marcū, aliū Aristarchū. Ond̄ dim⁹ itē aliū fuisse Marcū Petri, aliū Marcū Pauli. Marc⁹ ei, de q̄ Petrus ait Salutar uos eccētia, q̄ est i Babylone collecta, & Marc⁹ filius me⁹, Euāgelista est & mortu⁹ est Alexadrie. a. anno Neronis. Marc⁹ aūt, de q̄ Paul⁹ ait, Marcū assume, nō fuit Euāgelista, sed uel cōsobrius Barnabæ, uel ali⁹ q̄sp̄iā ex discipulis Pauli. Neq̄ ullo mō credē dū est, ex eodē ore Lucā & Marcū scripsisse. Est em̄ ali⁹ & ali⁹ stulus, ali⁹ ordo rez, alia narratio utriusq̄. Breuissim⁹ est & p̄cipue in miraculis recēlendis occupat⁹ Marc⁹, Lucas y o Paulina maiestate copiosus & āplus. Sed & certissimos habem⁹ testes, antiq̄s p̄res, Papiā Clemētē, Euse. Hiero & id gen⁹ p̄res, q̄ marcū qd̄ ex ore Petri, Lucā y o ex ore Pauli Euāgelii scripsisse asseuerāt. Hiis ego credo, non barbaris uesanijs, criminationibus, somnijs, figmētisq̄ tuis.

¶ Cauillus Septimus.

Video hic te tandē tot imposturis & calūnijs argutijsq̄ uanis festum & elūbe factū, dū adeo misere atq̄ debiliter, remissis omnibus neruis, desinis & incūbis fractæ (ut uidimus) arū dini, tanq̄ parietū (ut cū Psalmista loquar) inclinato & macerix depulsæ. Quid em̄ affers hic, qd̄ nō multis modis iādudū destruxim⁹, p̄regimus, calcauimus, p̄rupimus, cōfodimus, ac uelut fumū, aut uentū in uanas aures discimus? Sed nō in hoc gloriamur, q̄hamur aūt in dño, q̄ est Lux uia & y itas, Nec patit a sceleratis p̄fidor̄ apostatar̄ machinatiōib⁹ euer ti Petri nauiculā. ¶ Ais primo, Has nenas uisul⁹ r̄stus potis sit explodere. Credo eqdē, si oēs eēt siles tui Nūc sunt plimi adhuc & cordati & religiosi uiri, q̄ ueterib⁹ & Hieronymo, ista narrātib⁹, credūt potius q̄ tibi, Cōstat iane ex libris Philonis (q̄s in p̄ouificis Bibliotheca uidi) ip̄m fuisse & sub Caligula & sub Claudio Romę Iudeor̄ legatū. Acta em̄ illa & diligēter & p̄lixē descripsit. Cur at̄ credibile nō sit ip̄m sub Claudio Petrū Romę uidisse? Si Paulus tertio statim die, ut Romā uenerat, cōuocauit (Luca teste) primos Iudæor̄, utiq̄ & Petrus id licuit, & tāto quidē magis, qd̄ Petrus circūcisionis (ut ad Galatas dicit) Paulus uero p̄putij erat ap̄lus. Q, si doctor gentiū licite cōuocauit Romæ primos Iudæorum, Cur hoc non potuit facere princeps apostolor̄, cui p̄cipue cōmissum erat circūcisionis Euangelium. Quis autē tunc inter Iudæos aut clarior aut p̄stantior erat Philone? Cur ergo non potuit eum alloqui Petrus?

¶ Ais. z. Qui nā Phlio Iudē⁹, sub Claudii impio Pet̄ Romę cōuenire poterat, quem nunq̄ etiā Romæ fuisse, tot iam rōnibus psuasimus? Quales psuasiones uelent Quales

Hier de ui. il. ij. Cor. viij.

Mendacia Veleni. I. Petri. u. c.

ij. Timo. iij.

Alius stulus & ordo Marci, alius Lucæ.

Fessus & elūbis Velenus, Psal. lxi.

Io han. xiiij.

Hier. de ui. il in Philone Potuit alloqui Petrus Philone nē Romæ. Act. xxvi. Gal. iij.

Quales psuasiones uelent Quales

Quales tuæ sint psuasiones, ex sup̄dictis liq̄do cognoscit̄. Nā pen̄tus nihil ualent, ne fabā q̄dē. Sunt em̄ fœdæ mēdacys, scabræ inep̄tys, ulceroſæ inſcit̄ys, cūctisq; pene argumētationū fallacys, defecti- bus, uicys, mancæ, hiulcæ, ridiculæ. Si uis igit̄ credi tibi, dissolue pri- mū demōstrationes n̄ras, deinde repara fractas ac laceras psuasiones illas tuas ac melioribus accingere armis, si cupis pl̄iū redintegrare.

¶ Ais tertio, Sigdē Paulus in fine imp̄ij Claudij Romanos l̄ris suis, si dei ac uirtutū admonēs &c. Quid hic habes miser, nisi hoc elumbe Nō salutauit Paulus in ep̄la sua ad Romanos Petrū? Quid, si pp̄rio epistolio familiaris ei scripserit: Nunq̄d oīa scripta Pauli habem? An ʒo Petrus, princeps ap̄toꝝ (ut ait Chrysostomus) colūna eccl̄iæ & fundamētū fidei, egebat ḡnali & publica illius ep̄læ magnæ ad- monitione? Quid si eo tpe, p̄pter arduū aliq̄d negociū nascētis eccl̄e siæ, euocatus fuerit uel Hierosolymā, uel Antiochiā, aut alio q̄cūq; ubi princeps ap̄toꝝ opus tū fuerit cōsilio, autoritate, snia? Nō em̄ sunt oīa p̄scripta. ¶ Ais quarto, Tandē q̄to Neroniani imp̄ij anno Romā p̄ductus, Petrū illic nō inuenit, Qui scis Luthere, q̄ eū non inuenerit? Ita ne sp̄ in extrema tibi narat hoc elūbe salua, Nō est scri- ptū, Nō alloquit̄, Nō salutae? Sed age, uideamus & aliud hic obiter q̄ bene constat̄ tibi ipsi. Ecce Paulus quarto (ut ais) anno Neronis Romā p̄ducit̄, & biēnio ibi existit̄, deinde decē p̄terlabētibus annis, rursus Romā uenit, secundario captiuus. O egregiū calculatorē, sc̄iūt profecto pueri, ex q̄tuor annis & biennio decēq; p̄terlabētibus an- nis, cōsurgere annos, 16. Nero aut̄ nō regnauit, nisi annos, 14. Q̄to er- go ultimo Neronis anno ad Timotheū ex carcere (ut sæpe dixisti) ep̄lam dedit Paulus? Incidit ʒo hic mihi & aliud tuū mēdaciū,

Chry. in psal.
l. homil. ij.

Salua Veleni
nō salutae.

Error Veleni
in calculado.

Aliud mēda-
cium eius de
Paulo.

Iose. de bel. Iu-
da. li. v. ca. xi.

M. seria. Iude-
orū ultio an-
no Neronis.

Andreas. de
u. l. v. ca. xi.

Negas em̄ Paulū Romæ occisum eē, qm̄ Hierosolymis occisum alle- ris. Sed dic obsecro, si ultimo Neronis anno erat (ut fateris) in carce- re Paulus Romæ, qm̄ inde euasit? qm̄ Hierosolymā redijt? Scis ne hō friuole, q̄ in statu fuerit Hierosolyma, ultimo Neronis anno? Paꝝ, p- fecto diligēter legisse mihi uideris Iosephū tuū, q̄ primū ḡnto libro belli Iudaici refert nūciatā Vespasiano mortē Neronis, qm̄ iā oīs p- pe Iudæa, p̄ter Hierosolymā erat deuicta, depopulata, capta. Nec melior erat in ipsa Metropoli Iudæorū cōdicio, tātis q̄tidie seditioni- bus, rapinis, cēdibusq; inter sese de bacchātū atq; imunit̄er ſæuētū Quid, q̄ extremi, ut Idumæi & Zelotæ, miserabiles ciuū strages in- tra muros Hierusalē p̄petrabāt? Lege saltē sine q̄ri, & initū ḡnti li- bri, ut uideas qd̄nā fuerit eo tpe Hierosolymis, p̄pter qd̄ Paul? aut uellet aut deberet (qd̄ tñ minime potuisset) e Roma Hierosolymam potius, q̄ Corinthū aut Ephesum Antiochiā uel redire. Interfecti iā erāt Ananus, Iesus & reliqui p̄ticipes ab Idumæis & Zelotis, cæsi us- ina nocte ciuū, octo milia, ḡngētī, plebs animalū inſta r maſtata ab- eiffē. Hæc utiq; cōtigerūt ultimo Neronis anno, q̄a nodū erat Vesp- pasiano,

passiano mors eius nunciata. Quoniam igitur, aut quomodo, quare de causa tunc Hiero-
 solymam rediisset Paulus: Nunquid ita fatuus erat, ut intraret, vnde religio-
 freres diuinitus iussu exierant: Hæc enim sunt verba Eusebii. Ecclia vero (in-
 gr) quæ in Hierosolymis fuerat congregata, responsa a deo accepto, emis-
 grare iubet, & transire ad oppidum quoddam, Pellam nomine, trans Iordanem
 Quo ablatis ex urbe sanctis & iustis uiris, uindicta celesti fieret locus
 tam de urbe sacrilega, quam de populo impio, per excidium patriæ, euersionemque
 sumedæ. Vides nunc miser Velene, quam stulte ac impudenter etiam, non solum
 impie, negaueris quod affirmat omnes, atque affirmaueris quod nemo non infu-
 ciat, Ecce Paulus negas sub Nerone occisum esse, cõcedis nihilominus
 eum Romæ ultimo Neronis anno in carcere fuisse, affirmas inde eua-
 sisse, Hierosolymamque rediisse, ubique a scribis & pharisæis ais interfes-
 tum. Atqui feruebat tunc maxime bellum Iudaicum, cui Nero Vespasianus
 noster, cum esset in Achaia (ut habet Iosephus) preceperat, anno imperij sui. xij
 Eo enim anno (ut in chronicis ponit Eusebius) Isthmia celebrauit & Pi-
 thia, Nec uerisimile est, quod Nero, quæ tam crudelis (ut super ex Cor. Tacito res-
 tulimus) in christianos sæuebat, Paulum e carcere demiserit, persecutione
 iam coepta. Quocirca, tamen pacto inde euasisset Paulus, Hierosolymam, per
 seductio, rapina, caedes, incendium, strages, uastitas, breuiter omnes malorum
 lerna, nihil Christi, nihil ecclesie, nullus fratrum. Cur ergo illuc rediisset
 aut quomodo ibi est interfectus ab interfectis iam antea scribis & pontifici-
 bus: Nonne vero mox postea urbs ipsa est a Tito obsessa, capta, excisa.
 Quomodo ergo in eam rediit Paulus? Quis Ais quomodo. Sin vero ea ratione Philo-
 stianos laudasse putat, quod cum Petrus inierit amicitiam, ego in Iudæa pos-
 tui id corrigisse crediderim. Mira profecto est hæc tua Velene pu-
 cacia contradicendi studiumque singularitatis. Quid, si Philonem nunquam esset
 alloquutus Petrus. Sequitur ne propterea Petrus Romam nunquam fuisse: Pro-
 ba tu nobis, Petrus in Iudæa colloquitur aut amicitiam inisse, si antiquæ
 relationi non credis. Nos quidem pro certissimo affirmamus, Petrus Romam
 fuisse. Quod autem illuc Philonis usus sit amicitia, non ita pro certo habemus
 Credibile tamen est (ut super dixi) id factum esse. Licet igitur certum non habeamus
 (cuius meminisse queamus) huius rei auctorem, antiqua tamen fama plus
 ualeat apud nos, quam nuda & mendacis infecta, assertio tua, Cur enim in
 Iudæa potius quam Romam id factum fuisse putas: Quia Petrus (in) in Iu-
 dæa, Christum predicando, ætate sua consumpsit, & mortem inibi passus est.
 Nos quidem minime negamus Petrus in Iudæa predicasse, sed id maxime
 inficiamur, quod ibi ætate sua consumpsit & martyrium subierit. Nec tu
 id nobis probabis in æternum. Scimus enim ex scripturis Petrus Antiochie
 fuisse, Scimus eundem fuisse in Cappadocia, Ponto, Galatia, Phrygia,
 Bithynia & Asia. Scimus item ipsum fuisse in Babylone. Id est Roma, ut
 super ex autoritate Papæ, Clemētis, Terrulliani, atque Hieronymi di-
 ximus, quæ & tu ipse hic occidit æ Babylona uocitas, Scimus denique
 ex an-

Euse. histo. ec. lib. iiii. ca. iij.

Figmētū Veleni de Paulo.

De bel. Iudas. lib. iiii. ca. pri. Cor. Ta. li. xv.

Peruicacia Veleni.

Nō consumpsit oem ætate in Iudæa Petrus.

Q 3

ex antiquissimis scriptoribus sanctisque patribus eum Romae a Nerone, non Hierosolymis ab Anano pontifice (sicut tu somnias) esse crucifixum. Siue sit, siue non sit cum Philone collocutus, nihil hoc ad causam & questionem nostram. Licet nos libentius antiquam famam, quam nouum somnium tuum amplectimur. Haec sane Hieronymi sunt uerba. Ajunt hunc (loquitur Philone) sub Caio Caligula Romae piclaturum, qui Legatus gentis suae missus fuerat. Cum scilicet uice uenisset ad Claudium, in eadem urbe loquutus est cum apostolo Petro, eiusque habuisse amicitias. Et ob hanc causam etiam ecclesiam Marci, discipuli Petri, apud Alexandriae sectatoris ornasse laudibus. Ecce fama antiqua. At propter te, hominem nouum & ipudicum, nemo prorsus affirmat Petrum in Iudaea, uel cum Philone locutum, uel ab Anano

PERORATIO.

(crucifixum esse

Hier. de ui. il.
in Philone

Exhortatio
ad poenitentiam

Mat. x.
Apoca. ij.

Mat. v.

Scandalose iste
contentiones

Tertul. d. p. scri
pti haeretici.
Mat. xvij.
Rom. xiiij.

Facit indigna
rio uersum.
Laudat a suis
Velenus.

Tempus est (credo) iam, ut positis armis receptui canam pugnā hic sistens. Reliquū est autē, ut ualedicēdo, te (quod sub larua ista latitas) paucis fideliter admoneam. An oia noli nimium huic confidere laruae. Si latitas sub ipsa coram hominibus, nulla certe larua te, propter a fide dei Iacob. Nihil enim est optatum (inquit ipse dominus) quod non reuelat, nihil occultum, quod non sciat. Peccasti, quae scilicet, age poenitentiam, memor esio unde excideris. Charitatem primam reliquisti, fidem perdidisti. Scit (crede mihi) is qui hanc Romam, ex utraque parte acuta, ubi habitas, ubi sedes est Sathanae. Respice igitur & pete ueniam. Sin minus, ueniet & ille tibi cito, & pugnatū tibi in gladio oris sui, sic profecto uenit Nouatiano, sic Arrio, sic Iouiniano, sic reliquis haereticis peruitatis pestibus. Veniet certe, si forte tardius, scit supplicij tarditatem poenae grauitate compensare. Haec tibi ex charitate, quam & inimicis debemus, scribo, non ex metu. Si cupis in plerumque redire, nihil recuso, nisi quod malles scandala e uia tolli. Utinam liceret nobis hanc pugnā, intra priuatos parietes, coram paucis, qui iuxta & docti essent & perit, iudicibus & inire & finire, nec sic per scandala essemus plurimis odor mortis in morte. Non enim aedificat in populo hominum correctiones. Ego profecto non sine magno rubore, indignatione, taedio, dolore, tristitiaque, ad tot ac tantas iniurias, calumnias, ineptias, impietatesque tuas respondere. Scio enim ex Tertulliani. Hiero. Aug. multarumque legum & historiae lectione, hominum disputaciones absque scandalo fieri non posse. Necesse quidem est, iuxta saluatoris nostri dictum, ut scandala ueniant. Veruntamen uae homini per quem scandalum uenit. Quae pacis sunt (inquit apostolus) sectemur, & quae aedificationis sunt, inuicem custodiamus. Noli propter esca destruire opus dei. Si non propter esca, quanto minus propter uanam gloriam. Quae enim fuit tibi necessitas, tam improbum aedere libellum (quod penitus nihil aedificat, sed plurimos destruit, propter quos mortuus est Christus. Nisi quod uanam in gloriam speras, scilicet, hic uir hic est, qui fortior Hercule, caelum rupit & inuadit, triformia monstrum, barbarico risu hians & amplum, quicquid tibi scelestus, hoc (siue hinc Centauri sunt, siue Lapithae) dicitur, maeste uirtute, maeste ingenio, doctus & egregius est

gregius est hic liber tuus, magnū habes nomē, immortalē tibi gloriā peperisti, abijce iā laruā securus, cōfiterere nomē tuū corā regib⁹ & principibus, abiecto timore, p̄miū uictoriæ postula, tussitū Romani Sycoꝝ phātæ, nesciūt qd dicāt, qd agāt, nullū hnt effugium, cōclusi iacēt & mcerent. Quin igit̄ aperi gētib⁹, qd x̄o tibi est nomē, exue fictā p̄sonā, noli patriæ tm̄ decus inuidere, noli tardare diutius, ne forte ali⁹ tibi hāc p̄ripiat laudē, ut tu moestus cū Vergilio q̄ternū illud hemistichiu te cū ingemiscas. Sicuos nō uobis. Hęc & id genus pleraq; te dulciter nūc titillāt, aiōq; elatū reddūt, iuxta illud Nasonis, theologi uī. Quid peti tādē sacris nisi fama poetis? Ego aut̄ dico tibi Vele ne, lōge aliter, si minus sua uiter, certe magis pie ac uere. Memēto, q̄ uana sit nois umbra, p̄fertim ita p̄ scelus acq̄lita, memēto q̄ breuis sit hęc uita, & dic cū brō Iob, Vētus est uita mea. Et cū Psalmista, q̄ caro sum, sp̄s uadēs & nō rediēs, Memēto itē, q̄ graue sit scādalizare pusillos. Quot aut̄ putas hoc tuo pestilētissimo libro iā scādalizatos, & q̄tidie scādalizari? Q̄to fatius eēt aiæ tuæ pie ac necessario reuocare, qd ip̄ie & petulātē ædidisti? Time illud sapiētis. Qui in altum mittit lapidē, sup̄ caput ei⁹ cader. Et plaga dolosa, dolosi diuidet uul nera. Et q̄ foueā fodit, incidet in eā. Et q̄ statuit lapidē proximo suo, offendet in eo. Et q̄ laqueū alii ponit, p̄bit in illo. Facienti negligimū cōsiliū, sup̄ ip̄m deuoluet, & nō agnoscet, unde eueniet illi. Illusio & ip̄operiū sup̄bor, & uindicta, sicut leo insidiabit illi. Deniq; laq̄o (ingr) p̄bit, q̄ oblectant casu iustor. Hinc p̄fecto est, qd ait ad Co I. Corin. viij. rinthios ap̄tus. Si esca scādalisat frat̄rē meū, nō māduco carnē in æternū, ne frat̄rē meū scādalizē. Scādalizant aut̄ maxie fr̄es p̄ nouas & ip̄ias doctrinas. Idcirco scribit sape, ut stultas & sine disciplina q̄stiones deuitem⁹, sciētēs, q̄ generāt lites, sunt inutiles & uanæ, p̄ficiūt ad ip̄ietatē, & sermo eor̄ ut cancer serpit. Ideo nō uult nos cōcedere uerbis, ad nihil em̄ utile est (ingr) nisi ad subuersionē audiētū Ride ista Velene, ut lubet, Ego p̄fecto nollē accipe oēs thesauros mūdi, ut sciens uolensq; tot scandala darē, q̄t tu hic uno in libello dedisti Deus misereat tui, & cōuertat te, ut cōuertaris ad eū. Nūc em̄ longe recessisti ab ip̄so, Eo, q̄ os tuū maledictione plenū est & amaritudine (ut ait propheta) sub lingua tua labor & dolor. Et sedes in insidiis cū diuitibus, ut interficias innocentē, Deus custodiat pplm̄ suū, Amen

Vana umbra
nominis.
Iob. viij.
Psal. lxxvij

Co I. Corin. viij.
Timo. ij
Tit. iij.

Questōes sine
disciplina

Salō. ix.

Colonie in officina honesti ciuis
Petri Quentell. Anno, M. D.
XXV. Mensē Februario.

... in officio honoris eius
Petri Guentell Anno M. D.
XXV, Mens Februario

